Dumitru Ivănuș • Ion Toma

LIMBA ROMÂNĂ

pentru concursurile de admitere în licee,
școli profesionale, școli postliceale, colegii și facultăți

1993

RETROSPECTIVA SUBIECTELOR

Niculescu

Scanned with OKEN Scanner

Despre carte

Volumul cuprinde toate subiectele date la ultima ediţie a concursului de admitere în învăţământul liceal şi superior, însoţite de rezolvări integrale şi de recomandări pentru abordarea dificultăţilor. Paleta subiectelor este largă, depăşind ediţiile anterioare atât ca număr (peste 200), cât şi, mai ales, ca diversitate (teoretice, aplicative şi mixte; sintetice şi analitice; tradiţionale şi moderne etc) şi tematică (sunt bine reprezentate: gramatica, lexicul, ortografia, punctuaţia, stilistica).

Autorii relizează, în deschiderea volumului, analiza tendinţelor de structurare a seturilor de subiecte, pe nivele de învăţământ, profiluri şi centre universitare, în intervalul ultimelor ediţii ale admiterii, formulând, pe aceasta bază, recomandări în legătură cu pregătirea candidaţilor pentru aceste concursuri.

Amploarea şi diversitatea materialului îi conferă o cotă de interes şi în afara cadrului şcolar şi universitar, lucrarea adresându-se nemijlocit tuturor celor preocupaţi de exprimarea corectă, nuanţată şi convingătoare.

Despre autori

Dumitru Ivănuş (n.1940) şi **Ion Toma** (n.1947) sunt doctori în filologie şi titulari, în calitate de conferenţiari universitari, la disciplinele gramatica, respectiv fonetica-fonologia, lexicul şi stilistica limbii române contemporane. Au publicat, separat şi împreună, lucrări ştiinţifice şi didactice de lingvistică (lexicologie, morfologie, sintaxă, dialectologie, toponimie, limbă literară) în edituri (Academiei, Ştiinţifică şi Enciclopedică, Didactică şi Pedagogică) şi reviste (Studii şi Cercetări lingvistice, Limba română, Cercetări de lingvistică, Limbă şi literatură, Anuar de lingvistică şi istorie literară, Arhivele Olteniei, Forum, Universitas) cunoscute. În ultimii ani au iniţiat şi susţinut o campanie de analiză de specialitate şi îndrumare metodică cu privire la cultivarea şi didactica limbii, din perspectiva diverselor examene şi concursuri, dar şi a exprimării corecte şi frumoase.

Scanned with OKEN Scanner

Dumitru Ivănuș • Ion Toma

LIMBA ROMÂNĂ

pentru concursurile de admitere în licee,
școli profesionale, școli postliceale,
colegii și facultăți

RETROSPECTIVA SUBIECTELOR 1993

Niculescu

Scanned with OKEN Scanner

Lucrarea urmează programa
şcolară aprobată de Ministerul
Învăţământului cu nr. 32665/1993

© Editura NICULESCU SRL, Bucureşti, 1994
Adresa: 78182 - Bucureşti, Sector 1, Str. Octav Cocărăscu 79,
Telefon/Fax 618.20.29
Coordonare: Gheorghe Dumitru
Coperta: Simona Dumitrescu
Procesare computerizată: TOP-GAL SRL
Tipărit la: „Imprimeria de Vest" - Oradea, Cda. 124/1994
ISBN 973-568-022-x

Scanned with OKEN Scanner

Noi nu suntem stăpânii limbii, ci limba e stăpâna noastră ...

(Mihai Eminescu)

Nici un meşteşug nu este mai frumos şi mai bogat, mai dureros şi mai gingaş totodată, ca meşteşugul blestemat şi fericit al cuvintelor.

(Tudor Arghezi)

Scanned with OKEN Scanner

I

REPERE METODICE: ANALIZA SUBIECTELOR ŞI RECOMANDĂRI PENTRU CANDIDAŢI

Sistemul subiectelor de limba română - centralizate, pentru admiterea în licee, şi individualizate, pe facultăţi şi specializări, pentru admiterea în învăţămîntul superior — a conturat, în cei patru ani de aplicare, cîteva tendinţe privind conţinutul tematic şi modul de formulare a cerinţelor, precum şi combinarea lor în seturi cît mai diverse tipologic şi mai relevante ca problematică. Aceste tendinţe pot fi regăsite la nivelul unor categorii mai largi sau mai restrînse de propunători:

- licee/facultăţi;
- litere/drept/jurnalistică/teologie/educaţie fizică/birotică etc.;
- Bucureşti/Cluj/Iaşi/Timişoara/Craiova etc.

Evidenţierea lor ni se pare utilă cel puţin pentru orientarea pregătirii candidaţilor la viitoarele ediţii ale concursurilor. Dacă nu şi pentru a da o bază de comparaţie celor care elaborează aceste subiecte.

A. TIPURI DE SUBIECTE

1. **SUBIECTELE TEORETICE** sînt întîlnite aproape exclusiv la concursurile de admitere în învăţămîntul superior. La admiterea în licee s-au formulat unele cerinţe pentru rezolvarea cărora sînt necesare nemijlocit cunoştinţe de teorie. Cîteva exemple: *alcătuiţi 3 fraze în care adverbul relativ* **cum** *să introducă o propoziţie subordonată subiectivă, o propoziţie subordonată predicativă şi o propoziţie subordonată completivă directă; scrieţi forma de genitiv şi dativ a următoarelor patru substantive:* **mamă, bunică, patrie, scînteie**, *alcătuiţi o propoziţie în care o locuţiune prepoziţională să ceară cazul genitiv şi o propoziţie în care să existe un numeral multiplicativ; găsiţi o altă expresie în care să apară cuvîntul* **seama** *şi folosiţi-o ca predicat într-o regentă, arătaţi ce fel de subordonată cere această regentă; formulaţi propoziţii în care substantivul* **muncă** *(cu sau fără articol hotărît) să îndeplinească funcţiile sintactice de: subiect, nume predicativ, atribut,*

complement direct, formulaţi trei propoziţii în care verbul a **învăţa** *să fie folosit la modul indicativ, timpurile: prezent, trecut (una din forme), viitor (una din forme); treceţi adverbul* **puternic** *la toate gradele de comparaţie; transformaţi vorbirea directă în vorbire indirectă.*

Cunoştinţele teoretice necesare pentru rezolvarea acestor cerinţe privesc, însă, aspecte izolate, de detaliu, ale structurilor lexicogramaticale, şi sînt prezentate sub formă de exemple inventate de candidaţi sau numai construite de ei pe baza unui material indicat de propunător, avînd deci în mare măsură caracter aplicativ.

Subiecte propriu-zis teoretice sînt cele date la admiterea în învăţămîntul superior. Ele se referă la noţiuni de fonetică, ortografie, punctuaţie şi mai ales, de gramatică, luate integral şi izolat (exemple: *silaba, semnele de ortografie şi punctuaţie, vocabularul şi părţile lui componente, îmbogăţirea vocabularului, fondul principal lexical şi masa vocabularului, arhaisme şi neologisme, verbul, adverbul şi locuţiunea adverbială, prepoziţia, subiectul şi subiectiva, predicatul, atributul şi atributiva),* analizate pe părţi componente (*îmbogăţirea vocabularului prin mijloace interne, derivarea cu sufixe, compunerea şi schimbarea valorii gramaticale, omonimele, funcţiile sintactice ale substantivului în cazul acuzativ, pronumele demonstrative, nehotărîte şi negative şi adjectivele pronominale corespunzătoare, modurile nepersonale ale verbului, infinitivul, diateza verbului, clasificarea prepoziţiilor şi a locuţiunilor prepoziţionale după cazul pe care îl cer, exprimarea numelui predicativ, atributul substantival şi cel pronominal, elemente de relaţie subordonatoare care introduc o propoziţie cauzală, dativul posesiv şi dativul etic)* sau corelate în aspecte de sinteză *(funcţiile sintactice ale cazurilor, situaţia specifică a vocativului şi implicaţiile de punctuaţie în funcţie de locul lui în propoziţie, tipurile de subordonate introduse prin* **cum**, *valorile verbului* **a fi** *în limba română).*

Există, firește, şi subiecte teoretice rezolvate aplicativ (sub formă de exemple), în felul celor menţionate mai sus cu referire la admiterea în licee: *Ce sînt omonimele? Indicaţi cel puţin cinci perechi de omonime, formulînd cu fiecare dintre ele cîte o propoziţie; arătaţi şi exemplificaţi ce valori poate avea verbul* **a fi** *în limba română; formulaţi propoziţii subordonate diferite introduse prin pronumele relativ* **cine**; *identificaţi minimum cinci valori morfologice posibile ale lui* **o**, *în propoziţii, precizînd şi funcţiile sintactice.*

Scanned with OKEN Scanner

Modul de formulare a cerinţelor teoretice este divers, mergînd de la simpla enunţare a noţiunii (*silaba, prepoziţia, complementul direct*) la menţionarea unor componente necesare ale problematicii cerute (*îmbogăţirea vocabularului — mijloace şi exemple; atributele substantivale şi adjectivale — cu explicaţii şi exemple în propoziţii; infinitivul: funcţiile infinitivului — teorie şi exemple; pronumele reflexiv şi pronumele şi adjectivele pronominale de întărire — forme şi funcţii*) şi la precizarea structurii integrale a răspunsului (*prepoziţia şi locuţiunea prepoziţională: definiţii, clasificare, regim cazual, alcătuirea locuţiunilor prepoziţionale, deosebiri între locuţiunile prepoziţionale şi locuţiunile adverbiale; Semnele de punctuaţie: punctul, virgula, semnul întrebării, semnul exclamării, semnul citării; Verbul: definiţie, verbe copulative, verbe auxiliare, verbe impersonale, verbe unipersonale; exemplificări; Complementul circumstaţial de timp: definiţie, exprimare; circumstanţiala de timp: definiţie, elemente introductive, topică, punctuaţie; exemplificări; Subiectul: definiţie, întrebări, feluri, părţi de vorbire prin care poate fi exprimat*).

Se observă că majoritatea subiectelor teoretice explicitate de propunători cuprind inserţii aplicative, aşa cum de fapt, trebuie să cuprindă şi cele neexplicitate (prin exemplele care trebuie date la fiecare fenomen prezentat).

Recomandări:

Structura şi modul de formulare a subiectelor teoretice din ultimii patru ani, schiţate mai sus, sînt argumente în favoarea utilităţii unor recomandări metodice privind pregătirea problematicii teoretice de către viitorii candidaţi la admiterea în licee şi facultăţi. Acestea pot fi sintetizate în trei reguli metodice fundamentale: a) Materia trebuie nu numai înţeleasă principial, ci şi ierarhizată în memorie sub forma unor *structuri modulare*, supuse unor reguli generale de organizare (aşa-numitele *paradigme*), astfel încît numirea unei noţiuni să actualizeze în memorie algortimul logic al descrierii ei (a se vedea, în acest sens, prezentarea detaliată a algoritmilor morfosintactici, făcută de noi în volumul I al *Manualului preparator*); b) Categoriile regăsibile la mai multe noţiuni (funcţiile sintactice ale părţilor de vorbire, mijloacele de legătură ale propoziţiilor, exprimarea părţilor de propoziţie, etc.) trebuie însuşite în corelaţie, reţinîndu-se aspectele similare şi diferenţiatoare, pentru a se putea răspunde cu precizie unor cerinţe de sinteză pe această temă; c) Toate ideile, definiţiile, clasificările, disocierile teoretice trebuie susţinute prin exemple tipice, care să poată servi atît ca modele explicative, cît şi ca repere de memorare.

Scanned with OKEN Scanner

2. **SUBIECTELE DE ANALIZĂ LINGVISTICĂ ELEMENTARĂ** au o arie de folosire foarte largă . Practic, toate seturile de subiecte date la admiterea în licee şi la admiterea în învăţămîntul superior includ cel puţin cîte o cerinţă de acest tip. Este vorba, în primul rînd, de *analiza gramaticală*, sub diferitele ei forme (analiza frazei, morfosintactică ş.a.).

a. **Analiza frazei**, prioritară, prin tradiţie, în concursurile de diverse niveluri, îşi menţine poziţia dominantă. Cerinţa este formulată sintetic (*faceţi analiza frazei*) sau în diverse grade de detaliere (*analizaţi sintactic şi alcătuiţi schema frazei; subliniaţi predicatele, delimitaţi propoziţiile şi arătaţi felul lor; subliniaţi cu o linie propoziţia regentă şi cu două linii propoziţiile subordonate; delimitaţi propoziţiile, arătaţi felurile propoziţiilor coordonate şi subordonate; să se delimiteze propoziţiile, rescriindu-se fiecare în parte, să se arate felul lor şi raporturile dintre ele, la subordonate indicîndu-se şi cuvîntul determinat; analizaţi sintactic fraza, arătînd felul propoziţiilor şi raporturile dintre ele, faceţi schema frazei; să se analizeze sintactic textul: sublinierea predicatelor, încercuirea elementelor de relaţie, delimitarea şi identificarea propoziţiilor, exprimarea raporturilor dintre ele prin schema frazei)*. După cum se observă, există diferenţe între subiectele formulate analitic nu numai în ceea ce priveşte nivelul de detaliu cerut, ci şi cu privire la extensiunea analizei, etapele acesteia, succesiunea şi modul lor de soluţionare. Instructive în acest sens sînt cuvintele-pivot ale cerinţelor, care prezintă o mare diversitate nu neapărat sinonimică, ci ca detaliere şi manieră de analiză: *analizaţi, arătaţi, delimitaţi, despărţiţi, exprimaţi, extrageţi, împărţiţi, încercuiţi, identificaţi, indicaţi, rescrieţi, reproduceţi, stabiliţi, subliniaţi* (formulele concrete pot folosi şi conjunctivul reflexiv impersonal — *să se analizeze* etc. — sau substantive din familia verbelor menţionate în construcţii cu verbele *a efectua, a face, a realiza: efectuaţi/faceţi/realizaţi analiza etc*).

b). **Analiza morfosintactică** a unor cuvinte sau grupuri de cuvinte este la fel de frecventă ca analiza frazei, căreia i se asociază de cele mai multe ori, în sensul că se realizează pe acelaşi text, ca cerinţă combinată sau succesivă. Formulările nu sînt foarte diverse, iar cuvintele selectate sînt fie răspîndite în text, fie grupate în fragmente de diferite dimensiuni (exemple: *analizaţi morfosintactic cuvintele subliniate; analizaţi sintactic prima propoziţie; analizaţi sintactic şi morfologic textul subliniat; faceţi analiza sintactică şi morfologică a primului vers; să se analizeze morfosintactic pronumele din*

Scanned with OKEN Scanner

text; să se analizeze exclusiv din punctul de vedere al sintaxei propoziţiei cele două segmente subliniate). Se remarcă şi aici deosebiri privind cuprinderea analizei (ambele puncte de vedere, morfologic şi sintactic, sau numai unul), ordinea celor două perspective, modul de individualizare a cuvintelor ce urmează a fi analizate (prin subliniere, prin identificarea de către candidat pe baza unui criteriu dat etc.).

De altfel, analiza sintactică presupune, ca etape obligatorii, cîteva secvenţe de analiză morfosintactică parţială, explicită sau implicită (identificarea predicatelor, subiectelor, mijloacelor de legătură, unităţile regente), care condiţionează, de fapt, precizia algoritmului urmat şi, în ultimă instanţă, calitatea demersului analitic întreprins.

c). **Explicarea (sau justificarea) semnelor de punctuaţie**, din ce în ce mai bine reprezentată de la an la an, mai ales la admiterea în învăţămîntul liceaul, constituie tot o analiză gramaticălă. Cerinţa se poate referi la toate semnele de punctuaţie din text, la unele dintre acestea (îndeosebi la virgulă), fiind adeseori alăturată explicării semnelor de ortografie. Cîteva exemple: *explicaţi ortografia şi punctuaţie din textul de mai jos; să se motiveze semnele ortografice şi de punctuaţie din text; explicaţi folosirea semnelor de punctuaţie; arătaţi care sînt semnele de punctuaţie în textul dat şi explicaţi de ce s-au folosit; explicaţi punctuaţia poemului; justificaţi pe baza cunoştinţelor de gramatică, folosirea virgulei în textul dat...*

d). **Analiza lexicală** este mult mai puţin frecventă şi mai puţin diversă decît cea gramaticală, fapt explicabil prin faptul că schema de organizare a limbii pe criterii lexicale este mult mai simplă decît cea bazată pe criterii gramaticale. Problemele de vocabular sînt prezente în seturile de subiecte, dar prin altfel de cerinţe. Chiar analiza lexicală, cînd există, este, de regulă, combinată cu alte genuri de cerinţe, în primul rînd cu construcţia lexicală. Speţele întîlnite vizează recunoaşterea unor cuvinte din text aparţinînd sferelor specifice ale vocabularului (neologisme, arhaisme, regionalisme), sau identificarea şi explicarea modului de alcătuire a unor cuvinte formate în limba română (prin derivare, compunere sau schimbarea categoriei gramaticale).

e). **Analiza fonetică** apare sporadic: direct sub forma precizării şi explicării fenomenelor fonetice din anumite cuvinte; indirect, ca *justificare (motivare)* a semnelor ortografice. Exemple: *identificaţi fenomenele fonetice din cuvintele...;*

Scanned with OKEN Scanner

precizaţi regula după care se despart în silabe cuvintele...; explicaţi folosirea semnelor ortografice şi de punctuaţie în textul de mai jos; motivaţi folosirea liniuţelor de unire din text; explicaţi ortogramele folosite în propoziţiile date. Problema semnelor ortografice este asociată nu numai celei privind semnele de punctuaţie, ci şi unor cerinţe gramaticale propriu-zise. Exemple: *motivaţi de ce se scriu împreună sau separat cuvintele întruna/într-una, ai/a-i, cei/ce-i; faceţi analiza morfologică a cuvintelor legate prin cratimă şi explicaţi rolul cratimei.*

f. **Analiza stilistică** este restrînsă la învăţămîntul superior, iar în cadrul acestuia la profilele *litere* şi *jurnalistică*. În rest, apare foarte rar. Problema caracteristică este identificarea şi comentarea figurilor de stil din textele date, dar ea poate fi explicită, implicită sau integrată unor cerinţe mai largi. Exemple: *relevaţi principalele mijloace artistice folosite de poet; arătaţi în ce constă valoarea acestor versuri, referindu-vă la idei şi la mijloacele artistice prin care sînt exprimate; comentaţi figurile de stil din cele trei strofe; comentaţi (pe scurt) sensul cuvîntului* **sinucisa** *şi efectul stilistic în contextul dat; textul conţine o anumită simetrie: demonstraţi-o; alegeţi trei figuri de stil din text şi comentaţi-le; explicaţi în ce constau jocurile de cuvinte din exemplul de mai jos; să se arate din ce particularităţi ale textului se vede că este o scrisoare a unui om simplu; plecînd de la exemplele din text, definiţi şi ilustraţi în contexte adecvate figura de stil numită comparaţie.* Foarte rar, analiza stilistică e combinată cu cea gramaticală. Exemplu: *analizaţi sintactic, morfologic şi stilistic cuvintele subliniate.*

Există şi subiecte în care analiza lingvistică generală este „integrată" analizei de stil şi compoziţie: *Titlul de mai jos (în articol este vorba de o firmă de import-export) vi se pare bine sau rău construit? Argumentaţi-vă răspunsul: „Firma domnului Popescu infirmă". Se remarcă maniera modernă, inedită de formulare a cerinţei.*

Recomandări:

Tabloul subiectelor de analiză lingvistică elementară, prezentat mai sus, conduce la formularea cîtorva recomandări privind pregătirea pentru rezolvarea rapidă şi precisă a unor astfel de cerinţe. Exerciţiile de recunoaştere şi analiză a fenomenelor lingvistice trebuie practicate în legătură cu toate noţiunile şi categoriile din programă, în diverse formule de complexitate (de la simpla identificare pînă la descrierea detaliată a caracteristicilor fiecărui fenomen). Deprinderile pe

Scanned with OKEN Scanner

această linie consolidează complexitatea şi precizia cunoştinţelor teoretice şi constituie o bază indispensabilă pentru altfel de aplicaţii, în primul rînd pentru construcţia lingvistică şi compoziţia de diferite genuri. Ele se dobîndesc prin exersarea sistematică, pe teste diverse şi bine concepute, după sau în legătură cu însuşirea riguroasă a tabloului teoretic al materiei respective.

3. **SUBIECTELE DE CONSTRUCŢIE LINGVISTICĂ** reprezintă o aplicaţie de grad superior a cunoştinţelor, situîndu-se spre partea finală a traseului didactic ce condiţionează învăţarea şi performanţa lingvistică. Este, de fapt, şi cea mai complexă şi mai diversă dintre etapele acestui traseu. De aceea, este inclusă cu precădere în seturile date la admiterea în învăţămîntul superior. Chiar cuvintele folosite în formularea subiectelor exprimă rolul activ al candidaţilor: *adăugaţi, alcătuiţi, completaţi, compuneţi, găsiţi, exemplificaţi, formulaţi, introduceţi, înlocuiţi, modificaţi, rescrieţi, reformulaţi, transcrieţi, transformaţi* etc.

a. În **fonetică**, cerinţele de acest tip se întîlnesc foarte rar şi sub forme simple: despărţirea în silabe a unor cuvinte, pe baza regulilor (şi, mai ales, a excepţiilor) din acest domeniu; marcarea locului cuvenit al accentului sau alegerea formei corect accentuate din două (sau mai multe) variante date. Cerinţele acestea sînt, de fapt, la graniţa între analiză şi construcţie.

b. Ca şi numeroasele **exerciţii de scriere/transcriere/selectare a formelor corecte** a unor cuvinte/grupuri de cuvinte sau de folosire a semnelor de ortografie (de regulă, împreună cu cele de punctuaţie: *să se arate, prin rescriere, care sînt formele verbale corecte, şi deci potrivite, în următoarele contexte; textul următor este transcris fără semnele necesare de punctuaţie şi de ortografie: puneţi acolo unde trebuie aceste semne; rescrieţi forma literară (corectă) din următoarele perechi...; să se corecteze greşelile de ortografie din enunţurile de mai jos; enunţurile de mai jos conţin greşeli de ortografie sau de exprimare: identificaţi-le şi scrieţi corect fiecare enunţ; textul de mai jos conţine greşeli de ortografie: transcrieţi-l corect; alegeţi forma corectă de ortografie a substantivului din propoziţia...; să se indice forma corectă, prin rescrierea propoziţiilor considerate fără greşeli).* Evident, multe din aceste subiecte implică şi probleme de lexic şi gramatică. De altfel, uneori se şi precizează acest lucru: *să se rescrie următoarele texte, corectîndu-se toate greşelile pe care le conţine (indiferent de natura lor); corectaţi abaterile de la normele limbii literare din următorul text.*

Scanned with OKEN Scanner

c. **Construcţia lexicală** necesită un nivel ridicat de cunoştinţe şi deprinderi în raport cu analiza lexicală. Caracterul mai complex şi mai dificil al exerciţiilor de acest tip face ca ele să fie foarte relevante pentru evaluarea pregătirii şi, în consecinţă, mai frecvent folosite în seturile de subiecte, îndeosebi la învăţămîntul superior. Evantaiul lor e larg, pornind de la cerinţe foarte aproape de recunoaşterea/analiza fenomenelor şi ajungînd pînă la creaţia lexicală.

Cea mai frecventă problemă de construcţie lexicală este formarea unor *familii de cuvinte*, pornindu-se de la un cuvînt de bază indicat de propunător sau ales de candidat. exerciţiile de acest tip solicită, de multe ori, şi explicarea modului de formare a membrilor familiei respective. termenii de bază sînt substantive (*copil, dor, mînă, moş, viaţă* etc.), verbe (*a bate, a înţelege, a privi, a studia, a şti, a trece* etc.) sau adjective (*bun, drept, lung, tînăr* etc.). Uneori se indică numai formarea şi/sau explicarea derivatelor: *ce derivate cunoaşteţi de la cuvintele subliniate; faceţi derivate de la cuvintele* **bun, fier, ochi, piatră** *şi arătaţi modul în care le-aţi derivat; formaţi derivate (cu sufixe şi prefixe) de la cuvintele* **şcoală, piatră, (a) vedea**; *să se identifice derivatele care există în text şi să se explice mecanismul lor de formare*. Se cer, de asemenea, sinonimele, antonimele sau omonimele unor cuvinte din text (precizîndu-se, de exemplu, că ele trebuie să fie neologisme) sau sensuri ale cuvintelor, diferite de cele pe care acestea le au în textul dat. De regulă, aceste fenomene trebuie relevate prin includerea lor în enunţuri. Cîteva exemple de astfel de subiecte: *folosiţi cel puţin cinci sinonime ale cuvîntului* **etern** *în enunţuri corespunzătoare; folosiţi în enunţuri cel puţin două sinonime ale cuvintelor* **tulbure, glorie, glas**; *să se indice prin sinonime lexicale sau frazeologice (aşadar, prin simple cuvinte sau prin combinaţii stabile de cuvinte) sensurile verbului predicativ* **a fi** *din următoarele contexte; alcătuiţi trei propoziţii sau fraze în care verbul* **a socoti** *să aibă sensuri diferite; alcătuiţi familia de cuvinte a substantivului pămînt; ilustraţi prin exemple alte trei sensuri ale verbului* **a călca**, *precizaţi aceste sensuri; exemplificaţi în propoziţii sinonimia cuvîntului* **gură**; *daţi antonimele cuvintelor* **pretutindeni, a vorbi**; *indicaţi antonimele cuvintelor subliniate; să se indice cîte un singur sinonim neologic pentru următoarele adjective din fondul vechi al limbii.*

Alcătuirea unor enunţuri, ca probă concludentă de cunoaştere şi construcţie lexicală, este combinată cu folosirea în contexte a unor termeni mai puţin uzitaţi, expresii sau locuţiuni,

Scanned with OKEN Scanner

paronimele sau omonimele unor cuvinte date (în multe situaţii disocierea acestora din urmă punînd şi probleme de ortografie). Exemple: construiţi cîte un enunţ, pentru fiecare din sinonimele: *armăsar, bidiviu, cal, gloabă, mîrţoagă; alcătuiţi propoziţii sau fraze care să conţină cuvintele sau grupurile de cuvinte* **întruna/într-una, ai/a-i, cei/ce-i, niciodată/nici o dată** *şi motivaţi de ce se scriu împreună sau separat; găsiţi altă expresie în care să apară cuvîntul* **seama** *şi folosiţi-o ca predicat într-o regentă; alcătuiţi cîte o propoziţie cu fiecare dintre cuvintele următoare:* **taină, a pluti, plin, cîntec**...*; indicaţi, prin rescriere, care este paronimul potrivit în următoarele contexte; alcătuiţi propoziţii cu următoarele cuvinte:* **stradă-estradă, a enerva-a inerva, a releva-a revela, funcţional-funcţionar***; indicaţi două perechi de paronime şi construiţi cu fiecare termen enunţuri adecvate; construiţi 5 enunţuri în care verbul* **a lua** *să facă parte dintr-o expresie frazeologică (locuţiune verbală);*

d. **Construcţia gramaticală** reprezintă cea mai completă modalitate de verificare a abilităţii lingvistice a candidaţilor. Ea presupune cunoştinţe şi deprinderi lexicale, ortografice, de punctuaţie şi, desigur, gramaticale. Cele mai obişnuite exerciţii de acest tip se referă la formularea unor propoziţii/fraze după o schemă total sau parţial (numărul de propoziţii, tipurile de propoziţii, mijloace de legătură, tipuri de subiecte sau predicate, raporturi sintactice etc.) prestabilită. Exemple: *alcătuiţi fraze cu propoziţii subordonate introduse prin* **să** *(subiectivă, predicativă, completivă directă, completivă indirectă, condiţională, concesivă şi consecutivă); alcătuiţi şase propoziţii cu predicatele exprimate prin verbe, avînd însă statutul de verbe copulative; formaţi propoziţii în care cuvîntul* **o** *să aibă valorile morfologice cunoscute; alcătuiţi o frază după următoarea schemă; alcătuiţi o frază după schema de mai jos şi explicaţi la ce se reduce în acest caz propoziţia principală regentă; formulaţi trei propoziţii în care verbul* **a învăţa** *să fie folosit la modul indicativ, timpurile: prezent, trecut (una din forme) viitor (una din forme); formulaţi propoziţii în care substantivul* **muncă** *(cu sau fără articol hotărît) să îndeplinească funcţiile sintactice de: subiect, nume predicativ, atribut, complement direct.* Elemente ale flexiunii unor părţi de vorbire uneori în relaţie cu funcţiile lor sintactice sînt cerute în contexte date sau care urmează să fie construite, ca mai sus, ori chiar de sine stătător: *folosiţi corect articolul posesiv-genitival; scrieţi forma de genitiv şi dativ a următoarelor 4*

Scanned with OKEN Scanner

substantive: **mamă, bunică, patrie, scînteie**; *alcătuiți o propoziție în care o locuțiune propozițională să ceară cazul genitiv și o propoziție în care să existe un numeral multiplicativ; să se construiască două propoziții în care verbul* **a fi** *să aibă alte valori decît cea din textul dat: treceți adverbul* **puternic** *la toate gradle de comparație (folosind cuvintele* **strună** *și* **vibrează**).

„Topul" problemelor de construcție gramaticală îl reprezintă cele care solicită, exclusiv sau nu, *tranformarea* unor construcții după un model sau pe baza unor condiții fixate de propunător: *contrageți ultimele patru propoziții în părțile de propoziție corespunzătoare; introduceți într-o propoziție două gerunzii cu funcții sintactice diferite și transformați-le apoi în subordonate corespunzătoare; să se transforme părțile de propoziție subliniate în subordonate corespunzătoare și să se arate felul lor; contrageți (transformați) din propoziție în parte de propoziție subordonată subiectivă din text; transformați vorbirea directă în vorbire indirectă.*

Pe lîngă aceste subiecte formulate tradițional, se întîlnesc și altele redactate modern. Un exemplu: *Unui director, părîndu-i-se prea lung și prea costisitor textul unei telegrame formate din șase propoziții, dintre care cinci subordonate, i-a cerut secretarei s-o reformuleze astfel încît el să conțină doar două subordonate și o principală, însă să se păstreze conținutul inițial al telegramei; arătați, prin exemple, cum a procedat secretara.*

e. **Construcția pe baza unor cerințe de stil și compoziție** este rar întîlnită, fiind, de altfel, în cele mai multe cazuri subînțeleasă, cel puțin pe latura stilistică. Exemple: *elaborați un text din 10 propoziții sau fraze despre activitatea de elev, folosind și următoarele semne de punctuație: virgula, semnul exclamării, semnul întrebării, două puncte; alcătuiți un text din cel mult 10 fraze despre patrie, utilizînd în cadrul textului fraze în care să fie cuprinse cîte unul din următoarele tipuri de propoziție subordonate:...; alcătuiți o scurtă compoziție (care să nu depășească zece propoziții sau fraze) despre patrie; utilizați în compunerea voastră și următoarele cuvinte și expresii (cu sens propriu sau figurat):...;*

Cîteva subiecte prevăd compunerea unor scrisori personale pe o anumită temă (și, implicit, într-un anumit stil): *Redactați o scrisoare de felicitare; alcătuiți o scurtă compunere în care să redați un dialog (o discuție) între doi colegi sau între două persoane cunoscute care nu s-au mai văzut de mult timp.*

Scanned with OKEN Scanner

Recomandări:

Rezolvarea problemelor de construcţie lingvistică solicită cunoştinţe teoretice generale şi de detaliu, precum şi deprinderi de creare a unor structuri comunicative de diferite nivele, imitînd sau combinînd de fapt modele reţinute din analiza lingvistică. Dependenţa de pregătirea teoretică şi dexteritatea în analiza fenomenelor de limbă determină necesitatea deprinderii candidaţilor cu o manieră de lucru bazată pe rapiditate şi precizie. Această competenţă lingvistică de vîrf se poate dobîndi numai prin învăţarea sistematizată a materiei, corelată cu însuşirea formulelor aplicative fundamentale din toate compartimentele, în diverse contexte de condiţii şi restricţii. Ca recomandări practice menţionăm: a) teoria, analiza şi construcţia nu trebuie abordate separat, ci împreună, fiecare etapă depinzînd de celelalte şi determinîndu-le la rîndul ei; de aceea, însuşirea unei noţiuni trebuie însoţită de analiza unei mari diversităţi de ipostaze practice ale acesteia şi de crearea, pe baza restricţiilor prestabilite, o numeroase forme, îmbinări, contexte, enunţuri, comunicări, compoziţii în care să se regăsească noţiunile respective; b) verificarea performanţei dobîndite în creaţia lingvistică trebuie realizată prin tipuri de exerciţii cît mai diverse în ceea ce priveşte atît conţinutul cerinţelor, cît şi, uneori mai ales, modul de formulare a acestora; c) în situaţiile de erori, ezitări, sau încetineală în rezolvarea unei probleme de construcţie, este necesară nu numai efectuarea unor exerciţii similare, ci şi repetarea teoriei şi analizei care se află la baza faptului aplicativ în discuţie.

B. ÎMBINAREA SUBIECTELOR ÎN SETURI

Subiectele analizate individual mai sus nu se regăsesc ca atare, izolate, nici grupate aleatoriu în cadrul problematicii concrete a concursului. Ele sînt combinate în seturi de 2-3 sau mai multe (rar depăşind 5) subiecte cît mai diverse tipologic şi tematic.

Modul de combinare a subiectelor nu este lipsit de importanţă pentru candidaţi, pentru că ei nu se pregătesc pentru concurs în general, ci pentru concursul la un anumit profil sau specializare, respectiv la un anumit institut de învăţămînt superior. De aceea, am considerat utilă descrierea structurii şi compoziţiei seturilor de subiecte date la licee şi facultăţi în intervalul de timp menţionat.

Structura cea mai frecvent întîlnită pe ambele paliere, dar mai ales la admiterea în învăţămîntul liceal, este cea care cuprinde 2-3 subiecte. Compoziţia tradiţională prevede: analiza unei

fraze şi analiza morfosintactică a unor cuvinte (sau grupuri de cuvinte) indicate de propunător, la care se adaugă una din următoarele cerinţe: găsirea/recunoaşterea/indicarea sinonimelor (antonimelor, paronimelor, omonimelor, sensurilor) unor termeni şi folosirea lor în enunţuri; alcătuirea familiilor unor cuvinte şi explicarea modului de formare a fiecărui membru; motivarea utilizării semnelor ortografice şi/sau de punctuaţie din tex; construirea de propoziţii cu diferite funcţii sintactice, introduse prin anumite mijloace de legătură; contragerea sau expansiunea unor părţi din unităţile analizate.

Variaţiile în jurul acestui model dominant sînt numeroase şi greu de grupat în submodele.

Cerinţele întîlnite mai rar în seturile de subiecte apar şi ele aleatoriu, dar cîteva tendinţe specifice pe domenii, nivele sau instituţii sînt obervabile. Subiectele teoretice se regăsesc numai la admiterea în învăţămîntul superior, cu precădere la *litere* şi mai rar la *teologie*, *drept*, *educaţie fizică* şi *birotică*, universităţile care le folosesc de preferinţă fiind *Iaşi*, *Bacău*, *Piteşti*, *Galaţi*, *Alba Iulia*, *Arad*, *Braşov*, *Constanţa*, *Oradea*, *Timişoara*; subiecte de analiză şi/sau construcţie lexicală — profilele *litere*, *comunicare şi relaţii publice*, *jurnalistică* şi *drept*; subiecte de explicaţie/intervenţie în probleme de ortografie şi punctuaţie — îndeosebi la *licee*, *drept*, *poliţie*, *educaţie fizică*, *birotică*; subiectele de stilistică, aproape dispărute din concursurile de admitere ale ultimelor ediţii, apar totuşi în unele seturi la universităţile *Bucureşti*, *Iaşi* şi *Galaţi*.

Evident că tendinţele conturate mai sus, ca şi altele pe care cititorii înşişi le pot desprinde din examinarea seturilor de subiecte publicate în volum, nu înseamnă certitudinea unor formule fixe care se vor practica şi la ediţiile viitoare ale concursului. Dar certifică anumite orientări ale propunătorilor de care candidaţii, avizaţi, se pot prevala în pregătire.

Practic, după ce materia a fost parcursă în întregime, teoretic şi aplicativ, şi s-au realizat verificări ale însuşirii noţiunilor şi dobîndirii deprinderilor, prin toate tipurile de seturi existente în panoplia generală a concursurilor trecute, se poate insista pe modelele de subiecte preferate de nivelul, domeniul (profilul) şi instituţia unde candidatul intenţionează să concureze. Probabilitatea păstrării structurii seturilor de cerinţe în ediţia următoare este mare. Mai ales la instituţiile la care s-au configurat formule clar individualizate în raport cu restul reţelei în care limba română este probă de admitere. Sînt exemplare, din acest punct de vedere, *Facultatea de Drept din Bucureşti* şi *Universitatea „Babeş-Bolyai" din Cluj-Napoca*.

Scanned with OKEN Scanner

Ambele instituţii menţionate au dat la ultimele ediţii seturi compuse din minimum 4-5 subiecte diferite, atît ca domeniu al limbii (lexic, morfologie, sintaxă, ortografie şi punctuaţie), cît şi ca tip de cerinţe (analiză/construcţie/transformare) şi ca formulare a acestora (caracteristică fiind detalierea condiţiilor şi restricţiilor prestabilite). Pentru a rezolva în bune condiţii astfel de subiecte, nu este suficientă înţelegerea, recunoaşterea şi reproducerea de principiu a unor unităţi/funcţii/relaţii, ci distingerea rapidă şi nuanţată a acestora, în analiză şi în construcţie, cu precizia rutinei şi discernămîntul corelării în profunzime a structurilor lingvistice.

Subiectele date la Facultatea de Drept, tot mai complexe şi mai diverse de la un an la altul (direct proporţional cu concurenţa), se detaşează net de subiectele prezentate de celelalte specializări de la Universitatea Bucureşti. Setul de anul trecut a cuprins nu mai puţin de 11 subiecte distincte. În conţinut, trei se referă la (sau în primul rînd la) aspecte de gramatică (sintaxa frazei, sintaxa propoziţiei, morfologie), două — la probleme de ortografie (combinat cu corectitudine gramaticală), cinci — la fapte de vocabular (formarea cuvintelor, neologisme, sinonime, paronime), unul (şi parţial al doilea) — la frazeologie (studiată în şcoală ca parte a lexicului).

Iată cuprinsă, deci, aproape întreaga materie din programă (lipsesc, cel puţin în formă explicită, fonetica, stilistica şi compoziţia).

Ca tip de cerinţe, sînt reprezentate atît aspecte de analiză (recunoaştere/identificare, clasificare, caracterizare, explicare, selectare), cît şi probleme de construcţie (rescriere, prin selectare sau prin corectare; grupare; exemplificare), formulările acestora cuprinzînd o terminologie diversă: *analizaţi, rescrieţi, numerotaţi, indicaţi, extrageţi, identificaţi, explicaţi, arătaţi, corectaţi, grupaţi* (fireşte la modurile şi timpurile cerute de specificul enunţului). Conţinutul foarte divers al întrebărilor este, aşadar, solicitat într-o gamă la fel de complexă de exerciţii aplicative (mai puţin reprezentate sînt analiza morfosintactică tradiţională, precum şi construirea/transformarea de enunţuri în care să se regăsească fenomenele identificate/indicate/create).

Fără să aprofundăm, atragem atenţia asupra diferenţelor accentuate, din punctul de vedere al structurii şi problematicii, între subiectele date la specializările din Bucureşti, chiar între cele din cadrul Universităţii. Un anumit specific, relativ asemănător, se conturează la *Jurnalistică* şi la *Comunicare şi relaţii publice*.

La celelalte universităţi, se remarcă o oarecare asemănare între subiectele date la diversele secţii din cadrul aceleiaşi

Scanned with OKEN Scanner

instituţii (a se vedea, de exemplu, universitaţile din *Iaşi, Cluj-Napoca, Timişoara, Craiova, Galaţi, Constanţa, Sibiu*). Diferenţierile între specializări sînt marcate aici în primul rînd prin gradul de dificultate al exerciţiilor, nu prin conţinutul sau structura acestora.

O examinare separată merită situaţia *Universităţii „Babeş-Bolyai" din Cluj-Napoca*, prima şi cea mai consecventă instituţie în a introduce o tipologie deosebită, modernă, de subiecte. Complexitatea tematică şi structurală a cerinţelor se înregistrează, în cadrul formulei configurate la această instituţie, atît prin numărul subiectelor (4-6), cît şi prin diversitatea manifestată chiar în interiorul aceluiaşi subiect. Dominanţa o deţin problemele de gramatică, puse fie din perspectiva analizei, fie din cea a construcţiei. Noutatea o reprezintă faptul că cerinţele nu se mai referă la o singură frază, de regulă lungă şi complexă, ci la mai multe fraze (pînă la 10) simple ca structură (sau propoziţii), care însă cuprind probleme precise (şi, de regulă, dificile) de rezolvat. Avantajul îl reprezintă relevanţa fiecăruia dintre aspectele solicitate şi notarea clară şi simplă (ca, de altfel, şi în cazul Facultăţii de Drept din Bucureşti). Pentru rezolvarea acestor subiecte, e necesară însuşirea detaliată şi nuanţată a materiei teoretice, susţinută la tot pasul de exemple tipice, eventual memorate ca atare. Algoritmii tradiţionali ai meditatorilor (analiza sintactică a unei fraze şi morfosintactică a unor cuvinte sau grupuri de cuvinte) nu mai sînt suficienţi pentru obţinerea unor calificative competitive, întrucît problemele simple, rutiniere, din care s-ar putea acumula un punctaj minim, au fost înlăturate.

Disocierile între domenii (profile, specializări) sau instituţii pot continua, chiar dacă particularităţile nu vor mai fi de fiecare dată atît de clare şi tranşante ca cele realizate de noi mai sus. Recomandăm, totuşi, candidaţilor să încerce ei înşişi să individualizeze, din perspectiva conţinutului, structurii, formulării cerinţelor, nivelul, domeniul, instituţia (inclusiv secţia) unde urmează să concureze, pentru a adăuga pregătirii teoretice şi practice bune un grad maxim de aşteptare/probabilitate privind categoriile şi maniera care le vor caracteriza examenul. Demersul trebuie însă neapărat să fie făcut *după pregătirea generală temeinică* şi ca un *atu suplimentar*, pus în contul *şansei*. Se subînţelege că rezolvarea cu atenţie a subiectelor date la ediţiile trecute se regăseşte ca element indispensabil în ambele etape/componente ale pregătirii. Acestui scop sperăm să-i servească, în condiţii de eficienţă maximă, retrospectiva completă a subiectelor publicată în continuare.

Scanned with OKEN Scanner

II

SUBIECTE DATE LA ADMITEREA ÎN LICEE

SESIUNEA IULIE 1993

1. *Se dă textul:*

„ — Mă rog, domnule, dacă eşti bun şi nu te superi...cu cine am onoarea?

— Eu? Eu sînt insepctorul cutare...

— Hm! Şi domnu Trandafir se uită cu coada ochiului, neîncrezător, la domnul inspector. Nu, fără şagă!... Dar *celălalt* domn?...

— Celălalt e domnul ministru!

— Asta e *prea-prea*; Şi Domnu începu a rîde cu hohot.

Ei, ştii că ai haz!, Nu, că asta-i chiar frumos!

— Cum, *dumneata* crezi că glumesc?"

(Mihail Sadoveanu — *Domnu Trandafir)*

1.a) *transformaţi vorbirea directă în vorbire indirectă:*

Domnu Trandafir îl roagă pe necunoscut ca, dacă este bun şi nu se supără, să-i spună cu cine are onoarea.

Străinul îi spune că el este inspectorul cutare.

Domnu Trandafir se miră şi se uită cu coada ochiului, neîncrezător, la domnul inspector, spunîndu-i să nu glumească şi întrebîndu-l cine este celălalt domn.

Inspectorul îi spune că celălalt este domnul ministru.

Domnu Trandafir spune că asta este din cale-afară (prea-prea) şi începe a rîde cu hohot, apreciind că domnul inspector are haz şi că asta-i chiar frumos.

Inspectorul îl întreabă pe domnu Trandafir dacă el crede că glumeşte.

1.b) *Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate:*

celălalt = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv demonstrativ de depărtare, compus, se acordă în gen, număr şi caz cu substantivul determinat *domn*: masculin, singular, nominativ.

Scanned with OKEN Scanner

prea-prea = nume predicativ, exprimat prin adverb de mod repetat cu sens de superlativ; împreună cu verbul copulativ *e* formează predicatul nominal al propoziţiei.
dumneata = subiect, exprimat prin pronume personal de politeţe, compus, persoana a II-a, singular, nominativ.

2. *Se dă fraza:*

„Nu ştiu cum se cheamă satul acesta, dar ştiu că pretutindeni pe unde m-ai dus, unde s-a vorbit româneşte, este pământul Patriei mele..."

2.a) *Subliniaţi predicatele şi precizaţi felul lor:*

nu ştiu = predicat verbal
se cheamă = predicat verbal
ştiu = predicat verbal
ai dus = predicat verbal
s-a vorbit = predicat verbal
este („se află") = predicat verbal

2.b) *Delimitaţi propoziţiile şi indicaţi felul acestora*

P 1 - *nu ştiu* = propoziţie principală, regentă pentru P 2; enunţiativă propriu-zisă, neexclamativă, negativă, simplă;
P 2 - *cum se cheamă satul acesta* = propoziţie subordonată completivă directă faţă de P 1, răspunse la întrebarea *ce*, determină verbul *nu ştiu*, introdusă prin adverbul relativ *cum*; enunţiativă propriu-zisă, neexclamativă, afirmativă, dezvoltată;
P 3 - *dar ştiu* = propoziţie principală, regentă pentru P 4, coordonată adversativ cu P 1 prin conjuncţia simpă *dar*, enunţiativă propriu-zisă, neexclamativă, afirmativă simplă.
P 4 - *că pretutindeni...este pământul patriei mele...* = propoziţie subordonată completivă directă faţă de P 3, răspunde la întrebarea *ce*, determină verbul *ştiu*, introdusă prin conjuncţia subordonatoare simplă *că*, regentă pentru P 5 şi P 6; enunţiativă propriu-zisă, neexclamativă, afirmativă, dezvoltată.
P 5 - *pe unde m-ai dus* = propoziţie subordonată circumstanţială de loc faţă de P 4, răspunde la întrebarea *unde*, determină verbul *este*, introdusă prin adverbul relativ *unde* precedat de prepoziţia simplă *pe*; enunţiativă propriu-zisă, neexclamativă, afirmativă, dezvoltată;
P 6 - *unde s-a vorbit româneşte* = propoziţie subordonată circumstanţială de loc faţă de P 4, răspunde la întrebarea *unde*, determină verbul *este*, introdusă prin adverbul relativ *unde*, coordonată cu P 5 prin juxtapunere; enunţiativă propriu-zisă, neexclamativă, afirmativă, dezvoltată.

Scanned with OKEN Scanner

Observaţie: Propoziţiile circumstanţiale de loc P 5 şi P 6 pot avea ca termen regent şi adverbul pretutindeni.

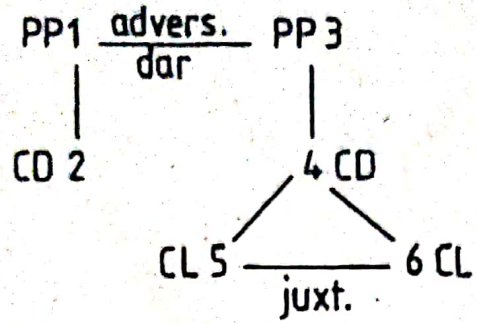

2.c). Alcătuiţi o frază în care adverbul relativ *cum* să introducă o propoziţie subordonată circumstanţială de cauză.

CZ P

(Cum) *nu a învăţat*, 1/ a luat o notă mică. 2/

2.d) Scrieţi două sinonime pentru substantivul *pământ*.

pământ = *regiune, teritoriu, ţinut.*

2.e) Daţi antonimele cuvintelor: *pretutindeni, a vorbi*

pretutindeni - *nicăieri*
a vorbi - *a tăcea*

SESIUNEA SEPTEMBRIE 1993

„*Am încredere*, dom'colonel, 1/*i-am răspuns* eu, 2/*îmi dau seama* 3/ (că) ne-*aţi salvat* vieţile, 4/ (dar) *nu ştim* 5/ (ce) *s-a întîmplat* cu pistolarul" 6/.

1. Se cere:

a) Stabilirea predicatelor şi felurile lor:

am încredere = predicat verbal, exprimat prin locuţiune verbală.
am răspuns = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ personal.
îmi dau seama = predicat verbal, exprimat prin locuţiune verbală.
aţi salvat = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal.
nu ştim = predicat verbal (formă negativă), exprimat prin verb predicativ, personal.
s-a întîmplat = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, impersonal.

Scanned with OKEN Scanner

b) delimitarea propoziţiilor şi felul lor:

1. P
2. P.incid. > juxt.
3. P
4. Cl (3)
5. P > dar
6. CD (5)

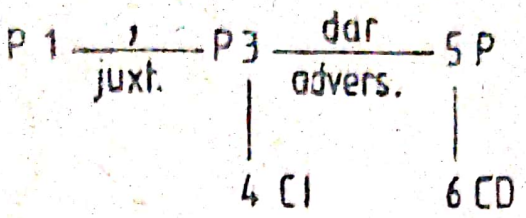

c) analiza morfologică şi sintactică a cuvintelor subliniate:

i = pronume personal, formă neaccentuată, persoana a III-a, singular, masculin, D, complement indirect.

vieţile = substantiv comun, simplu, feminin, plural, Ac., articulat cu articolul hotărît enclitic *-le*, complement direct.

ce = pronume relativ simplu, invariabil, N., subiect, în frază este element subordonator care introduce o CD.

d) Contragerea ultimei propoziţii a frazei în partea de propoziţie corespunzătoare şi precizarea felului acesteia:

ce s-a întîmplat cu pistolarul este o propoziţie subordonată completivă care, prin contragere, devine complement direct:

întîmplarea (cu pistolarul)
povestea (cu pistolarul)

2. Sinonimele cuvintelor:

drum = cale, potecă, stradă, călătorie, voiaj, traseu.

a se osteni = a se obosi, a se căzni, a se trudi, a se canoni.

laudă = elogiu, omagiu, preamărire, slăvire, compliment.

3. Daţi antonimele cuvintelor:

pace - război
bătrîn - tînăr
a veni - a pleca

Scanned with OKEN Scanner

III

SUBIECTE DATE LA ADMITEREA ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL SUPERIOR

UNIVERSITATEA DIN BUCUREŞTI, FACULTATEA DE DREPT, 1993

I.1. Analizaţi exclusiv din punctul de vedere al sintaxei frazei următorul text (Schema nu este necesară, însă rescrierea şi numerotarea propoziţiilor, precum şi indicarea raporturilor existente între acestea sînt obligatorii):

(Chiar) *adevăruri* (de) *ar fi* 1/ **cîte** *se spun*, în unele privinţe, despre tine, 2/ *este indiscutabil* 3/ (că) *ai ajuns* 4/ (ceea ce) *ţi-ai pus în gînd* 5/ şi *ai dorit* atît de mult 6/ numai prin meritele tale, 4/ pe care, din păcate, **unii** ţi le *contestă*, din cînd în cînd, fără motive întemeiate. 7/

P 1. *Chiar adevăruri de-ar fi* = propoziţie subordonată circ. concesivă faţă de P 3, introdusă prin locuţiunea conjuncţională *chiar...de*, regentă pentru P 2;

P 2. *cîte se spun, în unele privinţe, despre tine* = propoziţie subordonată subiectivă faţă de P 1, introdusă prin pronumele relativ *cîte*;

P 3. *este indiscutabil* = propoziţie principală, regentă pentru P 1 şi P 4;

P 4. *că ai ajuns...numai prin meritele tale* = propoziţie subordonată subiectivă faţă de expresia verbală impersonală *este indiscutabil* din P 3, introdusă prin conjuncţia subordonatoare *că*, regentă pentru P 5, P 6 şi P 7;

P 5. *ceea ce ţi-ai pus în gînd* = propoziţie subordonată predicativă faţă de verbul copulativ *ai ajuns* din P 4, introdusă prin pronumele relativ compus *ceea ce*;

P 6. *şi ai dorit atît de mult* = propoziţie subordonată predicativă faţă de verbul copulativ *ai ajuns* din P 4, coordonată cu P 5 prin conjuncţia copulativă *şi*;

Scanned with OKEN Scanner

P 7. *pe care, din păcate, unii ţi le contestă, din cînd în cînd, fără motive întemeiate* = propoziţie subordonată atributivă faţă de substantivul *meritele* din P 4, introdusă prin pronumele relativ *care*, precedat de prepoziţie.

I. 2. Extrageţi locuţiunile şi expresiile pe care le conţine fraza de mai sus şi indicaţi felul acestora:

chiar de = locuţiune conjuncţională subordonatoare, fără funcţie sintactică de parte de propoziţie;
este indiscutabil = expresie verbală impersonală cu funcţie de predicat nominal;
ţi-ai pus în gînd = locuţiune verbală cu funcţie de predicat verbal;
din păcate = locuţiune adverbială de mod cu funcţie de complement circumstanţial de mod;
din cînd în cînd = locuţiune adverbială de timp, cu funcţie de complement circumstanţial de timp.

I. 3. Identificaţi derivatele şi compusele existente în acelaşi text şi explicaţi mecanismul lor de formare:

privinţă = subst. derivat: *privi* + suf. *-inţă*;
despre = prep. compusă: *de* + *spre*;
ceea ce = pron. rel. compus: *ceea* + *ce*;
numai = adv. compus: *nu* + *mai*;
întemeiat = adj. derivat: *întemeia* + suf. *-at* (*întemeia* = verb derivat: prep. *în-*, *temei* + suf. *-a*).

Notă: adv. *indiscutabil* este derivat împrumutat din franceză.

II. Indicaţi ce fel de propoziţii subordonate introduce adverbul relativ *cum* în următoarele fraze:

1. *Cum* îţi vei aşterne, 1/ aşa vei dormi. 2/ (1 = CM, 2 = P);
2. Vremurile actuale sînt 1/ *cum sînt* 2/ şi e greu 3/ să fie schimbate. 4/ (1 = P, 2 = PR, 3 = P, 4 = SB);
3. Prietenul meu este un om 1/ *cum* nu se află pe toate drumurile. 2/ (1 = P, 2 = AT);
4. *Cum* nu mai exista nici o scăpare, 1/ armata s-a predat necondiţionat. 2/ (1 = CZ, 2 = P).
5. „Făt-Frumos vedea 1/ *cum* înfloreau două stele albastre,...-ochii miresei lui". 2/ (M.Eminescu) (1 = P, 2 = CD);
6. „Ea a doua zi se miră 1/ *cum* de firele sînt rupte 2/ şi-n oglind'ale ei buze vede vinete şi supte". 3/ (M.Eminescu) (1 = P, 2 = CI, 3 = CI);
7. „*Cum* ea pe coate-şi răzima/ visînd ale ei tâmple, 1/ de dorul lui şi inima/ şi sufletuul se împle". 2/ (M.Eminescu) (1 = CT, 2 = P).

Scanned with OKEN Scanner

III. Arătaţi care dintre cele două forme sau construcţii subliniate este corectă şi rescrieţi-o pe aceasta păstrînd enunţurile de mai jos:

1. I-am telefonat unei prietene *a mele* (nu *ale mele*);
2. Ofer o carte interesantă *dragii* (nu *dragei*) mele colege;
3. Vom mai discuta în ceea ce *priveşte* (nu *privesc*) examenele;
4. Participanţii la discuţii au fost *puţin* (nu *puţini*) numeroşi;
5. Am vizitat un salon de *nou-născuţi* (nu *noi-născuţi*);
6. Lucrează la Catedra de *Istorie* a literaturii române (nu *Istoria...*);
7. Am ascultat o conferinţă *al cărei* (nu *al cărui*) obiect a fost interesant;
8. Din neatenţie, *era* (nu *eram*) să cad pe scări;
9. Familia Ionescu *a făcut* (nu *au făcut*) o excursie în străinătate;
10. Le *trebuie* (nu *trebuiesc*) bani foarte mulţi pentru a-şi construi o locuinţă.

IV. Rescrieţi următorul text corectînd toate greşelile pe care le conţine:

„Aşadar, cam asta era, în linii mari, imaginea sguduitoare a Bucureştilor de altă dată, cînd, într-o casă a mahalalii Boteanu, s-a născut la 29 Iunie 1819 acel ce avea să devie gînditorul şi intransigentul revoluţionar Nicolae Bălcescu."

Corect:

„Aşadar cam asta era, în linii mari, imaginea zguduitoare *a* Bucureştilor de altădată, cînd, într-o casă a mahalalei Boteanu, s-a născut la 29 iunie 1819 acel ce avea să devină gînditorul şi intransigentul revoluţionar Nicolae Bălcescu."

V. Rescrieţi următoarele versuri populare corectînd exclusiv greşelile de ortografie introduse în text:

„Dear fi badea pehlivan,
Dăruimilaş cu-n ban,
Dar badeai cioban la oi
Şi tot cîntă din cimpoi,
Dar badeai cioban la stînă
Ieiel dracii toţi a[la] mînă
De trei ori pe săptămînă,
Ca şi ieu să-mi pot căta
Altul pe potriva mea."

Corect:

„De-ar fi badea pehlivan,
Dărui-mi-l-aş c-un ban,
Dar *badea-i* cioban la oi
Şi tot cîntă din cimpoi,
Dar *badea-i* cioban la stînă
Ieie-l dracii toţi a mînă
De trei ori pe săptămînă
Ca şi *eu* să-mi pot căta
Altul pe potriva mea."

Scanned with OKEN Scanner

VI. Identificaţi şi rescrieţi neologismele care apar în următorul text fără să daţi şi explicaţii de ordin etimologic sau semantic:

„Ceea ce caracterizează mai întîi de toate personalitatea lui Eminescu este o aşa de covîrşitoare inteligenţă ajutată de o memorie cărei nimic din cele ce-şi întipărise vreodată nu-i mai scăpa (nici chiar în epoca alienaţiei declarate), încît lumea în care trăia el după firea lui şi fără nici o silă era aproape exclusiv lumea ideilor generale ce şi le însuşise şi le avea pururea la îndemînă". (Titu Maiorescu)

a caracteriza
personalitate
inteligenţă
memorie
epocă
a declara
exclusiv
idee
general, ă

VII. Urmînd modelele indicate între paranteze (*culpabil - vinovat, terifiant - îngrozitor*), grupaţi adjectivele de mai jos în perechi sinonimice constituite dintr-un neologism şi un termen din fondul vechi al limbii:

abominabil	*credincios*	*juvenil*	*stupefiant*
amănunţit	*detaliat*	*nevinovat*	*tineresc*
asemănător	*fidel*	*pueril*	*uimit*
biruitor	*inocent*	*răzbunător*	*victorios*
copilăresc	*înfiorător*	*similar*	*vindicativ*

abominabil - înfiorător
detaliat - amănunţit
fidel - credincios
inocent - nevinovat
juvenil - tineresc
pueril - copilăresc
similar - asemănător
stupefiat - uimit
victorios - biruitor
vindicativ - răzbunător

VIII. Indicaţi maximum patru sinonime frazeologice ale verbului *a muri*, urmînd modele ca: *a observa - a băga de seamă, a fugi - a o lua la sănătoasa, a se naşte - a vedea lumina zile* etc. (Sînt admise exemple din toate variantele funcţionale ale limbii):

a-şi da duhul
a-şi da obştescul sfîrşit
a da ortul popii
a se săvîrşi din viaţă
a trece în lumea celor drepţi
a trece în nefiinţă
a pleca dintre cei vii

Scanned with OKEN Scanner

IX. Rescrieţi forma corectă (literară) din următoarele perechi:

aliniat - *alineat*
aversiune - adversiune
avocat - advocat
corigent - corijent
divident - *dividend*
excortă - *escortă*
filigram - *filigran*
funeralii - funerarii
itinerar - intinerar
iredentism - iridentism
întreprindere - intreprindere
juristdicţie - *jurisdicţie*
plebiscist - *plebicist*
preşedinţie - preşidenţie
renumeraţie - *remuneraţie*
revendicare - revindecare
start - ştart
transcedental - *transcendental*

X. Arătaţi, prin rescriere, care este paronimul potrivit în următoarele combinaţii sintactice:

tribunal *arbitral* (nu *arbitrar*)
primire *glacială* (nu *glaciară*)
transcriere *literală* (nu *literară*)
industrie *minieră* (nu *minieră*)
a-şi apropria (nu *apropia*) bunurile altuia
a călători pe *spezele* (nu *speţele*) statului
a rămîne pe *jantă* (nu *geantă*)
a *recuza* (nu *refuza*) un martor.

UNIVERSITATEA DIN BUCUREŞTI
FACULTATEA DE LITERE - BIBLIOLOGIE, 1993

I. Se dă textul:

„**Nimeni** *nu se sinchisi* de aceste cuvinte, 1/ (pentru că) **nimeni** *nu putea* 2/ *(să) bănuiască* 3/ (la ce) *se gîndea* el; 4/ **Niculaie** *se uita* la tatăl său cu un zîmbet uitat, cu o anumită superioritate, înţepenită, vrînd 5/ *(să) spună* 6/ (că) **el** *ştie* 7/ (despre ce) *e* **vorba**, 8/ (dar) (că) **plăcerea** de a aştepta 9/ *(să) se confirme* 10/ (că) **el** *ştie* 11/ *e mai mare* decît aceea de a anticipa pentru ceilalţi". 9/

(Marin Preda)

1. Faceţi analiza sintactică a frazei:

1. P
2. CZ (1)
3. CD (2)
4. CD (3)
5. P

juxt

6. CD (5)
7. CD (6)
8. CD (7)
9. CD (6)

dar

10. CD (9)
11. SB (10)

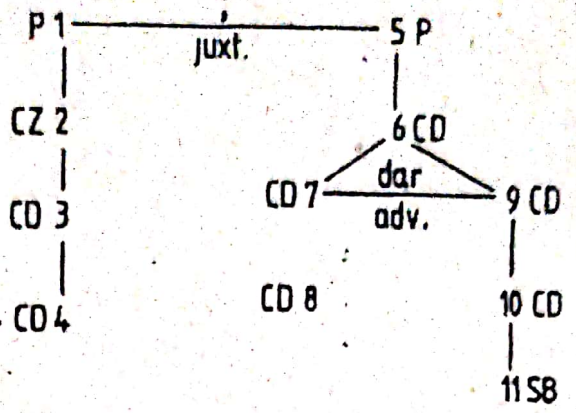

2. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate:

nu se sinchisi = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ personal, conjug. a IV-a, diateza reflexivă - cu pron. reflexiv *se*, formă neacc. în Ac., morfem al diatezei reflexive -, intranzitiv, indicativ, prezent, pers. a III-a, sg., formă negativă cu adverbul de mod de negaţie *nu*;

nimeni = subiect, exprimat prin pronume negativ, simplu, sg., N;

nu putea = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjug. a II-a, diat. activă, tranzitiv, indicativ, imperfect, pers. a III-a sg., formă negativă cu adverbul de mod de negaţie *nu*;

la ce = complement indirect, exprimat prin pronume relativ, simplu, invariabil, Ac., precedat de prepoziţie simplă *la*, în frază este element subordonator care introduce o CD;

său = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal, posesiv, pers. a III-a, sg., masc., Ac.;

e mai mare = predicat nominal, alcătuit din:

e = verb copulativ, conjug. a IV-a, diateza activă, intranzitiv, indicativ, prezent, pers. a III-a, sg.;

mai mare = nume predicativ, exprimat prin adjectiv variabil, cu o terminaţie, fem., sg., N, gradul comparativ de superioritate;

decît aceea = compl. circumst. de mod, comparativ, exprimat prin pronume demonstrativ de depărtare, simplu, feminin, singular, Ac., precedat de adverbul de mod comparativ *decît*;

de a anticipa = atribut verbal, exprimat prin verb predicativ, nepersonal, conjug.I, diateza activă, tranzitiv, infinitiv, prezent, precedat de prepoziţia compusă *de a*;

pentru ceilalţi = atribut pronominal prepoziţional, exprimat prin pronume demonstrativ de depărtare, formă compusă, masc., pl., Ac., precedat de prepoziţia simplă *pentru*.

Scanned with OKEN Scanner

II. Construiţi cîte o frază pentru fiecare tip de propoziţie introdusă prin *cum*:

Se ştie 1/ (*cum*) s-a desfăşurat concursul. 2/ (2 = SB)
Întrebarea este 1/ (*cum*) vom proceda în viitor. 2/ (2 = PR)
S-a pus adesea problema 1/ (*cum*) este în alte ţări. 2/ (2 = AT)
Nu-mi spune nimeni 1/ (*cum*) voi proceda. 2/ (2 = CD)
Mă gîndesc frecvent 1/ (*cum*) ai reuşit în viaţă. 2/ (2 = CI)
(Cum) a intrat, 1/ m-a şi recunoscut. 2/ (1 = CT)
(Cum) îţi aşterni, 1/ aşa dormi. 2/ (1 = CM)
(Cum) nu ai fost atent, 1/ ai căzut în groapă. 2/ (1 = CZ)
(Cum) ai proceda, 1/ tot nu rezolvi singur problema. 2/ (1 = CV).

III. Alcătuiţi familia de cuvinte pentru *a şti, vorbă.*

(a) şti
ştiinţă
neştiinţă
ştiut
neştiut
ştiutor
neştiutor
ştire
(în)neştire
ştiinţific
neştiinţific
ştiinţificeşte

vorbă
vorbărie
vorbuliţă
vorbişoară
(a) vorbi
vorbire
vorbit
vorbitor
nevorbitor
antevorbitor
vorbăreţ
nevorbăreţ

UNIVERSITATEA DIN BUCUREŞTI
FACULTATEA DE JURNALISTICĂ, 1993

I. Se dă textul:

„Un amănunt caracteristic 2/ *trebuie* 1/ (*să*)-l *dăm* cititorilor dintru început: 2/ (cînd) **noi** *ne-am trasportat* în localitate, 3/ **sinucisa** din strada Fidelităţii, d-ra Porţia Popescu, *se-ntorsese* de la spital, 4/ (unde), de altminteri, 5/ *putem* afirma cu siguranţă, 6/ nici *n-avusese nevoie* 5/ *(să) meargă* 7/. În adevăr, **doza** de chibrituri 8/ (pe care) o *luase* 9/ *fusese* cu totul neînsemnată. 8/ Din aceasta 10/ şi **(din cele ce)** *vor urma*, 11/ se va convinge **oricine** 10/ (că) *n-a fost* de loc vreo *hotărîre* serioasă de sinucidere, 12/ (ci) √ numai *o demonstraţie*, cu scop a interesa pe infidelul <<doftoraş>>". 13/

(I.L.Caragiale, *Groaznica sinucidere din strada Fidelităţii)*

Scanned with OKEN Scanner

1. Delimitaţi propoziţiile, arătaţi felul lor şi raporturile dintre ele:

1. P
2. SB (1)
3. CT (4)
4. APOZ (2)
5. AT (4)
6. P incidentă
7. CI (5)
8. P
9. AT (8)
10. P
11. CI (10) - AT (10)
12. CI (10) > ci
13. CI (10) >

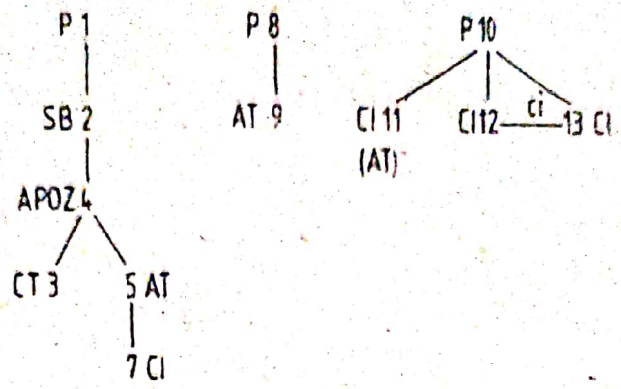

Notă: În funcţie de analiza grupului de cuvinte *cele ce*, P 11 are următoarea structură:

a) *din cele ce vor urma* = CI faţă de verbul *se va convinge* din P 10;

b) *ce vor urma* = AT faţă de pronumele *(din) cele* din P 10.

2. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate:

un amănunt = complement direct - reluat prin forma neacc. a pron. pers. în Ac, *-l* -, exprimat prin subst. comun, simplu, neutru, sg., Ac., articulat cu art. proclitic *un*;

se-ntorsese = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjug. a III-a, diateza reflexivă - cu pron. reflexiv *se*, formă neacc. în Ac., morfem al diatezei reflexive, considerat de unii specialişti compl. direct care însoţeşte verbul la diateza activă pronominală -, intranzitiv, la diateza activă *a întoarce* este tranzitiv, indicativ, m.m.c.p., pers. a III-a, sg.;

afirma = complement direct, exprimat prin verb predicativ, nepersonal, conjug. I, diateza activă, tranzitiv, infinitiv, prezent.

oricine = subiect, exprimat prin pronume nehotărît, compus, sing., N;

vreo = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal nehotărît, compus, fem., sg. N.

3. Comentaţi (pe scurt) sensul cuvîntului *sinucisa* şi efectul stilistic în contextul dat.

Scanned with OKEN Scanner

Sinucisa ar trebui să însemne, în textul pus de Caragiale sub pana unui gazetar „superficial", persoana „ucisă... de sine însuşi". Efectul comic rezultă din această construcţie artificială (termenul încetăţenit e *sinucigaşa*, cu sens activ deci - „cea care s-a sinucis") şi din faptul că, deşi „sinucisă" (acţiune încheiată şi reuşită), victima „*se întorsese* de la spital".

II. 1. Explicaţi erorile de exprimare din textele de mai jos:

a) "In ce-l priveşte, Dobriţa Ciosici a afirmat că <<mă voi supune, în orice caz, hotărîrii parlamentului>>."

Dacă textul aparţine vorbirii indirecte, după verbul de declaraţie *a afirmat*, verbul din completiva directă trebuie pus la persoana a III-a, singular: *se va supune*, iar pronumele - la pers. a III-a: *el*. Dacă aparţine vorbirii directe, trebuie eliminată conjuncţia *că*.

b) „Indignarea întregii lumi împotriva acestui act primitiv este generală".

Adjectivul *general,-ă* înseamnă, referindu-se la substantivul *indignare*, „care cuprinde pe toţi, la care participă toţi". Deci asocierea subst. *indignare*, cu grupul *întreaga lume* şi cu adjectivul *generală* dă naştere unui pleonasm.

Corect:

„Indignarea împotriva acestui act primitiv este *generală*".
„Indignarea *întregii lumi* împotriva acestui act primitiv este justificată."

2. Găsiţi un termen folosit inadecvat în enunţul de mai jos. Folosiţi termenul respectiv (cu aceeaşi valoare morfologică) într-un context potrivit:

„Cîteva condeie unanim incomode ar dispărea."

unanim = adverb asociat inadecvat adjectivului *incomode*; condeie „pentru toţi supărătoare„, „general supărătoare", „fără excepţie supărătoare" etc.

Contextele adecvate se referă la asocierea cu un verb la participiu:

„Cîteva condeie *unanim recunoscute* („de toţi recunoscute") ar fi premiate."

„Cîteva condeie unanim blamate („de toţi blamate") ar dispărea".

3. Corectaţi (unde este cazul) punctuaţia enunţurilor de mai jos, rescriindu-le în forma corectă:

Scanned with OKEN Scanner

a) Astfel că, ampla dezbatere n-a mai avut loc.
Astfel că ampla dezbatere n-a mai avut loc.

b) Cerul o mare de flăcări/ *titlul*
Cerul - o mare de flăcări
Cerul - o mare de flăcări!

c) Domnule profesor aşteptaţi, să termine de vorbit colegul meu.
Domnule profesor, aşteptaţi să termine de vorbit colegul meu.

d) Răspunde la întrebări, dacă vrea, şi apoi pleacă.

Notă: Punctuaţia frazei este corectă, întrucît condiţionala *dacă vrea* determină prima principală care este coordonată cu principala nr. 3.

e) Bursierii, poate au cîrştigat un concurs.
Bursierii poate au cîştigat un concurs.
Bursierii, poate, au cîştigat un concurs.

4. Explicaţi modul de formare şi sensul cuvîntului subliniat:
„Continuă *dedughenizarea* oraşului."
Substantivul *dedughenizare* este un cuvînt derivat cu un prefix şi cu două sufixe de la cuvîntul de bază *dugheană*.
dugheană + suf. *-iza* = *dugheniza*
dugheniza + suf. *-re* = *dughenizare*
prep. *de-* (= *des-, dez*) = *dedughenizare*
Prefixul *des-* dă cuvîntului la care se ataşează sensul „fără", „lipsit de", „privat de" (deci *dedughenizare* = „lipsit de dughenizare (de dughene), „fără dughenizare (fără dughene)" etc.), sufixul *-iza* dă sensul verbal de „a se transforma în", „a umple de", iar sufixul *-re* substantivează. Rezultanta semantică a cuvîntului de bază („dugheană") şi a celor trei formanţi este „înlăturare/desfiinţare/dezafectare a dughenelor existente").

5. Explicaţi în ce constau (= constă) jocurile de cuvinte din exemplele de mai jos:

a) „De durut, procesul va dura, vorba poetului.
De durut este supinul verbului *a durea* şi are funcţie de complement de relaţie pe lîngă verbul *a dura*.
„De durat, procesul va dura,..."
„De durut, procesul va durea,..."

b) Investitorii primăverii."
Investitor = ar însemna „persoană care investeşte, care plasează un capital sau diverse materiale"
Vestitor = „care anunţă", „care vesteşte" etc.
„Vestitorii primăverii".

Scanned with OKEN Scanner

c) „Duiosii, autografe, îmbărbătări, înfemeieri".
Îmbărbătare = substantiv derivat:
Pref. *îm* + *bărbat* + suf. *-a* = *îmbărbăta*
îmbărbăta + suf. *-re* = *îmbărbătare*
Joc de cuvinte:
Pref. *în-* + *femeie* + suf. *-a* = *înfemeia* (verb care nu există în limba română)
înfemeia + suf. -re = înfemeiere (înfemeiare).

UNIVERSITATEA DIN BUCUREŞTI
COMUNICARE ŞI RELAŢII PUBLICE, 1993

I. Se dă textul:

„(Şi), 1/ (cum) *nu* mai *era* **nimeni** acolo, 2/ dîndu-şi seama 1/ (că) *este necesar* 3/ (ca) **un om** de meserie *(să) intervină* rapid, 4/ dar şi puţin speriat de ineditul situaţiei 1/ - poate şi **unul** mai experimentat *ar fi reacţionat* la fel - 5/ tînărul **doctor**, abia ieşit de pe porţile unei facultăţi 1/ (unde) *învăţase* multă teorie, 6/ îi *spuse* pacientului 1/ (**care**) *se uita* la el apatic, 7/ *(să) stea* calm, 8/ (iar) surorilor √ 9/ *(să) pregătească* sala de operaţie." 10/

√ = *(le) spuse*

Se cere:

a). Să se scoată din text propoziţia/propoziţiile principală/principale:

P 1. — *Şi...dîndu-şi seama, ...dar şi puţin speriat de ineditul situaţiei, ...tînărul doctor, abia ieşit de pe porţile facultăţii, ...îi spuse pacientului* = propoziţie principală.

P 9. — *iar surorilor (le spuse)* = propoziţie principală, în raport de coordonare copulativă cu P 1 prin conjuncţia *iar*; propoziţia aceasta are predicatul subînţeles.

b) Contrageţi (transformaţi din propoziţie în parte de propoziţie) subordonata subiectivă din text:

P 4. — *ca un om de meserie să intervină rapid* = propoziţie subordonată subiectivă faţă de expresia verbală impersonală *este necesar* din P 3.

Prin contragere, propoziţia subiectivă devine subiect:
(este necesar) — *a interveni rapid un om de meserie* sau
(este necesară) — *intervenţia rapidă a unui om de meserie.*

c) Explicaţi ortograma *dîndu-şi*

Ortograma *dîndu-şi* este formată din verbul la gerunziu *dînd* (cu un *u* final - *dîndu*) şi pronumele reflexiv, în cazul dativ, formă neaccentuată (*-şi*).

Scanned with OKEN Scanner

Ortograma se pronunţă în două silabe:
1. *dîn* 2. *du-şi*
Cratima, semn ortografic, marchează rostirea într-o silabă a ultimei părţi din cuvîntul *dîndu* şi un cuvînt întreg (*şi*).

II. Alcătuiţi o frază după schema

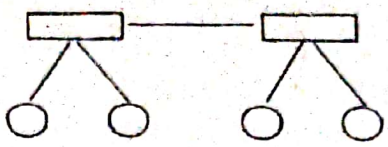

Am cunoscut cîndva un cetăţean 1/ (**care**) mi-*a fost prezentat* de un coleg 2/ (şi) (**care**) *se lăuda* tot timpul 3/ (şi) chiar atunci *mi-am dat seama*, 4/ (deşi) nu sînt specialist, 5/ (că) *nu se pricepea* la nimic. 6/

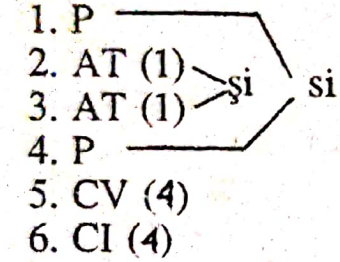

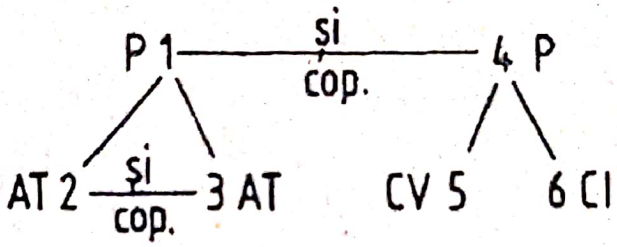

III. Demonstraţi prin enunţuri că verbul *a merge* este polisemantic şi daţi sinonime pentru fiecare sens (cinci sensuri pentru punctajul maxim).
1. Copilul *merge* (= *umblă*) deja prin casă.
2. După reparaţie, ceasul *merge* (= *funcţionează*) bine.
3. Studentul *merge* (= *se duce*) la facultate.
4. Afacerea *merge* (= *este rentabilă*).
5. Aceste culori *merg* (= *se potrivesc*).

IV. a) Alcătuiţi 5 derivate cu sufixul *-ime*; indicaţi baza şi explicaţi sensul cuvîntului rezultat.
Cuvintele rezultate prin ataşarea sufixului lexical *-ime* sînt substantive colective (= „mai mulţi...“):
studenţ(i) + ime = studenţime
muncitor(i) + -ime = muncitorime
proşt(i) + -ime = prostime
învăţător(i) + -ime = învăţătorime
ţăran(i) + -ime = tărănime

b) Alcătuiţi 5 derivate cu prefixul *anti-*; indicaţi baza şi explicaţi sensul cuvîntului rezultat.
1. *anticorosiv (corosiv)* - „care împiedică procesul de coroziune“.
2. *antiepidemic (epidemic)* - „care e folosit împotriva epidemiilor“.
3. *antiinfecţios (infecţios)* - „care combate infecţiile“.
4. *antijunimist (junimist)* - „care este împotriva junimismului“.
5. *antirăzboinic (războinic)* - „care este/luptă împotriva războiului“.

Scanned with OKEN Scanner

c) Daţi o definiţie de tip dicţionar pentru următoarele cuvinte: *asincronic, avanscenă, extraordinar, microorganism, retroactiv.*
asincronic - „care nu este sincron/simultan cu altceva".
avanscenă - „partea din faţă a scenei, între cortină şi rampă".
extraordinar - „care este cu totul ieşit din comun, cu totul deosebit de *ordinar*".
microorganism -„organism vegetal sau animal de dimensiuni microscopice".
retroactiv - „care se aplică unor fapte trecute".

d) Construiţi cîte un enunţ pentru fiecare din sinonimele: *armăsar, bidiviu, cal, gloabă, mîrţoagă.*
Era un *ărmăsar* pur sînge foarte frumos.
Bidiviul poate fi cu greu strunit.
Pe pajişte păştea liniştit un *cal.*
De bătrîneţe şi nemîncare a ajuns o *gloabă.*
Oricît l-ai îngriji şi l-ai împodobi, tot *mîrţoagă* rămîne.

e) Scrieţi numele corespunzător unui cetăţean din următoarele state: *Columbia, Danemarca, Ecuador, Peru, Noua Zeelandă.*
Numele cerute sînt: *columbian, danez, ecuadorian, peruvian, neozeelandez.*

V. Construiţi 5 enunţuri în care verbul *a lua* să facă parte dintr-o expresie frazeologică (locuţiune verbală).
Nică *a luat-o la sănătoasa.*
Simţind pericolul de a se da de gol, *a luat altă vorbă.*
Dacă promovez şi examenul ăsta, *îmi iau o grijă de pe cap.*
Nu prea şti cum *să-l iei* ca să nu se supere.
Păsările *şi-au luat zborul* spre ţările calde.

VI. Comentaţi, în maximum trei fraze, proverbul: *Cine se scoală de dimineaţă, departe ajunge.*
Începînd ziua devreme, călătorul care s-a sculat de dimineaţă are la dispoziţie timp suficient pentru străbaterea unui drum lung, în condiţii de aglomeraţie mai redusă decît la ora cînd se scoală şi porneşte la drum marea masă a drumeţilor. Acest stat practic, extrapolat la orice acţiune umană (prin sensul generalizator al pronumelui *cine*), ce presupune parcurgerea unui „traseu", lupta cu „concurenţă", depăşirea unor dificultăţi, devine o adevărată învăţătură de viaţă general valabilă. Forma concentrată, simplă, sugestivă în care este exprimată această învăţătură (inversiunea *departe ajunge* scoţînd în relief cuvîntul-nucleu *departe*) o face receptabilă din perspective/nivele diverse şi uşor de memorat.

Scanned with OKEN Scanner

UNIVERSITATEA DIN BUCUREŞTI
FACULTATEA DE TEOLOGIE ORTODOXĂ, 1993

I. Se dă fraza:

„(Dacă) **imprejurările** nu m-*ar fi silit* 1/ *(să) devin scriitor* profesionist, 2/ *poate* 3/ (că) **tot** 4/ (ceea ce) *am scris* 5/ *ar fi stat* în sertar 4/ (şi) *ar fi suferit* atîtea modificări şi transformări de teme de la o carte la alta, 6/ (încît), pînă la urmă, *nu s-ar* mai *fi înţeles* **nimic** 7/ (şi) *m-aş fi trezit* la cincizeci de ani 8/ (fără *să) fi avut* ceva gata." 9/

(Marin Preda, *Imposibila întoarcere*)

1. Analiza sintactică a frazei (transcrierea propoziţiilor şi felul lor):

P 1. - *Dacă împrejurările nu m-ar fi silit* = propoziţie secundară, subordonată circ. condiţională faţă de verbul *ar fi stat* din P 4, introdusă prin conjuncţia subordonatoare *dacă*, regentă pentru P 2; enunţiativă optativă, negativă, dezvoltată;

P 2. - *să devin scriitor profesionist* = propoziţie secundară, subordonată completivă indirectă faţă de verbul *ar fi silit* din P 1, introdusă prin conjuncţia subordonatoare *să*; enunţiativă propriu-zisă (potenţială), afirmativă, dezvoltată;

P 3. - *poate* = propoziţie principală insuficientă, regentă pentru P 4 şi P 6;

P 4. - *că tot...ar fi stat în sertar* = propoziţie secundară, subordonată subiectivă faţă de adverbul predicativ *poate* din P 3, introdusă prin conjuncţia subordonatoare *că*, regentă pentru P 1 şi P 5; enunţiativă optativă, afirmativă, dezvoltată;

P 5. - *ceea ce am scris* = propoziţie secundară, subordonată atributivă faţă de pronumele *tot* din P 4, introdusă prin pronumele relativ compus *ceea ce*; enunţiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

P 6. - *şi ar fi suferit atîtea modificări şi transformări de teme de la o carte la alta* = propoziţie secundară, subordonată subiectivă faţă de adverbul predicativ *poate* din P 3, coordonată cu P 4 prin conjuncţia *si*, regentă pentru P 7 şi P 8; enunţiativă optativă, afirmativă, dezvoltată;

P 7. - *încît, pînă la urmă, nu s-ar mai fi înţeles nimic* = propoziţie secundară, subordonată circumstanţială consecutivă faţă de P 6 (în corelaţie cu adjectivul pronominal nehotărît *atîtea*), introdusă prin conjuncţia subordonatoare *încît*; enunţiativă optativă, negativă, dezvoltată;

Scanned with OKEN Scanner

P 8. - *şi m-aş fi trezit la cincizeci de ani* = propoziţie secundară, subordonată circ. consecutivă faţă de P 6, coordonată cu P 7 prin conjuncţia copulativă *şi*; regentă pentru P 9; enunţiativă optativă, afirmativă, dezvoltată;

P 9. - *fără să fi avut ceva gata* = propoziţie secundară, subordonată circumstanţială modală faţă de P 8, introdusă prin locuţiunea conjuncţională subordonatoare *fără să*; enunţitivă propriu-zisă (potenţială), afirmativă, dezvoltată.

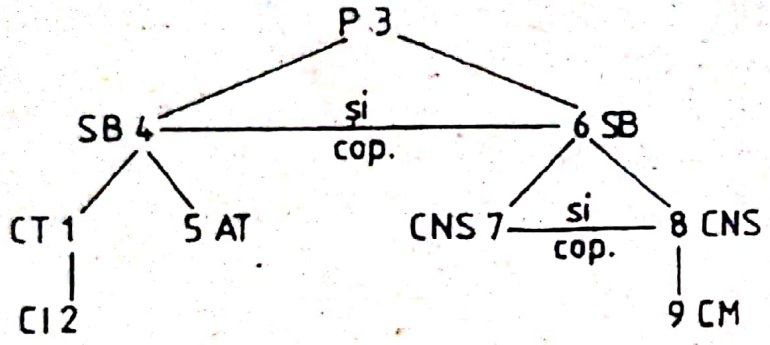

2. Analiza sintactică şi morfologică a cuvintelor subliniate:

să devin scriitor = predicat nominal, alcătuit din:

să devin = verb copulativ, conjug. a IV-a, diateza activă, intranzitiv, conjunctiv, prezent, pers. I, sg.;

scriitor = nume predicativ, exprimat prin subst. comun, simplu, masculin, singular, N., nearticulat;

profesionist = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv variabil cu două terminaţii, masculin, singular, N, pozitiv;

poate = predicat verbal, exprimat prin adverb de mod, predicativ;

că = conjuncţie subordonatoare simplă, fără funcţie de parte de propoziţie, în frază este element de relaţie subordonator care introduce o subiectivă;

tot = subiect, exprimat prin pronume nehotărît simplu - considerat de Gram Acad. adjectiv substantivat -, masc.,sg., N;

ceea ce = complement direct, exprimat prin pronume relativ compus, fem., sg., Ac., în frază este element subordonator care introduce o atributivă;

pînă la urmă = complement circ. de timp, exprimat prin locuţiune adverbială de timp;

nu s-ar fi înţeles = verb predicativ, conjug. a III-a, diateza reflexivă, cu sens pasiv - cu pronumele reflexiv *se*, formă neacc. în Ac., morfem al diatezei reflexive, fără funcţie sintactică -, intranzitiv, la diateza activă *a înţelege* este tranzitiv, condiţional-optativ, perfect, pers. a III-a, singular; formă negativă cu adverbul de mod de negaţie *nu*;

mai = complement circ. de mod, exprimat prin adverb de mod, simplu;

nimic = subiect, exprimat prin pronume negativ, simplu, N.

Scanned with OKEN Scanner

II. Alcătuiţi familiile lexicale ale cuvintelor *faţă, a şti*

faţă	*făţuitor*	*(a) şti* (vezi subiectul III de la
feţişoară	*făţarnic*	Universitatea Bucureşti, Litere,
(a) făţui	*nefăţarnic*	Bibliologie)
făţuire	*făţărnicie*	
făţuit	*făţiş*	
făţuială		

III. Explicaţi formarea cuvîntului *reînfiinţare* şi definiţi fiecare component al său:

fi = cuvînt de bază
fi + suf. *-inţă* = *fiinţă*
pref. *în-* + *fiinţă* + suf. *-a* = *înfiinţa*
înfiinţa + suf. *-re* = *înfiinţare*
pref. *re-* + *înfiinţare* = *reînfiinţare*

UNIVERSITATEA DIN BUCUREŞTI
FACULTATEA DE BIROTICĂ, 1993

I. Împărţiţi textul în propoziţii şi arătaţi felul fiecărei propoziţii:

„*Jacă* 1/ (pentru ce) **lupta** neîmpăcată în contra ignoranţei pretenţioase şi a neadevărului ne-*a părut* cea dintîi *datorie* 2/ (şi) (pentru ce) *am putut* primi punctul de vedere al acelora 3/ (**care**) *sînt deprinşi* cu o privire mai blîndă 4/ (şi) *se mulţumesc* cu o lungă aşteptare a îndreptării în viitor.“ 5/

1. P
2. CD (1) } şi
3. CD (1) }
4. AT (3) } şi
5. AT (3) }

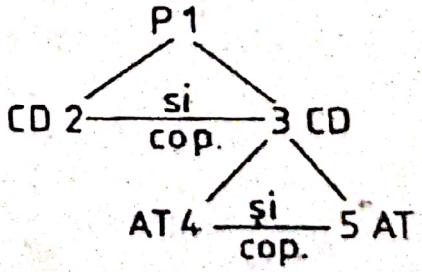

2. Extrageţi din text cuvintele aflate în cazurile genitiv şi dativ şi analizaţi-le sintactic şi morfologic:

în contra ignoranţei = atribut subst. prepoziţional, exprimat prin subs. comun, simplu, feminin, singular, G, precedat de prepoziţia compusă *în contra*, articulat cu art. hot. enclitic *-i*;

pretenţioase = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv variabil, cu două terminaţii, fem., sg., G, gradul pozitiv;

Scanned with OKEN Scanner

a neadevărului = atribut substantival prepoziţional, exprimat prin subst. comun, simplu, neutru, sg., G, precedat de articolul posesiv genitival *ca*, - cu prepoziţia compusă *în contra* subînţeleasă -, articulat cu art. hot. encl. *-lui*;
al acelora = atribut pronominal genitival, exprimat prin pronume demonstrativ de depărtare, masc., pl., G, precedat de art. posesiv (genitival) *al*;
a îndreptării = atribut subst. genitival, exprimat prin subst. comun, simplu, fem., sg., G, precedat de art. posesiv (genitival) *a*, articulat cu art. hot. encl. *-i*.

3. Indicaţi cîte un sinonim pentru *ignoranţă, neadevăr, punct de vedere, privire, blînd* (în situaţia contextuală din text)

ignoranţă = *neştiinţă* — *punct de vedere* = *opinie*
neadevăr = *minciună* — *privire* = *uitătură*
blînd = *blajin*.

UNIVERSITATEA DIN BUCUREŞTI
FACULTATEA DE TEOLOGIE BAPTISTĂ, 1993

Se dă textul:

„*Rămîne de mirare* 1/ (cum) *nu insufla* nicăieri scîrbă şi teamă, 2/ (cum) **nimeni** *nu voia* 3/ *(să) vadă* 4/ (că) în potaia aceea măruntă, 5/ (**ce**) *se tîra* 6/ (şi) *se gudura* rînjind, 7/ **pizma** *ţinea* deşteaptă 5/ (şi) *asmuţa* fără încetare, împotriva tuturor, o fiară spurcată şi capie, pornită pe vrăjmăşie, pe vătămare, pe rău, părînd 8/ *(să) slujească* soartei de unealtă de dezalcătuire şi de nimicire.“ 9/

(Matei Caragiale)

1. Împărţiţi textul în propoziţii, stabiliţi felul propoziţiilor şi relaţiile dintre ele:

1. P
2. SB (1) — juxt.
3. SB (1)
4. CD (3)
5. CD (4) — şi
6. AT (5)
7. AT (5) — şi
8. CD (4)
9. PR (8)

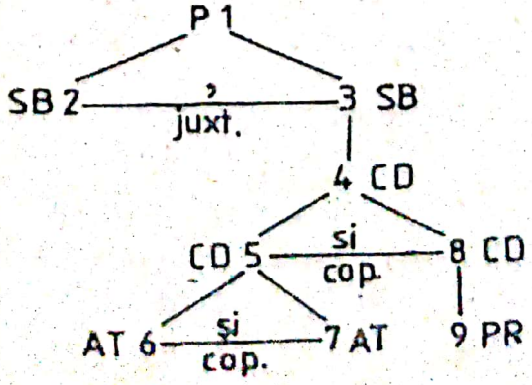

2. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate:

rămîne = verb copulativ, impersonal, conjug. a III-a, diateza activă, intranzitiv, indicativ prezent, are formă de pers. a III-a, sg.; împreună cu loc. adverbială *de mirare* formează o expresie verbală impersonală, cu funcţie de predicat nominal;

nicăieri = complement circ. de loc, exprimat prin adverb de loc;

nimeni = subiect, exprimat prin pronume negativ, simplu, N;

nu voia = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjug. a IV-a, diateza activă, tranzitiv, indicativ, imperfect, pers. a III-a, sg.; formă negativă cu adverbul de mod de negaţie *nu*;

aceea = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal demonstrativ de depărtare, formă simplă, feminin, singular, Ac.;

se tîra = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjug. IV, diateza reflexivă - cu pronumele reflex. *se* formă neacc. în Ac., morfem al diatezei reflexive, pe care unii specialişti îl consideră morfem al diatezei active pronominale, cu funcţie de complement direct -, intranzitiv, dar la diateza activă *a tîrî* este tranzitiv, indicativ, imperfect, persoana a III-a, sg.;

împotriva tuturor = complement indirect, exprimat prin pronume nehotărît simplu - considerat de Gram. Acad. adjectiv variabil substantivat -, plural, G, precedat de prepoziţia simplă *împotriva*;

pe rău = complement indirect, exprimat prin substantiv comun, simplu - provenit din adverb prin schimbarea valorii gramaticale -, neutru, sg., Ac., precedat de prepoziţia simplă *pe*, nearticulat;

părînd = atribut verbal incomplet - determină subst. *o fiară*- , exprimat prin verb copulativ, conjug. a II-a, diateza activă, intranzitiv, gerunziu; numele predicativ al acestui verb copulativ este exprimat printr-o propoziţie predicativă;

să slujească = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjug. a IV-a, diateza activă, tranzitiv, conjunctiv, prezent, pers. a III-a, sg.

3. Funcţiile sintactice ale cazului dativ (cu exemple).

Cazul dativ este specific substantivului, pronumelui, numeralului cu valoare substantivală şi oricărui cuvînt sau grup substantivat, deci substantivului şi substitutelor lui.

În cazul dativ, substantivele şi substitutele lor au următoarele funcţii sintactice:

Scanned with OKEN Scanner

1. **Atribut** - *substantival* a. *prepoziţional*: a. Reuşita *datorită muncii* (*datorită amîndurora, celor harnici*) ne-a bucurat.

b. *apoziţional*: I-am scris colegei mele de bancă, *adică Mariei*.

c. *în dativ*: Preot *deşteptării* noastre...; trimiterea de ajutoare *sinistraţilor*...

- *pronominal* a. *prepoziţional*: Reuşita *datorită lor* (*datorită dînşilor, acelora, tuturor* etc.) ne-a bucurat.

b. *apoziţional*: I-am scris colegei mele de bancă, *adică aceleia*.

2. **Complement indirect**:

I-am scris *mamei* (*primului, aceluia, unuia, lui, celui harnic* etc.).

3. **Complement circumstanţial**

a. *instrumental*:

A reuşit *datorită muncii* (*datorită primului, datorită acelora, datorită celor harnici* etc.).

b. *de cauză*:

Nu a venit la timp *datorită vremii* urîte.

c. *de mod:*

Conform înţelegerii, a ajuns la Bucureşti.

d. *de loc*:

Stă *locului*. Se aşterne *drumului*.

Pronumele personale şi reflexive, formă neaccentuată, în cazul dativ cu sens posesiv au funcţie de *atribut pronominal în dativ*:

Mama *îmi* spală cămăşile. (*îmi* = „mele")

El *îşi* ajută colegii. (îşi = „săi")

De asemenea, pronumele relative şi nehotărîte - care introduc subordonate de specii diferite - au formă de dativ cerută de un verb din regentă şi funcţie de *subiect* în subordonată:

Am scris 1/ (**cui**) mi-*a scris*. 2/

Am răspuns 1/ (**oricui**) mi-*a scris*. 2/

cui, oricui = subiecte ale verbului *a scris* (echivalente cu *cine, oricine)*, avînd forma de dativ impusă de verbele *am scris, am răspuns* din regente.

ACADEMIA NAŢIONALĂ DE EDUCAŢIE FIZICĂ ŞI SPORT, 1993 (SERIA A)

I. Se dă textul:

„(Cînd) *vuia* în sobă **tăciunele** aprins 1/ (care) *se zice* 2/ (că) *face* a vînt şi a vreme rea, 3/ (sau) (cînd) *ţiuia* **tăciunele** 4/ (despre care) *se zice* 5/ (că) te *vorbeşte* **cineva** *de rău*, 6/ **mama** îl *mustra* acolo, în vatra focului, 7/ (şi)-l *buchisa* cu cleştele, 8/ *(să) se* mai *potolească* **duşmanul**". 9/

a) Subliniaţi predicatele şi arătaţi felul lor:
vuia = predicat verbal
se zice = predicat verbal
face = predicat verbal
ţiuia = predicat verbal
se zice = predicat verbal
vorbeşte de rău = predicat verbal, exprimat prin locuţiune verbală („ponegreşte")
mustra = predicat verbal
buchisa = predicat verbal
să se potolească = predicat verbal

b) Delimitaţi propoziţiile şi descrieţi-le:

P 1. = propoziţie subordonată circumst. de timp faţă de P 7, introdusă prin adverbul relativ *cînd*, regentă pentru P 2; enunţiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

P 2. = propoziţie subordonată atributivă faţă de subst. *tăciunele* din P 1, introdusă prin pronumele relativ *care*, regentă pentru P 3; enunţiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată.

Notă: Am considerat că pronumele relativ *care* este în Ac. cu prepoziţia subînţeleasă *despre* (ca în P 5) şi că este complement indirect al verbului *se zice*.

Altfel, *care* poate fi subiect al predicatului *face* din P 3.

P 3. = propoziţie subordonată subiectivă faţă de verbul impersonal *se zice* din P 2, introdusă prin conjuncţia subordonatoare *că*; enunţiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

P 4. = propoziţie subordonată, circ. temporală faţă de P 7, introdusă prin adverbul relativ *cînd*, coordonată cu P 1 prin conjuncţia disjunctivă *sau*, regentă pentru P 5, enunţiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

P 5. = propoziţie subordonată atributivă faţă de subst. *tăciunele* din P 4, introdusă prin pronumele relativ *care*, precedat de prepoziţie, regentă pentru P 6; enunţiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

P 6. = propoziţie subordonată subiectivă faţă de verbul impersonal *se zice* din P 5, introdusă prin conj. subord. *că*; enunţiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

P 7. = propoziţie principală, regentă pentru P 1 şi P 4; enunţiativă propriu-zisă, afirmativă, dezvoltată;

P 8. = propoziţie principală, coordonată cu P 7 prin conjuncţia copulativă *şi*, regentă pentru P 9; enunţiativă propriu-zisă (potenţială), afirmativă, dezvoltată.

Scanned with OKEN Scanner

P 9 = propoziţie subordonată circumst. de scop (finală) faţă de P 8, introdusă prin conjuncţia subord.*să*; enunţiativă potenţială, afirmativă, dezvoltată.

c) Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate:

cînd = complement circ. de timp, exprimat prin adverb de timp, relativ, care introduce o CT;

cineva = subiect, exprimat prin pronume nehotărît, compus, sg., N;

-l = complement direct, exprimat prin pronume personal, formă neaccentuată, pers. a III-a, singular, masculin, Ac.:

(cu) cleştele = complement instrumental, exprimat prin substantiv comun, simplu, masc., sing., Ac., precedat de prepoziţia simplă *cu*, articulat cu articolul hotărît enclitic *-le*.

II. Să se indice cîte un sinonim neologic pentru următoarele cuvinte din fondul vechi al limbii:

a bănui = a presupune	*a mări = a amplifica*
a coti = a vira	*a oglindi = a reflecta*
a drege = a repara	*a pedepsi = a sancţiona*
a împărţi = a diviza	*a sfîrşi = a finaliza*
a îngădui = a accepta	*a (se) umfla = a (se) inflama*

III. Despărţiţi în silabe următoarele cuvinte:

alcool = al-co-ol
lingvist = ling-vist
constructor = con-struc-tor
somptuos = somp-tu-os
înnegri = în-ne-gri.

IV. Rescrieţi forma corectă din următoarele perechi de cuvinte:

(el) constituie - constitue; fixi - ficşi; zii ceva! - zi ceva! a smuci - a zmuci; interregn - interegn.

Forma corectă: *constituie; ficşi, zi ceva!; a smuci; interregn.*

V. Alcătuiţi propoziţii sau fraze cu următoarele ortograme:

la = Merg *la* ţară.
l-a = Ea *l-a* descusut.
iau = Ei *iau* o carte.
i-au = Ei *i-au* ajutat pe toţi.
săi = Elevii *săi* învaţă bine.
să-i = Vreau *să-i* văd.
altădată = *Altădată* munceam mai mult.
altă dată = *Altă dată* să nu mai faci!
nicidecum = Nu vrea să asculte *nicidecum*.
nici de cum = Nu îmi vorbeşte nici ce a făcut, *nici de cum* s-a distrat.

Scanned with OKEN Scanner

VI. Daţi exemple de cinci locuţiuni sau expresii ale verbului *a avea*:

a avea habar *a avea chef* *a avea la mînă (pe cineva)*
a avea voie *a avea leac*
a avea nevoie *a (se) avea bine/ rău (cu cineva)*

VII. Construiţi enunţuri cu următoarele paronime:
a declama = Actorul *a declamat* versurile foarte sugestiv.
a reclama = Petentul îşi *reclamă* dreptul său legal.
solitar = A trecut un alergător *solitar*.
solidar = Am fost cu toţii *solidari* împotriva abuzului.
originar = Este *originar* din Bucureşti.
original = Produsul are o marcă *originală*.
a enerva = Amînările repetate l-au *enervat*.
a inerva = Zona respectivă a corpului este puetrnic *inervată*.
glaciar = Perioada *glaciară* a lăsat urme importante.

ACADEMIA NAŢIONALĂ DE EDUCAŢIE FIZICĂ ŞI SPORT, 1993 (SERIA B)

I. Se dă textul:

„(Iar) Linii, 1/ (de) *s-ar întîmpla* 2/
(Să) vă-ntîlniţi vreodată 3/
Să-i *spui* 1/ (că)-*s sănătos* 4/ (şi)-*aş vrea* 5/
(*S*)-o *aflu* măritată.“ 6/
(George Coşbuc)

a) Subliniaţi predicatele şi arătaţi felul lor:
s-ar întîmplă = predicat verbal
să (vă)-ntîlniţi = predicat verbal
să spui = predicat verbal
-s sănătos = predicat nominal
s-aflu = predicat verbal.

b) Delimitaţi propoziţiile şi descrieţi-le:

P 1 = propoziţie principală, regentă, pentru P 2, P 4 şi P 5; enunţiativă imperativă, afirmativă, dezvoltată;
P 2 = propoziţie subordonată condiţională faţă de P 1, introdusă prin conjuncţia subordonatoare *de*, regentă pentru P 3; enunţiativă optativă, afirmativă, simplă;
P 3 = propoziţie subordonată subiectivă faţă de verbul impersonal *s-ar întîmpla* din P 2, introdusă prin conj. subordonatoare *să*; enunţiativă propriu-zisă (potenţială), afirmativă, dezvoltată;

Scanned with OKEN Scanner

P 4 = propoziţie subordonată completivă directă faţă de verbul tranzitiv *să spui* din P 1, introdusă prin conj. subord. *că*; enunţiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
P 5 = propoziţie subordonată completivă directă faţă de verbul tranzitiv *să spui* din P 1, coordonată cu P 4 prin conj. cop. *şi*, regentă pentru P 6; enunţiativă propriu-zisă, afirmativă, simplă;
P 6 = propoziţie subordonată completivă directă faţă de verbul *aş vrea* din P 5, introdusă prin conj. subord. *să*; enunţiativă propriu-zisă (potenţială), afirmativă, dezvoltată.

c) Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate:
Linii = compl. indirect - reluat prin forma neacc. a pron. pers. *i* în dativ -, exprimat prin subst. propriu, simplu, fem., sg., D. articulat cu art. hot. encl. *-i*;
vreodată = compl. circ. de timp, exprimat prin adverb de timp, compus;
-i = complement indirect - care reia compl. indirect *Linii* -, exprimat prin pronume personal, formă neacc., pers. a III-a, sg., fem., D;
măritată = compl. de mod (după *Gram. Acad.* este element predicativ suplimentar), exprimat prin adjectiv variabil, cu două terminaţii - provenit din verb la participiu -, fem., sg., N.

II. Să se indice cîte un sinonim neologic pentru următoarele cuvinte din fondul vechi al limbii:

asemănător = similar
cinstit = onest
credincios = devotat
făţarnic = ipocrit
îndemînatic = ingenios
lacom = avid
nesigur = incert
pămîntesc = terestru
răzbunător = vindicativ
veşnic = etern.

III. Despărţiţi în silabe următoarele cuvinte:
punctuaţie = punc-tu-a-ţi-e
anorganic = an-or-ga-nic
exhaustiv = ex-ha-us-tiv
înnegri = în-ne-gri
desaliniza = de-sa-li-ni-za.

IV. Rescrieţi forma corectă din următoarel perechi de cuvinte:
clasa întîi - clasa întîia
ortodoxi - ortodocşi
a înoi - a înnoi
pîrîuri - pîraie

Forma corectă:
clasa *întîi*, *ortodocşi*; *a înnoi*, *pîraie*.

Scanned with OKEN Scanner

V. Alcătuiţi propoziţii sau fraze cu următoarele ortograme:

ceai = Am băut un *ceai* de tei.
ce-ai = *ce-ai* spus?
iar = „*Iar* te-ai cufundat în stele...“
mai = *Mai* stai?
m-ai = *M-ai* văzut?
numaidecît = A plecat *numaidecît*.
numai de cît = Cumpără *numai de cît* are nevoie.
de alt fel = Vreau o mîncare *de alt fel*.
de altfel = *De altfel*, este disciplinat.

VI. Daţi exemple de cinci locuţiuni sau expresii ale verbului *a lua*: *a lua seama; a lua aminte; a o lua la goană; a o lua la sănătoasa; a*(-i) *lua minţile; a lua în braţe.*

VII. Construiţi enunţuri cu următoarele paronime:
a însera = Am ajuns acolo cînd *se însera*.
a insera = A *inserat* în text cîteva date noi.
eminent = A avut un *eminent* dascăl de matematică.
iminent = Cerul noros arată că ploaia e *iminentă*.
literar = E un text *literar* interesant.
literal = Am reprodus *literal* cee ce a spus.
complement = Cuvîntul acesta are funcţie de *complement*.
compliment = Iau aprecierea făcută ca pe un *compliment*.
funcţionar = Este *funcţionar* la Primărie.
funcţional = Aparatul s-a dovedit foarte *funcţional*.

ACADEMIA DE POLIŢIE, 1993, SERIA A

I. Se dă textul:

„Îi *venea* 1/ *(să) se ducă* 2/ (şi) *(să) se* tot *ducă* 3/ (şi) 5/ toată **lumea** (*să*)-l *uite* 4/ numai **ea** singură *(să)-şi aducă aminte* în toată clipa 5/ (că) **el** *a voit* 6/ (şi) *a putut* 7/, (dar) *s-a stăpînit*, 8/ (fiindcă) atît de mult *a iubit*-o 9/ (încît) *s-a dus* pribeag prin lume 10/ numai (ca) **dînsa** *(să) poată* trăi nesupărată.“ 11/

(Marin Preda)

Cerinţe:

1. Să se sublinieze predicatele şi să se precizeze felul lor:
   1. *venea* = predicat verbal

2. *să se ducă* = predicat verbal
3. *să se ducă* = predicat verbal
4. *să uite* = predicat verbal
5. *să-şi aducă aminte* = predicat verbal
6. *a voit* = predicat verbal
7. *a putut* = predicat verbal
8. *s-a stăpînit* = predicat verbal
9. *a iubit* = predicat verbal
10. *s-a dus* = predicat verbal
11. *să poată* = predicat verbal.

2. Să se analizeze propoziţiile şi să se precizeze felul lor:

1. P
2. SB (1) — şi
3. SB (1) —
4. CV (5) — şi
5. SB (1) —
6. CI (5) — şi
7. CI (5) — dar
8. CI (5) —
9. CZ (8)
10. CNS (9)
11. CS (10)

3. Să se contragă propoziţia „toată lumea să-l uite" în partea de propoziţie corespunzătoare:
toată lumea să-l uite = CV devine, prin contragere, un complement circumstanţial concesiv: „*chiar uitat de toată lumea*".

4. Să se analizeze sintactic şi morfologic cuvintele:
toată = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal nehotărît simplu - considerat şi adjectiv variabil cu două terminaţii -, feminin, singular, N;
-o = complement direct, exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, sg., fem., Ac., formă neaccentuată;
dînsa = subiect, exprimat prin pronume personal compus, pers. a III-a, sg., fem., N.

5. Găsiţi cel puţin trei sinonime pentru cuvîntul *victorie*:
izbîndă, biruinţă, reuşită, triumf, succes.

6. Stabiliţi radicalul cuvîntului *nesupărată*, alcătuiţi familia de cuvinte şi precizaţi modul de formare a cuvintelor derivate.
Radicalul cuvîntului *nesupărată* este *supăr* -, fiind extras din cuvîntul de bază (a) *supăra*.

Scanned with OKEN Scanner

- Familia verbului *(a) supăra*:
supărat,-ă format din *supăra* + suf. *-(a)t, -ă*
nesupărat, -ă format din pref. *ne-* + *supărat,-ă*
supărare format din *supăra* + suf. *-re*
nesupărare format din pref. *ne-* + *supărare*
supărător,-toare format din *supăra* + suf. *-(ă)tor, -(ă)toare*
supărăcios,-oasă format din *supăra* + suf. *-(ă)cios, -oasă.*

II. Explicaţi semnele de punctuaţie şi ortografie din textul:
„— Dom'sublocotenent, strigă sergentul Ionescu, ordonaţi să trag numai eu...
— Bine, zise ofiţerul, ocheşte şi trage."
Ghilimelele sau semnele citării („"), semn de punctuaţie care marchează redarea întocmai a unui fragment dintr-o operă literară.
Linia de dialog, semn de punctuaţie, marchează începutul vorbirii fiecărui personaj dintr-un dialog.
Apostroful (*dom'*), semn ortografic, marchează lipsa accidentală din vorbire a unor sunete.
Virgula, semn de punctuaţie, marchează pauza dintre un grup al vocativului şi restul propoziţiei.
Virgula, semn de punctuaţie, marchează pauza dintre o propoziţie principală incidentă şi una independentă.
Cratima (ṣa-l), semn ortografic, marchează rostirea într-o silabă a două cuvinte.
Punctele de suspensie, semn de punctuaţie, marchează întreruperea şirului vorbirii.
Cele două virgule marchează izolarea propoziţiei incidente.
Punctul marchează pauza de la sfîrşitul unei fraze cu propoziţii enunţiative.

III. Alcătuiţi enunţuri în care cuvîntul *patrie* să îndeplinească următoarele funcţii sintactice:
subiect: *Patria* noastră se numeşte România.
nume predicativ: România a devenit *patria* multor străini.
complement direct: Să ne iubim *patria*!
complement indirect: Vorbim cu drag *despre patrie*.
atribut substantival prepoziţional: Dragostea *de patrie* este un sentiment nobil.

IV. Despărţiţi în silabe următoarele cuvinte:
negru = ne-gru
jertfă = jert-fă
inuman = in-u-man
somptuos = somp-tu-os.

Scanned with OKEN Scanner

V. Daţi trei exemple de paronime şi alcătuiţi propoziţii cu fiecare cuvînt:

- *temporal/temporar*: Am avut o durere *temporară* („trecătoare") în regiunea *temporală* (a capului).
- *evalua/evolua*: Au *evoluat* mult tehnicile de *evaluare* a cunoştinţelor.
- *destins/distins*: Este un bărbat *distins*, căruia îi stă bine cînd are un aer *destins*.
- *fisă/fişă:* A introdus *fisa* în fişierul automat şi i s-a eliberat *fişa* medicală (personală).

VI. Alcătuiţi cinci enunţuri prin care să demonstraţi valoarea polisemantică a cuvîntului „a ţine"; precizaţi sensul din fiecare enunţ:

Ţine în braţe un copil. („a avea, a purta")
Se ţine de bară. („a se prinde")
Merge cît îl *ţin* picioarele. („a susţine")
Facultatea *ţine* de Universitate. („a depinde, a aparţine")
Are un pantalon care *ţine* la murdărie. („a rezista")
Unde *ţinem* hainele? („a păstra")
Îşi *ţine* cuvîntul. („a respecta")

VII. Redactaţi o scrisoare de felicitare şi semnaţi cu numele „Ion".

Cerinţe:

- formula de adresare (urmată de virgulă) şi formula de încheiere (urmată de semnătură, dată şi loc de expediere);
- vocabularul şi construcţiile să fie în acord cu relaţiile în care vă aflaţi cu destinatarul (prietenie, colegialitate, cunoştinţă, colaborare et.);
- respectarea cu stricteţe a regulilor de ortografie şi de punctuaţie.

ACADEMIA DE POLIŢIE, 1993, SERIA B

Se dă textul:

„ — Acum, luminate crăişor, 1/ (ca *să) vezi* 2/ (cît) *poate* 3/ *(să)*-ţi *ajute* **milostenia**, 4/ *stai* liniştit, 1/ *uită-te* drept în ochii mei 5/ (şi) *ascultă* cu luare-aminte 6/ (ce) ţi-*oi spune*: 7/ *du-te* la tată-tău 8/ (şi) *cere* 9/ *(să)*-ţi *deie* calul, armele şi calul 10/ (cu care) *a fost* **el** *mire*, 11/ (şi) atunci *ai să* te *poţi* duce 12/ (unde) n-*au putut* merge **fraţii** tăi, 13/ (pentru că) 14/ ţie 15/ *a fost scris* 14/ *(să)*-ţi *fie dată* această **cinste**." 15/

(Ion Creangă)

Cerințe:

1. Să se sublinieze predicatele și să se precizeze felul lor:

stai = predicat verbal
să vezi = predicat verbal
poate = predicat verbal
să ajute = predicat verbal
uită-te predicat verbal
ascultă = predicat verbal
oi spune = predicat verbal
du-te = predicat verbal
cere = predicate verbal
să deie = predicat verbal
a fost mire = predicat nominal
ai să poți = predicat verbal
n-au putut = predicat verbal
a fost scris = predicat nominal (exprimat prin expresie verbală impersonală)
să fie dată = predicat verbal (exprimat prin verb la diateza pasivă).

I.2. Să se delimiteze propozițiile și să se precizeze felul lor:

1. P
2. CS (1)
3. CD (2)
4. CD (3)
5. P — juxt
6. P — și
7. CD (6)
8. P — juxt.
9. P — și
10. CD (9)
11. AT (10)
12. P — și
13. CL (12)
14. CZ (12)
15. SB (14)

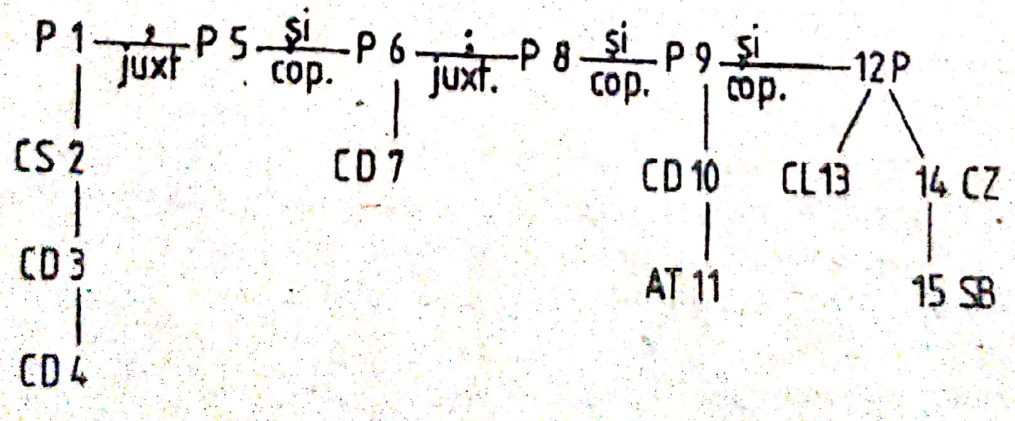

Scanned with OKEN Scanner

P 8, P 9 şi P 12 ar putea fi interpretate ca *apozitive* faţă de pronumele relativ *ce* din P 7, dacă în locul punctului şi virgulei, ar fi două puncte. În acest fel, schema ar fi următoarea:

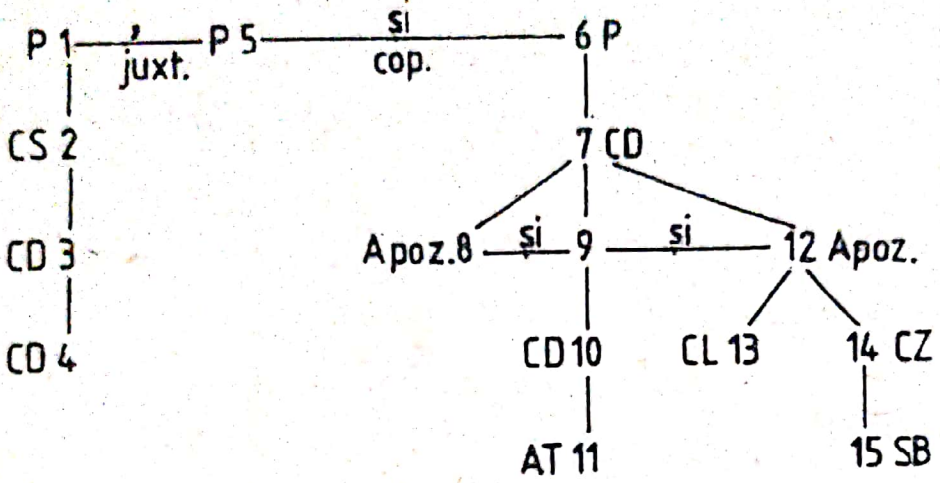

I.3. Să se contragă propoziţia „ca să vezi" în partea de propoziţie corespunzătoare:

„ca să vezi" este o propoziţie subordonată circumstanţială de scop. Prin contragere, devine „pentru a vedea" - compl. circ. de scop.

I.4. Să se analizeze sintactic şi morfologic cuvintele subliniate:

liniştit = element predicativ suplimentar (după gramatică şcolară, complement circumstanţial de mod) exprimat prin adjectiv simplu, variabil cu două terminaţii - provenit din verb la participiu -, masculin, singular, N, gradul pozitiv;

cu luare aminte = complement circumstanţial de mod, exprimat prin substantiv compus (considerat de unii specialişti locuţiune substantivală, provenită din locuţiune verbală), feminin, singular, Ac., precedat de prepoziţia simplă *cu*, nearticulat;

tăi = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal posesiv, substituie un posesor de persoana a II-a, singular, are formă acordată cu substantivul „fraţii": masculin, plural, nominativ.

I. Găsiţi cel puţin trei sinonime pentru cuvîntul „milostenie": *milostivire, îndurare, milă, îngăduinţă, ajutor, pomană.*

I.6 Explicaţi virgulele din textul dat:

Acum, luminate crăişor...stai = cele două virgule marchează două pauze create prin intercalarea unui grup al vocativului în interiorul unei propoziţii;

crăişor, ca să vezi ... = cele două virgule marchează două pauze create prin intercalarea unei finale (şi a subordonatelor următoare) între cuvintele regente;

Scanned with OKEN Scanner

liniştit, uită-te = virgula marchează pauza dintre două propoziţii principale, coordonate prin juxtapunere.
calul, armele = virgula marchează pauza dintre două complemente directe, coordonate prin juxtapunere;
mire, şi = virgula marchează pauza dintre un grup de subordonate care determină o propoziţie principală şi o propoziţie principală coordonată copulativ cu prima principală;
tăi, pentru că = virgula marchează pauza dintre grupul (de propoziţii) al regentei şi o cauzală, sau, mai precis, pauza dintre o circumstanţială de loc şi una cauzală care depind de aceeaşi regentă.

II. Alcătuiţi enunţuri în care cuvîntul „acesta" să aibă următoarele funcţii sintactice:

subiect:	*Acesta* a fost foarte silitor.
nume predicativ:	Tu eşti *acesta*. Tu eşti *ca acesta*. Tu eşti *împotriva acestuia*.
complement direct:	Îl vom ajuta *pe acesta*.
complement indirect:	Noi ne-am gîndit *la acesta*. I-am trimis *acestuia* orice a dorit.
atribut adjectival:	Răspunsul *acesta* este corect.
atribut pronominal:	Cărţile *acestuia* sînt curate.

III. Despărţiţi în silabe următoarele cuvinte:
burlan = *bur-lan*
pehlivan = *pe-hli-van*
aspect = *as-pect*
peşte = *peş-te*
inegal = *in-e-gal*

IV. Folosiţi în propoziţii următoarele perechi paronimice:
a învesti: El a fost *învestit* ambasador.
a investi: Şi-a *investit* toate economiile în această afacere.
temporal: Propoziţiile circumstanţiale *temporale* sînt introduse prin multe locuţiuni conjuncţionale.
temporar: Acesta este un fenomen *temporar*.
iminent: Ploaia de azi este *iminentă*.
eminent: El este un tînăr *eminent*.
emigrant: El este *emigrant* din Somalia.
imigrant: El este *imigrant* în America.

V. Alcătuiţi o scurtă compunere în care să redaţi un dialog (o discuţie) între doi colegi sau între două persoane cunoscute care nu s-au văzut de mult timp.

Scanned with OKEN Scanner

Cerinţe:

- formula de salut
- surpriza şi plăcerea de a se întîlni
- scurte schimburi de impresii privind înfăţişarea celuilalt.
- informare de principiu privind scopul prezenţei fiecăruia în zonă şi in perioada respectivă
- întrebări şi răspunsuri reciproce despre starea de sănătate, familială, profesională a celor doi
- amintiri despre fapte imemorabile din perioadele cînd erau colegi
- prezentarea unor evenimente, realizări semnificative în intervalul de cînd nu s-au văzut
- relatări despre colegi şi prieteni comuni
- fixarea unei întîlniri (sau angajamentul de a se mai întîlni) pentru a depăna amintiri
- formula de salut la despărţire, cu repetarea satisfacţiei de a se fi întîlnit şi urările aferente (inclusiv familiilor şi prietenilor comuni).

Atenţie la corectitudinea limbii şi la selectarea formulelor care să se potrivească situaţiei (nostalgia timpului petrecut împreună, apropierea în virtutea acestui lucru, plăcerea de a se revedea)!

UNIVERSITATEA CLUJ-NAPOCA, LITERE (ROMÂNĂ A) ŞI TEOLOGIE-LITERE, 1993

I.a. Să se delimiteze subordonatele şi să se arate felul lor:

1. (Oricum) i-*ai argumenta*, 1/ *nu*-l *poţi* convinge 2/
   (1 = CV, 2 = P)
2. *Nu* mi-*a trecut prin cap 1/ (să)*-i *telefonez.* 2/
   (1 = P, 2 = SB).
3. **Tot** 1/ (ce) *s-a spus* 2/ *e adevărat.* 1/
   (1 = P, 2 = AT)
4. Convinsă 1/ (că) *este* bine *pregătită*, 2/ **Maria** *s-a prezentat* la examen. 1/
   (1 = P, 2 = CI)
5. **Ion** *pare* 1/ *(să) se fi hotărît.* 2/
   (1 = P, 2 = PR)
6. **El** *s-a decis* 1/ (să) plece. 2/
   (1 = P, 2 = CI (Relaţie).

I.b. Să se analizeze morfologic şi sintactic cuvintele subliniate:

7. Datorită insistenţelor *lor*, am renunţat la excursie.

lor = pronume personal, pers. a III-a, plural, G, atribut pronominal genitival.

Scanned with OKEN Scanner

8. *Normal* era să nu mai plece.

normal = adverb de mod, simplu, provenit din adjectiv, prin schimbarea valorii gramaticale, gradul pozitiv, nume predicativ (care împreună cu verbul copulativ *era* formează predicatul nominal, exprimat prin expresie verbală impersonală).

9. Au fost recunoscute bunele-*i* intenţii.

i = pronume personal, formă neaccentuată, persoana a III-a, singular, D posesiv, atribut pronominal în dativ.

10. A ajuns să nu-i mai placă *nimic*.

nimic = pronume negativ, simplu, invariabil, N, subiect.

11. Bunului *tău* prieten nu i-ai scris de mult timp.

tău = adjectiv pronominal posesiv, persoana a III-a, singular, masculin, D, atribut adjectival.

12. Este contrar bunului *simţ* să nu saluţi.

simţ = substantiv comun, simplu, neutru, singular D, articulat cu articolul hotărît enclitic *lui* preluat de adjectivul precedent *bun(ului)*, complement indirect.

13. Această soluţie nu poate *fi acceptată*.

fi acceptată = verb predicativ, conjugarea I, diateza pasivă, intranzitiv - la diateza activă, *a accepta* este tranzitiv, infinitiv, prezent, complement direct.

14. E prea *tîrziu* să-i mai scrii.

(prea) tîrziu = adverb de mod, gradul superlativ absolut, nume predicativ (care împreună cu verbul copulativ *e* formează un predicat nominal, exprimat prin expresie verbală impersonală).

15. Porumbul a fost cules şi apoi *depozitat*.

a fost depozitat = verb predicativ, conjugarea I, diateza pasivă, intranzitiv - la diateza activă, *a depozita* este tranzitiv-, indicativ, perfectul compus, persoana a III-a, singular, predicat verbal.

Notă: se subînţelege verbul auxiliar *a fost*.

16. A avut un comportament adecvat noului său *statut* social.

statut = substantiv comun, simplu, neutru, singular, D, articulat cu articolul hotărît enclitic *-lui* preluat de adjectivul precedent *nou(lui)*, complement indirect.

17. Pomii au fost plantaţi împrejurul celui mai frumos loc de agrement.

(împrejurul)...loc = substantiv comun, simplu, neutru, singular, G, precedat de prepoziţia *împrejurul*, complement circumstanţial de loc.

Scanned with OKEN Scanner

18. Sosirea ta neaşteptată din *vacanţă* ne-a surprins.
(din) vacanţă = substantiv comun, simplu, feminin, singular, Ac., precedat de prepoziţia simplă *din*, nearticulat, atribut substantival prepoziţional.

II. Construiţi cîte un exemplu pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Un complement indirect în genitiv cu prepoziţie.
Să luptăm *împotriva minciunii*.

2. Formulaţi cîte un enunţ care să conţină cuvintele: *forţat, a emigra, fortuit, a imigra*.
Torentele provenite din inundaţii *au forţat* stăvilarele, rupîndu-le.
Un mare număr de tineri *emigrează* din ţările aflate în tranziţie spre economia de piaţă.
Întîlnirea cu Mihai a fost *fortuită*, întîmplătoare.
În ultimii ani, în Germania *au imigrat* cîteva sute de mii de oameni.

3. Construiţi o subordonată consecutivă introdusă prin *ca să*:
Maria este destul de atentă *ca să* recunoască o consecutivă.

4. Relativul *care* să fie complement indirect în dativ.
Omul *căruia* îi place munca are de toate.

5. Declinaţi pronumele *tu*:
N = *tu*
G = -
D = *ţie, îţi, ţî*
Ac. = *(pe) tine, te*
V = *tu!*

6. Un complement indirect în dativ care să determine un adverb:
Este contrar bunului *simţ* să nu saluţi.

7. Un atribut substantival în dativ cu prepoziţie:
Reuşita *datorită muncii* bucură pe oricine.

8. Relativul *care* să fie atribut pronominal genitival:
Părinţii *ai căror* copii au reuşit la facultate sînt foarte fericiţi.

9. Un complement de cauză în dativ cu prepoziţie:
Datorită ploii, legumele s-au stricat.
Notă: De fapt, complementul de cauză este construit cu genitivul cu locuţiune prepoziţională: *Din cauza ploii...*

III. a. Textul de mai jos conţine greşeli de ortografie: Transcrieţi-l corect.

1. Cei doi miniştrii au fost membrii şi în guvernul precedent.
Cei doi *miniştri* au fost *membri* şî în guvernul precedent.
2. Nu fii indolent, ca să nu fii criticat.
Nu fi indolent, ca să nu fii criticat.

Scanned with OKEN Scanner

3. Mînca-u-ar tata de fetiţă.
   Mînca-o-ar tata de fetiţă.
4. Repetarea aceleeaşi greşeli este supărătoare.
   Repetarea *aceleiaşi* greşeli este supărătoare.
5. Ne-ar critica pînă şi proprii noştri prieteni.
   Ne-ar critica pînă şi *propriii* noştri prieteni.
6. El, de atunci, nu-l mai agreiază.
   El, de atunci, nu-l mai *agreează*.

III.b. Enunţurile de mai jos conţin greşeli de limbă. Identificaţi-le, arătaţi de ce natură sînt şi scrieţi corect fiecare anunţ:

7. Scopul care ni-l propunem este nobil.

care = pronume relativ în Ac. cu funcţie de complement direct - relevat prin forma neaccentuată în Ac. a pronumelui personal -l.

corect = *pe care...l*

Scopul *pe care* ni-l propunem este nobil.

8. Ei au cîştigat destul de mulţi bani.

destul = trebuie să fie adverb de mod care determină adjectivul *mulţi* de care se leagă prin prepoziţia *de*. Are formă invariabilă, deci corect = *destul*.

Ei au cîştigat *destul* de mulţi bani.

9. Noi am convenit de comun acord să revenim din nou aici.

conveni = a cădea de acord cu cineva, deci *a conveni + de comun acord* este un pleonasm.

a reveni = a veni din nou, încă o dată; *a reveni + din nou* este un pleonasm.

Enunţul corect:

Noi am convenit să *revenim* aici.
Noi am convenit să *venim din nou* aici.

UNIVERSITATEA CLUJ-NAPOCA, (ROMÂNA B), 1993

I. a. Să se delimiteze subordonatele şi să se arate felul lor:

1. (Cum) vremea *nu era frumoasă*, 1/ *am renunţat* la excursie. 2/ (1 = CZ, 2 = P).
2. L-*am convins* 1/ *(să) se prezinte* la examen. 2/ (1 = P, 2 = CI (circ. de relaţie).
3. *A ajuns* 1/ *(să) nu*-l mai *intereseze nimic*. 2/ (1 = P, 2 = PR).

Scanned with OKEN Scanner

I. b. Să se analizeze morfologic şi sintactic cuvintele subliniate:

4. *Corect* ar fi fost să restituie cartea.

corect = adverb de mod, simplu, provenit din adjectiv prin conversiune, gradul pozitiv, nume predicativ (care împreună cu verbul copulativ *ar fi fost* formează un predicat nominal, exprimat prin expresie verbală impersonală).

5. A procedat potrivit celor mai riguroase *norme*.

(potrivit)...norme = substantiv comun, simplu, feminin, plural, D, precedat de prepoziţia simplă *potrivit*, complement circumstanţial de mod.

6. În ciuda acestui repetat *eşec*, el a rămas optimist.

(în ciuda)... eşec = substantiv comun, simplu, neutru, singular, G precedat de locuţiunea prepoziţională *în ciuda*, complement circumstanţial concesiv.

7. Profesorii *ai căror* elevi au reuşit sînt bucuroşi.

ai căror = pronume relativ, simplu, substituie substantivul *profesorii*: masculin, plural, genitiv precedat de articolul posesiv genitival *ai*, atribut pronominal genitival, în frază este element de relaţie subordonator care introduce o atributivă.

8. Îl durea *capul* de obosit ce era.

capul = substantiv comun, simplu, neutru, singular, N, articulat cu articolul hotărît enclitic *-l*, subiect.

9. El a fost ostil bunelor *noastre* intenţii.

noastre = adjectiv pronominal posesiv, persoana I, plural, feminin, D., atribut adjectival.

II. a. Construiţi cîte un exemplu pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. relativul *ce* să fie atribut adjectival în nominativ.
   Nu se ştie 1/ (ce) note se vor lua la examen. 2/
2. Conjuncţia *dacă* să introducă o subordonată predicativă.
   Problema este 1/ (dacă) voi lua o notă mare. 2/
3. Relativul *cum* să fie nume predicativ.
   Nu ştiu 1/ *(cum) va fi* vremea mîine.
4. O propoziţie în care să fie un verb la infinitiv perfect, diateza pasivă.
   Înainte de *a fi fost primit* de preşedinte, a fost primit de primul ministru.
5. Un verb la gerunziu cu funcţie de complement direct.
   Aud *vorbindu-se* în şoaptă.
6. Daţi două sensuri ale cuvîntului *ordinar*, ilustrîndu-le cu cîte un exemplu:

Scanned with OKEN Scanner

„obişnuit" = Este o operaţie *ordinară*.
„fără valoare, prost" = Este un obiect *ordinar*.

7. Acordaţi cuvintele din paranteză cu substantivele determinate:
La începutul vacanţei (aceasta) *acesteia*, *elevii* (însuşi) *înşişi au cerut să plece în excursie*.

8. Daţi formele de imperativ negativ ale verbelor *a fi* şi *a face*.
Persoana a II-a singular: *nu fi* (rău)! *nu face* (zgomot)!
Persoana a II-a plural: *nu fiţi* (răi)! *nu faceţi* (zgomot)!

9. Corectaţi greşelile de ortografie din enunţul:
Proprii noştrii copii ne crează bucurii.
Corect: **Propriii noştri** *copii ne* **creează** *bucurii*.

UNIVERSITATEA CLUJ-NAPOCA, DREPT, 1993

I. Să se corecteze greşelile de ortografie din enunţurile următoare:

(1) Pe ciornă, copiaţi-le aşa cum sînt scrise pe tablă.
(2) În lucrare, transcrieţi-le corect.

1. Să nu ştii ceva nu înseamnă să nu ştii nimic.
2. Membrii aceleeaşi formaţiuni nu sînt dintre proprii noştri fii.
3. Eu nici nu-l agreiez şi nici nu-l voi agreea.
4. Să nu fii fost chemat, aş fi rămas acasă.
5. Aştrii aceea sînt încă studiaţi.
6. O amintire nostalgică au devenit vizitii de odinioară.

Rezolvare

1. Să nu ştii ceva nu înseamnă să (= că) nu ştii ştii nimic.
2. *Membrii aceleiaşi* formaţiuni nu sînt dintre *propriii* noştri fii.
3. Eu nici nu-l *agreez* şi nici nu-l voi *agrea*.
4. Să nu *fi* fost chemat, aş fi rămas acasă.
5. *Aştrii aceia* sînt încă studiaţi.
6. O amintire nostalgică au devenit *vizitii* de odinioară.

II. Construiţi cîte un exemplu pentru fiecare din cerinţele:

1. O subordonată condiţională introdusă prin conjuncţia *să*.
Să mă rogi 1/, aş face orice. 2/
2. Un complement indirect în cazul dativ, care să determine un adverb.
Este contrar *bunului simţ* să nu saluţi.
3. O subordonată consecutivă introdusă prin conjuncţia *ca să* (sau *ca...să*).
Ei sînt prea departe 1/ ca să fie văzuţi. 2/

Scanned with OKEN Scanner

4. Construiţi propoziţii cu următoarele cuvinte:
a eluda - a elida, *a corobora - a colabora.*
Infractorii *eludează* prevederile legilor;
Cratima din „s-au" ţine locul unui sunet *elidat (e);*
Coroborînd cele două serii de fapte, a descoperit adevărul;
Colaborînd cu colegii, putem realiza mai multe lucruri.
5. Declinaţi pronumele personal *voi*
N = *voi*
G = -
D = *vouă, vă, vi, v-*
Ac. = *(pe) voi, vă, v-*
V = *voi!*
6. Un complement de cauză în cazul Dativ cu prepoziţie.
Datorită neatenţiei, a greşit exerciţiul.
Notă: Complementul circumstanţial de cauză se formează totuşi cu locuţiunea prepoziţională *din cauza (din pricina)* deci cu G.
7. Relativul *ce* să fie atribuit adjectival în cazul N.
Nu ştiu/ *(ce)* lecţie a rămas necitită.
8. Relativul *care* să fie complement indirect în cazul Dativ.
Am revăzut instituţia/*(căreia)* i-am sacrificat mulţi ani din viaţă.
9. Un nume predicativ exprimat printr-un pronume în Ac.
Ea este *ca mine.*

III. Se dau structurile de mai jos:
La rezolvare, se va repeta numărul curent şi structura, iar soluţia se va da imediat după structură.
În tratare se va respecta ordinea de pe tablă.
a) Să se delimiteze subordonatele şi să se arate felul lor.
1. *Nu* mă *interesează* 1/ (dacă) *a demarat* **acţiunea** 2/.
(1 = P, 2 = SB)
2. **Piatra** 1/ (că) *e piatră,* 2/ şi de la o vreme *crapă.* 1/
(1 = P, 2 = CV).
3. **Conduita** lui *a rămas* 1/ (ca şi cum) nici *nu s-ar fi maturizat.* 2/
(1 = P, 2 = PR)
4. *Era indignat* 1/ (că) *nu i se dă importanţa* cuvenită. 2/.
(1 = P, 2 = CI)
5. După toate 1/ (cîte) *s-au întîmplat* 2/ *nu* i-*am* mai scris. 1/
6. *Nu* l-*am putut* face 1/ (*să*)-şi *recunoască* vina. 2/
(1 - P, 2 = predicativă suplimentară) (în şcoală = CD, CM).
b. Să se analizeze morfologic şi sintactic cuvintele subliniate:
7. Nu mi-a spus nimic *rău* despre tine.
rău = adjectiv variabil cu două terminaţii, neutru, singular Ac., pozitiv, atribut adjectival.

Scanned with OKEN Scanner

8. *Firesc* ar fi fost să mă fi anunţat.
firesc = adverb de mod, simplu, gradul pozitiv, nume predicativ (care împreună cu verbul copulativ *ar fi fost* îndeplineşte funcţia de predicat nominal, exprimat prin expresie verbală impersonală).

9. Rezultatele datorate copiilor *lor* i-au bucurat.
lor = pronume personal, persoana a III-a plural, G., atribut pronominal genitival.

10. Luarea unei decizii contrar *aşteptărilor* i-a surprins pe participanţi.
(contrar) aşteptărilor = aubstantiv comun, simplu, feminin, plural, dativ precedat de prepoziţia *contrar*, articulat cu articolul hotărît enclitic - *lor*, atribut substantival prepoziţional.

11. A oferit un cadru bunului *său* prieten.
său = adjectiv pronominal posesiv, persoana a III-a singular, masculin, D, atribut adjectival.

12. A ajuns într-o situaţie de-ţi era mai *mare* mila.
(mai) mare = adjectiv variabil –cu o singură terminaţie, feminin, singular, nominativ, gradul comparativ de superioritate, nume predicativ - care împreună cu verbul copulativ era formează predicatul nominal.
Notă: În alt context *era* este verb predicativ, iar *milă* este subiect. Îţi *era* **milă** de el.

13. *Fiind întrebat* pe un ton mai aspru, a refuzat să răspundă.
fiind întrebat = verb predicativ, conjugarea I, diateza pasivă, tranzitiv, gerunziu, complement circumstanţial de cauză.

14. Cadourile *au fost împărţite* tuturor.
au fost împărţite = verb predicativ, personal, conjugarea a IV-a, diateza pasivă, intranzitiv, - la diateza activă, *a împărţi* este tranzitiv -, indicativ, perfectul compus, persoana a III-a, plural, predicat verbal.

15. Plecarea lor pe neaşteptate *de la noi* ne-a surprins.
(de la) noi = pronume personal, formă accentuată, persoana I, plural, Ac. precedat de prepoziţia compusă *de la*, atribut pronominal prepoziţional.

16. Această soluţie nu poate *fi acceptată*.
fi acceptată = verb predicativ, conjugarea I, diateza pasivă, intranzitiv, -la diateza activă, *a accepta* este tranzitiv -, infinitiv, prezent, complement direct.

17. Pe toţi îi încîntă amabila-*i* atitudine.
i = pronume personal, formă neaccentuată, persoana a III-a, singular, D. posesiv, cu funcţie de atribut pronominal în dativ (determină substantivul *atitudine*).

Scanned with OKEN Scanner

18. Nu s-au putut înţelege asupra acelui *punct* de vedere. (*asupra*)...*punct (de vedere)* = locuţiune substantivală, neutru, singular, G. precedat de prepoziţia *asupra*, nearticulat, complement circumstanţial de relaţie (considerat de gramaticile şcolare complement indirect).

UNIVERSITATEA CLUJ-NAPOCA; JURNALISTICĂ, 1993

I. Enunţurile de mai jos conţin greşeli de ortografie sau de exprimare. Identificaţi-le şi scrieţi corect fiecare enunţ. Vezi enunţurile şi rezolvarea - Subiectul II. A - Universitatea Cluj, Pedagogie, 1993.)

II. A. Să se delimiteze subordonatele şi să se precizeze felul lor. (Vezi structurile şi rezolvarea - Subiectul II. B - Universitatea Cluj, Pedagogie, 1993.)

II. B. Să se analizeze morfologic şi sintactic cuvintele subliniate. (Vezi enunţurile şi rezolvarea - Subiectul II. C. - Universitatea Cluj, Pedagogic, 1993.)

III. Construiţi cîte un exemplu pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Un complement indirect în genitiv cu prepoziţie.
   Noi luptăm *împotriva minciunii (împotriva acelora, împotriva celor doi* etc.).
2. Un atribut substantival în dativ cu prepoziţie.
   Reuşita *datorită muncii* ne-a bucurat.
3. Relativul *care* să fie atribut pronominal genitival.
   Am cunoscut un om *a cărui* fiică era aviatoare.
4. Declinaţi pronumele *eu.*
   N = *eu*
   G = -
   D = *mie, îmi, mi (mi-, -mi, -mi-)*
   Ac. = *(pe) mine, mă (mă-, -mă, -mă-), m- (-m-)*
   V = -
5. Conjugaţi verbul *a crea* la indicativ prezent şi la imperfect.

Prezent	*Imperfect*
(eu) creez	*(eu) cream*
(tu) creezi	*(tu) creai*
(el) creează	*(el) crea*
(noi) creăm	*(noi) cream*
(voi) creaţi	*(voi) creaţi*
(ei) creează	*(ei) creau*

Scanned with OKEN Scanner

6. Formulaţi cîte un enunţ pentru fiecare dintre cuvintele: *eminent* şi *iminent*.
   Ionescu este un student *eminent*.
   Era *iminent* să se prăbuşească.
7. Formulaţi cîte un enunţ pentru fiecare dintre cuvintele: *familiar* şi *familial*.
   El se poartă *familiar* cu toţi.
   Am de rezolvat cîteva probleme de ordin *familial*.
8. Folosiţi substantivul polisemantic *cale* în trei enunţuri în care sensul său să fie diferit.
   „Drum" = A ieşit în *calea* mea.
   „Distanţă" = A mers *cale* de două ore.
   „Metodă, procedeu" = A găsit o nouă *cale* de rezolvare a problemei.
9. Construiţi două enunţuri folosind cîte un sinonim al verbului *a-şi ajunge* din expresia *a-şi ajunge scopul*.
   El *şi-a atins* scopul.
   El *şi-a realizat* visul.

UNIVERSITATEA CLUJ-NAPOCA, PEDAGOGIE, 1993

I. Evocarea trecutului de luptă şi a Războiului de Independenţă în poezia lui George Coşbuc.

II. se dau structurile de mai jos:

Instrucţiuni

La rezolvare, se va repeta numărul curent şi structura, iar soluţia se va da la dreapta structurii, fără abrevieri. Se va respecta ordinea din test!

A. Enunţurile de mai jos conţin greşeli de ortografie sau de exprimare. Identificaţi-le şi scrieţi fiecare enunţ.

1. Cei doi miniştrii au fost membrii şi în guvernul precedent.
2. Nu fii răutăcios, ca să nu fii dezagreabil.
3. Revenirea aceleeaşi persoane ne-a surprins.
4. Ne-ar compătimi pînă şi proprii noştri duşmani.
5. Ea veghiază la căpătîiul bătrînului.
6. Scopul care ni-l propunem este nobil.
7. Ei s-au întîlnit cu destui de mulţi prieteni.
8. Ei au convenit de comun acord să revină din nou aici.
9. El este original din Belgia.

Scanned with OKEN Scanner

Rezolvare

1. Cei doi *miniştri* au fost *membri* şi în guvernul precedent.
2. Revenirea *aceleiaşi* persoane ne-a surprins.
4. Ne-ar compătimi pînă şi *propriii* noştrii duşmani.
5. Ea *veghează* la căpătîiul bătrînului.
6. Scopul *pe care* ni-l propunem este nobil.
7. Ei s-au întîlnit cu *destul* de mulţi prieteni.
8. Ei au convenit să revină aici.
9. El este *originar* din Belgia.

B. Să se delimiteze subordonatele şi să se arate felul lor:

1. *Nu* mi-*a trecut prin cap* 1/ *(să)*-i *telefonez.* 2/
   (P 2 = subiectivă).
2. **Tot** 1/(ce) *s-a spus* 2/ e adevărat. 1/
   (P 2 = atributivă)
3. Convinsă 1/ (că) *este* bine *pregătită* 2/ ea *s-a prezentat* la examen. 1/
   (P 2 = completivă indirectă).
4. **El** *s-a decis* 1/ (să) plece. 2/
   (P 2 = subordonată completivă indirectă, considerată de *Gramatica Academiei* circumstanţială de relaţie).

C. Să se analizeze sintactic şi morfologic cuvintele subliniate:

1. Datorită insistenţelor *lor*, am renunţat la excursie.

lor = atribut pronominal genitival, exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, plural, G.

2. A ajuns să nu-i mai placă *nimic*.

nimic = subiect, exprimat prin pronume negativ simplu, invariabil, N.

3. Este contrar bunului *simţ* să nu saluţi.

simţ = complement indirect, exprimat prin substantiv comun, simplu, neutru, singular, D, formă nearticulată întrucît articolul hotărît enclitic *-lui* este preluat de adjectivul *bun(ului)* care îl precedă.

4. Cartea a fost citită şi apoi *restituită* bibliotecii.

a fost restituită = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea a IV-a, diateza pasivă, intranzitiv - dar la diateza activă *a restitui* este tranzitiv -, indicativ, perfectul compus, persoana a III-a singular.

Notă: Verbul auxiliar *a fost* se subînţelege.

5. Plecarea ta grăbită de la *petrecere* ne-a nedumerit.

(de la) petrecere = atribut substantival prepoziţional exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, Ac., precedat de prepoziţia compusă *de la*, nearticulat.

Scanned with OKEN Scanner

UNIVERSITATEA „AL.I.CUZA" IAŞI, LITERE, 1993

I. *Adverbul*

Adverbul este partea de vorbire neflexibilă care exprimă o circumstanţă a unei acţiuni, a unei stări sau a unei însuşiri: „merge *repede*", „stă *mai departe*", „*adînc* mişcat".

După structură, adverbele sînt: *simple (bine, rău, chiar, nu, taman, tiptil, româneşte, pieptiş, totalmente* etc.) şi *compuse (odată, iarăşi, nicicînd, oriunde, altcumva, astă-vară, mîine-dimineaţă* etc.). Adverbele simple şi compuse pot fi precedate de prepoziţii: *de unde, pînă cînd, de oriunde, de astă-toamnă, de jos, de sus, de ieri, de acolo, pe acolo, pînă acolo* etc.

Locuţiunile adverbiale sînt grupurile de două sau mai multe cuvinte cu sens, valoare şi funcţie de adverbe. Sînt recunoscute ca locuţiuni adverbiale următoarele structuri:

a. diferite părţi de vorbire precedate de una sau mai multe prepoziţii: substantive (*în veci. în faţă, pe vremuri, de dimineaţă, cu de-a sila, cu droaia* etc.), adjective (*din nou, cu totul* etc.), numerale (*pe din două, cu una, cu două* etc.), verbe la participiu (*pe înserate, pe întrecute, pe neaşteptate* etc.), pronume (*de aceea, de aia, pentru aceea, pentru aia, cu toate acestea* etc.) şi chiar adverbe (*într-aiurea, de jur împrejur* etc.);

b. cuvinte repetate (aceleaşi sau corelative): substantive (*zi de zi, din zi în zi, clipă de clipă, picior peste picior, umăr la umăr, nas în nas* etc.), pronume (*din ce în ce, unul după altul* etc.), adverbe (*cînd şi cînd, din cînd în cînd, aşa şi aşa, ici şi colo* etc.);

c. cuvinte ritmate (*calea-valea, talmeş-balmeş, treacă-meargă* etc.)

d. false propoziţii sau false fraze (*nu ştiu unde, nu ştiu cînd; nu se ştie unde, nu se ştie cum; te miri unde, te miri cum; cine ştie unde, cine ştie cum* etc.).

Adverbele şi locuţiunile adverbiale se clasifică după criterul semantic în cinci categorii:

a. *de loc: sus, jos, acolo, unde, încotro, oriunde, din loc în loc, în faţă, de jur împrejur* etc.

b. *de timp: cînd, cît, oricît, ieri, azi, mîine poimîine, acum, altădată, zi de zi, zi şi noapte, din cînd în cînd, de cînd lumea (şi pămîntul), cine ştie cînd* etc.

c. *de mod: cum, cît, oricît, mult, puţin, bine, alene, oricum, pe dinafară, pas cu pas, de-a valma, din ce în ce, cît pe ce* etc.

d. *de cauză: de aceea, de aia, de asta, pentru asta* etc.

Scanned with OKEN Scanner

e. *de scop: de aceea, de aia, de asta, pentru asta, înadins, dinadins, într-adins* etc.

Adverbele şi locuţiunile adverbiale pot fi *predicative (fireşte, desigur, poate, negreşit, fără îndoială, fără doar şi poate* etc.), *relative-interogative (unde, cînd, cum, cît, încotro, precum, precît* etc.), *corelative (cu atît, atît, acolo, atunci, aşa, într-acolo* etc.) etc.

Adverbele şi locuţiunile adverbiale au categoria comparaţiei, realizată în acelaşi mod ca adjectivele, cu deosebirea că *cel* la superlativul relativul de superiofitate sau de inferioritate este invariabil:

- pozitiv: *aproape*
- comparativ de superioritate: *mai aproape*
  de inferioritate: *mai puţin aproape*
  de egalitate: *tot aşa de aproape*
- superlativul relativ de superioritate: *cel mai aproape*
  de inferioritate: *cel mai puţin aproape*

Adverbele şi locuţiunile adverbiale au diferite funcţii sintactice în propoziţie (iar cele relative ori nehotărîte compuse cu ori - au în frază rol de elemente de relaţie subordonatoare, introducînd diferite specii de propoziţii subordonate necircumstanţiale sau circumstanţiale):

- *Predicat verbal*: *Desigur* 1/*vom reuşi.* 2/ (*desigur* = predicat verbal)
- *Nume predicativ: Nu ştiu* 1/ *(cum) este* **vremea.** 2/ (*cum* = nume predicativ)
- *Atribut adverbial*: **Copacul** de acolo *este scorburos.* (*de acolo* = atribut adverbial)
- *Complement* circumstanţial de loc, de timp, de mod, de cauză, de scop: Noi plecăm *acolo (mîine, cumva, de aceea, într-adins)*
- *Fără funcţie sintactică*: „Vrea doar să doarmă.", „A citit *cam* jumătate" etc.

II. 1. Să se delimiteze propoziţiile (prin scoaterea lor din context) şi să se arate felul lor, la subordonate indicîndu-se cuvîntul regent:

„*Nu* mai *spuse* nimic...1/ <<(Dacă) *e* **ceva** important, 2/ *zicea* **el**, încercînd 3/ (*să*) *măsoare* adîncimea unei ape 4/ (pe care) *n*-o mai *cunoştea*, 5/ *înseamnă* 6/ (că) îmi *fac vînt* şi mie...7/ (sau) *poate* 8/ (că) *e* **altceva**! 9/ *E posibil* 10/ *(să) se fi plîns* **careva**, Monu sau altcineva?! 11/ Într-adevăr,... aşa *stau* **lucrurile** pe la noi! 12/ (Şi) **asta** √ din cauza noastră, a celor 13/ (**care**) *au dus muncă* cu oamenii...14/ *trebuie* 15/ (*să*) le *atragem atenţia* 16/ *(să) nu se uite* 17/ (**ceea ce**) *era bun şi trainic* în viaţa lor...>>" 18/

(I.Lăncrănjan)

√ = *se întîmplă*

P 1. *Nu mai spuse nimic* = propoziţie principală independentă
P 2. *Dacă e ceva important* = propoziţie subordonată subiectivă faţă de verbul copulativ *înseamnă* din P 6, introdusă prin conjuncţia subord. *dacă*
P 3. *zicea el, încercînd* = propoziţie principală, incidentă, regentă pentru P 4, formînd, împreună cu P 4 şi P 5, o frază incidentă
P 4. *să măsoare adîncimea unei ape* = propoziţie subordonată completivă directă faţă de verbul tranzitiv *încercînd* din P 3, introdusă prin conjuncţia subord. *să*, regentă pentru P 5
P 5. *pe care n-o mai cunoştea* = propoziţie subordonată atributivă faţă de substantivul *ape*, introdusă prin pronumele relativ *care*, precedat de prepoziţia *pe*
P 6. *înseamnă* = propoziţie principală insuficientă, regentă Pentru P 2 şi P 7
P 7. *că îmi fac vînt şi mie* = propoziţie subordonată predicativă faţă de verbul copulativ *înseamnă* din P 6, introdusă prin conjuncţia subord. *că*
P 8. *Sau poate* = propoziţie principală, regentă pentru P 9
P 9. *că e altceva!* = propoziţie subordonată subiectivă faţă de adverbul predicativ *poate* din P 8, introdusă prin conjuncţia subord. *că*
P 10. *E posibil* = propoziţie principală, regentă pentru P 11
P 11. *să se fi plîns careva, Monu sau altcineva!* = propoziţie subordonată subiectivă faţă de expresia verbală impersonală *e posibil* din P 10, introdusă prin conjuncţia subord. *să*
P 12. *Într-adevăr,...aşa stau lucrurile pe la noi!* = propoziţie principală independentă
P 13. *Şi asta (√) din cauza noastră, a celor* = propoziţie principală, regentă pentru P 14
P 14. *care au dus muncă cu oamenii* = propoziţie subordonată atributivă, faţă de pronumele demonstrativ de depărtare *celor*, introdusă prin pronumele relativ *care*
P 15. *Trebuie* = propoziţie principală insuficientă, regentă pentru P 16
P 16. *Să le atragem atenţia* = propoziţie subordonată subiectivă faţă de verbul impersonal *trebuie* din P 15, introdusă prin conjuncţia subord. *să*, regentă pentru P 17
P 17. *să nu se uite* = propoziţie subordonată completivă indirectă (cu nuanţă circumst. de relaţie), faţă de locuţiunea verbală *să atragem atenţia* din P 16, introdusă prin conjuncţia subord. *să*, regentă pentru P 18

Scanned with OKEN Scanner

P 18. *ceea ce era bun şi trainic în viaţa lor* = propoziţie subordonată subiectivă faţă de verbul reflexiv cu sens pasiv *să nu se uite* din P 17, introdusă prin pronumele relativ compus *ceea ce*.

II. 2. Să se analizeze morfologic şî sintactic cuvintele subliniate

nimic = pronume negativ, simplu. Ac., complement direct

unei = articol nehotărît proclitic, determină subst. *apă*: fem., sg., G., fără funcţie sintactică

înseamnă = verb copulativ, conjugarea I, diateza activă, intranzitiv, indicativ, prezent, pers. a III-a, sg.; numele predicativ este exprimat printr-o propoziţie predicativă (P 7)

şi = adverb de mod de întărire, fără funcţie sintactică, întăreşte compl. indirect *mie*

asta = pronume demonstrativ de apropiere, feminin - cu valoare neutră - singular, N, subiect

din cauza noastră = adjectiv pronominal posesiv, ţine locul unor posesori de persoana I, plural, are formă de fem., sg., Ac., precedat de locuţiunea prepoziţională *din cauza*, excepţie de la cazul G., complement circumstanţial de cauză

care = pronume relativ simplu, ţine locul pronumelui demonstrativ *celor*: plural, N, subiect; în frază este element subordonator care introduce o AT

lor = pronume personal, pers. a III-a, plural, G, atribut pronominal genitival.

II. 3. Să se motiveze semnele ortografice şi de punctuaţie din text:

- *ghilimelele* („"), semn de punctuaţie, marchează faptul că fragmentul reprezintă un citat extras dintr-un text mai extins;

- *punctele de suspensie* (...), semn de punctuaţie, marchează faptul că din text (sau din afirmaţiile unui personaj) a fost eliminat un fragment;

- *ghilimelele* („"), semn de punctuaţie, marchează faptul că segmentul respectiv citează afirmaţiile unui vorbitor (se mai numesc şi semnele citării);

- *virgulele* (, zicea el,), semne de punctuaţie, marchează izolarea unei construcţii incidente;

- *cratima* (n-o), semn ortografic, marchează eliziunea unui sunet (*u* din *nu*) şi rostirea într-o silabă a două cuvinte (*nu* şi *o*);

- *virgula* (cunoştea, înseamnă), semn de punctuaţie, desparte condiţionala de regenta pe care o precedă;

- *punctele de suspensie* (...) - vezi mau sus;

Scanned with OKEN Scanner

- *semnul întrebării* urmat de *semnul exclamării (?)*, semne de punctuaţie, marchează sfîrşitul unor propoziţii interogative cu nuanţă exclamativă:

- *virgula (careva, Monu)* (!), semn de punctuaţie, marchează sfîrşitul unei propoziţii cu intonaţie exclamativă (arătînd participarea afectivă manifestă a vorbitorului);

- *virgula (noastră, a celor)*, semn de punctuaţie, desparte apoziţia de regentul său.

UNIVERSITATEA „AL.I.CUZA", DIN IAŞI
DREPT, 1993

I. Complementul indirect şi propoziţia completivă indirectă

Complementul indirect este partea secundară de propoziţie care indică obiectul căruia i se atribuie o acţiune, o însuşire sau o caracteristică.

Răspunde la întrebările: *cui...?, despre cine...?, despre ce...?, la cine...?, la ce...?, asupra cui...?* etc.

Complementul indirect are ca regent:

1. un verb sau o locuţiune verbală: Mi-*a scris; a se gîndi* la ceva; *a lua aminte* la ceva etc.
2. un adjectiv sau o locuţiune adjectivală: *silit* la ceva; un om *în stare* de ceva;
3. un adverb (mai rar): El a plecat *foarte departe* de ţară.
4. o interjecţie (*vai* de mine, *vai* mie!).

Complementul indirect este exprimat prin:

a) Substantive în trei cazuri:
   Dativ: Scriu *colegilor*.
   Acuzativ: Vorbim *despre complement*.
   Genitiv: Vom lupta *împotriva corupţiei*.

b) Pronume în trei cazuri:
   Dativ: Am scris *acelora*.
   Acuzativ: Ne gîndim *la ei*.
   Genitiv: Am luptat *împotriva unora şi a altora*.

c) Numerale cu valoare substantivală în trei cazuri:
   Dativ: Le-am dat *amîndurora*.
   Acuzativ: Mă gîndesc *la cei doi*.
   Genitiv: A luptat *împotriva amîndurora*.

d) Verbe la modurile:
   - infinitiv: Mă gîndesc *a renunţa*.
   - gerunziu: S-a săturat *privind* la televizor.
   - supin: S-a săturat *de aşteptat*.

Scanned with OKEN Scanner

e) Adjective: *Din galbenă*, s-a făcut roşie.

Complementul indirect poate fi reluat sau anticipat printr-o formă neaccentuată a pronumelui personal sau reflexiv:

Mi-a spus mie. (*mi* = anticipă compl. indirect *mie*)

Ţie *ţi* s-a atras atenţia. (*ţi* = reia compl. indirect *ţie*)

Acelui băiat *i*-am ajutat. (*i* = reia complementul indirect *băiatului*).

Propoziţia subordonată completivă indirectă îndeplineşte funcţia de complement indirect.

Are ca regent:

a) un verb sau o locuţiune verbală:

Se gîndeşte / să mai stea.
CI

Habar nu are / că a fost păcălit.
CI

b) un adjectiv sau o locuţiune adjectivală:

Noi sîntem *bucuroşi* / să recunoaştem adevărul.
CI

Voi sînteţi *în măsură* / să precizaţi rolul acestuia.
CI

c) un adverb:

Oricui vine / îi este *imposibil* / să-l găsească.
CI

d) o interjecţie:

Vai / de cine nu ascultă.
CI

Completivele indirecte sînt introduse prin:

a. *conjuncţii subordonatoare: că, să, dacă, de, cum că* („Noi sîntem convinşi / *(cum că)* va fi foarte greu acolo.")

b. pronume şi adjective pronominale relative:

Îi scriu / *(cui)* îmi scrie.
CI

Mă gîndesc / *(ce)* carte să-ţi cumpăr.
CI

c. pronume şi adjective pronominale nehotărîte compuse cu *ori*:

Îi este teamă / *(oricui)* intră aici.
CI

d. adverbe relative:

Se gîndeşte / *(unde)* să plece.
CI

Completivele indirecte au o topică liberă, predomină însă postpunerea faţă de elementul regent. Stau, deci, şi înaintea elementului regent:

Că ai venit mai devreme, / ne bucurăm mult.

CI

Pot avea şi o topică fixă: după adjectiv sau locuţiune adjectivală, ori după interjecţie.

Noi vom fi *capabili* / să recuperăm lipsurile.

CI

Punctuaţia completivei indirecte se raportează la cinci situaţii:

Nu se desparte prin virgulă cînd stă după regentă:

Scrie / *cui vrea*.

Se desparte de regentă prin virgulă:

a) cînd stă înaintea acesteia

b) cînd stă după, dar în regentă este un element corelativ:

Aceluia i-am scris, / *cui i-ai scris şi tu*.

c) cînd stă înainte şi are un element corelativ în regentă:

De ce ţi-e frică, / de aceea nu scapi.

d) cînd este intercalată:

Îi dau, *cui vreau*, o pîine.

II. 1. Delimitaţi propoziţiile (rescriindu-le), indicaţi felul lor, relaţiile dintre ele şi elementul regent:

„*Poate* 1/ (că) ni *se va recunoaşte* 2/ (**unii** chiar ne-o *vor imputa*) 3/ (că) prin cele zise mai sus *am redus* cercetările psihologice, 4/ (**cîte**) ne *par* astăzi *posibile*, 5/ la un rol aşa modest, 4/ (că) *nu* ni *se va lua* drept lipsă de modestie 6/ (dacă) *încercăm* în paginile următoare 7/ *(să) dăm* un exemplu despre modul 8/ (cum) *ne închipuim* 9/ (că) *s-ar putea* 10/ *(să) se facă* acea **adunare** de material din experienţa sufletească a fiecăruia." 11/

(Titu Maiorescu)

P 1. *Poate* = propoziţie principală, regentă pentru P 2 şi P 6

P 2. *că ni se va recunoaşte* = propoziţie subordonată subiectivă faţă de adverbul predicativ *poate* din P 1, regentă pentru P 4

P 3. *unii chiar ne-o vor imputa* = propoziţie principală incidentă

P 4. *că prin cele zise mai sus am redus cercetările psihologice...la un rol aşa modest* = propoziţie subiectivă faţă de verbul reflexiv cu sens pasiv - *se va recunoaşte* - din P 2, regentă pentru P 5

P 5. *cîte ne par astăzi posibile* = propoziţie subordonată atributivă faţă de substantivul *cercetările* din P 4

P 6. *că nu ni se va lua drept lipsă de modestie* = propoziţie subordonată subiectivă faţă de adverbul predicativ *poate* din P 1, regentă pentru P 7

Scanned with OKEN Scanner

P 7. *dacă încercăm în paginile următoare* = propoziţie subordonată subiectivă faţă de verbul reflexiv cu sens pasiv *se va lua* din P 6, regentă pentru P 8

P 8. *să dăm un exemplu despre modul* = propoziţie completivă directă faţă de verbul tranzitiv *încercăm* din P 7, regentă pentru P 9

P 9. *cum ne închipuim* = propoziţie subordonată atributivă faţă de subst. *modul* din P 8, regentă pentru P 10

P 10. *că s-ar putea* = propoziţie subordonată completivă directă faţă de verbul tranzitiv *ne închipuim* din P 9, regentă pentru P 11

P 11. *să se facă acea adunare de material din experienţa sufletească a fiecăruia* = propoziţie subordonată subiectivă faţă de verbul impersonal *s-ar putea* din P 10.

II.2. Analizaţi morfologic şi sintactic cuvintele subliniate:

chiar = adverb de mod de întărire, fără funcţie distinctă de parte de propoziţie, întăreşte predicatul *vor imputa*

(prin) cele zise = verb la modul participiu, substantivat, fem., pl., Ac., precedat de prepoziţia simplă *prin*, formă articulată cu art. demonstrativ (adjectival) *cele*, complement instrumental

cîte = pronume relativ, simplu, fem., plural, N, subiect; în frază este element subordonator care introduce o atributivă (P 5)

ne = pronume personal, formă neaccentuată, pers. I, pl., D, complement indirect

par = verb copulativ, conjugarea a II-a, diateza activă, intranzitiv, indicativ, prezent, pers. a III-a, plural

posibile = adjectiv variabil, cu două terminaţii, fem., pl., N, pozitiv, nume predicativ; împreună cu verbul coipulativ *par* formează predicatul nominal *par posibile*

astăzi = adverb de timp, compus, complement circust. de timp

ni = pronume personal, formă neacc., pers. I, pl., D, complement indirect

drept = adverb de mod, cu funcţie de prepoziţie distinctă; împreună cu substantivul *lipsă* îndeplineşte funcţia de element predicativ suplimentar

adunare = subst. comun, simplu, fem., sg., N, nearticulat, subiect.

II. 3. Formulaţi comunicări în care verbul *a ierta* să fie utilizat la infinitiv perfect activ şi infinitiv perfect pasiv:

Pentru *a fi iertat* pe cineva trebuia să fii tu iertat.

a fi iertat = verb la modul infinitiv perfect, diateza activă;

Pentru *a fi iertat* de cineva, trebuia să ierţi şi tu.

a fi iertat = verb la modul infinitiv prezent, diateza pasivă.

Scanned with OKEN Scanner

UNIVERSITATEA „AL.I.CUZA" DIN IAŞI
FACULTATEA DE TEOLOGIE-LITERE, 1993

I. Atributul

1. *Definiţie*: Atributul este partea secundară a propoziţiei care determină un substantiv, un pronume sau un numeral cu valoare substantivală: omul *harnic*, acela *de acolo*, cei doi *de acolo*.

Propoziţia atributivă îndeplineşte funcţia de atribut, determinînd un substantiv, pronume sau numeral din propoziţia regentă:

Îmi place omul / *care este harnic.*
A venit acela / *care m-a ajutat.*
Au plecat cei doi / *care şi-au terminat teza.*

2. *Exprimare*

Atributul *substantival* este exprimat prin substantive (cartea *elevului*), adjective substantivale (eforturile *celor harnici*), numerale cu valoare substantivală (eforturile *celor doi, amîndo-rura*) şi este de patru feluri:

- *genitival*: cartea *elevului*; orele *zilei*; nişte copii ai *vecinului;*
- *prepoziţional cu prepoz.* sau loc. prepoz. care cer:
  genitivul: Cărţile *din faţa elevilor.*
  acuzativul: Cărţile *de lîngă* profesor.
  dativul: Succesul *datorită muncii* (Reuşita).
- *apoziţional*: El, *colegul* meu...
- *în dativ*: Nepot *lui Ionescu*... Trimiterea de ajutoare *sinistraţilor.*

Atributul *pronominal* este exprimat prin toate speciile de pronume - cu excepţia celui de întărire - şi este, ca şi atributul substantival, tot de patru feluri:

- *genitival*: cărţile *lui (ale acestuia, ale altora, ale nimănui)*
- *prepoziţional*: cu prepoz. sau loc. prepoz. care cer:
  genitivul: Cărţile *din faţa ei (dumitale, acesteia...)*
  acuzativul: Cărţile *de lîngă tine (acela, dumneata...)*
  dativul: Reuşita *datorită ţie (aceluia,...)*
- *apoziţional*: Maria, *ea*,... Am cumpărat o carte, *alta*...
- *în dativ*: Se menţine la înălţimea-*i* de dinainte. *Îşi* bate covoarele.

Atributul *adjectival* este exprimat prin:

- adjective şi locuţiuni adjectivale la orice grad de comparaţie şi la orice caz: Elevul *harnic*...; Elevului *celui mai atent*...; Casa omului *fără minte*... etc.
- adjective pronominale: *de întărire* (ea *însăşi*), *posesiv* (cartea *noastră*), *demonstrativ* (*acest* an şcolar), *interogativ* (*care* exerciţiu...?), *relativ* (Nu ştim în *care* oraş...), *nehotărît* (*altă* problemă), *negativ* (*nici un* om...)

Scanned with OKEN Scanner

- numerale cu valoare adjectivală: *cardinale propriu-zise* (*trei* copii), *cardinale multiplicative* (eforturi *înzecite*), *cardinale distributive* (*câte două* mere), *cardinale colective* (*ambii* colegi) şi *ordinale* (*al doilea* răspuns, clasa *a doua*)
- verbe la participiu sau gerunziu acordat: cărţile *premiate*; eforturi *crescînde*.

Atributul *verbal* este exprimat prin verbe *la infinitiv* precedate de prepoziţii (dorinţa *de a învinge*), *la supin* (lecţii *de pregătit*), *la gerunziu* neacordat (eforturi *crescînd*).

Atributul *adverbial* este exprimat prin *adverbe* precedate sau nu de prepoziţii (mersul *acasă*, *în jos*) sau prin *locuţiuni adverbiale* (mersul *din cînd în cînd*).

Gramaticile mai menţionează şi un *atribut interjecţional* exprimat prin interjecţii şi onomatopee: Se aude strigătul: *aoleo (ura!; pitpalac!)* etc.

Propoziţia subordonată atributivă este introdusă prin:

- *pronume şi adjective pronominale relative* simple (*care, cine, ce, cît, cîtă, cîţi, cîte*), *compuse (cel ce, ceea ce, cei ce, cele ce)* precedate sau nu de prepoziţii, în nominativ sau în alte cazuri:

A venit la noi acasă omul *care...*
căruia îi...
pe care...
asupra căruia...
în viaţa *căruia...*
în *a cărui* viaţă...

- *pronume şi adjective nehotărîte* compuse cu *ori-* (mai rar: Gîndurile 1/ *oricui* vine la noi 2/ sînt curate. 1/
- *conjuncţii* nercircumstanţiale: *să, că, dacă; de, ca...să*

Mă bate gîndul / *să...*
Vestea / *că...*
S-a pus întrebarea / *dacă...*

- *adverbe relative* precedate sau nu de prepoziţii:

A ajuns la locul / *unde...*
de unde...

3. *Topica şi punctuaţia* atributului şi propoziţiei atributive

Atributul are o topică liberă, putînd sta mai ales după cuvîntul determinat, dar şi înaintea acestuia (în general cel adjectival). Unele au topică fixă: este vorba de atributul verbal, atributul adverbial şi atributul interjecţional.

Propoziţia atributivă are totdeauna *topică fixă* după cuvîntul determinat. Cînd este intercalată în propoziţia pe care o determină şi se află înaintea predicatului regentei, dă impresia

că ar sta înaintea regentei (mai ales că şi numerotarea în funcţie de apariţia predicatelor ar conduce la această concluzie), dar atributiva stă *după cuvîntul regent* (din propoziţia regentă):

Cîinele 2/ care latră 1/ nu muşcă 2/. Propoziţia atributivă, chiar numerotată cu nr. 1, intercalată în regentă, stă după substantivul *cîinele* pe care îl determină.

Unele atribute şi atributive califică sau determină un substantiv. În general, ele nu se despart prin virgulă. Altele explică, aducă ceva în plus - o nuanţă, o circumstanţă - şi de aceea se despart de cuvîntul regent prin virgulă:

Elevul, atent, a sesizat greşeala.

Elevul, care a fost atent, a sesizat greşeala.

4. *Specificul funcţionării atributului în textul literar*

Atributul este o parte de propoziţie - foarte frecventă în toate stilurile funcţionale. Cu toate acestea, în textele literare, beletristice trebuie remarcată funcţia expresivă deosebită a atributelor care funcţionează ca epitete ornante (...*umedul* pămînt; zăpada *albă*), epitete care personifică (un vînt *jucăuş*), epitete metaforice (...a pădurii *de argint*) etc.

Fără a fi o figură de stil, atributul substantival, şi mai ales cel pronominal, în dativ este mai expresiv decît cel genitival, tocmai prin sugerarea substituirii şi a determinării. Atributul adjectival izolat, care are o nuanţă circumstanţială, marchează - tocmai prin această izolare - stări afective pe care le sugerează creatorul literar.

II. 1. Rescrieţi pe propoziţii textul, indicaţi felul lor şi raporturile dintre ele:

„*Se vede* 1/ (că) mi *s-a apropiat* **funia** de par. 2/ **Cine** *ştie* 3/ (**ce**) mi *s-a* mai *întîmpla*! Cu spînul tot *am dus-o* 5/ (cum) *am dus-o*, 6/ cîne-cîneşte, pînă acum. 5/ (dar) 7 / cu omul roş 9/ *nu ştiu*, 7/ *zău*, 8/ (la cît) mi-*a sta* **capul**. 9/ (Ş)-apoi 10/ (unde) *s-a găsi* acel **împărat** Roş şi **fata** lui, 11/ (**care**) cică *este o farmazoană* cumplită, 12/ numai **cel de pe comoară** *a şti*.“ 10/

(Ion Creangă)

P 1. *Se vede* = propoziţie principală, regentă pentru P 2

P 2. *că mi s-a apropiat funia de par* = propoziţie subordonată subiectivă faţă de verbul impersonal *se vede* din P 1

P 3. *Cine ştie* = propoziţie principală, regentă pentru P 4

P 4. *ce mi s-a mai întîmpla* = propoziţie subordonată completivă directă faţă de verbul tranzitiv *ştie* din P 3

P 5. *Cu spînul tot am dus-o..., cîne-cîneşte, pînă acum* = propoziţie principală, regentă pentru P 6

Scanned with OKEN Scanner

P 6. *cum am dus-o* = propoziţie subordonată circumsatnţială de mod faţă de verbul *am dus-o* din P 5
P 7. *Dar... nu ştiu* = propoziţie principală, regentă pentru P 9
P 8. *zău* = propoziţie principală incidentă
P 9. *cu omul roş...la cît mi-a sta capul* = propoziţie subordonată completivă directă faţă de verbul tranzitiv *nu ştiu* din P 7
P 10. *Ş-apoi... numai cel de pe comoară a şti* = propoziţie principa lă, regentă pentru P 11
P 11. *unde s-a găsi acel împărat Roş şi fata lui* = propoziţie subordonată completivă directă faţă de verbul tranzitiv *a şti* din P 10, regentă pentru P 12
P 12. *care cică este o farmazoană cumplită* = propoziţie subordonată atributivă faţă de substantivul *fata* din P 11.

II. 2. Analizaţi morfologic şi sintactic cuvintele subliniate:
ce = pronume relativ, simplu, invariabil, N, subiect, în frază este element subordonator, care introduce o completivă directă (p 4)
mi = pronume personal, formă neacc., pers. I, sg., D, comple ment indirect
s-a întîmpla = verb predicativ, impersonal, conjugarea I, diateza reflexivă - cu pronumele reflexiv *s-*, formă neacc., în Ac., morfem al diatezei reflexive, fără funcţie sintactică -, intranzitiv, indicativ, viitor, are formă de persoana a III-a, sg., predicat verbal
mai = adverb de mod, cu valoare durativă, compl. circ. de mod, cu nuanţă temporală
zău = interjecţie care exprimă o stare sufletească, constituie o propoziţie principală incidentă neanalizabilă
s-a găsi = verb predicativ, conjugarea a IV-a, diateza reflexivă, cu sens pasiv - cu pronumele reflexiv *s-*, formă neacc., în Ac., morfem al diatezei relfexive, fără funcţie sintactică, intranzitiv, - la diateza activă *a găsi* este tranzitiv -, indicativ, viitor popular, pers. a III-a, sg. (în loc de pers. a III-a, plural) predicat verbal
fata = substantiv comun, simplu, feminin, sg., N, articulat cu articolul hotărît enclitic *-a*, subiect
lui = pronume personal, pers. a III-a, sg., masc., G, atribut pronominal genitival
cică = adverb de mod, fără funcţie sintactică; este un cuvînt incident care provine din *(se zi)ce că*
o farmazoană = substantiv comun, simplu, feminin, singular, N, articulat cu articolul nehotărît proclitic *o*, nume predicativ; împreună cu verbul copulativ *este* formează un predicat nominal
numai = adverb de mod, compus, fără funcţie sintactică de parte de propoziţie, întăreşte subiectul propoziţiei.

Scanned with OKEN Scanner

3. Scoateţi din text locuţiunile şi expresiile şi precizaţi căror părţi de vorbire le corespund:

(mi) s-a apropiat funia de par = expresie, corespunde unui verb
am dus-o = locuţiune verbală, corespunde unui verb
am dus-o = locuţiune verbală, corespunde unui verb
cîne-cîneşte = locuţiune, corespunde unui verb
(mi)-a sta capul = expresie, corespunde unui verb
cel de pe comoară = expresie, corespunde unui substantiv (este de fapt unul dintre numele eufemistice ale dracului).

UNIVERSITATEA „AL.I.CUZA" DIN IAŞI
EDUCAŢIE FIZICĂ ŞI SPORT, 1993

I. a. Despărţiţi fraza în propoziţii şi indicaţi felul lor, precum şi raporturile sintactice dintre ele:

„**Tu** *ai gonit*-o 1/ *răspunse* **Niculaie** 2/ (fiindcă) *una e* 3/ (*să*) *spui* nişte vorbe 4/ (**care**) *poate* 5/ (*să*) *nu*-ţi *placă* 6/ (şi) *alta e* 7/ (*să*) *te prefaci bolnav* zile întregi, 8/ (ca *să*) *poţi*, 9/ pe urmă, (*să*) *pui mîna* pe par 10/ (şi) (*să*) *te iai* după ea 11/ (*s*)-o *goneşti*!"12/

(Marin Preda)

1. P
2. P incid.
3. CZ (1)
4. SB (3)
5. AT (4)
6. SB (5)
7. CZ (1)
8. SB (7)
9. CNS (8)
10. CD (9)
11. CD (9)
12. CS (11)

şi
şi

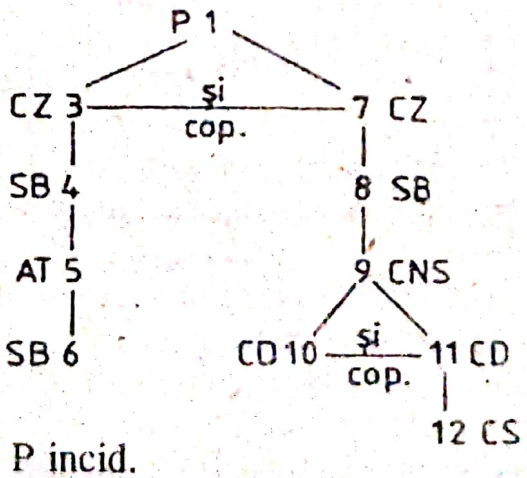

Prop. 2 = P incid.

I. b. Analizaţi sintactico-morfologic predicatele din text:

ai gonit = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea a IV-a, diateza activă, tranzitiv, indicativ, perfectul compus, pers. a II-a sg.

răspunse = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea a III-a, diateza activă, tranzitiv, indicativ, perfectul simplu, persoana a III-a, sg.

Scanned with OKEN Scanner

una e = predicat nominal, alcătuit din:
una = nume predicativ, exprimat prin pronume nehotărît, simplu, fem., sg., N.
e = verb copulativ, conjugarea a IV-a, diateza activă, intranzitiv, indicativ, prezent, pers. III-a, sg.

să spui = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea a III-a, diateza activă, tranzitiv, conjunctiv, prezent, persoana a II-a sg.

poate = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, imper sonal (= *se poate*), conjugarea a II-a, intranzitiv, indicativ, prezent, are formă de persoana a III-a, sg.

să nu placă = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, impersonal, conjugarea a II-a, diateza activă, intranzitiv, conjunctiv, prezent, are formă de pers. a III-a, plural

alta e = predicat nominal, format din:
alta = nume predicativ, exprimat prin pronume nehotărît, simplu, sg., N.
e = verb copulativ, conjugarea a IV-a, diateza activă, intranzitiv, indicativ, prezent, persoana a III-a, sg.

să te prefaci bolnav = predicat nominal, alcătuit din:
să te prefaci = verb copulativ, personal, conjug. a III-a, diateza reflexivă - cu pronumele reflexiv *te*, formă neacc., în Ac., morfem al diatezei reflexive -, intranzitiv, conjunctiv, prezent, pers. a II-a, sg.;
bolnav = nume predicativ, exprimat prin adjectiv variabil, cu două terminaţii ,masculin, singular, N, gradul pozitiv

să poţi = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea a II-a, diateza activă, tranzitiv, conjunctiv, prezent, persoana a II-a, sg.;

să pui mîna = predicat verbal, exprimat prin locuţiune verbală intranzitivă, alcătuită din:
să pui = verb predicativ, personal, conjugarea a III-a, diateza activă, tranzitiv, conjunctiv, prezent, persoana a II-a, sg.;
mîna = substantiv comun, simplu, fem., sg., Ac., articulat cu art.hot. enclitic *-a*;

să te iai = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea I, diateza reflexivă - cu pronumele reflexiv *te*, formă neaccentuată în Ac., morfem al diatezei reflexive -, intranzitiv - la diateza activă, *a lua* este tranzitiv -, conjunctiv, prezent, pers. a II-a, sg.;

Notă: *a se lua după cineva* este o expresie cu sensul „a urmări, a fugări".

s(ă) goneşti = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea a IV-a, diateza activă, tranzitiv, conjunctiv, prezent, persoana a II-a, sg.

Scanned with OKEN Scanner

II. Indicaţi membrii familiei de cuvinte a termenului *temei* şi alcătuiţi cîte un enunţ cu fiecare:

temei: Munca este cel mai bun *temei* al oricărei realizări;

temeinic,-ă: A analizat *temeinic* cele sesizate;

temeinicie: În tot ce face dă dovadă de seriozitate şi *temeinicie*.

(a) întemeia: *A întemeiat* cea mai valoroasă instituţie de profil din ţară;

întemeiat,-ă: Este o solicitare *întemeiată*;

întemeiere: *Întemeierea* unei instituţii culturale reprezintă un act umanitar major;

întemeietor,-oare: Spiru Haret este *întemeietorul Şcolii* româneşti.

III. Relataţi şi comentaţi, îm maximum o pagină, un eveniment sportiv recent.

Cerinţe:

- să aibă toate elementele faptului de presă (cînd, cine, unde, de ce);
- să se precizeze evoluţia şi rezultatul evenimentului sportiv; participanţii (sportivi şi oficiali, public);
- să se ţină seama de publicul căruia i se adresează (ascultători, cititori de anumite categorii);
- să se aibă în vedere corectitudinea lexico-gramaticală şi fluenţa expunerii.

UNIVERSITATEA „AL.I.CUZA" DIN IAŞI FACULTATEA DE BIROTICĂ, 1993

I. *Predicatul nominal şi propoziţia predicativă.*

Predicatul este partea principală a propoziţiei care arată ce se spune despre subiect.

Predicativa este o propoziţie subordonată care îndeplineşte funcţia de nume predicativ al unui verb copulativ din propoziţia regentă.

Predicatul este de două feluri: *verbal* şi *nominal*.

Predicatul nominal este format din două părţi:

a. verb copulativ *(a fi, a deveni, a ieşi, a se face, a ajunge, a rămîne, a părea, a însemna)* la un mod personal:

El *pare obosit; Plină e* cîmpia etc.

b. *nume predicativ* exprimat prin:

- *substantive* în N (fără prepoziţii), în G şi în Ac. (cu prepoziţii): Noi *vom deveni studenţi*. Caietul *este al Mariei*. Noi *sîntem împotriva războiului*. Această casă *este de cărămidă*.

Scanned with OKEN Scanner

- *pronume* în N, G şi Ac.:

N N
Cartea *este a mea*. *Ce sînteţi* voi?
G G
Caietul *este al ei*. Noi *nu sîntem împotriva nimănui*.
Ac.
Casa mea *este ca a ta*.

- *numerale* cu valoare substantivală în N, G, Ac.:

N N
Noi *sîntem trei*. El *este al doilea*.
G Ac.
Voi *aţi fost împotriva amîndorura*. Noi sîntem *ca al doilea*.

- *adjective* propriu-zise, numai în N, la orice grad de comparaţie: Noi *sîntem veseli*. Ea este *mai puţin curioasă*.

- *verbe* la moduri nepersonale: infintiv, participiu, supin, gerunziu acordat: A munci *înseamnă a crea*. Munţii *sînt împăduriţi*. Aceste lecţii *sînt de învăţat*. Mîinile îi *erau sîngerînde*.

- *adverbe* sau *locuţiuni adverbiale de mod*, la orice grad de comparaţie: *Cum este* afară? *Este foarte bine* a te preocupa de lucruri serioase. *E de mirare* / că...

- *interjecţii*: Este *vai* de noi.

Propoziţia predicativă îndeplineşte, sub forma de propoziţie, funcţia de nume predicativ al unui verb copulativ - indiferent că acesta este la un mod personal sau la un mod nepersonal:

PR
Ea *a devenit* / ce şi-a dorit./
PR
Este foarte bucuroasă, *devenind* / ce şi-a dorit./

predicaţiva este introdusă prin:

- conjuncţii subordonatoare: *că, să, dacă, de, ca să, ca...să*: Problema este / să învăţam./ Întrebarea este / dacă vom intra între primii.

- pronume sau adjective relative simple ori compuse, precedate sau nu de prepoziţii:

Întrebarea este / ce citim.
Întrebarea este / ce carte citim.
Întrebarea este / cu ce scriem.

- adverbe relative, precedate sau nu de prepoziţii:

Problema este / cînd se va afişa rezultatul.
/ unde se va afişa rezultatul.
/ de unde luăm coli de scris.

Scanned with OKEN Scanner

Topica şi punctuaţia predicatului şi a propoziţiei predicative.

Predicatul format cu un verb copulativ personal stă după subiect: Tu *eşti atentă.*

Predicatul nominal exprimat prin expresii verbale impersonale stă înaintea subiectului: *Ar fi mai folositor* a citi.

Această topică devine inversă din motive de expresivitate a exprimării, în special în stilul beletristic sau în limbajul oral: A munci *este plăcut.*

În cadrul predicatului nominal, numele predicativ stă după verbul copulativ (*Este frumoasă* vacanţa mare.), dar poate sta şi înainte, din motive stilistice (*Mică e* vacanţa mare!). Uneori, topica numelui predicativ este fixă, şi anume cînd este exprimat prin pronume interogative sau relative, prin adverbe interogative sau relative (*Cine eşti* tu?; Nu ştiu / *cine eşti* tu./ Cum este afară?; Nu ştiu / *cum este* afară.)

Propoziţia predicativă stă de obicei după verbul copulativ:

PR

(Ea a ieşit / *ce au vrut părinţii*.), dar poate sta uneori şi înainte

PR

(*Ce au vrut părinţii* / s-a făcut ea.). Cînd determină verbe copulative la un mod nepersonal, subordonatele predicative stau totdeauna după verbul copulativ din regentă

PR

(Noi am muncit mult, ajungînd / *ceea ce am dorit*.)

Într-o frază cu structura SB + P + PR, ca ex. „Ceea ce ştiu 1/ este 2/ că nu ştiu tot 3/" sau „dacă învăţ 1/ înseamnă 2/ că voi reuşi 3/", propoziţia după verbele copulative *a fi, a însemna* este obligatoriu PR.

Predicatul şi predicativa, indiferent de loc, nu se despart prin virgulă de cuvîntul determinat (respectiv de subiect sau de verbul copulativ din regentă).

II. 1. Să se delimiteze propoziţiile din text, indicîndu-se felul lor şi elementul regent:

„În crîngul 1/ (în care) **căruţa** celor trei negustori *se orpise* pentru masa de amiazi, 2/ **Stavru** *se lăsă* rugat de tovarăşii lui, 1/ (**care**), de o oră, *cereau* 3/ *(să)* le *spună* povestea copilăriei sale şi a surorii, 4/ (pe care) o *evocase* la începutul povestirii lui din pod. 5/ *Nu*-i *lipsea* **pofta** de a istorisi, 6/ (căci) **sufletul** îi *era* acum *dispus* 7/ *(să) evoce* această depărtată amintire, 8/ (dar) aşa *se întîmplă* 9/ (cînd) *vrei* 10/ *(să) te atingi* de zăgazurile ruginite 11/ (**ce**) *opresc* trecerea apelor trecutului..." 12/

(Panait Istrati, *Chira Chiralina*)

Scanned with OKEN Scanner

1. P
2. AT (faţă de subst. *crîngul* din P 1)
3. AT (faţă de subst. *tovarăşii* din P 1)
4. CD (faţă de verbul tranzitiv *cereau* din P 3)
5. AT (fată de subst. *copilărie* din P 4)
6. P
7. CZ (faţă de verbul *nu lipsea* din P 6)
8. CI (faţă de adjectivul *dispus* - provenit din verb la participiu - din P 7)
9. P coord. cu P 6 prin conjuncţia adversativă *dar*
10. CT (faţă de verbul *se întîmplă* din P 9)
11. CD (faţă de verbul tranzitiv *vrei* din P 10)
12. AT (faţă de subst. *zăgazurile* din P 11).

II. 2. să se analizeze morfologic şi sintactic cuvintele subliniate:

în care = pronume relativ, simplu, ţine locul subst. *crîngul*: neutru, sg., Ac., precedat de prep. simplă *în*, compl. circ. de loc; în frază este element subordonator care introduce o AT;

căruţa = subst. comun, simplu, fem., sg., N, articulat cu art. enclitic *-a*, subiect;

celor trei = numeral cardinal propriu-zis, simplu, cu valoare adjectivală: masc., pl., G, precedat de art. demonstrativ (adjectival) *celor*, atribut adjectival;

negustori = subst. comun, simplu, masc., pl., G, nearticulat, atribut substantival genitival;

se oprise = verb predicativ, personal, conjug. a IV-a, diateza reflexivă = cu pronumele reflexiv *se*, formă neaccentuată în Ac. -, intranzitiv - la diateza activă *a opri* este tranzitiv-, indicativ, m.m.c.perfect, pers. a III-a, sg., predicat verbal;

pentru masa = subst. comun, simplu, fem., sg., Ac., precedat de prep. simplă *pentru*, articulat cu articolul enclitic *-a*, compl. circ. de scop;

de prînz = subst. comun, simplu, neutru, sg., Ac., precedat de prep. simplă *de*, neart. atribut subst. prepoziţional.

II.3. Indicaţi cîte două sinonime pentru cuvintele: *pofta* şi *să evoce*:

pofta = *cheful, dispoziţia, dorinţa;*

să evoce = *să redeştepte, să reamintească, să recheme, să reconstituie.*

UNIVERSITATEA TIMIŞOARA, LITERE, 1993

I.a. Compunerea şi schimbarea valorii gramaticale - mijloace interne de îmbogăţire a vocabularului.

B. *Compunerea* este procedeul prin care se formează un cuvînt nou prin unirea a două sau mai multe cuvinte (întregi sau abreviate):

Compusele din cuvinte întregi pot fi: a. substantivale (contopite: *bunăcuviinţă, Cîmpulug*; necontopite: *floarea soarelui; Dealu Mare*); b. adjectivale: *atotputernic*; c. pronominale: *dumneaei, fiecare*; d. numerale: *treisprezece, cîte doi, de două ori*; e. verbale: *a binevoi*; f. adverbiale: *astfel, nicodată*; g. prepoziţionale: *pe lîngă, pînă la*; h. conjuncţionale: *pentru că, deoarece*; i. interjectionale: *tic-tac*.

Compusele din abrevieri pot fi alcătuite din părţi ale cuvintelor componente (*Rompres, Tarom)* sau din iniţialele cuvintelor componente (SNCFR, ATM).

C. *Schimbarea valorii gramaticale* constituie un procedeu prin care un cuvînt trece de la o parte de vorbire la alta: substantivizarea unor adjective („*Leneşul* mai mult aleargă"), adverbe („L-au luat cu *binele*") sau pronume („În *sinea* lui crede".); pronume folosite ca adjective („Omul *acela*", „Cartea *ta*"); adjective folosite ca adverbe („El scrie *frumos*").

b) Să se decline în propoziţii: *trei elevi*
Trei elevi au plecat în excursie. (N)
Caietele *a trei elevi* sînt curate (G)
În faţa celor trei elevi se află un televizor. (G)
La trei elevi li se dau premii. (D)
Celor trei elevi li se dau premii. (D)
Vorbim *despre trei elevi*. (Ac.)

II. Se dă textul:

„**Omul** *e făcut* 1/ *(să) domine* universul 2/ (şi) îl şi *domină*, 3/ (chiar dacă) fizic *este* pentru moment *complicat* pentru el 4/ *(să) părăsească* planeta 5/ (pe care) *s-a născut*. 6/ De altfel nici *nu e prea clar* (de ce) *ar trebui* 8/ *(să) facă* acest lucru, 9/ (cînd) **cerul** negru de catran de dincolo de atmosfera noastră nu promite nimic bun." 10/

(Marin Preda, *Delirul*, p. 317)

Scanned with OKEN Scanner

Se cere să se scrie separat fiecare propoziţie, arătîndu-se felul ei şi relaţia (relaţiile) cu altă (alte) propoziţie (propoziţii) din frază.

Notă: Nu se vor face scheme

P 1. *Omul e făcut* = propoziţie principală, regentă pentru P 2;

P 2. *să domine universul* = propoziţie subordonată circumstanţială de scop (finală) faţă de P 1, introdusă prin conjuncţia subordonatoare *să*;

P 3. *şi îl şî domină* = propoziţie principală, coordonată cu P 1 prin conjuncţia cop. *şi*, regentă pentru P 4;

P 4. *chiar dacă fizic este pentru moment complicat pentru el* = propoziţie subordonată circumstanţială concesivă faţă de P 3, introdusă prin locuţiunea conjuncţională *chiar dacă*, regentă pentru P 5;

P 5. *să părăsească planeta* = propoziţie subordonată subiectivă faţă de expresia verbală impersonală *este complicat* din P 4, introdusă prin conjuncţia subordonată *să*, regentă pentru P 6;

P 6. *pe care s-a născut* = propoziţie subordonată, atributivă faţă de substantivul *planeta* din P 5, introdusă prin pronumele relativ *care* precedat de prepoziţie;

P 7. *De altfel nici nu e prea clar* = propoziţie principală regentă pentru P 8;

P 8. *de ce ar trebui* = propoziţie subordonată subiectivă faţă de expresia verbală impersonală *nu e prea clar* din P 7, introdusă prin pronumele relativ *ce* precedat de prepoziţie, regentă pentru P 9 şi P 10;

P 9. *să facă acest lucru* = propoziţie subordonată subiectivă faţă de verbul impersonal *ar trebui* din P 8, introdusă prin conjuncţia subordonatoare *să*;

P 10. *cînd cerul negru de catran de dincolo de atmosfera noastră nu promite nimic bun* = propoziţie subordonată circumstanţială de cauză faţă de P 8, introdusă prin conjuncţia subordonatoare *cînd* = provenită din adverb relativ.

III. Să se analizeze morfologic şi sintactic cuvintele subliniate din text:

îl = pronume personal, formă neaccentuată, persoana a III-a, singular, masculin, complement direct;

şi = adverb de mod de întărire, întăreşte predicatul, fără funcţie sintactică;

pe care = pronume relativ simplu, substituie substantivul *planetă*: feminin, singular, Ac. precedat de prepoziţia simplă *pe*, complement circumstanţial de loc; în frază introduce o atributivă;

Scanned with OKEN Scanner

cînd = conjuncţie subordonată, provenită din adverbul relativ *cînd*, fără funcţie sintactică în propoziţie, în frază introduce o subordonată circumstanţială cauzală;

Notă: Cu toate acestea unii specialişti consideră că adverbul relativ *cînd* nu şi-a pierdut total sensul lexical şi de aceea îl consideră şi cu funcţie sintactică de complement circumstanţial de timp;

cerul = substantiv comun, simplu, neutru, singular, N..., articulat cu articolul hotărît analitic *-l*, subiect;

negru = adjectiv variabil, cu două terminaţii, neutru, singular, N., gradul pozitiv, atribut adjectival;

de catran = substantiv comun, simplu, neutru, singular, Ac., precedat de prepoziţia simplă *de*, nearticulat, atribut substantival prepoziţional;

de dincolo de atmosfera = substantiv comun, simplu, feminin, singular, Ac., precedat de locuţiunea prepoziţională *de dincolo de*, articulat cu articolul hotărît enclitic *-a*, atribut substantival prepoziţional;

noastră = adjectiv pronominal posesiv, ţine locul mai multor posesori de pers. I plural, are formă acordată cu substantivul *atmosfera*: feminin, singular, Ac., atribut adjectival;

nu permite = verb predicativ, conjugarea a III-a, diateza activă, tranzitiv, indicativ, prezent, persoana a III-a, singular, predicat verbal, forma negativă cu adverbul de mod de negaţie *nu*;

nimic = pronume negativ, simplu, Ac., complement direct;

bun = adjectiv variabil cu două terminaţii, singular, Ac., pozitiv, atribut adjectival.

UNIVERSITATEA TIMIŞOARA, EDUCAŢIE FIZICĂ, 1993

I.a. Fondul principal lexical şi masa vocabularului

Cuvintele limbii române pot fi clasificate din diverse puncte de vedere. Cel mai cunoscut criteriu îl reprezintă importanţa funcţională a cuvintelor, concretizată în gradul de cunoaştere şi folosire de către vorbitori, locul obiectelor şi noţiunilor denumite în raport cu uzul social şi individual, vechimea în limbă, stabilitatea formală şi semnatică, bogăţia şi diversitatea familiilor lexicale pe care le formează, prezenţa în locuţiuni şi expresii etc. Pe această bază, vocabularul se divide în două categorii: a) *vocabularul fundamental* (numit şi *de bază*,

Scanned with OKEN Scanner

reprezentativ) sau *fondul lexical principal* şi b) *masa* (sau *restul*) *vocabularului*.

Prima categorie, vocabularul fundamental, redusă numericeşte (în limba română cuprinde circa 1500 de cuvinte) include cuvintele cunoscute şi folosite de toţi vorbitorii, pentru că exprimă noţiuni de importanţă vitală pentru om. Acestea sînt, în regulă generală, cuvinte vechi în limbă, stabile, cu rol esenţial în construirea enunţurilor şi în formarea de derivate, compuse şi locuţiuni. Ele reprezintă, de fapt, nucleul funcţional al limbii. Concret, cuvintele din vocabularul fundamental denumesc obiecte de uz general (*masă, casă, carte* etc.); părţi ale corpului omenesc (*ochi, cap, mînă* etc.); animale şi păsări domestice (*cîine, pisică, găină* etc.); arbori şi fructele lor (*măr, păr, pară, prun, prună* etc.); însuşiri, culori (*bun, rău, mare, mic, frumos, alb, negru, roşu, galben* etc.); relaţii de rudenie (*tată, mamă, frate, soră, soţ, soţie, fiu, fiică* etc.); stări şi acţiuni (*a merge, a munci, a vrea, a mînca, a şti, a putea, a face* etc.); diviziuni ale timpului (*an, lună, zi, ianuarie, luni, marţi* etc.), spaţiului (*aici, acolo, sus, jos* etc.), cantităţi (*unu, doi, trei* etc.) etc. La acestea se adaugă părţile de vorbire (articole, pronume, prepoziţii, conjuncţii, verbe auxiliare) cu rol de instrumente gramaticale, fără de care nu pot fi construite propoziţii şi fraze.

A doua categorie, *masa vocabularului*, cuprinde restul cuvintelor, care, deşi numeroase, sînt întrebuinţate rar, foarte rar sau sporadic, multe dintre ele numai în colectivităţi sau situaţii speciale. În această categorie intră cea mai mare parte a *neologismelor* actuale (cuvinte nou apărute în limbă, prin împrumut din alte limbi - *aeroport, container, diversiune, fiolă, implementa, mesager, protecţie, rată, scenariu, televizor* etc. - sau prin creaţie, de la elemente existente în limba română - *aclimatizare, decorticator, finanţare, lacunar, principial* etc.), *arhaismele* (cuvinte sau forme vechi, ieşite din uz: *agă, călăraş, cestiune, diac, gealat, hatman, pîrcălab, poporal, sară, visterie* etc.), *regionalismele* (cuvinte folosite numai în anumite regiuni: *bojdeucă, curechi, harbuz, omăt* - Moldova; *deliu, fişteică, pogon* - Muntenia; *bai, bolund, cătană* - Transilvania; *brabete, lubeniţă* - Oltenia), termenii de *argou* (termeni transformaţi semantic sau formal, de anumite colectivităţi relativ închise cu intenţia de a nu fi înţeleşi de restul vorbitorilor: *a se bunghi, gagică, mişto, pîrnaie, poteră, gabor, parai, washingtoni, habibi* - în argoul „bişniţarilor"; *diriga, mate, profu, bac* - în argoul elevilor) şi de *jargon* (termeni din

alte limbi, neadaptaţi încă limbii române şi folosiţi insistent şi, uneori, defectuos sau neglijent, de unele categorii sociale sau profesionale ca urmare a snobismului, dorinţei de detaşare de alte categorii sau pretinsei superiorităţi intelectuale: *au revoir, bonjour, business, darling, fair play, bye-bye, hallo, mon cher, week-end*).

Frecvenţa redusă a cuvintelor din masa vocabularului nu diminuează cu nimic necesitatea şi utilitatea acestora în cadrul limbii. De pildă, terminologiile de specialitate (tehnice, ştiinţifice, profesionale, sectoriale) sînt de neconceput fără neologisme, limbajul familial este bogat „împănat" cu termeni regionali, de argou şi de jargon, iar limbajul (stilul) artistic (beletristic) folosit în operele caracteristice unor curente şi specii literare preferă pentru culoarea lor, cuvintele arhaice, regionale şi limbajele de grup. Masa vocabularului constituie zona care asigură de fapt dinamica limbii. Aici se află „laboratorul" în care se îmbogăţeşte şi se înnoieşte lexicul, ca urmare a introducerii de cuvinte noi, create prin mijloace interne sau împrumutate din alte limbi, şi a eliminării treptate a termenilor care n-au reuşit să se impună sau să se păstreze în uz.

b) Familia cuvintelor: *om, copil*

om	*copil*
omuleţ	*copilaş*
omoi	*copiliţă*
omenie	*copilăros*
omenire	*copilărie*
(a) omeni	*copilărime*
omenos	*(a se) copilări*

c) Sinonimele cuvintelor: *soţie, frică*

soţie = *nevastă, muiere, soaţă, consoaţă, jumătate*

frică = *teamă, temere, sperietură, aprehensiune.*

II. Să se analizeze fraza, arătîndu-se felul propoziţiilor şi relaţiile dintre ele:

„În timpul călătoriei *recapitulam* cu alţi colegi, 1/ (care) şi ei *se grăbeau* spre vetrele lor, fiecare ducînd cu sine vestea cea bună 2/, întîmplări mai vechi şi mai noi dintr-o viaţă 1/ (ce) *rămîne* în urmă 3/ (şi) (care) acum parcă nici *nu* mai *era a noastră.* 4/

(L.Blaga)

Scanned with OKEN Scanner

P 1. *În timpul călătoriei recapitulam, cu alţi colegi,....întîm plări mai vechi şi mai noi dintr-o viaţă* = propoziţie principală, regentă pentru P 2, P 3 şi P 4;

P 2. *care şi ei se grăbeau spre vetrele lor, fiecare ducînd cu sine vestea cea bună* = propoziţie subordonată atributivă faţă de substantivul *colegi* din P 1, introdusă prin pronume relativ *care*;

P 3. *ce rămîne în urmă* = propoziţie subordonată atributivă faţă de substantivul *viaţă* din P 1, introdusă prin pronumele relativ *ce*;

P 4. *şi care acum parcă nici nu mai era a noastră* = propoziţie subordonată atributivă faţă de substantivul *viaţă* din P 1, introdusă prin pronume relativ *care*, coordonată cu P 3 prin conjuncţia copulativă *şi*.

UNIVERSITATEA CRAIOVA, LITERE, 1993

1. Să se analizeze sintactic textul (sublinierea predicatelor, încercuirea elementelor de relaţie, delimitarea şi identificarea propoziţiilor, exprimarea raporturilor dintre ele prin schema frazei):

„Mi *s-a spus* 1/ (că) în adevăr acel **colţ** de sălbăticie, aşa de părăsit 2/ (încît) nici **cîinele**, frumosul dulău Haiducu 3/, (pe care) 1-*am adoptat*, 4/ *nu* mai *lătra* la străinii 3/ (**care**) intrau în voie ca în multe livezi fără stăpîni, 5/ e de vînzare 2/ (şi) (că) 6/ **preţul**, de vreo patru mii de lei, 7/ *trebuie* 6/ (*să) fie plătit* în mîna unui pîrlit de fotograf 7/ (**care**) *se află* la Ploieşti.“ 8/

(N.Iorga)

1. P
2. SB (1)
3. CNS (2)
4. AT (3)
5. AT (5)
6. SB (1)
7. SB (6)
8. AT (7)

şi

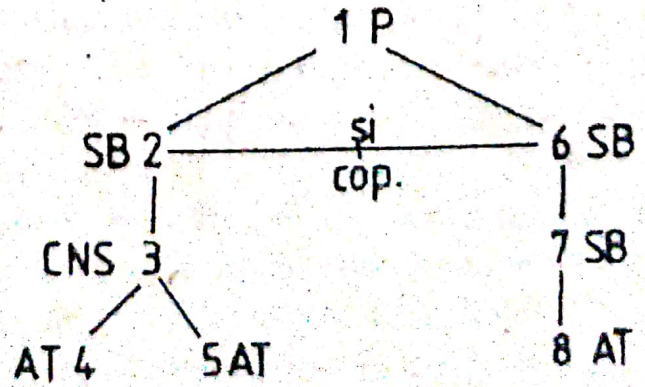

2. Să se analizeze sintactic şi morfologic cuvintele subliniate:

mi = complement indirect, exprimat prin pronume personal, persoana I singular, D, formă neaccentuată;

s-a spus = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, conjugarea a III-a, diateza reflexivă, cu sens pasiv - cu pronumele reflexiv *se*, formă neaccentuată, în Ac., morfem al diatezei reflexive -, intranzitiv, indicativ, perfectul compus, are formă de persoana a III-a, singular;

în adevăr = complement circumstanţial de mod, exprimat prin locuţiune adverbială de mod;

acel = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal demonstrativ de depărtare, neutru, singular, N;

frumosul dulău Haiducu = apoziţie dezvoltată, alcătuită din:

frumosul = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv variabil cu două terminaţii, masculin, singular, N, formă articulată cu articolul hotărît enclitic *-l*, preluat de la substantivul *dulău* pe care-l precedă;

dulău = atribut substantival apoziţional, exprimat prin substantiv comun, simplu, masculin, singular, N, articolul hotărît enclitic *-l* este preluat de adjectivul *frumosul* care îl precedă;

Haiducu = atribut substantival apoziţional, exprimat prin substantiv propriu - provenit din substantiv comun -, masculin, singular, nominativ;

pe care = complement direct exprimat prin pronume relativ simplu, substituie substantivul *dulău*, masculin, singular, Ac. precedat de prepoziţia *pe*, în frază este element de relaţie subordonator care introduce o atributivă;

mai = complement circumstanţial de mod, exprimat prin adverb de mod;

care = subiect, exprimat prin pron. relativ simplu, substituie substantivul *străini*: masculin, plural, N., în frază este element de relaţie subordonator - introduce o atributivă.

fără stăpîni = atribut substantival prepoziţional exprimat prin substantiv comun, simplu, masculin, plural, Ac., precedat de prepoziţia simplă *fără*, nearticulat;

să fie plătit = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea a IV-a, diateza pasivă, intranzitiv la diateza activă *a plăti* este tranzitiv -, conjunctiv prezent, persoana a III-a, singular.

Scanned with OKEN Scanner

3. Să se construiască exemple cu următoarele cuvinte: *prescirs - proscris, anual - anuar, glacial - glaciar.* Cum se numesc cuvintele din seriile de exemple de mai sus?

Cuvintele cu forma foarte asemănătoare şi cu sensuri diferite sînt *paronime.*

Exemple:

Medicul i-a *prescris* multe medicamente.
El este un *proscris* politic.
Mergem *anual* la munte.
Ţi-am citit numele într-un *anuar.*
Ea mă priveşte *glacial.*
Sfînta Ana este un lac *glaciar.*
4. Să se despartă în silabe cuvintele:
analfabet = an-al-fa-beī
inefabil = i-ne-fa-bil
ortodocşii = or-to-doc-şii
ineficient in-e-fi-ci-ent.

UNIVERSITATEA CRAIOVA, DREPT, 1993

1. Analizaţi sintactic textul, subliniind predicatele, încercuind elementele de relaţie, delimitînd propoziţiile şi specificînd felul lor; alcătuiţi schema frazei:

„**El** *părea foarte încurcat,* 1/ (iar) **ea,** pornită, *avea* aerul 2/ (că) *depinde* de răspunsul lui: 3/ mi-*era cu neputinţă* 4/ *(să) surprind* măcar vreun fragment din conturul inteligibil al unei fraze 5/ (ca *să) pot* reconstitui convorbirea lor, 6/ (dar) 7/ (cum) îl *ştiam* pe el foarte inteligent 8/ şi √ pe ea atît de emotivă, 9/ *simţean* 7/ (că) acolo *e* **o devenire** 10 / (în care *eu eram de prisos 11/.*

√ = *cum o ştiam*

1. P
2. P — iar
3. AT (2)
4. P — juxt.
5. Sb (4)
6. CNS (4) — dar
7. P
8. CZ (7)
9. CZ (7) — şi
10. CD (7)
11. AT (10)

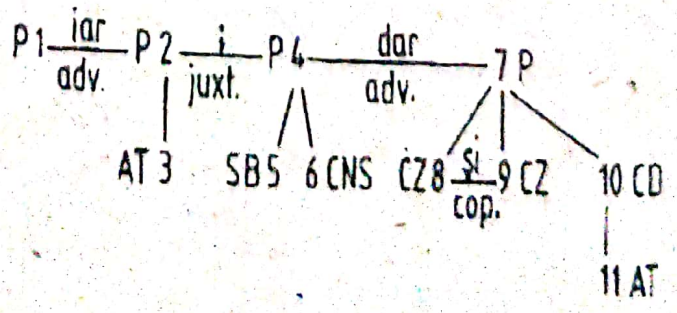

Notă: a) P 8 şi P 9 pot fi interpretate şi ca o singură propoziţie subordonată circumstanţială cauzală, în care *pe el* şi *pe ea* formează un compliment direct multiplu;

b) P 6 poate fi interpretată şi ca o subordonată CS faţă de P 5.

2. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate:

părea foarte încurcată = predicat nominal, alcătuit din:

părea = verb copulativ, personal, conjugarea a II-a, diateza activă, intranzitiv, indicativ, imperfect, persoana a III-a, singular;

foarte încurcat = nume predicativ, exprimat prin adjectiv simplu, variabil cu două terminaţii, masculin, singular, N., gradul superlativ absolut.

iar = conjuncţie coordonatoare adversativă (cu o uşoară nuanţă copulativă), leagă două propoziţii principale.

mi = complement indirect, exprimat prin pronume personal, formă neaccentuată, persoana a III-a, singular, D.

vreun = atribut adjectival exprimat prin adjectiv nehotărît compus, neutru, singular, Ac.

din conturul = atribut substantival prepoziţional (care determină substantivul *fragment*), exprimat prin substantiv comun, simplu, neutru, singular, Ac. precedat de prepoziţia simplă *din* articulat cu articolul hotărît enclitic *-l*.

Notă: Fiind o situaţie ambiguă, *din conturul* poate fi interpretat şi ca un complement indirect (cu nuanţă circumstanţială de loc) care determină verbul *să surprind*.

inteligibil = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv variabil cu două terminaţii, simplu, neutru, singular, Ac., gradul pozitiv.

al unei fraze = atribut substantival genitival, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, singular, G., precedat de articolul posesiv genitival *al*, articulat cu articolul nehotărît proclitic *unei*.

ca să = conjuncţie subordonatoare compusă, fără funcţie sintactică de parte de propoziţie, introduce o subordonată CNS (sau CS).

reconstitui = complement direct - care determină verbul *să pot* -, exprimat prin verb predicativ, conjugarea a IV-a, diateza activă, tranzitiv, infinitiv, prezent.

lor = atribut pronominal genitival, exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, plural, G.

cum = conjuncţie subordonatoare provenită din adverb relativ, fără funcţie sintactică de parte de propoziţie, în frază are rolul de a introduce o CZ.

Scanned with OKEN Scanner

Notă: Întrucît adverbul relativ *cum* îşi păstrează un sens lexical, este considerat şi complement circumstanţial de mod.

îl = complement direct - care anticipă complementul direct *pe el* -, exprimat prin pronume personal, formă neaccentuată, persoana a III-a, singular, masculin, Ac.

atît (de) = complement circumstanţial de mod exprimat prin adverb de mod, urmat de prepoziţia de lăgătură *de*.

emotivă = element predicativ suplimentar exprimat prin adjectiv variabil cu două terminaţii, feminin, singular, nominativ, gradul pozitiv.

Notă: *Atît de emotivă* are, aparent, valoarea unui superlativ absolut în care *atît de* ar fi un adverb fără funcţie sintactică.

acolo = complement circumstanţial de loc, exprimat prin adverb de loc, simplu.

e = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, conjugarea a IV-a, diateza activă, intranzitiv, indicativ, prezent, persoana a III-a, singular.

o devenire = subiect, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, singular, N., articulat cu articolul nehotărît proclitic *o*.

în care = complement circumsatnţial de loc, exprimat prin pronume relativ simplu, care substituie substantivul *devenire*: feminin, singular, Ac. precedat de prepoziţia simplă *în*, în frază este element de relaţie subordonator care introduce o AT.

eu = subiect, exprimat prin pronume personal, pers.I, singular, N.

eram de prisos = predicat nominal, alcătuit din:

eram = verb copulativ, personal, conjug. a IV-a, diateza activă, intranzitiv, indicativ, imperfect, persoana I, singular.

de prisos = nume predicativ, exprimat prin locuţiunea adjectivală (provenită din locuţiune adverbială), gradul pozitiv.

3. a) Indicaţi cel puţin un sinonim pentru următoarele cuvinte:

prefăcut = fals, fariseic, făţarnic, ipocrit, perfid;

tăcut = necomunicativ, taciturn, posac, ursuz, mut.

a îmbunătăţi = a ameliora, a îndrepta, a remedia.

a-şi închipui = a-(şi) imagina, a i se năzări, a i se părea, a bănui, a presupune.

făţarnic = ipocrit, perfid, prefăcut, fariseu; duplicitar.

a înapoia = a restitui, a returna, a rambursa, a reda.

părere = opinie, remarcă, convingere, credinţă, apreciere.

a sărbători = a aniversa, a serba, a celebra, a comemora.

Scanned with OKEN Scanner

a omorî = a ucide, a asasina, a suprima, a răpune,
greşit = eronat, inexact, fals, defectuos.

3 b) Subliniaţi forma corectă:

aşează - *aşază*; înşală - *înşeală*;
aranjează - aranjază, *greşeală* - greşală;
clujean - clujan.

Explicaţia: După ş, j *e* alternează diferit:
a) cu *a* = în interiorul radicalului:

(a) aşez-a,	(eu) aşez,	(el) aşază
(a) înşel-a,	(eu) înşel,	(el) înşală

b) cu *ea* la sfîrşitul radicalului (sufixele: *-eză, -ească, -eală, -ean*):

(a) aranj-a,	aranj-*ez*,-*eză*	
(a) greş-i,	(să) greş-esc, -*eas*că,	greş-*eal*ă
(a) linguş-i,	(să) linguş-esc, -*eas*că,	linguş-*eal*ă
Cluj -	cluj-*ean*, -*ean*că.	

UNIVERSITATEA DIN CRAIOVA, TEOLOGIE, 1993

1. Să se analizeze sintactic textul (sublinierea predicatelor, încercuirea elementelor de relaţie, delimitarea şi identificarea propoziţiilor, exprimarea raporturilor dintre ele prin schema frazei):

„**Munca** *este uitare* 1/ (dacă) *vreau* 2/ (să) *uit* 3/
tonic 1/ (dacă) *mă simt* slabă, 4/
regenerator 1/ (dacă) *mă simt* istovită 5/
tovarăş 1/ (dacă) *mă simt* singură, 6/
calmant 1/ (dacă) *mă simt* tulburată, 7/
stimulent 1/ (dacă) *mă simt* apatică, 8/
soluţie 1/ (dacă) *sînt deznădăjduită*, 9/
scut 1/ (dacă) mi-*e* **frică**, 10/
armă 1/ (dacă) *vreau* 11/*(să) învingˮ* 12/

1. P
2. CŢ (1)
3. CD (2)
4. CŢ (1)
5. CŢ (1)
6. CŢ (1)
7. CŢ (1)
8. CŢ (1)
9. CŢ (1)
10. CŢ (1)
11. CŢ (1)
12. CD (11)

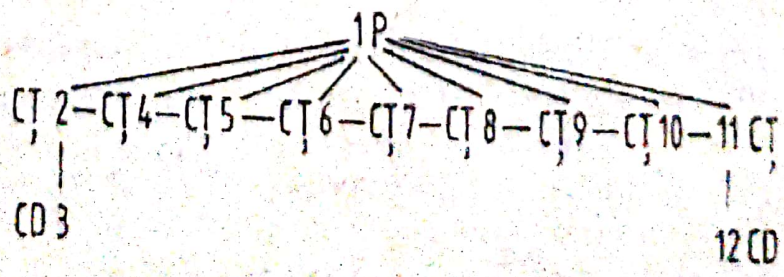

Scanned with OKEN Scanner

2. Analizaţi morfologic numele predicative din textul dat:
(este) *uitare, tonic, regenerător, tovarăş, calmant, stimulent, soluţie, scut; armă* = nume predicativ multiplu, alcătuit din 9 nume predicative simple, coordonate prin juxtapunere, exprimate prin:
uitare, soluţie, armă = substantive comune, simple, genul feminin, singular, cazul N, nearticulate.
tonic, regenerator, calmant, stimulent, scut = substantive comune simple, genul neutru, singular, cazul N, nearticulate.
tovarăş = substantiv comun, simplu, masculin, singular, N, nearticulat.
(sînt) *deznădăjduit* = nume predicativ, exprimat prin adjectiv variabil cu două terminaţii, masculin, singular, N., pozitiv.

3. Formulaţi propoziţii cu paronimele: *emigra - imigra, familial - familiar, complement - compliment, prescris - proscris, temporar - temporal.*
În secolul trecut, mulţi români au *emigrat* din Transilvania.
Somalezii aceştia au imigrat în ţara noastră.
Astăzi voi rezolva o problemă *familială.*
Atitudinea lui este *familiară.*
În această propoziţie este un singur *complement* de loc.
Mă bucură un *compliment* sincer.
Medicul îţi *prescrie* imediat faptele abominabile.
A plecat *temporar* în străinătate.
A găsit în text un complement circumstanţial *temporal.*

4. Despărţiţi în silabe cuvintele:
paşoptist = paş-opt-ist
vîrstnic = vîrst-nic
atletic = a-tle-tic
arctic = arc-tic
funcţie = func-ţi-e

5. Daţi cel puţin cinci exemple de verbe derivate cu sufixe.
Notă: Nu se specifică dacă sînt sufixe lexicale sau gramaticale.
Cu sufixe lexicale
a înflori = cu sufixul *-i*
a împuşca = cu sufixul *-a*
a anatemiza = cu sufixul *-iza*
a cerui = cu sufixul *-ui*
a hămăi = cu sufixul *-ăi*
a mîrîi = cu sufixul *-îi*
Cu sufixe gramaticale:
ved*ea*, plec*înd*, cit*ind*, lucr*ez*, greş*esc*, rup*t*, scri*s*.

Scanned with OKEN Scanner

UNIVERSITATEA DIN CRAIOVA, EDUCAŢIE FIZICĂ, 1993

I. Sublinierea predicatelor, încercuirea elementelor de relaţie, delimitarea propoziţiilor - specificîndu-se felul lor - şi exprimarea raporturilor dintre propoziţii prin schemele topice:

— „**Toate** *s-au schimbat* 1/ numai **părintele** Trandafir *a rămas* 2/ *precum a fost*. 3/ (Dacă) **părul** cărunt şi **barba** căruntă nu *ar vesti* vremea lui 4/ *am crede* 5/ (că) **copilaşii** 6/ (cu care) *se joacă* înspre seară 7/ *sînt copilaşii* lui 6/ (şi) (că) **unul** dintre copilaşi, 8/ (pe care) l-*a ridicat* 9/ ca *să*)-l *sărute*, 10/ i-*ar putea* fura pălăria din cap 8/ (şi) *ar fugi* cu ea". 11/

(Ioan Slavici)

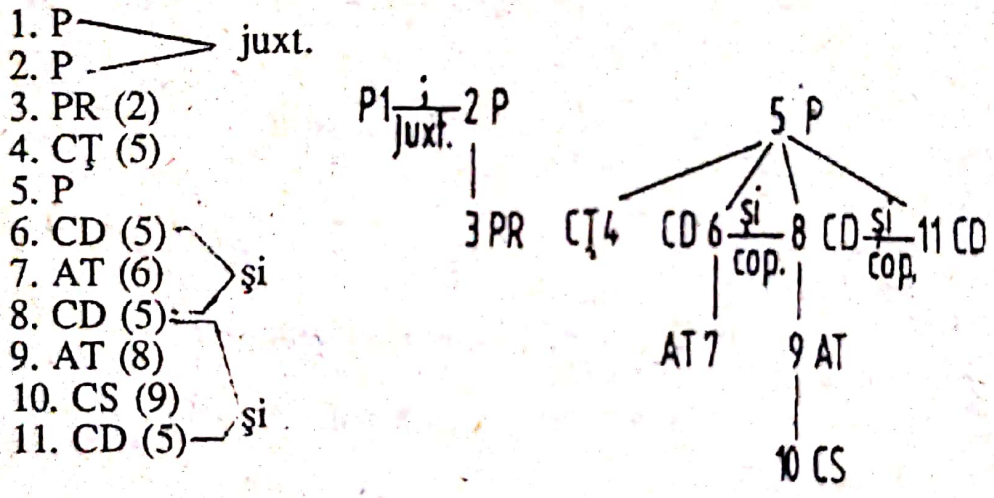

II. Analiza sintactică şi morfologică a cuvintelor subliniate:

toate = subiect, exprimat prin adjectiv substantival - considerat şi pronume nehotărît simplu -, feminin, plural, N.

Trandafir = atribut substantival apoziţional, exprimat prin substantiv propriu, simplu, masculin, singular, N.

cărunt = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv variabil cu două terminaţii, neutru, singular, N., pozitiv.

barba = subiect - în cadrul subiectului multiplu *părul* şi *barba*, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, singular, N., articulat cu articolul hotărît enclitic *-a*.

lui = atribut pronominal genitival, exprimat prin pronume personal, persoana a III-a singular, masculin, G.

copilaşii = subiect, exprimat prin substantiv comun, simplu, masculin, plural, N., articulat cu articolul hotărît enclitic *-i*.

înspre seară = complement circumstanţial de timp, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, singular, Ac. precedat de prepoziţia *înspre*, nearticulat.

Scanned with OKEN Scanner

Notă: *înspre seară* poate fi interpretată şi ca o locuţiune adverbială de timp.

unul = subiect, exprimat prin pronume nehotărît, simplu, masculin, singular, N.

-l = complement direct - care reia complementul direct *pe care* -, exprimat prin pronume personal, formă neaccentuată, persoana a III-a, singular, masculin, Ac.

-i = complement indirect - care determină verbul *fura* -, exprimat prin pronume personal, formă neaccentuată, persoana a III-a, singular, masculin, D; are şi valoare de D posesiv (=*sa*), cu funcţie de atribut pronominal în dativ, care determină substantivul *pălăria*.

III. Despărţirea în silabe a cuvintelor:

bour = bo-ur

furioasă = fu-ri-oa-să

lumînare -lu-mî-na-re

dezmembra = dez-mem-bra

obţine = ob-ţi-ne

UNIVERSITATEA CRAIOVA, COLEGIUL DE BIROTICĂ, 1993

1. Să se analizeze sintactic textul (sublinierea predicatelor, încercuirea elementelor de relaţie, delimitarea şi identificarea propoziţiilor, exprimarea raporturilor dintre ele prin schema frazei):

„**Academia** *are* moşiile sale 1/ (unde) **ţăranii** *sînt* foarte bine *trataţi* 2/ (şi) *este un lucru* foarte demn de laudă pentru o adunare de oameni aşa de culţi 3/ (că) *au adus* îmbunătăţiri în condiţiile 4/ (în care) *trăiesc* **ţăranii** de pe acele moşii 5/ (şi)(că) *vreau* 6/ *(să)* li *se dea* chiar şi mai multe **înlesniri** 7/ (decît) le *au* astăzi. 8/ *Au venit* trei **ţărani** 9/ (şi) *au declarat* 10/ (că), 11/ (chiar dacă) 12/ **doi** din ei 13/ *ar trebui* 12/ *(să) moară* 13/ (iar) **cel de-al treilea** *să se folosească* de eroismul 14/ (cu care) şi-*au jertfit* viaţa 15/ **ei** *sînt gata* 11/ *(să) moară* " 16/

(N.Iorga)

1. P
2. AT (1) — şi
3. P
4. SB (3)
5. AT (4) — şi
6. SB (3)
7. CD (6)
8. CM (7)
9. P
10. P — şi
11. CD (10)
12. CV (11 sau 16)
13. SB (12)
14. SB (12) — iar
15. AT (14)
16. CI (11)

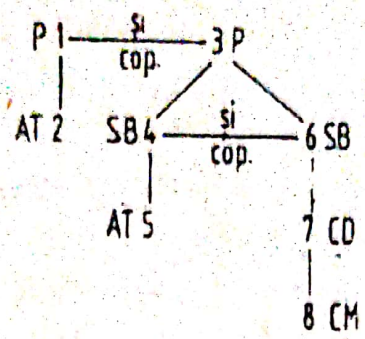

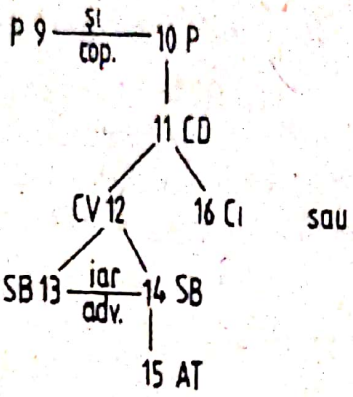

sau

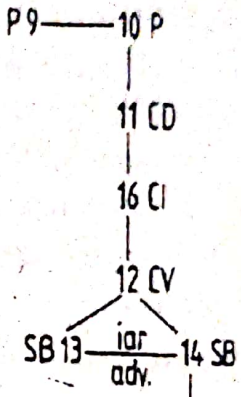

2. Să se analizeze sintatic şi morfologic cuvintele subliniate

sale = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal posesiv, substituie numele unui posesor de persoana a III-a, singular, are formă acordată cu substantivul *moşiile*: feminin, plural, Ac.

foarte bine = complement circumstanţial de mod (determină verbul *sînt trataţi*, exprimat prin adverb de mod, simplu, gradul superlativ absolut.

în care = complement circumstanţial de mod, exprimat prin pronume relativ simplu, substituie substantivul *condiţii*: feminin, plural, Ac. precedat de prepoziţia *în*, în frază este element de relaţie subordonator - introduce o AT.

de pe...moşii = atribut substantival prepoziţional, exprimat prin substantiv, comun, simplu, feminin, plural, Ac. precedat de prepoziţia compusă *de pe*, nearticulat.

acele = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv demonstrativ de depărtare, feminin, plural, Ac.

înlesniri = subiect gramatical, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, plural, N., nearticulat.

doi = subiect gramatical, exprimat prin numeral cardinal propiru-zis, simplu, cu valoare substantivală: masculin, N.

din ei = atribut pronominal prepoziţional, exprimat prin pronume personal, formă accentuată, persoana a III-a, plural, masculin, Ac. precedat de prepoziţia simplă *din*.

Scanned with OKEN Scanner

3. Să se identifice cuvintele derivate şi compuse din text. În text sînt 11 cuvinte derivate, dintre care *moşia* şi *ţăran* se repetă o dată şi respectiv de două ori.

moşie = *moş* + suf. *-ie*
ţăran + *ţară* + suf. *-an*
lucru = derivarea regresivă de la verbul *(a) lucra* (= *(a) lucra* - suf. *-a*).
adunare = (a) *aduna* + suf. *-re*
îmbunătăţire = *îmbunătăţi* + suf. *-re*
îmbunătăţi = pref. *în-* (îm-)+ *bunătate* = suf. *i*
ţaran = *ţară* + suf. *-an*
moşie = *moş* + suf. *-ie*
înlesnire = *înlesnire* + suf. *re*
înlesni = pref. *în* + *lesne* + suf. *-i*
ţăran = *ţară* + suf. *-an*
(a) folosi = *folos* + suf. *-i*
(a) *jertfi* = *jertfă* + suf. *-i*
eroism = împrumutat din franceză, nu este derivat în limba română.

4. Să se despartă în silabe următoarele cuvinte:

inerent = i-ne-rent
subapreciere = sub-a-pre-ci-e-re
ineficienţă = in-e-fi-ci-en-ţă
subretă = su-bre-tă

UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE" ALBA IULIA, LITERE, 1993

I. Se dă textul:

„**Acesta** *este povestea.* 1/ (Iar) **înţelesul** alegoric 2/ (ce) i-*am dat* 3/ *este* 2/ (că), 4/ (dacă) **geniul** *nu cunoaşte* nici moarte 5/ (şi) **numele** lui *scapă* de noaptea uitării, 6/ pe de altă parte aici pe pămînt nici *e capabil* de a ferici pe cineva, 4/ nici *capabil* de a fi fericit". 7/

Se cere:

1. identificaţi predicatele şi precizaţi felul lor:

este povestea = predicat nominal
am dat = predicat verbal
este = predicat nominal incomplet
nu cunoaşte = predicat verbal

Scanned with OKEN Scanner

scapă = predicat verbal
√(nu) e capabil = predicat nominal
√(nu) e capabil = predicat nominal

2. Delimitaţi propoziţiile şi stabiliţi felul lor:

1. P indep.
2. P
3. AT (2)
4. PR (2)
5. CV (4)
6. CV (4)
7. PR (2)

şi
nici....nici

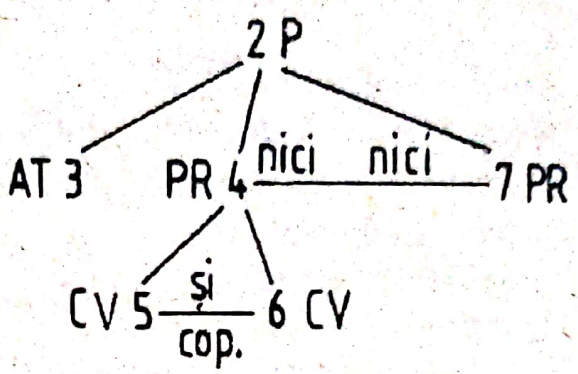

3. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate:

înţelesul = subiect exprimat prin substantiv comun, simplu, neutru, singular, N, articulat cu articolul hotărît enclitic *-l*.

alegoric = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv variabil cu două terminaţii, neutru, singular, N, pozitiv.

ce = complement direct, exprimat prin pronume relativ simplu, invariabil, ţine locul substantivului *înţelesul*: neutru, singular, Ac., în frază are rol de element subordonator care introduce o AT.

i = complement indirect, exprimat prin pronume personal, formă neaccentuată, persoana a III-a, singular, feminin, D.

lui = atribut pronominal genitival, exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, singular, G.

pe de altă parte = complement circumstanţial de mod exprimat prin locuţiune adverbială de mod.

aici = complement circumstanţial de loc, exprimat prin adverb de loc, simplu.

pe pământ = complement circumstanţial de loc, exprimat prin substantiv comun, simplu, neutru, singular, Ac., precedat de prepoziţia simplă „pe", nearticulat.

de a ferici = complement indirect, exprimat prin verb predicativ, nepersonal, conjugarea a IV-a, diateza activă, tranzitiv, infinitiv, prezent, precedat de prepoziţia compusă *de a*.

pe cineva = complement direct, exprimat prin pronume nehotărît, compus, Ac., precedat de prepoziţia simplă „pe".

II.1. *Compunerea* - mijloc de îmbogăţire a vocabularului, ortografierea cuvintelor compuse (cu explicaţii şi exemple) - a se vedea: Universitatea Timişoara, Litere, 1993.

Scanned with OKEN Scanner

2. Identificaţi minimum cinci valori morfologice posibile ale lui *o*, în propoziţii, precizînd şi funcţiile sintactice:

O ascult zilnic.

o = pronume personal, formă neaccentuată în Ac., persoana a III-a, singular, feminin, complement direct.

Am luat-*o* la fugă.

o = pronume personal cu valoare neutră, formă neaccentuată în Ac., fără funcţie sintactică.

Cuvîntul *alcool* se scrie cu doi *o*.

o = substantiv comun, simplu, masculin, singular, Ac. precedat de prepoziţia simplă *cu*, complement circumsatnţial de mod.

Am cunoscut o persoană deosebită.

o = articol nehotărît proclitic, fără funcţie sintactică, însoţeşte substantivul *persoană*.

Eu am *o* singură casă.

o = numeral cardinal propriu-zis, simplu, cu valoare adjectivală, feminin, singular, Ac., atribut adjectival.

Eu citesc *o* carte, tu alta.

o = adjectiv pronominal nehotărît, simplu, feminin, singular, Ac., atribut adjectival.

Eu *o* să muncesc mai mult.

o = verb auxiliar („a avea"), conjugarea a II-a, diateza activă, fără funcţie sintactică, ajută la formarea timpului viitor, formă populară perifrastică.

El *o* pleca mîine la ţară?

o = verb auxiliar („a vrea"), conjugarea a II-a, diateza activă, fără funcţie sintactică, ajută la formarea timpului viitor, formă populară.

O, voi munţilor, ce falnici sînteţi!

o = interjecţie care exprimă o stare sufletească, fără funcţie sintactică.

3. Precizaţi minimum cinci funcţii sintactice ale pronumelui demonstrativ (cu exemple).

Acesta va pleca. (subiect)

Cartea este *a aceluia*. (nume predicativ)

Răspunsurile *celuilalt* au fost mai bune. (atribut pronominal genitival)

Îl ajut *pe acela*. (complement direct)

Vorbesc despre *aceştia*. (complement indirect)

Vom fi sprijiniţi *de aceiaşi*. (complement de agent)

Nu am venit *din cauza celorlalţi*. (complement circumstanţial de cauză) etc.

Scanned with OKEN Scanner

UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE“
ALBA IULIA, DREPT, 1993·

I.1. Subiectul (definiţie, întrebări, feluri, părţi de vorbire prin care poate fi exprimat).

Subiectul este partea principală a propoziţiei care arată cine face acţiunea exprimată de predicatul verbal sau cui i se atribuie o caracteristică exprimată prin numele predicativ:

„**Colegul** meu citeşte.“ „**El** este foarte atent.“

Subiectul unui verb pasiv sau al unui reflexiv pasiv arată pe cel care suferă acţiunea exprimată de predicat: „Studenţii *sînt ajutaţi* de părinţii lor.“

Subiectul este eprimat prin:

- **substantive** în N („Vecinul meu este şofer.“), în G („**Ai casei** au plecat.“) sau în Ac. precedat de prepoziţia **la** cu valoare cantitativă („A venit **la lume**!“ „Au căzut **la mere**!“)

- **pronume** în N („**Acesta** ştie ceva.“, „**Ce** se întîmplă?“) şi în G („**Ai lui** au plecat.“). pronumele relative - avînd în frază rolul de a introduce multe specii de subordonate care depind de cuvintele din regentă - pot sta nu numai în N, ci şi D, Ac.

N Ac.

(„Nu ştiu/ **cine** a venit.“/; „Am întrebat ceva / **pe cine** a venit.“/;

/N D

„Am pus cîteva întrebări / **cui** a venit.“/)

- **numerale** cu valoare substantivală în N („**Trei** au plecat.“, „**Amîndoi** lipsesc.“, „**Al doilea** e bolnav.“)

- verbe la modurile infinitiv şi supin („E uşor **a greşi**“, „E mai greu **de muncit**.“)

- interjecţii: „Se aude deodată **trosc**!“

Subiect au nu numai verbele la moduri personale, ci şi verbele la modurile infinitiv şi supin („Venind **tu**, noi ne-am bucurat.“; „Înainte de a pleca **tu**, noi te vom vizita.“).

Subiectul poate fi exprimat prin diferite părţi de vorbire, şi în acest caz este **simplu** („**Toţi** citesc.“) şi **multiplu**, (alcătuit din două sau mai multe simple, între care există relatii de coordonare prin juxtapunere sau prin joncţiune („**Ion, Ana, Marin şi Gheorghe** au plecat.“, „În place **sau a citi, sau a se plimba**.“)

În afara **subiectului gramatical** - cu funcţia de subiect, care răspunde la întrebările **cine, ce** - există şi un **subiect logic**, care, în propoziţie, are altă funcţie sintactică şi anume:

Scanned with OKEN Scanner

- complement de agent; „Eu sînt ajutat **de aceştia**." (prin transformarea verbului pasiv, se observă valoarea de subiect a complementului de agent: „**Aceştia** mă ajută.")

- complement indirect (în dativ): „**Îmi** este foame.", „**Îţi** este dor.", „**Ne** pare rău.", „**Vă** pare bine." etc. În primele două propoziţii, predicatul este verbul **este**, iar subiectul gramatical este **foame**, respectiv, **dor; îmi, îţi** sînt complemente indirecte, care, din punct de vedere logic, au valoare de subiect: „**Eu** am...foame.", „**Tu** ai... dor."; în celelalte două exemple, predicatul verbal este exprimat prin locuţiunile verbale **părea bine, pare rău**, însoţite de complementele indirecte **ne** şi **vă**, care, din punct de vedere logic, sînt subiecte: „**Noi** ne întristăm.", „**Voi** vă bucuraţi."

Subiectul este şi neexprimat: **inclus** în desinenţa verbului de persoana I sau a II-a (Cînţi.; citiţi; cîntam), subînţeles (de obicei a fost exprimat în propoziţiile anterioare, dar poate fi şi după aceea: „**Ionel** a venit la noi,/ după ce a trecut pe la magazin.")

Cazuri speciale de subiecte le reprezintă cele exprimate prin construcţii infinitivale relative (după verbele **a fi, a avea, a exista**: „Nu-i **cine mă vedea**.", „Are **cine mă ajuta**."). de asemenea, unele subiecte pot fi reluate prin substantive sau prin pronume („Vine el **tata**.", „Te bate ea **mama**.", „Ionel a venit şi **el**.")

Topică şi punctuaţie

Subiectele unor verbe predicative sau copulative personale stau, de obicei, înaintea predicatelor: „Toţi **copiii** ne-am adunat.", „**Părinţii** voştri sînt binevoitori." Cînd insistăm asupra predicatelor, din motive de expresivitate, subiectele trec pe planul al doilea: „Ne-am adunat toţi **copiii**.", „Sînt binevoitori **părinţii** voştri."

Subiectele predicatelor verbale sau nominale exprimate prin verbe sau expresii verbale impersonale stau, de regulă, după acestea: „Ţi se cuvine **respect**.", „Îmi place **legea**.", „E uşor **de constatat**." Această topică se inversează din aceleaşi motive stilistice: „**respect** ţi se cuvine.", „**Legea** îmi place", „**De constatat** e uşor."

Există şi cîteva cazuri de topică fixă a subiectului: în propoziţiile principale incidente stă după predicat („ - Am plecat! zise **el**."); în propoziţii interogative sau subordonate subiectul exprimat prin pronume interogativ sau relativ stă înaintea predicatului („**Cine** a venit?", „**Ce** se întîmplă?", „Nu ştiu / **cine** a venit.", „Nu ştiu / **ce** se întîmplă."); subiectele

Scanned with OKEN Scanner

verbelor la infinitiv sau gerunziu stau după acestea („Înainte de a veni **eu**, tu ai mîncat." sau „Tu ai mîncat înainte de a veni **noi**.") etc.

Subiectul nu se desparte niciodată de predicat prin virgulă, indiferent de topică.

2. Diateza verbului (fără cea activă).

Diateza este forma pe care o ia verbul pentru a arăta în ce raport se află acţiunea pe care o exprimă cu subiectul gramatical al verbului.

Diateza reflexivă marchează o acţiune făcută de subiectul gramatical şi suportată de un complement direct sau indirect exprimat prin pronumele reflexiv care reprezintă subiectul.

Verbul la diateza reflexivă are ca marcă un pronume reflexiv, formă neaccentuată în Ac.:

a) *a se sprijini, a se lăuda;*
b) *a se certa, a se întretăia;*
c) *a se opera, a se tunde;*
d) *a se gîndi, a se mira;*
e) *a se întîmpla, a se cădea;*
f) *a se propune, a se culege;*
g) *a se îngălbeni, a se îngrăşa.*

Pronumele reflexiv poate fi substituit în exemplele *a* - *c* cu un pronume personal formă neaccentuată în Ac., - fiind complement direct -, iar în exemplele *d* - *g* este nesubstituibil, fiind un morfem al diatezei reflexive, deci fără funcţie sintactică.

Verbul la diateza reflexivă are ca marcă şi un pronume reflexiv, formă neaccentuată în cazul D:

a) *a-şi pune, a-şi da*
b) *a-şi strînge mîna*
c) *a-şi cumpăra*
d) *a-şi îngriji (părinţii, dinţii)*
e) *a-şi închipui, a-şi aduce aminte.*

În exemplele de sub *a* - *d*, pronumele reflexiv însoţeşte verbul activ şi are, pe lîngă acesta funcţie sintactică de complement indirect (*a* - *c*) sau de atribut pronominal în dativ (*d*); în exemplele de sub *e*, pronumele reflexiv este morfem al diatezei reflexive, fără funcţie sintactică.

Diateza pasivă arată că acţiunea este săvîrşită de un autor desemnat prin complementul de agent şi este suferită de subiectul gramatical:

El *este ajutat* de părinţi.

Diateza pasivă se formează din participiul de conjugat al verbelor tranzitive şi din verbul auxiliar a fi la orice mod şi timp:

Scanned with OKEN Scanner

este propus de (către)	*ar fi fost propus*
a fost propus	*va fi fiind propus*
Va fi propus	*a fi propus*
să fie propus	*fiind propus*

Alt tip formal al diatezei reflexive este reprezentat de verbe reflexive cu pronumele în acuzativ:

Acest act *s-a redactat* în trei exemplare.
Aici *se vor construi* cîteva blocuri.
Verbele la diateza pasivă sînt predicate verbale.

II. Se dă textul:

„(Dacă) **exproprierea** ar fi cu adevărat *o revoluţie* în instituţiunile noastre, 1/ (dacă) **ea** *n-ar putea* 2/ *(să) funcţioneze* cu toate garanţiile 3/ **(care)** *înconjură* dreptul de proprietate, 4/ **eu** *nu aş fi partizanul* ei, 5/ (fiindcă) 6/, (oricît) de *mare* mi-*ar fi* **dorinţa** 7/ *(să) văd* vindecate relele 8/ (de care) *suferă* această **ţară** 9/ *găsesc* 6/ (că) *am* către ea o datorie mai mare decît aceea de a o tămădui, 10/ *am* datoria 11/ *(să)* o *conserv.*" 12/

(N.Titulescu)

Cerinţe:

a) subliniaţi predicatele şi stabiliţi felul lor:
ar fi o revoluţie = predicat nominal
n-ar putea = predicat verbal
să funcţioneze = predicat verbal
înconjură = predicat verbal
nu aş fi partizanul = predicat nominal
mare...ar fi = predicat nominal
să văd = predicat verbal
suferă = predicat verbal
găsesc = predicat verbal
am = predicat verbal
am (datoria) = predicat verbal
să conserv = predicat verbal

b) delimitaţi propoziţiile şi precizaţi felul acestora:

1. CŢ (5) ↘
2. CŢ (5) → juxt.
3. CD (2)
4. AT (3)
5. P
6. CZ (5)
7. CV (6)
8. AT (7)
9. AT (8)
10. CD (6) → juxt
11. CD (6) ↗
12. AT (11)

Notă: P 11 poate fi interpretată şi ca Apozitivă faţă de P 10.

Scanned with OKEN Scanner

UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE" ALBA IULIA, COLEGIUL DE ADMINISTRAŢIE, 1993

I. Predicatul: definiţie, felurile lor, părţi de vorbire prin care se exprimă, exemple, topica şi punctuaţia.

Predicatul este partea principală a propoziţiei care arată ce se spune despre subiect.

Predicativa este o propoziţie subordonată care îndeplineşte funcţia de nume predicativ al unui verb copulativ din propoziţia regentă.

Predicatul este de două feluri: *verbal* şi *nominal*.

Predicatul verbal este exprimat prin:

- *verbe predicative* la moduri perosnale, la orice diateză: Noi *învăţăm* (diat. act.), El *se gîndeşte*. *Se cuvine* a mai reflecta (diat. reflex.), Ei *sînt observaţi* (diat. pasivă);
- locuţiuni verbale ale căror verbe sînt la moduri personale, la orice diateză: El *îşi dă seama; ia aminte; este dat de gol*.
- *adverbe şi locuţiuni adverbiale predicative* care admit verbul copulativ *a fi: fireşte, poate, desigur, fără doar şi poate, cu siguranţă* etc., cu condiţia să fie regente pentru subiective introduse prin conjuncţiile subordonatoare *că, să*:

SB SB

Poate 1/ că *vom pleca*/; *Fireşte* / că vom reuşi./

- *interjecţii predicative*: *iată, hai, haide, nani!, hăis* etc.

Predicatul nominal (a se vedea Universitatea Iaşi, Birotică, 1993).

II. Se dă textul:

„(Cînd) *privesc* zilele de-aur a scripturilor române, 1/ *Mă cufund* ca într-o mare de visări dulci şi senine 2/ (Şi) în jur parcă-mi *colindă* dulci şi mîndre **primăveri**, 3/ (sau) *văd* nopţi 4/ (ce)-*ntind* deasupră-mi oceanele de stele, 5/ Zile cu trei sori în frunte, verzi dumbrăvi cu filomele, Cu izvoare-ale gîndirii şi cu rîuri de cîntări" 4/

(Mihai Eminescu)

1. Delimitaţi propoziţiile şi precizaţi felul lor:

1. CT (2)
2. P
3. P
4. P
5. AT (4)

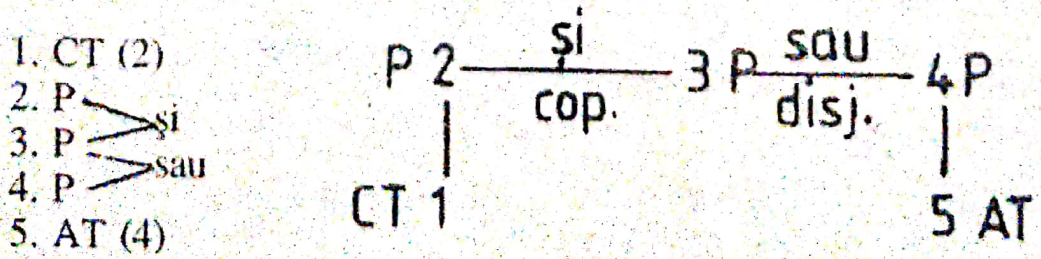

2. Analizaţi sintactic şi morfologic textul subliniat:

cînd = complement circumstanţial de timp, exprimat prin adverb de timp, relativ, cu rol de element subordonator care introduce o CT.

privesc = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea a IV-a, diateza activă, tranzitiv, indicativ, prezent, persoana I, singular.

zilele = complement direct, exprimat prin substantiv comun, feminin, singular, Ac., articulat cu articolul hotrît enclitic *-le*.

de-aur = atribut substantival prepoziţional, exprimat prin substantiv comun, simplu, neutru, singular, defectiv de plural, Ac. precedat de prepoziţia simplă *de*, nearticulat; are valoare stilistică de epitet metaforic.

a scripturilor = atribut substantival genitival, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, plural, G precedat de articolul posesiv - genitival *a* (cu formă invariabilă, în loc de *ale*), articulat cu articolul enclitic - *lor*.

române = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv variabil, cu două terminaţii, feminin, plural, G, pozitiv - fără comparaţie.

3. Identificaţi sinonimele cuvintelor: *izvor, visări, scripturi*, incluzîndu-le în propoziţii sau fraze.

izvor = *sursă*: Cărţile sînt *surse* nesecate de înţelepciune.

visări = *închipuiri*: Fantezia copiilor naşte închipuiri năstruşnice.

scripturi = *scrieri*: Literatura română abundă în scrieri valoroase.

4. Formaţi familia lexicală a cuvîntului: *student*

studenţie = *student* + suf. *-ie*

studenţime = *student* + suf. *-ime*

studenţesc-ească = student + suf. *-esc, -ească*

studenţeşte = student + suf. *-este*

UNIVERSITATEA „AUREL VLAICU' ARAD, TEOLOGIE-LITERE, 1993

1. **Adeverbul** (clasificare, funcţii sintactice) (A se vedea Universitatea Iaşi, Litere, 1993).

2. **Complementul indirect** (definiţie, modalităţi de exprimare, reluarea şi anticiparea complementului indirect, topică şi punctuaţie). (A se vedea Universitatea Iaşi, Drept, 1993).

Scanned with OKEN Scanner

3. Se dă textul:

„Domnule - 3/ îmi *zisese* **părintele** Ghermănuţă la plecare 2/ *nu era rău* 1/ (să) mai *fi zăbovit* **dumneavoastră** cîteva zile la noi, 3/ (că)-*i* tocmai la primenitul luminii 4/ (şi) **vremea** *poate* 5/ *(să) se schimbe* 6/ (şi) 8/ (de) v-*a apuca* **ploaia**-n pădure 7/ apoi *are să fie greu de tot,* 8/ (şi), mai ales, 10/ (cum) *nu cunoaşteţi dumneavoastră* drumul, 9/ *se poate* **întîmpla** 10/ *(să) rătăciţi,* 11/ (că) **potecile** *se taie* 12/ (şi) *se-ncrucişează* între ele, 13/ (de) *nu* le mai *dai* de cap.“ 14/.

(Calistrat Hogaş)

a) Să se facă analiza frazei:

1. P
2. P. incid.
3. SB (1)
4. CZ (3)
5. CZ (3)
6. CD (5)
7. CŢ (8)
8. CZ (3)
9. CZ (10)
10. CZ (3)
11. SB (10)
12. CZ (11)
13. CZ (11)
14. CNS (13)

şi, şi, şi, şi

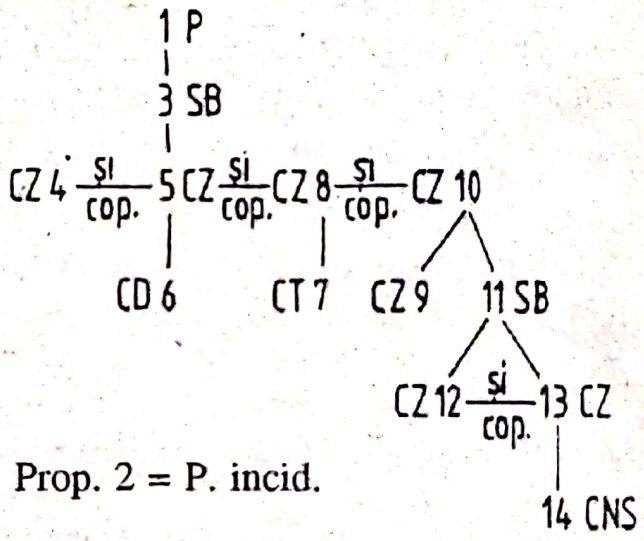

Prop. 2 = P. incid.

b) Analiza morfosintactică a cuvintelor subliniate:

nu era rău = expresie verbală impersonală, alcătuită din:

nu era = verb copulativ, impersonal, conjugarea a IV-a, diateza activă, intranzitiv, indicativ, imperfect, are formă de persoana a III-a, singular, însoţit de adverb de mod de negaţie *nu*

rău = adverb de mod, simplu, gradul pozitiv, nume predicativ care împreună cu verbul copulativ *nu era* formează un predicat nominal.

cîteva = adjectiv pronominal nehotărît compus, feminin, plural, Ac., atribut adjectival.

Scanned with OKEN Scanner

are să fie greu de tot = expresie verbală impersonală din:
- *are să fie* = verb copulativ, impersonal, conjugarea a IV-a, diateza activă, intranzitiv, indicativ, viitor - formă populară sau perifrastică - are formă de persoana a III-a, sing.
- *greu de tot* = adverb de mod, simplu, gradul superlativ, absolut (format cu ajutorul locuţiunii adverbiale *de tot*), nume predicativ, împreună cu verbul copulativ *are să fie* alcătuieşte un predicat nominal.

nu dai de cap = locuţiune verbală, cu verbul *a da* - sonjugarea I, diateza activă, tranzitiv, indicativ, prezent, persoana a II-a, singular, însoţit de adverbul de mod de negaţie *nu* şi de substantivul *cap* - neutru, singular, Ac. precedat de prepoziţia simplă *de*, nearticulat, locuţiunea verbală cu funcţie de predicat verbal.

le = pronume personal, formă neaccentuată, persoana a III-a, plural, feminin, D. complement indirect.

mai = adverb de mod, simplu, complement circumstanţial de mod.

c) Explicarea semnelor ortografice şi de punctuaţie:

- *ghilimelele* („"), semn de punctuaţie, delimitează citatul extras dintr-un text mai larg;
- *linia de dialog* (-), semn de punctuaţie, marchează începutul unui dialog (vorbirea directă a unui locutor);
- *linia de pauză* (-), semn de punctuaţie, izolează o propoziţie incidentă;
- *virgula* (noi, că), semn de punctuaţie, desparte o subordonată cauzală de regenta ei.
- *cratima* (că-i), semn ortografic, marchează eliziunea sunetului *î* (din *îi*) şi pronunţarea într-o silabă a celor două cuvinte (*că* şi *îi*);
- *cratima* (*v-a*), semn ortografic, marchează eliziunea sunetului *ă* (din *vă*) şi pronunţarea într-o silabă a celor două cuvinte (*vă* şi *a*);
- *cratima* (*ploaia*-n), semn ortografic, marchează eliziunea sunetului *î* (din *în*) şi pronunţarea într-o silabă a unor părţi din cuvinte diferite (*-ia* şi *-n*);
- *virgula* (*de tot, şi*), semn de punctuaţie pus în faţa conjuncţiei *şi* folosită într-o enumerare cu valaore intensivă (este, de fapt, frazarea populară, afectivă a părintelui Ghermănuţă, citat de autor).
- *virgulele* (*mai ales*), semn de pucntuaţie, izolează un complement circumstanţial care precedă predicatul pe care-l determină;
- *virgula* (*drumul,se poate*), semn de punctuaţie, desparte o subordonată cauzală de regenta sa;
- *virgula* (*să rătăciţi, că*), semn de punctuaţie, desparte o subordonată cauzală de regenta sa;
- *virgula* (*între ele, de nu*), semn de punctuaţie, desparte o subordonată concesivă de regenta sa.

Scanned with OKEN Scanner

I. *Propoziţia subordonată circumstanţială concesivă*

Subordonata circumstanţială concesivă (*CV*) arată o împrejurare capabilă să împiedice realizarea acţiunii sau existenţa însuşirii din regentă, dar nu o împiedică. *CV* corespunde complementului concesiv, pe care, ca şi complementul condiţional, elevii din clasele gimnaziale nu-l au prevăzut în programa şcolară. În această situaţie, elevii trebuie atenţionaţi ca, în cazul acestor două complemente, să fie atenţi la analiză:

„În eventualitatea 1/ (că) plouă, 2/ aş lua umbrela.“ 1/
AT P

„În cazul 1/ (că) plouă, 2/ aş lua umbrela.“ 1/
AT P

În cazul, în eventualitatea sînt complemente circumstanţiale care fac parte din proprozitia regentă, ele nu trebuie confundate cu nişte locuţiuni conjuncţionale alcătuite din aceste cuvinte şi conjuncţia *că* următoare.

„Învaţă bine, 1/ cu toate acestea ia note mici.2/
P P

Cu toate acestea este o locuţiune adverbială cu funcţie, în a doua propoziţie, de complement concesiv. Elevii sînt tentaţi, din această cauză, să considere prima propoziţie *CV*.

Subordonatele *CV* sînt introduse prin:

- **conjuncţii**: *deşi, de, dacă, să, că;*
- **locuţiuni conjuncţionale**: *cu toate că, măcar, că, măcar să, măcar de, chit că, chiar să, chiar de, chiar dacă, şi (chiar) dacă, şi (chiar) de, fără să*;
- **pronume şi adjective pronominale nehotărîte:** *oricare, oricine, orice, oricîte*;
- **adverbe relative**: *cît, cum*;
- **adverbe nehotărîte**: *oricum, oricît, oriunde* etc.

Subordonatele *CV* au, în regentele lor, adverbe (*totuşi, tot*) sau locuţiuni adverbiale (*cu toate acestea, cu toate astea*) **corelative.**

Subordonatele *CV* stau, în primul rînd, înaintea regentei, de fapt, şi acţiunea subordonatei are loc, ca timp, înaintea celei din regentă. Cînd se insistă asupra acţiunii din regentă, *CV* stau după aceasta.

Indiferent de locul ocupat de *CV* (înaintea regentei, după aceasta sau intercalată, se despart totdeauna prin virgulă sau prin două virgule (cele intercalate):

Scanned with OKEN Scanner

„Mama, 2/ (că) e mamă, 1/ şi tot mă ceartă." 2/
CV P

II. Despărţiţi textul următor în propoziţii şi arătaţi, rescriindu-le, felul lor.

„Pe drum, **Dragoş** *găsea* cîte o vorbă bună aproape pentru fiecare om 1/ (ce)-l *întîlnea*. 2/ **Titu Herdelea** *era obişnuit* de acasă 3/ *(să) fie prietenos* cu ţăranii 4/ (dar) i *se părea* 5/ (că) **învăţătorul** *exagerează* înadins 6/ (ca *să*)-i arate lui 7/ (cît) *se interesează* de soarta tuturor 8/. **O femeie** amărîtă îi *opri*, rugînd pe Dragoş 9/ (*s*)-o *înveţe* 10/ (ce) *să* mai *facă*, 11/ (că) într-atît i *s-a urît* cu viaţa asta de necazuri, 12/ (de) nici *nu ştie* 13/ (ce)-o *ţine* 14/ *(să) nu se arunce* cu capul în jos într-o fîntînă 15/. **O întrebare** a învăţătorului o *stîrni* apoi 16/ (*să*) le *povestească* 17/ (cum) **bărbatul** ei *a fost omorît* de pădure astă iarnă 18/ (şi) (cum) de atunci *se luptă* **ea** singură 19/ *(să) hrănească* o casă de copii...20/ **Boierul** cel bătrîn *a chemat*-o atunci 21/ (şi) i-*a făgăduit* 22/ (că) *are să aibă grijă* de bieţii orfani, 23/ (dar) numai cu făgăduiala *s-a ales*, 24/ (căci) pe urmă, 25/ (de cîte ori) *s-a* mai *dus* la curte 26/ (şi) *s-a rugat*, 27/ la boierii cei mari *n-a* mai *putut* pătrunde". 25/

(Liviu Rebreanu)

Notă: Din lipsă de spaţiu, nu rescriem propoziţiile. De altfel, delimitarea este simplă, cu excepţia ultimelor trei propoziţii. Toate propoziţiile au marcate în text predicatele şi subiectele, cuvintele de relaţie coordonatoare (la nivelul frazei) şi subordonatoare. Felul propoziţiilor şi relaţiilor dintr ele sînt marcate mai jos în succesiunea numerică şi în schema topică a frazelor.

1. P
2. AT (1)
3. P — dar
4. CI (3) — dar
5. P — dar
6. SB (5)
7. CS (6)
8. CD (7)
9. P
10. CD (9)
11. CD (10)
12. CZ (10)
13. CNS (12)
14. CD (13)
15. CI (14)
16. P
17. CI (16)
18. CD (17) — şi
19. CD (17) — şi
20. CS (19)
21. P — şi
22. P — şi
23. CD (22) — dar
24. P — dar
25. CZ (24)
26. CT (25) — şi
27. CT (25) — şi

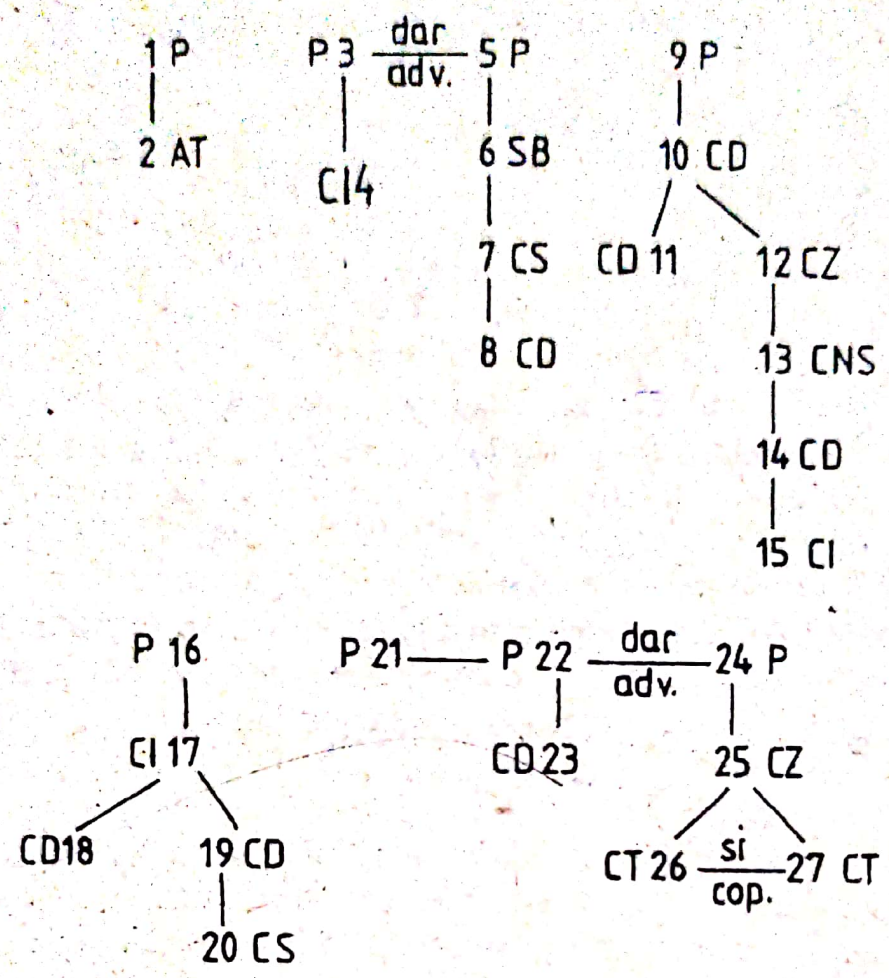

III. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate în text:

(pentru) fiecare = complement indirect, exprimat prin pronume nehotărît, compus, Ac. precedat de prepoziţia simplă *pentru*.

ce = complement direct, reluat prin forma neaccentuată *-l* a pronumelui personal, exprimat prin pronume relativ, simplu, invariabil, ţine locul substantivului *om*: masculin, singular, Ac., în frază este element subordonator care introduce o AT.

-l = complement direct, care reia complementul direct *ce*, exprimat prin pronume personal, formă neaccentuată, persoana a III-, singular, masculin, Ac.

i = complement indirect, exprimat prin pronume personal formă neaccentuată, persoana a III-a, singular, masculin, D.

înadins = complement circumstanţial de scop, exprimat prin adverb de scop, simplu, corelativ al unei circumstanţiale de scop (P 7).

tuturor = atribut pronominal genitival, exprimat prin pronume nehotărît simplu; unii specialişti îl consideră pronume nehotărît variabil cu două terminaţii, masculin, plural, G. - în acest caz, are funcţia de atribut substantival genitival.

ei = atribut pronominal genitival, exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, singular, feminin, genitiv.

Scanned with OKEN Scanner

a fost omorît = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea a IV-a, diateza pasivă, intranzitiv, - la diateza activă, *a omorî* este tranzitiv -, indicativ, perfectul compus, persoana a III-a, singular.

de orfani = complement indirect, exprimat prin substantiv comun, simplu, masculin, plural, Ac. precedat de prepoziţia simplă *de*, articulat cu articolul hotărît enclitic *-i* preluat de adjectivul *bieţii*, care îl precedă.

bieţii = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv variabil, cu două terminaţii, masculin, plural, Ac., pozitiv, fără comparaţie, formă articulată cu articolul hotărît enclitic *-i*, preluat de la substantivul *orfani*, pe care îl precedă.

UNIVERSITATEA BACĂU, EDUCAŢIE FIZICĂ, KINETOTERAPIE, 1993

I. Se dă textul:

„(De) *aş fi poet,* 1/ *aş culege* mitologia română, 2/ (**care**)-i *frumoasă* ca şi aceea latină sau greacă; 3/ (de) *aş fi istoric,* 4/ *aş străbate* prin toate bordeiele, 5/ (*să*) *descopăr* o amintire sau o rugină de armă; 6/ (de) *aş fi gramatic*, 7/ *aş călători* pe toate malurile româneşti 8/ (şi) *aş culege* limba.“ 9/

(Alecu Russo)

Cerinţe:

1. Să se identifice şi să se rescrie integral numai propoziţia sau propoziţiile principale.

„....“ *aş culege mitologia română, ...aş străbate prin toate bordeiele,... aş călători pe toate malurile româneşti/ şi aş culege limba“.*

2. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate:

aş fi poet = predicat nominal format din:

- *aş fi* = verb copulativ, personal, conjugarea a IV-a, diateza activă, intranzitiv, condiţional-optativ, prezent, persoana I, singular.
- *poet* = nume predicativ, exprimat prin substantiv comun, simplu, masculin, singular, N., nearticulat.

care = subiect, exprimat prin pronume relativ simplu, N.

prin ... bordeiele = complement circumstanţial de loc, exprimat prin substantiv comun, simplu, neutru, singular, Ac. precedat de prepoziţia *prin,* articulat cu articolul hotărît enclitic *-le.*

toate = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal nehotărît, neutru, plural, Ac., nearticulat.

Scanned with OKEN Scanner

II. Construiţi enunţuri în care să exprimaţi toate gradele de comparaţie ale adjectivului *frumos*.

Pozitiv: El are un scris *frumos*.
Comparativ: de superioritate:
Caietul tău este *mai frumos* decît al meu.
Comparativ de inferioritate:
Glasul lui este *mai puţin frumos* decît al ei.
Comparativ de egalitate:
Eu am un apartament *tot atît de frumos* ca al vostru.
Superlativ relativ de superioritate:
Cel mai frumos vis mi s-a realizat.
Superlativ relativ de inferioritate:
Aspectul lui era *cel mai puţin frumos*.
Superlativ absolut:
A dat un răspuns *foarte frumos*.

III.1. Formaţi cu ajutorul prefixului *des-/dez*-derivate de la următoarele cuvinte:

a aproba = dezaproba, dezaprobare, dezaprobător-oare
avantaj = dezavantaj, dezavantajos-oasă, dezavantaja
cîntec = descîntec, a descînta, descîntat,-ă, descîntător,-oare, descîntătură.
(a) coase = (a) descoase, descoasere, descusut,-ă
lipit = dezlipit-ă, a dezlipi, dezlipire
a prinde = a desprinde, desprindere, desprins-ă
a minţi = a dezminţi, dezminţire, dezminţit,-ă
rădăcină = a dezrădăcina, dezrădăcinare, dezrădăcinat-ă
nod = deznoda, deznodare, deznodat,-ă

III.2 Alcătuiţi contexte cu derivatele formate de la punctul 1.

Dezaprobăm aceste gesturi vulgare.
Dezavantajul de a te scula tîrziu constă în pierderea începutului zilei.
Descîntecul era deopotrivă poezie şi psihoterapie.
Nepricepîndu-se, mai mult *descoase* decît coase.
S-a dezlipit o legătură şi aparatul nu mai funcţionează.
Începe *să se desprindă* tocul pantofului.
Ziarul *a dezminţit* a doua zi informaţia dată eronat.
Furtuna *a dezrădăcinat* mai mulţi copaci.
Şireturile de la pantofi *s-au deznodat*.

Scanned with OKEN Scanner

UNIVERSITATEA BAIA MARE, LITERE, 1993

Delimitaţi textul în propoziţii, rescrieţi fiecare propoziţie, arătînd felul propoziţiilor, raporturile sintactice dintre propoziţii şi modul de exprimare a acestor raporturi:

„Din astă bătaie *a rămas beteag* de aripi şi *Sur-Vultur* năzdrăvanul de pe tărîmul ălălalt, 1/ (**care**), (cum) *s-a simţit* 2/ (că)-l *doare* aripa, 3/ *a dat dosul* tîrîş-grăpiş şi **el** 4/ (cum) *a putut*, într-o pădure mare cu copaci groşi-groşi... 5/ (de) nu *era în puterea* omului 5/ *(să)*-i *surprindă* în braţe, 7/ şi înalţi, 4/ (de) *nu* le *puteai* vedea vîrfurile 8/ *(să) fi avut* cinci perechi de ochi 9/ (şi) *s-a aşezat* p-o cracă..." 10/

(Balade şi basme populare)

P 1. *Din astă bătaie a rămas beteag de aripi şi Sur-Vultur năzdrăvanul de pe tărîmul ălălalt* = propoziţie principală, regentă pentru P 4.

P 2. *cum s-a simţit* = propoziţie subordonată circumstanţială de timp faţă de P 4, introdusă prin conjucţia *cum* provenită din adverb relativ, regentă pentru P 3.

P 3. *că-l doare aripa* = propoziţie subordonată circumstanţială de mod (considerată de unii specialişti şi de Gramatica Academiei predicativă suplimentară) faţă de P 2, introdusă prin conjuncţia subordonatoare *că*.

P 4. *care...a dat dosul tîrîş-grăbiş şi el...într-o pădure cu copaci groşi-groşi şi înalţi* = propoziţie subordonată atributivă faţă de substantivul Sur-Vultur din P 1, regentă pentru P 2, P 5, P 6 şi P 8.

P 5. *cum a putut* = propoziţie subordonată circumstanţială de mod faţă de P 4, introdusă prin adverbul relativ *cum*.

P 6. *de nu era în puterea omului* = propoziţie subordonată circumstanţială consecutivă faţă de P 4, introdusă prin conjuncţia subordonatoare *de*, regentă pentru P 7.

P 7. *să-i cuprindă în braţe* = propoziţie subordonată subiectivă faţă de expresia impersonală „nu era în puterea" din P 6, introdusă prin conjuncţia subordonatoare *să*.

P 8. *de nu le puteai vedea vîrfurile* = propoziţie subordonată circumstanţială consecutivă faţă de P 4, introdusă prin conjuncţia subordonatoare *de*, regentă pentru P 9.

P 9. *să fi avut cinci perechi de ochi* = propoziţie subordonată circumstanţială concesivă faţă de P 8, introdusă prin conjuncţia subordonatoare *să*.

P 10. *şi s-a aşezat p-o cracă* = propoziţie principală, coordonată cu P 1 prin conjuncţia copulativă *şi*.

Scanned with OKEN Scanner

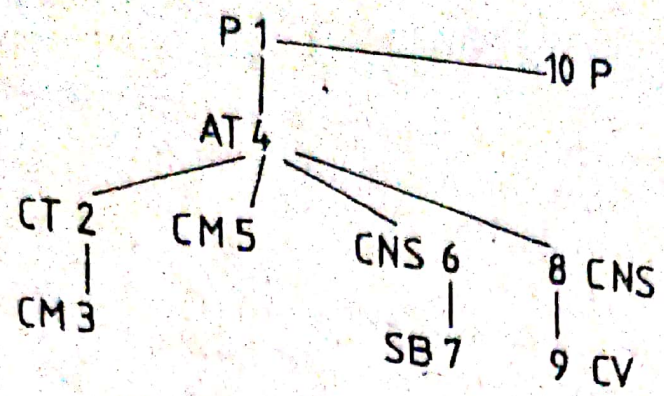

2. Analizaţi primele patru predicate din text:

a rămas beteag = predicat nominal, alcătuit din:

a rămas = verb copulativ, personal, conjugarea a III-a, diateza activă, intranzitiv, indicativ, perfectul compus, persoana a III-a singular.

beteag = nume predicativ, exprimat prin adjectiv variabil, cu două terminaţii, masculin, singular, N. pozitiv.

s-a simţit = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea a IV-a, diateza reflexivă - cu pronumele reflexiv *se*, formă neaccentuată în Ac, fără funcţie sintactică, morfem al diatezei reflexive; unii specialişti îl consideră complement direct, morfem al verbului la diateza activă pronominală - intranzitiv, la diateza activă *a simţi* este tranzitiv, indicativ, perfectul compus, persoana a III-a singular.

doare = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, impersonal, conjugarea a III-a, diateza activă, tranzitiv, indicativ, prezent, are formă de persoana a III-a singular.

a dat dosul = predicat verbal, exprimat prin locuţiunea verbală intranzitivă, cu verbul *a da* - conjugarea I, diateza activă, indicativ, perfectul compus, persoana a III-a singular.

3. Faceţi analiza sintactico-morfologică a pronumelor din text.

În text sînt 7 pronume:

care = subiect, exprimat prin pronume relativ, simplu, ţine locul substantivului Sur-Vultur: masculin, singular, N.; în frază este element subordonator care introduce o AT.

s(-a) simţit) = pronume reflexiv, formă neaccentuată, persoana a III-a, singular, Ac., morfem al diatezei reflexive, fără funcţie sintactică; unii specialişti îl consideră complement direct pe lîngă verbul *a simţi* la diateza activă pronominală.

-l = complement direct, exprimat prin pronume personal, formă neaccentuată, persoana a III-a, singular, masculin, Ac.

(şi) el = subiect reluat (reia subiectul *care*) exprimat prin pronume personal, persoana a III-a singular, masculin, N.; întărit de adverbul de mod de întărire *şi*.

Scanned with OKEN Scanner

-i = complement direct, exprimat prin pronume personal, formă neaccentuată, persoana a III-a plural, masculin, Ac.

le = complement indirect (față de verbul *vedeai*) exprimat prin pronume personal, formă neaccentuată, persoana a III-a, plural, masculin, cazul D; are și valoare de dativ posesiv, cu funcție de atribut pronominal în dativ (determină substantivul *vîrfurile*).

s(-a așezat) = pronume reflexiv, formă neaccentuată, persoana a III-a singular, Ac., morfem al diatezei reflexive, fără funcție sintactică; este considerat de unii specialiști complement direct, morfem al verbului la diateza activă pronominală.

În text există și *două adjective pronominale*:

astă = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal demonstrativ de apropiere, formă populară, feminin, singular, Ac.

ălălalt = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal demonstrativ de depărtare (de identificare), compus, formă populară, neutru, singular, Ac.

4. Indicați familia lexicală pentru cuvîntul *pădure*:

păduros,-oasă
pădurice
pădurar
pădurean
pădureancă
împădurit,-ă
împădurire
neîmpădurit,-ă
reîmpăduri
reîmpădurire
despăduri
despădurit
despădurire

UNIVERSITATEA BAIA MARE, TEOLOGIE-LITERE, 1993

1. Delimitați textul în propoziții, rescrieți fiecare propoziție, arătînd: felul propozițiilor, raporturile sintactice dintre propoziții și modul de exprimare a acestor raporturi:

„Într-o zi, **zînele** *au plecat* la o sărbătoare, la alte zîne, 1/ (și) *avură grijă* 2/ *(să) poruncească* argatului 3/ (că), 5/ (pe dată ce) *va auzi* ceva zgomot în cămăruța cu baie, 4/ *(să) rupă* o șindrilă din streașina casei, 5/ (ca *să*) le *dea de știre* lor 6/ *(și) (să) se întoarcă* degrabă, 7/ (fiindcă) **ele** *știau* 8/ (că) *e aproape* 9/ *(să) înceapă* a curge această *apă* de aur." 10/

(Balade și basme populare)

P 1. *Într-o zi, zînele au plecat la o sărbătoare, la alte zîne.* = propoziţie principală, coordonată cu P 2 prin conjuncţia copulativă *şi*.

P 2. *şi avură grijă* = propoziţie principală, coordonată cu P1 prin conjuncţia copulativă *şi*, regentă pentru P 3.

P 3. *să poruncească argatului* = propoziţie subordonată completivă indirectă faţă de locuţiunea verbală *avură grijă* din P 2, introdusă prin conjuncţia subordonatoare *să*, regentă pentru P 5.

P 4. *pe dată ce va auzi ceva zgomot în cămăruţa cu baie* = propoziţie subordonată circumstanţială de timp faţă de P 5, introdusă prin locuţiunea conjuncţională subordonatoare *pe dată ce*.

P 5. *că.. să rupă o şindrilă din streaşina casei* = propoziţie subordonată completivă directă faţă de verbul tranzitiv *să poruncească* din P 3 introdusă prin conjuncţia compusă *ca..să* regentă pentru P 4, P 6 şi P 7.

P 6. *ca să le dea de ştire lor* = propoziţie subordonată circum stanţială de scop (finală) faţă de P 5, introdusă prin conjuncţia subordonatoare compusă *ca să*.

P 7. *şi să se întoarcă degrabă* = propoziţie subordonată circumstanţială de scop (finală), faţă de P 5, introdusă prin conjuncţie subordonatoare *să*, coordonată cu P 6 prin conjuncţia copulativă *şi*, regentă pentru P8.

P 8. *fiindcă ele ştiau* = propoziţie subordonată circumstanţială cauzălă faţă de P 7, introdusă prin conjuncţia subordonatoare fiindcă, regentă pentru P 9.

P 9. *că e aproape* = propoziţia subordonată copulativă directă faţă de verbul tranzitiv *ştiau* din P 8, introdusă prin conjuncţia subordonatoare *că*, regentă pentru P 10.

P 10. *să înceapă a curge această apă de aur* = propoziţie subordonată subiectivă faţă de expresia verbală impersonală *e aproape* din P 9, introdusă prin conjuncţia subordonatoare *să*.

Scanned with OKEN Scanner

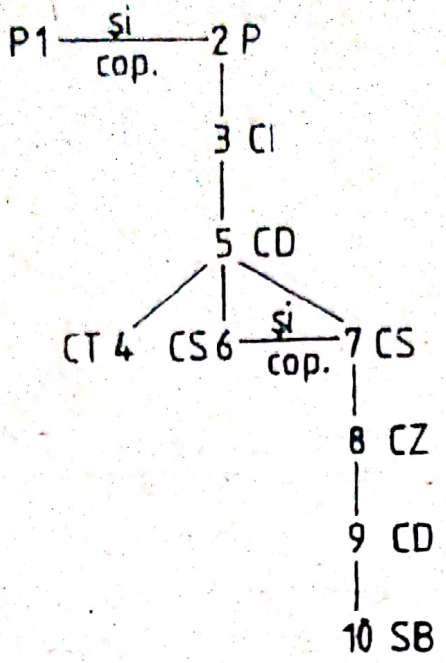

2. Analizaţi atributele din text:

alte = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal nehotărît, simplu, feminin, plural, Ac.

ceva = atribut adejectival, exprimat prin adjectiv pronominal nehotărît, compus, neutru, singular, Ac.

cu baia = atribut substantival prepoziţional, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, singular Ac. precedat de prepoziţia simplă *cu*, articulat cu articolul hotărît enclitic *a*.

casei = atribut substantival genitival, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, singular, G, articulat cu articolul hotărît enclitic *-i*.

această = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal demonstrativ de apropiere, feminin, singular, N.

de aur = atribut substantival prepozoiţional, exprimat prin substantiv comun, simplu, neutru, singular, defectiv de plural - Ac. precedat de prepoziţia simplă *de*, nearticulat.

Notă:

din streaşină este un complement circumstanţial de loc, care determină verbul *să rupă*; poziţia faţă de substantivul *şindrilă* îi permite interpretarea şi ca un atribut substantival prepoziţional.

Scanned with OKEN Scanner

3. Alcătuiţi familia lexicală a cuvîntului *a şti*.

ştire
neştire
ştiutor
neştiutor
ştiinţă
neştiinţă
înştiinţa
înştiinţat, -ă
înştiinţare
reînştiinţa
reînştiinţare

UNIVERSITATEA BRAŞOV, LITERE, 1993

1. Se dă textul:

„(Iar) 8/ (dacă) *ne gîndim* la calitatea pură şi profundă a lirismului său, 1/ (dacă) *ne gîndim* la faptul 2/ (că) **Eminescu** *a apărut* într-0 literatură începătoare, fără modele, fără limbă literară fixată 3/ (şi) *mai adăugăm* 4/ (că) **opera** lui, creată în condiţii aşa de grele, *a fost înfăptuită* pînă la vîrsta de treizeci de ani, pînă la vîrsta 5/ (cînd) **un poet** de o aşa de puternică gîndire abia *începe* 6/ *(să) devină cunoscut*, 7/ *înseamnă* 8/ (că) în Eminescu **natura** *crease* pe cel mai mare liric modern 9/ (şi) (că), geloasă pe propria-i operă, i-*a plăcut* 10/ *(să) sfărîme* de timpuriu minunata oglindă 11/ (în care) *s-a răsfrînt* atît de încîntător“ 12/.

(G.Ibrăileanu)

Cerinţe:

a) segmentarea textului în propoziţii; b) felul propoziţiilor; c) marcare elementelor de relaţie; d) reprezentarea grafică a raporturilor sintactice din frază:

1. SB (8)
2. SB (8) — juxt.
3. AT (2)
4. SB (8) — şi
5. CD (4)
6. AT (5)
7. CD (6)
8. P
9. PR (8)
10. PR (8) — şi
11. SB (10)
12. AT (11)

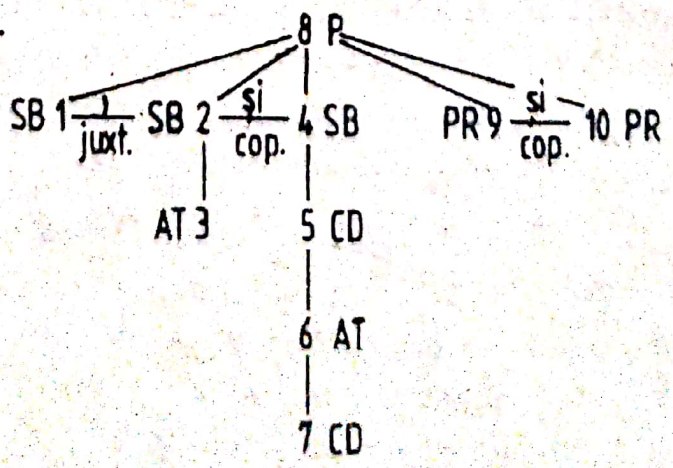

Note

a) Segmentarea textului în propoziţii a ţinut seama de ordinea predicatelor (verbale - 10, nominale - 2); de aceea propoziţia *iar...înseamnă* (cu predicatul nominal incomplet) este notată cu nr. 8.

b) Elementele de relaţie sînt cele încercuite, în următoarea ordine: *iar, dacă, dacă, că, şi, că, cînd, să, că, şi, că, să, în care* (10 sînt subordonatoare, iar 3 coordonatoare).

2. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate:

său = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal posesiv, persoana a III-a singular, neutru, G (acordat în gen, număr şi caz cu substantivul *a lirismului*).

a fost înfăptuită = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea a IV-a, diateza pasivă, intranzitiv, -la diateza activă, a înfăptui este tranzitiv -, indicativ, perfectul compus, persoana a III-a, singular.

-i = atribut pronominal în dativ, exprimat prin pronume personal, formă neaccentuată, persoana a III-a, singular, feminin, D posesiv.

de timpuriu = complement circumstanţial de timp, exprimat prin locuţiune adverbială de timp, gradul pozitiv.

în care = complement indirect (cu nuanţă de loc), exprimat prin pronume relativ, simplu, care ţine locul substantivului *oglindă*: feminin, singular, Ac. precedat de prepoziţia simplă *în*; în frază este element subordonator care introduce o propoziţie atributivă (nr. 12.)

atît de = complement circumstanţial de mod, exprimat prin adverb de mod, simplu, urmat de prepoziţia de legătură *de*.

încîntător = complement circumstanţial de mod, exprimat prin adverb de mod, simplu, provenit din adjectiv prin schimbarea valorii gramaticale, gradul pozitiv.

Notă:

Unii specialişti consideră că *atît de încîntător* este un adverb de mod la gradul superlativ, cu funcţie de complement circumstanţial de mod.

3. *Cazurile şi funcţiile sintactice ale substantivului în limba română.*

Cazul este o categorie gramaticală de relaţie între un substantiv şi alte părţi de vorbire dintr-o propoziţie sau, altfel spus, forma pe care o ia substantivul pentru a exprima o anumită funcţie sintactică în propoziţie.

Scanned with OKEN Scanner

Au categoria cazului substantivul, pronumele, numeralul; iar adjectivul, articolul, precum şi verbele la participiu (cînd au formă adjectivală) şi gerunziul (acordat) au această categorie prin acord.

În general, cazul unui substantiv se află prin:

a) funcţia sintactică de bază:

Nominativul are funcţia de **subiect.**
Genitivul are funcţia de **atribut genitival.**
Dativul are funcţia de **complement indirect.**
Acuzativul are funcţia de **complement direct.**
Vocativul este fără funcţie **sintactică.**

După cum vom vedea însă, funcţia de subiect este îndeplinită şi de alte cazuri, cea de complement indirect - la fel, iar de asemenea, fiecare caz are mult mai multe funcţii sintactice.

b) întrebare:
Nominativul = cine...? ce...?
Genitivul = al (a, ai, ale) cui...?
Dativul = cui...?
Acuzativul = ce...? pe (cu, la, lîngă, despre) ce (cine)
Vocativul = fără întrebare

c) diverse prepoziţii sau locuţiuni prepoziţionale, articole:

Nominativul: fără prepoziţii sau articole
Genitivul poate fi precedat de:
- **articole posesive-genitivale** *al elevei, ai copiilor*
- **prepoziţii specifice**: *contra, împotriva, asupra, deasupra, înaintea, înăuntrul, înlăuntrul* etc.
- **locuţiuni prepoziţionale** „articulate": *în faţa, din faţa, din cauza, din pricina, în locul, în jurul, în josul, de-a lungul, de-a latul, de jur împrejurul, în ciuda* etc.

Dativul poate fi precedat de diverse **prepoziţii**: *datorită, graţie, mulţumită, conform, contrar.*

Acuzativul poate fi precedat de:
- **prepoziţii simple**: *în, pe, lîngă, către, spre, sub, peste* etc. sau **compuse**: *de pe la, de pe lîngă, de către, de pe sub, de peste, fără de* etc.
- **locuţiuni prepoziţionale**: *din cauză de, înainte de, faţă de, în loc de, împreună cu* etc.

Acuzativul poate fi precedat şi de **adverbele de mod comparative** *ca, decît, cît* cu **valoare de prepoziţii**: *ca mine, decît tine, cît mine* etc.

Vocativul nu este precedat de **prepoziţii** etc.

Scanned with OKEN Scanner

Atenţie: Prepoziţii şi locuţiunile prepoziţionale precedă şi alte părţi de vorbire: **adverbele** (*de sus, de jos, pînă acolo, de pe aici*), **verbele la supin** (*de citit, pentru reparat, la cusut* etc) sau **verbele la infinitiv** (*de-a citi, înainte de a pleca* etc.) - dar acestea nu au categoria cazului.

Prezentăm pe larg funcţiile sintactice ale fiecărui caz:

Nominativul:

1. **Subiect**: *Elevul* învaţă.
2. **Nume predicativ** (fără prepoziţie): El este *student*.
3. **Atribut substantival apoziţional**:
   Ioana, *vecina mea*, a plecat
   Ioanei, *vecina mea*, îi place şahul.
4. **Complement de mod** - element predicativ suplimentar:
   Vă credeam *studenţi*.
   Le şi vedem *studente* pe aceste eleve.

Atenţie! Sînt în N. întrucît sînt un fel de nume predicative cu verbul copulativ subînţeles:

studenţi = că *sînteţi studenţi*
studenţe = că *veţi fi studente*

Genitivul

1. **Subiect**:
   Ai casei au plecat.
2. **Nume predicativ** precedat de articolul posesiv-genitival sau de prepoziţie:
   Caietele sînt *ale elevei*.
   Noi sîntem *împotriva minciunii*.
3. **Atribut substantival**: a) **genitival**:
   Cărţile *elevilor* sînt curate.
   b) **prepoziţional**:
   Cărţile *din faţa elevilor* sînt noi.
   c) **apoziţional**:
   Cărţile lui Ionescu, *adică ale vecinului*, sînt grozave.
4. **Complement indirect**:
   Noi luptăm *împotriva minciunii*.
   S-a ridicat *contra minciunii*.
5. **Complement circumstanţial**:
   a) - **de loc**: *În faţa casei* s-a oprit.
   b) - **de timp**: A venit la şcoală în *urma profesorului*.
   c) - **de cauză**: N-a ajuns acolo *din cauza gerului*.
   d) - **condiţional**: *În locul Mariei*, aş tăcea.
   e) - **concesiv**: *În ciuda greutăţilor*, tot a învins.

Scanned with OKEN Scanner

Dativul: (A se vedea rezolvarea la Universitatea Bucureşti, Teologie baptistă, 1993)

Acuzativul:

1. **Subiect**: A venit *la lume*! Au căzut *la mere*! (Acuzativul este precedat de prepoziţia *la* cu valoare cantitativă „multă", „multe")
2. **Nume predicativ**: Această casă este *de cărămidă*.
3. **Atribut substantival**:
   a) **prepoziţional**: Copacii *de lîngă bloc* sînt înalţi.
   b) **apoziţional**: L-am văzut pe colegul meu, *adică pe Ion*.
4. **Complement direct**:
   Îl văd pe *băiat* zilnic. Ajut acel *băiat*. A mîncat *la mere*! Au văzut *la lume*!
5. **Complement indirect**:
   Mă gîndesc *la părinţii* mei.
6. **Complement de agent**:
   Sînt ajutat în muncă *de (către) colegi*.
7. **Complement circumstanţial**:
   a) **de loc**: Vom merge *la munte*.
   b) **de timp**: Vom veni *la primăvară*.
   A stat două *luni* la bunici.
   c) **de mod**: Urmele lor se iveau *ca nişte pete* negre.
   Ei sînt mai înalţi *decît masa*.
   d) **de cauză**: El plînge *de ciudă, de dor*.
   e) **de scop**: Ne pregătim *pentru examene*.
   f) **condiţional**: *În caz de ploaie*, îmi voi lua umbrela.
   g) **concesiv**: *Cu tot efortul*, nu a terminat lucrul

Vocativul:

Este, în general, cazul substantivului fără funcţie sintactică. Are însă funcţie de **atribut substantival apoziţional**:

Frate *Ioane*, ajută-mă!
Părinte *Ioane*, ajută-mă!

Atenţie!: Cuvintele care însoţesc un substantiv în vocativ, formînd cu substantivul respectiv un grup al vocativului, au diferite funcţii sintactice:

„Dragii mei părinţi, nu v-am scris pînă acum".

părinţi: subsatntiv în vocativ, fără funcţie sintactică.
dragii: adjectiv în vocativ, cu funcţie de atribut adjectival.
mei: adjectiv posesiv în vocativ, cu funcţie de atribut adjectival.

Gorunule din margine de codru.

Gorunule = substantiv în vocativ, fără funcţie sintactică.
din margine = substantiv în Ac. precedat de prepoziţie cu funcţie de atribut substantival prepoziţional.

Scanned with OKEN Scanner

Substantivele în vocativ, singure sau tot grupul vocativului, au punctuaţia specifică interjecţiei (virgulă sau semnul exclamării), în funcţie de poziţia în propoziţie:

Ioane, fii *atent*!

Fii, *Ioane*, atent!

Fii atent, *Ioane*!

Substantivele pot fi articulate cu **articolul hotărît enclitic**: elev*ul*, elev*ului*, elevi*lor*; cu **articolul hotărît proclitic** (la genitiv sau dativ): casa *lui* Marin, dau *lui* Mihai; cu **articol nehotărît proclitic**: *un* om, *unui* om, *nişte* oameni.

În faţa substantivului poate apărea şi **articolul posesiv-genitival**, dar acesta este morfem al cazului genitiv, substantivul fiind, în acest caz, articulat cu articolul hotărît ori nehotărît:

Un mecanic *al* şcolii a reparat uşa.

Uşile duble *ale* unei clădiri sînt frumoase.

UNIVERSITATEA BRAŞOV, EDUCAŢIE FIZICĂ, 1993

I. Se dă textul:

„Mi-*e greu* 1/ (*să*)-mi părăsesc coliba 2/ (în care) mi-*am petrecut* viaţa 3/ (şi) mi-*am crescut* copiii 4/ (şi) mă *cuprinde* un fel de **spaimă** 5/ (cînd) *mă gîndesc* 6/ (*să*) *rămîn singură* într-însa 7/ (şi) *(să) vieţuiesc* acolo; 8/ de aceea **Ana** îmi *părea mai tînără, prea blîndă* la fire 9/ (şi)-mi *vine* 10/ *(să) rîd* 11/ (cînd) *mi*-o *închipuiesc* cîrciumăriţă.“ 12/

(Ioan Slavici).

Cerinţe:

a) Predicatele şi felul lor:

e greu = predicat nominal, exprimat prin expresie verbală impersonală.

să părăsesc = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal.

am petrecut (viaţa) = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal.

am crescut = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal.

cuprinde = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal.

mă gîndesc = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal.

Scanned with OKEN Scanner

să rămîn singură = predicat nominal.
să viețuiesc = predicat verbal exprimat prin verb predicativ, personal.
părea mai tînără, prea blîndă = predicat nominal.
vine = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ impersonal.
să rîd = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal.
(î)mi închipuiesc = predicat verbal exprimat prin verb predicativ, personal, diateza reflexivă.

b) Delimitarea propozițiilor și felul lor:

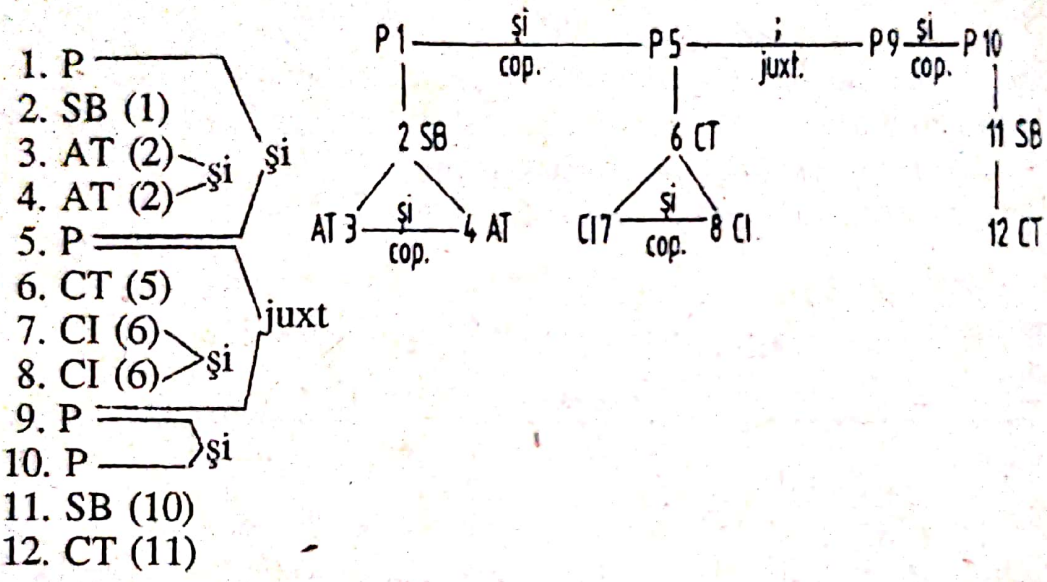

II. Analiza morfosintactică a cuvintelor subliniate:

în care = pronume relativ, simplu, substituie substantivul *coliba*: feminin, singular, Ac. precedat de prepoziție, complement circumstanțial de loc; în frază este element subordonator care introduce o AT (P 3).
cuprinde = verb predicativ, personal, conjugarea a III-a, diateza activă, tranzitiv, indicativ, prezent, persoana a III-a, singular, predicat verbal.
mă = pronume personal, formă neaccentuată, persoana I, singular, Ac., complement direct.
într-însa = pronume personal, formă literară veche, persoana a III-a, singular, feminin, Ac. precedat de prepoziția simplă „întru", complement circumsatnțial de loc.
viață = substantiv comun, simplu, feminin, singular, Ac., articulat cu articolul hotărît enclitic *-a*, complement direct.
o = pronume personal, formă neaccentuată, persoana a III-a, singular, feminin, Ac., complement direct.

III. Subiectul

(A se vedea rezolvarea subiectului 1 la Universitatea „1 Decembrie" Alba Iulia, Drept, 1993)

Scanned with OKEN Scanner

UNIVERSITATEA „OVIDIUS“ CONSTANŢA, LITERE (ROMÂNĂ A), 1993

Se dă textul:

„Din cînd în cînd **bolboroselile** lui *luau* forme ritmate, de vers, 1/ (din care) **privitorii** îngroziţi *prindeau* numai două: 2/ *frige* **vîrcolacul** 3/ (şi) *plesneşte* **dracul**, 4/ răcnite şoptite, în toate felurile, pe toate coardele, de zeci de ori, pînă la înnebunirea ascultătorilor, 1/ **(care)**, vrăjiţi de oroare le *sorbeau*, căutîndu-le cu orice chip înţeles“. 5/

(V.Voiculescu)

1. Analizaţi sintactic fraza (felul propoziţiilor şi raporturile dintre ele).

P 1 = P
P 2 = AT (1)
P 3 = P incid. } şi
P 4 = P incid. }
P 5 = At (1)

2. Analizaţi morfosintactic cuvintele subliniate:

din cînd în cînd = locuţiune adverbială de timp, complement circumstanţial de timp;

lui = pronume personal, persoana a III-a, singular, masculin, G, atribut pronomina genitival;

din care = pronume relativ simplu, ţine locul substantivului „bolboroseli“; feminin, plural, Ac. precedat de prepoziţia simplă *din*, complement indirect, în frază este element subordonator care introduce o AT;

toate = adjectiv pronominal nehotărît simplu - considerat de Gram. Acad. adjectiv variabil cu două terminaţii -, neutru, plural, Ac., atribut adjectival;

pînă la înnebunirea = substantiv comun, simplu, feminin, singular, Ac., precedat de prepoziţia compusă *pînă la*, articulat cu articolul hotărît enclitic *-a*, complement circumstanţial de timp (cu nuanţă consecutivă);

vrăjiţi = verb predicativ, nepersonal, conjugarea a IV-a, modul participiu cu formă adjectivală: masculin, plural, N., atribut adjectival cu nuanţă circumstanţială de cauză sau de timp;

Scanned with OKEN Scanner

de oroare = substantiv comun, simplu, feminin, singular, Ac. precedat de prepoziţia simplă *de*, nearticulat, complement de agent;
de = pronume personal, formă neaccentuată, persoana a III-a, plural, feminin, Ac., complement direct;
cu orice chip = locuţiune adverbială de mod, complement circumstanţial de mod.

3. Scoateţi cuvintele formate în limba română şi explicaţi modul lor de formare şi elementele alcătuitoare.
bolbororeală = substantiv derivat, alcătuit din *bolorosi* (cuvînt de bază) + sufixul *-eală*;
ritmat = adjectiv derivat, alcătuit din verbul *a ritma* + sufixul *-at*;
privitor = substantiv derivat, format din *a privi* (cuvînt de bază) + sufixul *-tor*;
îngrozit = adjectiv derivat, format din *a îngrozi* + sufixul *-it*; *a îngrozi* este derivat în limba română, format din: prefixul *în-*, rădăcina *groază*, sufixul *-i*;
numai = adverb compus, alcătuit din adverbele *nu* + *mai*;
răcnit = adjectiv derivat, format din *(a) răcni* + suf.*-it*;
şoptit = adjectiv derivat, format din *(a) şopti* + suf. *-it*, *(a) şopti* este derivat în limba română din *şoaptă* + sufix. verbal *-i*;
toate = adjectiv pronominal format prin schimbarea valorii gramaticale (sau conversiune) din pronume nehotărît.
pînă la = prepoziţie compusă din prepoziţiile simple *pînă* + *la*;
înnebunire = substantiv derivat format din *înebuni* + sufixul *-re*; (a) *înnebuni* este format în limba română din *în-* (prefix), *nebun* (cuvînt de bază), *-i* (sufix verbal);
asaltător = substantiv derivat, format din *(a) asalta* + sufixul *-tor*;
vrăjit = adjectiv provenit din verb la participiu, format prin derivare: *(a) vrăji* + sufixul *-it*.
orice = adjectiv nehotărît provenit din pronume nehotărît, compus din *ori* + *ce*
înţeles = substantiv provenit din verb la supin, prin conversiune, format prin derivare cu sufixul verbal participial *-s* de la verbul *a înţelege*.

În limba română sînt formate, de asemenea, şi locuţiunile adverbiale: *din cînd în cînd, de zeci de ori, cu orice chip.*

4. Construiţi fraze în care pronumele relativ *ce* să introducă diferite tipuri de subordonate:
SB: Nu se ştie 1/ *ce* va fi. 2/
PR: Problema este 1/ *ce* vom deveni. 2/
AT: S-a pus întrebarea 1/ *ce* ne frămîntă pe toţi. 2/
CD: Facem 1/ *ce* vrem. 2/
CI: Mă gîndesc 1/ *ce* vor găsi acolo. 2/
CL: Merge 1/ *spre ce* vede cu ochii. 2/

Scanned with OKEN Scanner

5. Construiţi propoziţii în care să apară complemente circumstanţiale de mod exprimate prin: locuţiuni adverbiale, numerale şi substantive.

Locuţiuni adverbiale:

Lucrează *din ce în ce* mai bine.
„Şi din codri noaptea vine *pe furiş*."
M-a luat *pe ocolite*.
Ne-a povestit *de-a fir-a-păr* totul.

Numerale:

Munceşte *înzecit*.
Taie pîinea *în două*.
Ei plecau *cîte unul*.

Substantive (cu prepoziţii):

Miroase *a primăvară*.
Contrar obiceiului, nu a venit.
Conform înţelegerii, a venit.
Nunta a fost făcută *după datinile* oltenești.

6. Alcătuiţi familia cuvîntului *tînăr*

- *tînără*
- *tinerel*
- *tinerea*
- *tinerică*
- *tineret*
- *întineri*
- *întinerit, -ă*
- *întinerire*
- *tinerime*
- *tineresc, -ească*

UNIVERSITATEA „OVIDIUS" CONSTANŢA, SECŢIA DREPT, 1993

1. Analiza sintactică a frazei (felul propoziţiilor, raporturile dintre ele):

„În războiul 1/ (ce)-l *ducea* cu sine însuşi de atîta vreme 2/ *era fatal* 3/ (ca) în cele din urmă *(să) ajungă* 4/ *(să) exagereze* importanţa fiecărui gest, 1/ *(să)* i *se pară* 5/ (că) *descoperă* pretutindeni duşmănii (sau măcar rea-voinţă) din partea celorlalţi." 6/

(L.Rebreanu)

Scanned with OKEN Scanner

P 1 = PR (4)
P 2 = AT (1)
P 3 = P — juxt.
P 4 = SB (3)
P 5 = PR (4)
P 6 = SB (5)

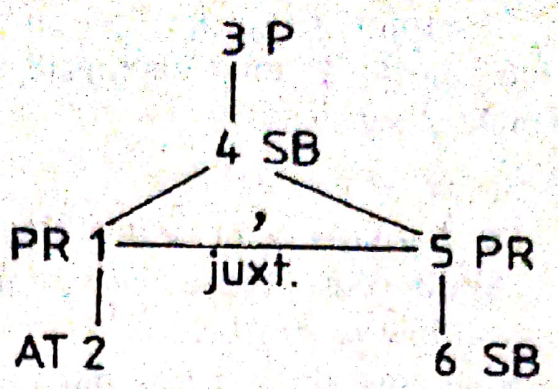

Notă: Dacă am considera *în războiul* ca parte a propoziţiei principale *(era fatal)*, *numai* schema ar suferi modificări:

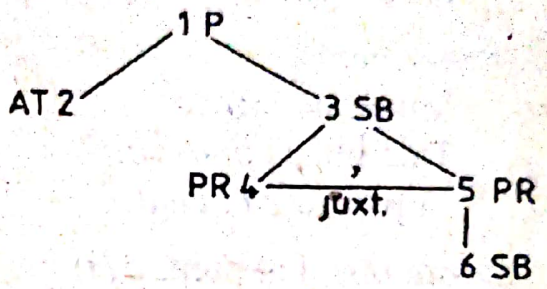

2. Analiza morfosintactică a pronumelor din text:
În text sînt 6 *pronume* şi 3 *adjective pronominale*
Pronume:

ce = pronume relativ simplu, invariabil, substituie substantivul „războiul": neutru, singular, Ac., complement direct, în frază este elementul de relaţie subordonator - introduce o AT

-l = pronume personal, formă neaccentuată, persoana a III-a, singular, neutru, Ac., complement direct care reia complementul directă *ce*

cu sine = pronume reflexiv, formă accentuată, persoana a III-a, singular, Ac., precedat de prepoziţia simplă *cu*, complement indirect

i = pronume personal, formă neaccentuată, persoana a III-a, singular, D., complement indirect

se = pronume reflexiv, formă neaccentuată, persoana a III-a, singular, Ac., morfem al diatezei reflexive fără funcţie sintactică.

din partea celorlalţi = pronume demonstrativ de depărtare, compus, masculin, plural, G. precedat de locuţiunea prepoziţională *din partea*, atribut pronominal prepoziţional (în genitiv)

Adjective pronominale:

însuşi = adjectiv pronominal de întărire, persoana a III-a, singular, masculin, Ac., atribut adjectival

atîta = adjectiv pronominal nehotărît, simplu, feminin, singular, Ac., atribut adjectival

fiecăruia = adjectiv pronominal nehotărît, compus, neutru, singular, G., atribut adjectival

Scanned with OKEN Scanner

3. Construiţi fraze în care conjuncţia subordonatoare *de* să introducă diferite subordonate:

SB Nu se ştie 1/ *de* vine 2/ sau nu 3/ (1=P, 2=SB, 3=SB)
PR Problema este 1/ *de* vine 2/ sau nu 3/ (1=P, 2=PR, 3=PR)
AT S-a pus problema 1/ *de* vine 2/ sau nu 3/ (1=P, 2=AT, 3=AT)
CD Vom vedea 1/ *de* vine 2/ sau nu 3/ (1=P, 2=CD, 3=CD)
CI Habar nu avem 1/ *de* vine 2/ sau nu 3/ (1=P, 2=CI, 3=CI)
CŢ *De*-ar veni, 1/ m-aş duce cu el la plimbare 2/ (1=CŢ, 2=P)
CV *De* mi-ar da orice, 1/ tot nu le-aş urma 2/ (1=CV, 2=P)
CNS A alergat atît de repede 1/ *de* abia răsuflă 2/ (1=P, 2=CNS)

4. Analiza lexicală a cuvîntului *rea-voinţă*; daţi exemple de cuvinte compuse realizate prin diverse tipuri de structuri:
rea-voinţă = substantiv compus prin alăturare din adjectivul *rea* şi substantivul *voinţă* (derivat, la rîndul lui, de la verbul *(a) voi* + sufixul *-inţă*)

Alte compuse:
- prin alăturare: *floarea-soarelui, bloc-turn, Drobeta Turnu-Severin, de pe lîngă*
- prin contopie: *untdelemn, bunăvoinţă, Cîmpulung, fiecare, despre*
- prin izolare: *un du-te-vino, un papă-lapte*
- prin abreviere: *SNCFR, Tarom, Plafar, Romarta*
- prin elemente tematice: *geografie, filozof, calorifer, telescop, automobil, autostradă*

5. Construiţi cupluri de propoziţii în care verbele: *a fi, a rămîne, a ajunge, a se face, a însemna, a ieşi* să aibă funcţie predicativă şi, respectiv, copulativă:

Valoare predicativă	*Valoare copulativă*
1. Noi *sîntem* din Craiova.	1. Noi *vom fi studenţi*.
2. Ei *au rămas* acasă.	2. Ei *au rămas aceiaşi*.
3. Ea *a ajuns* acolo la timp.	3. Ea *a ajuns profesoară*.
4. Oţetul *se face* din vin.	4. Vinul acesta *s-a făcut oţet*.
5. Ele *au însemnat* în caiet toate cheltuielile.	5. A reuşi *înseamnă a munci*.
6. *A ieşit* din casă.	6. *Veţi ieşi* cît de cuînd *avocaţi*.

Scanned with OKEN Scanner

UNIVERSITATEA „OVIDIUS" CONSTANŢA, TEOLOGIE-LITERE, 1993

Se dă textul:

„(Şi) 3/ (de) *m-ar fi bătut* **mama** cu toate gardurile 1/ (şi) (de) m-*ar fi izgonit* de la casă, 2/ tot *n-aş fi rămas* aşa de *umilit* în faţa ei ca atunci 3/ (cînd) m-*a luat* cu binişorul." 4/

1. Faceţi analiza sintactică a frazei (felul propoziţiilor şi raporturile dintre ele):

P 1 = CV (3)
P 2 = CV (3) > şi
P 3 = P
P 4 = CT (3)

2. Analizaţi morfosintactic cuvintele subliniate:

m- = pronume personal; formă neaccentuată, persoana I, singular, Ac., complement direct;

ar fi bătut = verb predicativ, personal, conjugarea a III-a, diateza activă, tranzitiv, condiţional-optativ perfect, persoana a III-a, singular, predicat verbal;

toate = adjectiv pronominal nehotărît, simplu - considerat de *Gram. Acad.* adjectiv variabil cu două terminaţii -, neutru, plural, Ac., atribut adjectival;

de la casă = substantiv comun, simplu, feminin, singular, Ac., precedat de prepoziţia compusă *de la*, nearticulat, complement circumstanţial de loc;

n-aş fi rămas = verb copulativ, personal, conjugarea a III-a, diateza activă, intranzitiv, condiţional optativ, perfect, persoana I, singular, formă negativă cu adverbul de mod de negaţie *nu*;

umilit = adjectiv variabil cu două terminaţii, provenit din verb la participiu, masculin, singular, N., gradul pozitiv, nume predicativ care împreună cu verbul copulativ *n-aş fi rămas* formează un predicat nominal;

aşa de = adverb de mod, simplu, urmat de prepoziţia de legătură *de*, complement circumstanţial de mod;

Notă: Unii specialişti consideră că *aşa de* este un adverb care formează superlativul absolut, cu funcţie de nume predicativ.

Scanned with OKEN Scanner

în fața ei = pronume personal, persoana a III-a, singular, feminin, G., precedat de locuțiunea prepozițională „în față", complement indirect (considerat și complement circumstanțial de loc);

cu binișorul = substantiv comun, simplu, neutru, singular, Ac., precedat de prepoziția simplă *cu*, articulat cu articolul hotărît enclitic *-l*; împreună cu verbul *a luat* formează o expresie verbală cu funcție de predicat verbal.

3. Construiți propoziții în care verbul *a bate* să aibă sensuri diferite.

a) Ion *o bătea* pe Ana să obțină pământ de la socru.
b) Atletul *a bătut* recordul mondial la proba sa.
c) Am înțeles imediat unde *bat* vorbele lui.
d) Cum a ajuns *a bătut* la ușă.
e) Auzea cum *bat* tacheții de la mașină.

4. Găsiți sinonimele verbului *a spune*
(a) *spune* = (a) *zice*, (a) *vorbi*, (a) *afirma*.

UNIVERSITATEA „OVIDIUS" CONSTANȚA, EDUCAȚIE FIZICĂ, 1993

Se dă textul:

„*Era de mirare* 1/ **(ce)** *se întîmplase* cu formația aceea 2/ **(care)** *nu se* mai *întorcea*. 3/ *Aveau* **toți** o pîlpîire de curiozitate în priviri 4/ (și) **nici unul** *nu părea* 5/ *(să) fie îngrijorat* de soarta bateriei, afară, poate, de ofițer." 6/

(M.Preda)

1. Faceți analiza sintactică a frazei (felul propozițiilor și raporturile dintre ele).

1. P
2. SB (1)
3. AT (2)
4. P — și
5. P —
6. PR (5)

Scanned with OKEN Scanner

Notă: Adverbul *poate* este considerat de unii specialişti predicativ şi într-o propoziţie principală incidentă, cum este situaţia din fraza de mai sus. În acest fel textul are 7 propoziţii.

2. Analizaţi subiectele şi predicatele din text (morfologic şi sintactic):

era de mirare = predicat nominal, exprimat printr-o expresie verbală impersonală alcătuită din:
era = verb copulativ, impersonal, conjugarea a IV-a, diateza activă, intranzitiv, indicativ, imperfect, are formă de persoana a III-a, singular;
de mirare = nume predicativ, exprimat prin locuţiune adverbială de mod;

ce = subiect, exprimat prin pronume relativ, simplu, invariabil, N., în frază este element subordonator care introduce o SB;

se întîmplase = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, impersonal, conjugarea I, diateza reflexivă - cu pronumele reflexiv *se*, formă neaccentuată în Ac., morfem al diatezei reflexive, fără funcţie sintactică -, intranzitiv, indicativ, mai mult ca perfectul, are formă de persoana a III-a, singular;

care = subiect exprimat prin pronume relativ simplu, ţine locul substantivului *formaţia*: feminin, singular, N., în frază este element subordonator care introduce o AT;

nu se întorcea = predicat verbal exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea a III-a, diateza reflexivă - cu pronumele reflexiv *se*, formă neacc. în Ac., intranzitiv, la diat. activă *a întoarce* este tranzitiv - indicativ, imperfect, persoana a III-a, singular;

aveau = predicat verbal exprimat prin verb predicativ, personal, neregulat, conjugarea a II-a, diateza activă, tranzitiv, indicativ, imperfect, persoana a III-a, plural;

toţi = subiect, exprimat prin pronume nehotărît simplu, considerat de *Gramatica Academiei* adjectiv substantivat-, masculin, plural, N;

nici unul = subiect, exprimat prin pronume negativ compus, masculin, singular, N;

nu părea = verb copulativ, conjugarea a II-a, diateza activă, intranzitiv, indicativ, imperfect, persoana a III-a, singular; numele predicativ al predicatului nominal incomplet este exprimat printr-o propoziţie predicativă (P 6);

să fie îngrijorat = predicat nominal, format din:
să fie = verb copulativ, conjugarea a IV-a, diateza activă, intranzitiv, conjunctiv prezent, persoana a III-a, sing.

Scanned with OKEN Scanner

îngrijorat = nume predicativ, exprimat prin adjectiv variabil cu două terminaţii - provenit din verb la participiu -, masculin, singular, N, gradul pozitiv;
poate = predicat verbal al unei propoziţii incidente exprimat prin adverb de mod predicativ.

3. Alcătuiţi familia de cuvinte a substantivului *rînd*:

rînd	*rînduială*
rînduleţ	*rînduit*
(a) rîndui	*rîndurire*

4. Găsiţi sinonimele cuvîntului *necaz*:
necaz = *supărare, problemă, amărăciune, încurcătură.*

UNIVERSITATEA „OVIDIUS" CONSTANŢA
BIROTICĂ, 1993

Se dă textul:

„**Fetele** împăratului *priveau* la verişor 1/ (cum) *priveşte* **cînele** pe mîţă 2/ (şi) li *era drag* ca sarea în ochi, 3/ (pentru că) le *spunea* **inima** 4/ (ce) *om* fără de lege *este* **spînul**."·5/
(Ion Creangă)

1. Analizaţi sintactic fraza (felurile propoziţiilor şi raporturile dintre ele):

P 1 = P
P 2 = CM (1) — şi
P 3 = P
P 4 = CZ (3)
P 5 = CD (4)

2. Indicaţi elementele de relaţie subordonatoare care introduc o propoziţie cauzală şi ilustraţi prin cîteva exemple:
a) conjuncţii subordonatoare: *că, căci, deoarece, întrucît, fiindcă, dacă*:
Dacă nu ştii, 1/ de ce vorbeşti? 2/
Fiindcă nu ai venit, 1/ ai pierdut. 2/
b) conjuncţii subordonatoare provenite din adverbele relative *cum, unde*:
Nu a învăţat 1/ *unde* credea 2/ că nu va fi ascultată 3/
(*unde* = *pentru că*)
Cum nu a învăţat,1/ a luat notă mică. 2/

Scanned with OKEN Scanner

c) locuţiuni conjuncţionale: *din cauză că, din pricină că, de vreme ce, o dată ce, din moment ce*:
Nu a venit, 1/ *din cauză* că n-a avut timp. 2/
De vreme ce nu ai învăţat, 1/ nu ai fost premiat. 2/

3. Plecînd de la exemplele din text, definiţi şi ilustraţi în contexte adecvate figura de stil numită *comparaţie*:
Comparaţia este figura de stil care realizează caracterizarea sau descrierea unor obiecte, fenomene, acţiuni etc. prin compararea cu alte obiecte, fenomene, acţiuni etc. În textul dat, sînt două comparaţii: una largă, care suprinde primele două propoziţii şi se referă la „privirea" fetelor împăratului către verişorul lor, comparată cu privirea cîinelui către mîţă, şi alta mai restrînsă, cuprinsă în P 3, în care „dragul" manifestat de fetele de împărat faţă de verişor este comparat, plastic, cu „sarea în ochi". Cele mai multe comparaţii se realizează însă la nivelul unui cuvînt: alb ca *varul*, frumos *ca el*, scrie cum *respiră*.

4. Găsiţi sinonimul literar al cuvintelor *mîţă, bortă, barabulă, curechi, cucuruz* şi arătaţi de diferenţe există între ele:
mîţă = *pisică* (*mîţă* are nuanţă familiară şi populară)
bortă = *orificiu* (*bortă* este dialectal, iar *orificiu* are o nuanţă tehnică).
barabulă = *cartof* (*barabulă* este dialectal şi uşor peiorativ)
curechi = *varză* (*curechi* este dialectal)
cucuruz = *porumb* (*cucuruz* este dialectal şi uşor peiorativ).

5. Alcătuiţi familia de cuvinte a numeralului *doi* şi explicaţi cum s-a format fiecare cuvînt:
doime = derivat din *doi* + sufixul *-ime*
doilea = compus din *doi* + *le* (articol hotărît) *a* (particulă adverbială)
îndoi = derivat din prefixul *în* + *doi* + sufixul *-i*
îndoită = derivat din *îndoi* + sufixul *-it*
îndoială = derivat din *îndoi* + sufixul *eală*
îndoitură = derivat din *îndoi* + sufixul *-(i)tură*
îndoilenic = derivat din *îndoi* + sufixul *-elnic*
îndoire = derivat din *îndoi* + sufixul *-re*
îndoios,-oasă = derivat din *îndoi* + sufixul *-os*
dezdoi = derivat din prefixul *dez* + *doi* + sufixul *-i*
dezdoire = derivat din *dezdoi* + sufixul *-re*
neîndoilenic = derivat din prefixul *ne-* + *îndoielnic*
neîndoios = derivat din prefixul *ne-* + *îndoios*
neîndoit,-ă = derivat din prefixul *ne-* + *îndoit*

Scanned with OKEN Scanner

UNIVERSITATEA „DUNĂREA DE JOS" GALAŢI, LITERE, 1993

I. *Subiectul.* Definiţie. Părţile de vorbire prin care se poate exprima (inclusiv subclasele). Cazul subiectului. Felurile subiectului. (A se vedea Universitatea Alba Iulia, Drept, 1993)

II. Să se facă analiza sintactică a frazei:

(Dar) în satu cela1/-n (care) *şedea* **împăratul** dornic, 2/ *Era* şi **un om** de samă, un fruntaş...1/ *fusese vornic...3/ Avea* trei feciori 4/ (din cari) doi *or fost* 5/ *(cum) or fi fost* Oameni harnici şi ca lumea, 6/ (dar) **cel mic** *era un prost* 7/

1. P
2. AT (1)
3. P
4. P
5. AT (4)
6. PR (5) — dar
7. AT (4)

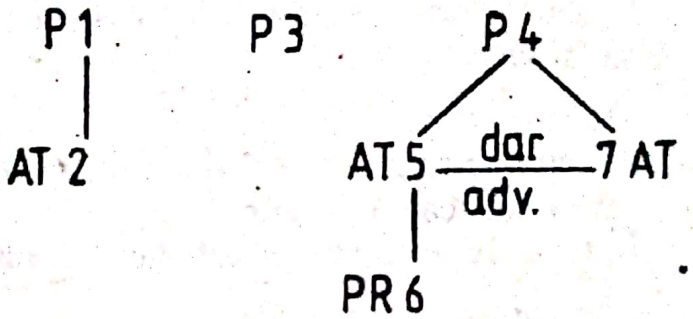

II. Faceţi analiza sintactică şi morfologică a cuvintelor subliniate:

cele = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal demonstrativ de depărtare, neutru, singular, Ac.;

-n care = complement circumstanţial de loc, exprimat prin pronume relativ, simplu, substituie substantivul *satul*: neutru, singular, Ac. precedat de prepoziţia simplă *în*; în frază este element subordonator care introduce o atributivă (P 2);

era = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea a IV-a, diateza activă, intranzitiv, indicativ, imperfect, persoana a III-a, singular;

şi = adverb de mod de întărire, fără funcţie sintactică, întăreşte subiectul *un om*;

un om = subiect, exprimat prin substantiv comun, simplu, masculin, singular, N, articulat cu articolul nehotărît proclitic *un*;

de samă = este considerat de unii specialişti atribut adjectival, exprimat prin locuţiune adjectivală, gradul pozitiv; atribut substantival prepoziţional, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, singular, Ac. cu prepoziţie;

un fruntaş = atribut substantival apoziţional, exprimat prin substantiv comun, simplu, masculin, singular, N, articulat cu articolul nehotărît proclitic *un*.

Scanned with OKEN Scanner

cum = nume predicativ exprimat prin adverb de mod, relativ, care, în frază, introduce o predicativă (P 6); împreună cu verbul copulativ *ar fi fost* formează predicatul nominal.
ca lumea = unii specialişti îl analizează ca atribut substantival prepoziţional, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, singular, Ac. cu prepoziţie, articulat cu art. hot. enclitic *-a*; atribut adjectival, exprimat prin locuţiune adjectivală, gradul pozitiv;
cel mai mic = subiect, exprimat prin adjectiv substantival variabil cu două terminaţii, masculin, singular, N., gradul pozitiv, articulat cu articolul adjectival demonstrativ „ccl".

II. 3. Să se enumere, cu exemplificări, alte valori morfologice decît cea din text ale cuvintelor *şi, un, de*.

În text, *şi* este un adverb de mod şi conjuncţie coordonatoare copulativă.

Altă valoare:
- Pronume reflexiv, formă neaccentuată, în D:
Şi-a dat seama la timp.

În text, *un* este articol nehotărît proclitic:

Alte valori:
- Adjectiv pronominal nehotărît simplu:
Eu am citit *un* roman, tu altul.
- Numeral cardinal propriu-zis, simplu, cu valoare adjectivală:
Eu am citi *un* roman, tu două (sau mai multe).

În text, cuvîntul *de* este prepoziţie.

Alte valori:
- conjuncţie: Du-te *de* cumpără ceva.
- pronume relativ simplu, formă populară (echivalent cu *care*):
Ăla *de* zice ăla e.
- interjecţie care exprimă o stare sufletească (de îndoială), de supărare.
„*De*, mai ştii?" „Apoi *de*! nu ţi-am spus?"

II. 4. Să se construiască enunţuri în care *cum* să introducă alte cinci tipuri de subordonate, diferite de cea din text:

SB: Se ştie *cum* ai procedat.
AT: S-a pus problema *cum* vom pleca de aici.
CD: Nu văd *cum* ai rezolvat problema.
CI: Mă gîndesc *cum* ai fi ajuns tu aici.
CZ: *Cum* nu ai fost atent, ai căzut în groapă.
CT: *Cum* răsare soarele, cum începe munca.
CM: *Cum* îţi aşterni, aşa dormi.

Scanned with OKEN Scanner

UNIVERSITATEA „DUNĂREA DE JOS" DIN GALAŢI, DREPT, 1993

I. Prepoziţia şi locuţiunea prepoziţională. Definiţii. Clasificare. Regim cauzal. Alcătuirea locuţiunilor prepoziţionale. Deosebiri între locuţiunile prepoziţionale şi locuţiunile adverbiale.

Prepoziţia este o parte de vorbire neflexibilă care apare numai în propoziţie ca element de relaţie subordonator între un atribut şi părţile de vorbire pe care acesta le determină (substantiv, pronume, numeral) sau între un complement şi părţile de vorbire pe care acesta le determină (verb, adverb, adjectiv, interjecţie).

Prepoziţia precedă diferite părţi de vorbire: substantivul, pronumele, numeralul cu valoare substantivală, unele adjective - tuturor impunîndu-le un anumit caz (G, D, Ac.). În faţa verbelor la supin este un morfem, un element de structură a acestui mod nepredicativ; precedă, de asemenea, verbul la infinitiv şi adverbul, fără a le impune unul dintre cele trei cazuri.

Prepoziţiile sînt:

- *simple: cu, în, fără, sub, spre, către, lîngă, între, printre, dintre, întru, dintru, printru, contra, împotriva, contrar, conform* etc.
- *compuse: de la, de lîngă, de către, de printre, de-a, spre a, fără de, de pe sub; despre, dinspre, înspre* etc.

Există şi foarte multe *locuţiuni prepoziţionale*:

- formate din substantive sau adverbe „articulate" precedate de una sau mai multe prepoziţii:

  în faţa, în jurul, din cauza, din pricina, de-a lungul, de-a curmezişul, de jur împrejurul, în ciuda, în pofida, în lăuntrul, în dreapta etc.

- formate din substantive sau adverbe nearticulate urmate de prepoziţii (uneori şi precedate): *faţă de, împreună cu, alături de, înainte de; în caz de, în jur de, din cauză de, din pricină de* etc.
- formate din pronumele nehotărît *tot* precedat de prepoziţia *cu: cu tot, cu toată, cu toţi, cu toate.*

Prepoziţiile şi locuţiunile prepoziţionale cer un anumit caz, au deci un regim cazual, sînt morfeme ale unui anumit caz (de aceea le vom menţiona în analiză imediat după ce specificăm cazul substantivului sau substitutului acestuia).

- cele mai multe cer cazul *acuzativ*: *cu, pe, la, către, fără de, în jur de, înspre, din cauză de, împreună cu, în caz de* etc.

Acuzativul este cerut şi de adverbele de mod comparativ cu valoare de prepoziţie: *ca, cît, decît.*

Scanned with OKEN Scanner

ca mine, cît tine, decît mine (pronume personale în acuzativ precedate de adverbele de mod comparativ cu valoare de prepoziţie)

- multe prepoziţii şi locuţiuni prepoziţionale cer cazul *genitiv*: *contra, împotriva, asupra, deasupra, înaintea, înăuntrul; în faţa, din faţa, din cauza, în ciuda, de-a lungul* etc.
- cîteva prepoziţii cer cazul dativ: *graţie, mulţumită* (provenite din substantive), *contrar, conform, aidoma* (provenite din adverbe), *datorită* (provenită din verb la participiu).

Locuţiunile adverbiale se deosebesc de locuţiunile prepoziţionale prin faptul că sînt formate din grupuri de cuvinte cu sens, valoare şi funcţie de adverb:

- diferite **părţi de vorbire precedate de una sau mai multe prepoziţii**: **substantive** (*în veci, în faţă, pe vremuri, pe urmă, în loc, într-adevăr, cu de-a sila* etc.), **numerale** (*pe din două; cu una, cu două; a doua oară* etc.), **adjective** (*din nou, cu totul* etc.), **verbe la participiu** (*pe întrecute, pe nemîncate* etc.), **pronume** (*de ceea, de aia, pentru aceea, pentru aia, pentru asta, de asta, cu toate acestea* etc.) şi chiar **adverbe** (*într-aiurea, de jur împrejur, într-adins*);- **cuvinte repetate** (aceleaşi sau corelative): **substantive** (*zi de zi, din zi în zi, clipă de clipă, picior peste picior, măr la umăr, nas în nas* etc.), **adverbe** (*cînd şi cînd, din cînd în cînd, aşa şi aşa, ici şi colo* etc.), **pronume** (*din ce în ce, unul după altul* etc.);
- **cuvinte rimate**: *calea-valea, treacă-meargă, de la Ana la Caiafa, din joi în Paşti* etc.
- **false propoziţii** sau **false fraze**: *nu ştiu unde, nu ştiu cînd, nu ştiu cum, nu se ştie unde, nu se ştie cum, te miri unde, te miri cum, cine ştie cum* etc.

Locuţiunile adverbiale au funcţii sintactice distincte:

de loc: *în faţă, de jur împrejur, din loc în loc, nu ştiu unde* etc.; **de timp**: *zi de zi, zi şi noapte, din cînd în cînd, cine ştie cînd, de cînd lumea (şi pămîntul)* etc.; **de mod**: *pe dinafară, de-a valma, pe de rost, pas cu pas, din ce în ce, cît pe ce, nu ştiu cum, calea-valea* etc.; **de cauză**: *de aceea, de aia, de asta, pentru asta, pentru aceea, pentru aia* etc.; **de scop**: *de aceea, de aia, pentru aceea* etc.; **concesive**: *cu toate acestea.*

Locuţiunile adverbiale pot fi predicative (*fără îndoială, cu siguranţă, fără doar şi poate* etc.), îndeplinind funcţia de predicate verbale regente pentru subordonate subiective.

II.1. Să se facă analiza sintactică a frazelor (inclusiv schema):

(Ce) anume *va fi vrut* 1/ *(să) spună* **Eminescu** cu povestea despre fata de împărat 2/ (**care**), îndrăgind pe Luceafărul din cer, *dăruieşte* farmecele sale copilului de casă, 3/ *este o*

Scanned with OKEN Scanner

întrebare 4/ (**care**) a încreţit multe frunţi. 5/ (Dar) 10/ în afară de problema 6/ (dacă) 7/ (ceea ce) **poetul** n-a izbutit 8/ *(să) introducă* în opera sa, ca un conţinut deplin exprimat, 9/ mai *poate* interesa pe cineva, pentru a îndreptăţi încercarea de a ţine în jurul realizării depline şi limpezi pentru toată lumea pînza de păianjen a presupunerilor celor mai fragile, 7/ *iată* 10/ (că) **poetul** însuşi ne *sare* în ajutor. 6/

1. SB (4)
2. CD (1)
3. AT (2)
4. P
5. AT (4)
6. CD (10)
7. AT (6)
8. SB (7)
9. CD (8)
10. P

dar

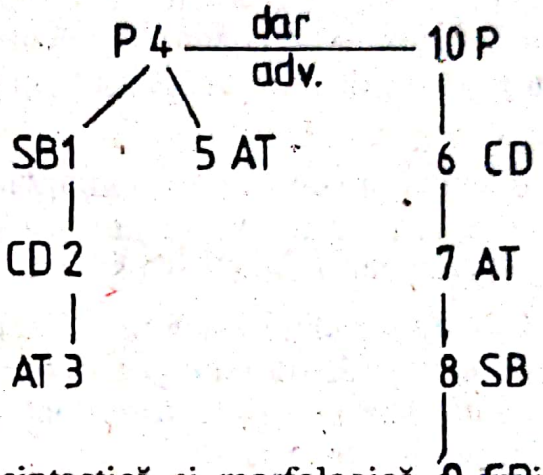

II.2. Să se facă analiza sintactică şi morfologică a cuvintelor subliniate:

care = subiect, exprimat prin pronume relativ, simplu, substituie substantivul *fata*: feminin, singular, N; în frază este element de relaţie subordonator care introduce o AT (P 3);

ndrăgind = complement circumstanţial concesiv, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea a IV-a, diateza activă, tranzitiv, modul gerunziu.

sale = atribut adjectival exprimat prin adjectiv pronominal posesiv, substituie un posesor de persoana a III-a, singular are formă acordată cu substantivul *farmecele*: neutru, plural, Ac.

o întrebare = nume predicativ, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, singular, N, articulat cu articolul nehotărît proclitic *o*; împreună cu verbul copulativ *este* formează predicatul nominal *este o întrebare*.

multe = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv, variabil, cu două terminaţii, feminin, plural, Ac, gradul pozitiv, este considerat de unii specialişti adjectiv pronominal nehotărît simplu.

deplin = complement circumstanţial de mod, exprimat prin adverb de mod - provenit din adjectiv prin schimbarea valorii gramaticale, pozitiv, fără comparaţie.

exprimat = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv provenit din participiu: neutru, singular, Ac.

interesa = complement direct, exprimat prin verb predicativ, conjugarea I, diateza activă, tranzitiv, infinitiv prezent.

Scanned with OKEN Scanner

în jurul realizării = complement indirect cu nuanţă circumstanţială de loc, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, singular, G, precedat de locuţiunea prepoziţională „în jurul", articulat cu articolul hotărît enclitic *-i*.
celor mai fragile = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv, variabil, cu două terminaţii, feminin, plural, G, gradul superlativ relativ de superioritate.

III. 3. Să se construiască enunţuri în care pronumele relativ *ce* să aibă trei funcţii sintactice diferite de cea din text.

În text, pronumle *ce* este complement direct (care determină verbul *să spună* din P2); în acelaşi timp introduce propoziţia SB nr.1).

Alte funcţii:
subiect: Nu ştiu / *ce* s-a întîmplat.
nume predicativ: Nu se ştie / *ce* vom deveni.
complement indirect: Nu ştim / *la ce* se gîndeşte.

II. 4. Să se alcătuiască familia cuvîntului *pînză* (precizîndu-se procedeul de formare pentru fiecare cuvînt) şi să se construiască două propoziţii în care două din cuvintele familiei să fie folosire cu sens figurat:

pînzar = substantiv derivat din *pînza* + suf. *-ar*
pînzată = adjectiv derivat din *pînză* + suf. *-at*
pînzărie = substantiv derivat din *pînză* + suf. *-ărie*
pînzătură = substantiv derivat din *pînză* + suf. *-ătură*
pînzică = substantiv derivat din *pînză* + suf. *îcă*
pînzet = substantiv derivat din *pînză* + suf. *-et*
pînzişoară = substantiv derivat din *pînză* + suf. *-işoară*
pînzuţă = substantiv derivat din *pînză* + suf. *-uţă*
împînzi = verb la predicativ: pref. *în* + *pînză* + suf. *-i*
împînzit = adjectiv derivat din *împînzi* + suf. *-it*
împînzire = substantiv derivat din *împînzi* + suf. *-re*

Exemplu: 1. Copii se ţineau *pînză* după el.
2. Lăcustele au *împînzit* culturile.

UNIVERSITATEA „DUNĂREA DE JOS" DIN GALAŢI, BIROTICĂ, 1993

I. Se dă textul:

„*E destul* 1/ *(să) numărăm* latineşte în diferite limbi romanice pînă la zece, 2/ *să înşirăm* pronumele personale, numele zilelor săptămînii, numele părţilor corpului omenesc, termenii de rudenie, 3/ (ca *să) descoperim* asemănările surprinzătoare dintre aceste limbi, 4/ (care) *se explică* prin originea limbilor romanice din latină." 5/
(Istoria României)

Scanned with OKEN Scanner

a) Sublinierea predicatelor:
e destul = predicat nominal (expresie verbală impersonală)
să numărăm = predicat verbal
să înşirăm = predicat verbal
să descoperim = predicat verbal
se explică = predicat verbal

b) încercuirea elementelor de relaţie:
să, că, ca să = conjuncţii subordonatoare (simple, respectiv compusă).
care = pronume relativ

c) delimitarea propoziţiilor; d) indicarea felului lor; e) indicarea relaţiilor dintre propoziţii:

P 1. *E destul* = propoziţie principală insuficientă, regentă pentru P 2, P 3, şi P 4.

P 2. *să numărăm latineşte în diferite limbi romanice pînă la zece* = propoziţie suboronată subiectivă faţă de expresia verbală impersonală *e destul* din P 1, introdusă prin conjuncţia subordonatoare *să*;

P 3. *să înşirăm pronumele personale, numele zilelor săptă mînii, numele părţilor corpului omenesc, termenii de rudenie* = propoziţie subiectivă faţă de expresia verbală impersonală *e destul* din P 1, introdusă prin conjuncţia subordonatoare *să*, coordonată prin juxtapunere cu P 2;

P 4. *ca să descoperim asemănările surprinzătoare dintre aceste limbi* = propoziţie subordonată circumstanţială consecutivă faţă de P 1 (faţă de adverbul *destul*), introdusă prin conjuncţia compusă *ca să*, regentă pentru P 5.

P 5. *care se explică prin originea limbilor romanice din latină* = propoziţie subordonată atributivă faţă de substantivul *asemănările* din P 4, introdusă prin pronumele relativ *care*.

f) Schema frazei:

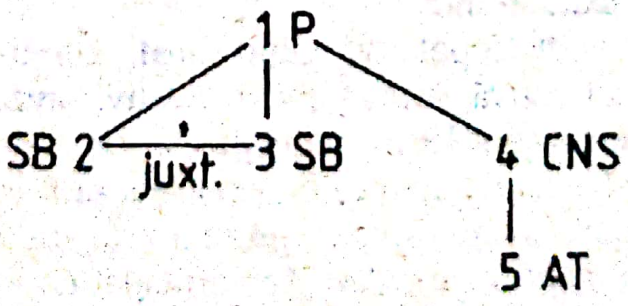

II. 1. Antonimele cuvintelor:

a descoperi	-	*a acoperi*
asemănare	-	*deosebire*
parte	-	*întreg*

II.2 Precizarea procedeului de formare a următoarelor cuvinte, explicînd cum s-au format:

latineşte = adverb, format prin derivare cu suf. *-eşte* de la adjectivul substantival *latin*;

romanic = adjectiv, format prin derivare cu suf. - *ic* de la cuvîntul *roman*.

rudenie = substantiv format prin derivare cu suf. *-enie* de la verbul *(a se în)rudi*;

înşira = verb derivat de la locuţiunea adverbială *în şir* + suf. *a*

II.3. Explicarea scrierii în text cu doi *i* a cuvintelor *săptămînii* şi *termenii*.

săptămînii = este un substantiv, feminin, singular, în cazul genitiv, articulat cu articolul hotărît enclitic *-i*; articolul *i* s-a ataşat la forma de genitiv singular nearticulat:(unei) *săptămîni* + *i* = *săptămînii*.

termenii = este un substantiv neutru, plural, N, articulat cu articolul hotărît enclitic *-i*; articolul *i* s-a ataşat la forma de plural nearticulat: *termen* = singular, *termeni* + *i* = *termenii*.

II.4. Explicarea rolului virgulelor din text:

- prima virgulă leagă două propoziţii subiective coordonate între ele prin juxtapunere
- următoarele trei virgule leagă între ele părţile componente ale complementului direct multiplu
- virgula urmată de conjuncţia *ca să* desparte o subordonată circumstanţială concesivă de regenta sa;
- virgula care precede pronumele relativ *care* desparte subordonata atributivă explicativă de regenta sa.

II.5. Analiza sintactică şi morfologică a următoarelor cuvinte din text:

e destul = predicat nominal, exprimat prin expresie impersonală, alcătuită din:

e = verb copulativ, impersonal, conjugarea a IV-a, diateza activă, intranzitiv, indicativ, prezent, are formă de persoana a III-a, singular;

destul = nume predicativ, exprimat prin adverb de mod;

numele = complement direct, exprimat prin substantiv comun, simplu, neutru, singular, Ac., articulat cu articolul hotărît enclitic *-le*;

părţilor = atribut substantival genitival, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, plural, G, articulat cu articolul hotărît enclitic *-lor*;

Scanned with OKEN Scanner

corpului = atribut substantival genitival epxrimat prin substantiv comun, simplu, neutru, singular, G, articulat cu articolul hotărît enclitic *-lui*;
omenesc = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv, variabil cu două terminaţii, neutru, singular, G, pozitiv - fără comparaţie;
de rudenie = atribut substantival prepoziţional, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, singular, Ac. precedat de prepoziţia simplă *de*, nearticulat.
aceste = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal demonstrativ de apropiere, feminin, plural, Ac;
care = subiect, exprimat prin pronume relativ, simplu substituie substantivul *asemănările*: feminin, plural, N; în frază este element subordonator care introduce o atributivă (P 5);
se explică = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea I, diateza reflexivă, cu sens pasiv - cu pronumele reflexiv *se*, formă neaccentuată în Ac., morfem al diatezei reflexive, fără funcţie sintactică, intranzitiv, -la diateza activă *a explica* este tranzitiv -, indicativ, prezent, persoana a III-a, plural;
din latină = atribut substantival prepoziţional, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, singular, Ac. precedat de prepoziţia simplă *din*, nearticulat.

UNIVERSITATEA ORADEA, LITERE, TEOLOGIE ORTODOXĂ, LITERE, 1993

1. Delimitaţi fraza următoare în propoziţii şi indicaţi felul lor:

„**Poetul**, ieşit de la Universitatea, *citea*, 1/ *desigur*, 2/ (ce) *era mai de seamă* 3/ (şi) **impresia** noastră *este* 4/ (că) *se punea la curent* cu noua şcoală transformistă a lui Darwin şi Lamarck, 5/ (pe care) îi *citează* des în ultima vreme, sănătoasă, a vieţii sale 6/, cît şi, în genere, cu monismul materialist-ştiinţific, 5/ (pe care) îl *respingea* din punct de vedere metafizic 7/ (dar) (a cărui) *curiozitate* investigatoare - pozitivistă îl *atrăgea*, 8/ (precum) *dovedesc* **însemnările** sale.“ 9/

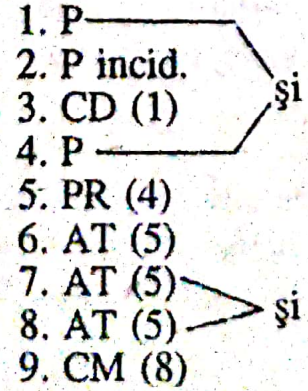

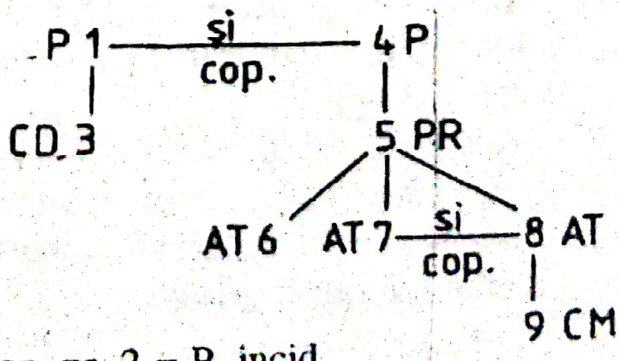

Prop. nr. 2 = P. incid.

Notă: - Adverbul *desigur* reprezintă o propoziţie principală incidentă, avînd valoare predicativă. Unii specialişti nu îl acceptă însă ca adverb predicativ decît ca regent al unei subiective - urmat deci de o conjuncţie suborodatoare (*că*).

- P 9 este o circumstanţială modală indirectă - de aceea poate fi considerată o propoziţie circumstanţială modală incidentă.

2.a. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate din enunţurile următoare:

„Drumul *înapoi* a fost anevoios.

înapoi = atribut adverbial, exprimat prin adverb de loc, simplu, pozitiv.

„Fînul *e cosit* la timp."

e cosit = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, per sonal, conjugarea a IV-a, diateza pasivă, intranzitiv - la diateza activă, *a cosi* este tranzitiv, indicativ, prezent, persoana a III-a, singular.

„Nu s-a întîmplat *nimic* deosebit."

nimic = subiect, exprimat prin pronume negativ, simplu, singular, N.

„Excursia *la munte* a fost plăcută."

la munte = atribut substantival prepoziţional, exprimat prin substantiv comun, simplu, masculin, singular, Ac. precedat de prepoziţia simplă *la*, nearticulat.

„Succesul *iubitei* sale fiice l-a bucurat mult."

iubitei = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv variabil cu două terminaţii, provenit din verb la participiu, feminin, singular, genitiv, gradul pozitiv, formă articulată cu articolul hotărît enclitic *-i* preluat de la substantivul *fiice*, pe care îl precedă.

„Mi-i *drag* să călătoresc."

drag = nume predicativ, exprimat prin adverb de mod simplu, gradul pozitiv, provenit din adjectiv prin schimbarea valorii gramaticale; împreună cu verbul copulativ *i* formează o expresie verbală impersonală cu funcţie de predicat nominal.

„Le-am scris părinţilor *noştri*."

noştri = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal posesiv, persoana I, plural, masculin, dativ.

„Părerile *lor* sînt împărţite."

Scanned with OKEN Scanner

lor = atribut pronominal genitival, exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, plural, genitiv.

„Datorită *ploii* n-a ajuns la timp."

datorită ploii = complement circumstanţial de cauză (corect ar fi fost *din cauza...*) exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, singular, D precedat de prepoziţia *datorită*, articulat cu articolul hotărît enclitic *i*.

2.b. Formulaţi propoziţii subordonate introduse prin adverbul relativ *cum*:

Nu se ştie 1/ (cum) *se va desfăşura* **examenul**. 2/
P SB

Întrebarea *este* 1/ (cum) *ne vom prezenta*. 2/
P PR

S-a pus **problema** 1/ (cum) *vom găsi* materialele necesare. 2/
P AT

Mă gîndesc 1/ (cum) *voi reacţiona* atunci. 2/
P CI

(Cum) *ne vom pregăti*, 1/ aşa *vom şti*. 2/
CM P

(Cum) *nu a ştiut* nimic, 1/ *a luat* nişte note mici. 2/
CZ P

3. Subiectul şi propoziţia subordonată subiectivă (A se vedea Universitatea Alba Iulia, Drept, 1993).

UNIVERSITATEA ORADEA, DREPT, 1993

Delimitaţi în propoziţii următorul text şi indicaţi felul propoziţiilor:

„**Gîndul** 1/ (că) *s-ar putea* 2/ (să-l) *apuce toamna* fără casă 3/ *îl neliniştea* atît de mult 1/ (încît), 5/ (fără *să*) *se* mai *sfătuiască* cu familia, 4/ se hotărî 5/ *(să) facă rost* de bani numai în singurul fel 6/ (în care) *putea* 7/ *(să) facă* atît de repede, 8/ şi (anume) *(să) vîndă* de îndată jumătate din pogonul lui de pămînt." 9/

1. P
2. AT (1)
3. SB (2)
4. CM (5)
5. CNS (1)
6. CI (5)
7. AT (6)
8. CD (7)
9. Apoz. (6)

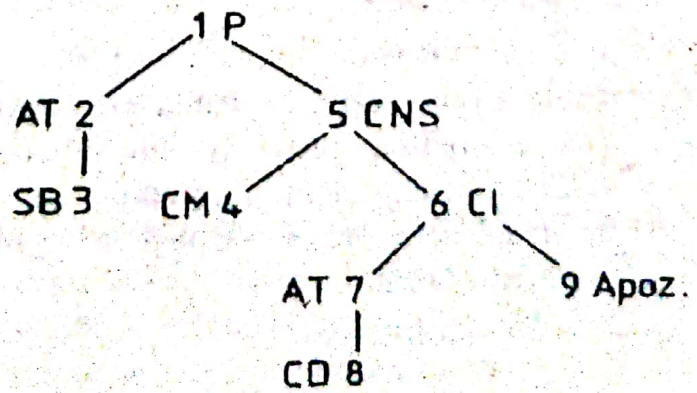

Scanned with OKEN Scanner

2.a. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate din enunţurile de mai jos:

„A plecat *înaintea* celorlalţi."

înaintea = prepoziţie cu regim de genitiv. Se analizează împreună cu pronumele *celorlalţi*: complement circumstanţial de timp. Enunţul fiind ambiguu, *înaintea celorlalţi* poate fi considerat şi complement circumstanţial de loc.

„*A fi lăudat* e bine."

a fi lăudat = subiect, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea I, diateza pasivă, intranzitiv - la diateza activă, *a lăuda* este tranzitiv -, infinitiv, prezent. Enunţul este ambiguu: *a fi lăudat (de cineva)* este verb la diateza pasivă, infinitiv, prezent aşa cum l-am analizat, dar *a fi lăudat (pe cineva)* este verb la diateza activă, tranzitiv, infinitiv, perfect.

„A venit din propria-*i* iniţiativă."

-i = atribut pronominal în dativ, exprimat prin pronume personal, formă neaccentuată, persoana a III-a singular, dativ posesiv.

„Pământul *e lucrat* la timp."

e lucrat = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea I, diateza pasivă, intranzitiv - *a lucra*, la diateza activă este tranzitiv, indicativ, prezent persoana a III-a, singular.

„*Din cauza vîntului* a stat acasă."

din cauza vîntului = complement circumsatnţial de cauză, exprimat prin substantiv comun, simplu, neutru, singular, G. precedat de locuţiunea prepoziţională „din cauza", articulat cu articolul hotărît enclitic *-lui*.

„N-am aflat *pe ce* te bazezi."

pe ce = complement inirect, exprimat prin pronume relativ, simplu, invariabil, Ac. precedat de prepoziţia simplă *pe*; în frază este element subordonator care introduce o completivă directă.

„E *uşor* să scrii versuri."

uşor = nume predicativ, exprimat prin adverb de mod, simplu, gradul pozitiv, provenit din adjectiv prin schimbarea valorii gramaticale; împreună cu verbul copulativ *e* formează o expresie verbală impersonală, cu funcţie de predicat nominal.

„Graţie *lui* n-a întîrziat."

Scanned with OKEN Scanner

grație lui = complement circumstanțial instrumental (considerat și complement indirect prepozițional) exprimat prin pronume personal, formă accentuată, persoana a III-a, singular, masculin, dativ precedat de prepoziția *grație*.

„Soarele *strălucind* ardea cu putere."

strălucind = atribut verbal, exprimat prin verb predicativ, conjugarea a IV-a, modul gerunziu, fiind acordat cu un substantiv masculin, poate fi interpretat și ca atribut adjectival.

2.b. Formulați propoziții subordonate introduse prin pronumele relativ *cine*:

SB: Nu se știe / *cine* va veni acolo./
PR: Întrebarea este / *cine* va cîștiga concursul./
AT: S-a pus în discuție problema / *cine* ne va reprezenta acolo./
CD: Nu am știut / *cine* a ajuns primul./
CI: Habar nu am / *cine* va cîștiga./
CL: Se îndreaptă / *spre cine* îl trimit./
CT: A ajuns acolo / *înaintea cui* trebuia.
CM: Ea este mai bună / *decît cine* s-a prezentat la concurs./

3.a. Vocabularul și părțile lui (A se vedea Universitatea Timișoara, Educație fizică, 1993.

b. Arhaisme și neologisme.

Arhaismele sînt cuvinte sau forme vechi, ieșite din uz sau întrebuințate foarte rar (de obicei, cînd se evocă fapte și întîmplări din trecut). Cuvinte arhaice sînt de exemplu: *agă, călăraș, diac, hatman, visterie, zapis*. Forme arhaice: *aripe, cestiune, a îmbla, poporal, samă*. Arhaismele au fost înlocuite, de regulă, de cuvinte sau forme sinonime, moderne, întrebuințate în mod frecvent astăzi. Exemple: *chestiune, diac (secretar), zapis (document), aripi, a umbla, popular, seamă*.

Neologismele sînt cuvinte noi, împrumutate din alte limbi (*aeroport, container, diversiune, fiolă, implementa, mesager, protecție, rată, scenariu, televiziune*) sau formate de la elemente existente în limba română (*aclimatizare, decorticator, finanțare, lacunar, principial*). Ele înlocuiesc, de cele mai multe ori, termeni vechi: *individ, persoană (ipochimen), interpret, traducător, translator (dragoman, tălmaci)*.

Neologismele sînt bine reprezentate în terminologia științifică, în presă, activitatea politică, sport etc. Unele nu sînt încă adaptate sistemului limbii române (*feed-back, fair-play, week-end*), iar altele pun problema de uz celor care nu le cunosc bine sensul (exemplu: folosirea termenului *fortuit* cu sensul de

Scanned with OKEN Scanner

„forţat" în loc de „întîmplător"). Folosirea în exces a neologismelor într-un text duce la abuzul de neologisme, numit *cultism*, cînd vizează numai o exprimare „selectă, nebanală", sau „barbarism lexical", cînd sînt folosite în mod ostentativ neologisme neadaptate limbii române şi nepotrivite în contextul respectiv.

UNIVERSITATEA ORADEA, EDUCAŢIE FIZICĂ, KINETOTERAPIE, 1993

1. Delimitaţi textul următor în propoziţii şi indicaţi felul propoziţiilor:

„Aşa, *mi-am dat seama* 1/ (că) 3/ (**ceea ce**) mi *se întîmplase* 2/ *era un lucru* 3/ (**care**) *era al meu* 4/ (şi) *trebuia* 5/ (să)-l *trăiesc* numai **eu**, 6/ (fiindcă) mi-*era dat*, 7/ (şi) **nimeni** *n-avea chef* 8/ (să)-l *trăiască* în locul meu." 9/

1. P
2. SB (3)
3. CI (1)
4. AT (3) } şi
5. CI (1)
6. SB (5)
7. CZ (6)
8. CZ (6) } şi
9. CI (8)

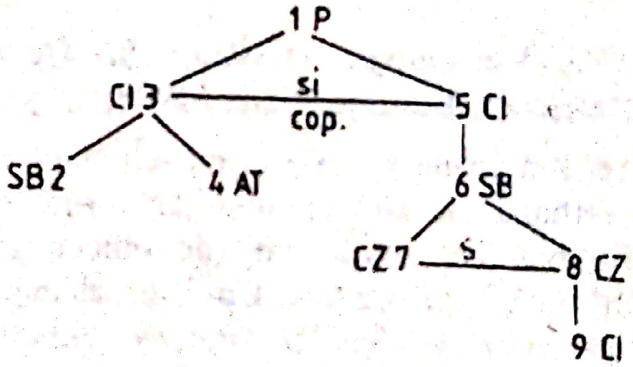

2. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate din text:

mi-am dat seama = predicat verbal, exprimat prin locuţiune verbală intranzitivă, formată din:
- *mi-am dat* = verb predicativ, personal, conjugarea I, diateza reflexivă - cu pronumele reflexiv *mi*, formă neaccentuată în D, morfem al diatezei reflexive, fără funcţie sintactică -, indicativ, perfectul compus, persoana I, singular;
- *seama* = sunstantiv comun, simplu, feminin, singular, defectiv de plural, Ac., articulat cu articolul hotărît enclitic *-a*;

ceea ce = subiect, exprimat prin pronume relativ, compus, feminin - cu valoare neutră -, singular, N; în frază este element subordonator care introduce o SB.

se întîmplase = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, impersonal, conjugarea I, diateza reflexivă, fără funcţie sintactică -, intranzitiv, indicativ, mai mult ca perfect, are formă de persoana a III-a singular.

un lucru = nume predicativ, exprimat prin substantiv comun, simplu, neutru, singular, N, articulat cu articolul nehotărît proclitic *un*; împreună cu verbul copulativ *era* formează un predicat nominal;

care = subiect, exprimat prin pronume relativ, simplu, substituie substantivul *lucru*: neutru, singular, în frază este element subordonator care introduce o atributivă;

al meu = nume predicativ, exprimat prin pronume posesiv, persoana I, singular, masculin, N;

să trăiesc = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea I, diateza activă, tranzitiv, conjunctiv, prezent, persoana I, singular.

mi = complement indirect, exprimat prin pronume personal, formă neaccentuată, persoana I, singular, D;

nimeni = subiect, exprimat prin pronume negativ, simplu, N.

3, Atributul adjectival şi atributul verbal

(A se vedea rezolvarea subiectului la Universitatea Iaşi, Teologie-litere, 1993)

UNIVERSITATEA ORADEA, COLEGIUL DE ADMINISTRAŢIE, 1993

1. Delimitaţi în propoziţii următorul text şi indicaţi felul propoziţiilor:

„(Deşi) la nevoie *eram în stare* 1/ (*să) trec* prin foc 2/ (fără *să) clipesc*, 3/ acum mi *se făcu* **frică**, 4/ (dar) 7/ (ca *să) nu iasă* tămbălău acolo, în văzul lumii 5/ (şi) *(să) mă aleg* şi cu capul spart, 6/ le *urmai*." 7/

1. CV (4)
2. CI (1)
3. CM (2)
4. P
5. CS (7) } şi
6. CS (7) }
7. P

dar

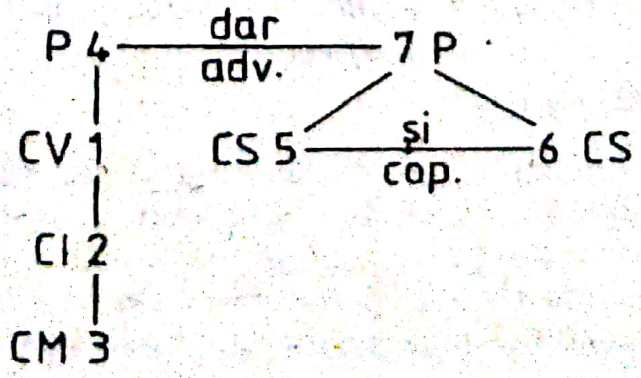

2. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate din text:
eram în stare = predicat nominal, alcătuit din:
- *eram* = verb copulativ, personal, conjugarea a IV-a, diateză activă, intranzitiv, indicativ, imperfect, persoana I, sing.;
- *în stare* = nume predicativ, exprimat prin locuţiune adjectivală (=*capabil,ă*), gradul pozitiv;

prin foc = complement circumstanţial de loc, exprimat prin substantiv comun, simplu, neutru, singular, Ac. precedat de prepoziţia simplă *prin*, nearticulat;
mi = complement indirect şi, din punct de vedere logic, subiect (=*eu mă înfricoşez*) exprimat prin pronume personal, formă neaccentuată, persoana I, singular, D.
acolo = complement circumstanţial de loc, exprimat prin adverb de loc, simplu;
spart = atribut adjectival, exprimat prin verb conjugarea a III-a, participiu, cu formă adjectivală: neutru, singular, Ac.

3. Schimbarea valorii gramaticale - mijloc intern de îmbogăţire a vocabularului.

Schimbarea valorii gramaticale (sau conversiunea) este un procedeu care constă în trecerea unui cuvînt de la o parte de vorbire la alta, fără modificări lexicale (pot fi unele modificări gramaticale cum e articularea). Exemple: de la adjective (participii), pronume, adverbe la substantive (*verdele, scrisul, sinea* lui, *binele, greul* pămîntului), de la pronume, adverbe sau gerunzii la adjective (cartea *aceasta*, alergător *rapid*, lebăda *murindă*), de la adjective sau substantive la adverbe (desenează *frumos, iarna* se practică schiul, iar *vara* înotul).

3.b. Găsiţi sinonimele (cel puţin două) pentru următoarele cuvinte:

sentinţă = verdict, hotărîre, decizie, aforism
fundament = bază, fundaţie, temelie
admirabil = deosebit, încîntător, remarcabil, excelent
abundent = bogat, îmbelşugat, îndestulat, spornic
fraudă = delapidare, escrocherie, hoţie, mîncătorie
a cugeta = a gîndi, a chibzui, a judeca, a medita, a raţiona, a reflecta.

4. Dictare

Adunatu-s-au pe alee toţi copiii pe care i-am chemat la întrecerea sportivă. Nu-i nici o nădejde, c-am putea să-i învingem pe redutabilii noştri adversari. Situaţia e aceeaşi, fiindcă nu s-a depus un efort continuu. La repetiţii v-aţi încrezut şi de aceea nu-i de mirare că n-aţi obţinut rezultatul pe

Scanned with OKEN Scanner

care l-aţi scontat. Nu mai întîrziaţi, pregătiţi-vă temeinic şi recomandaţi-le şi lor acelaşi lucru. Răsplata vei avea-o neîntîrziat şi succesu-ţi va fi deplin. Vorbii cu cîţiva, dar m-am convins că nu oricine poate a-şi lămuri exact cauza neînţelegerii. Vezi-ţi de treabă şi îndeamnă-i şi pe colegii tăi să-şi facă datoria. Întrucît m-am convins cine-i de vină, nu-mi mai aduceţi explicaţii inutile, lăsaţi-mă-n pace!

UNIVERSITATEA TEHNICĂ PETROŞANI, PSIHOSOCIOLOGIE, 1993

1. În fraza:

„**Datoria** noastră *este* 1/ (să)-i *ferim* 2/ (şi) (să)-i *apărăm* 3/ (că), 5/ (dacă) i-*o prăpădi* **gerul**, 4/ **cine** o să mai *lucreze* mîine? 5/, ultima propoziţie este:

a) subiectivă;
b) principală;
c) *circumstanţială de cauză.*

2. Verbele copulative sînt:

a) *verbele ce leagă numele predicativ de subiect*;
b) verbele auxiliare;
c) verbele predicative;

3. Alegeţi forma corectă de ortografie a substantivului din fraza:

a) „Nu toţi tigri-s la fel de fioroşi, dar aceşti tigri mi-au apărut feroce.“
b) *„Nu toţi tigrii-s la fel de fioroşi, dar aceşti tigri mi-au apărut feroce.“*
c) Nu toţi tigrii-s la fel de fioroşi, dar aceşti tigrii mi-au apărut feroce.“

4. Din fraza: „**Fiul** său (însă) *nu se lasă* cu una cu două, 1/ (ci) arătînd împăratului dîra de şinge, 2/ (ce) *făcuse* hoţului, 3/ îi *spusè* 2/ (că) *se duce* 4/ (să)-l *caute* 5/ (şi) *(să)*-l *aducă* împăratului“, precizaţi felul ultimelor două propoziţii:

a) completive indirecte;
b) *circumstanţiale de scop*;
c) circumstanţiale de cauză;

5. Care din următoarele adjective este variabil:

a) cumsecade
b) vernil
c) *verde*

6. În fraza:

„(**Ceea ce**) m-*a mirat* 1/ (cînd) l-*am văzut* povestind despre ei, 2/ *a fost* 3/ (că) **nici unul** dintre aceşti oameni, 4/ (pe care)

Scanned with OKEN Scanner

de altfel îi *cunoşteam* şi **eu** 5/ *n-a ajuns* 4/ (ceea ce) *a visat*, 6/ ultima propoziţie este:
a) completivă directă;
b) subiectivă
c) *predicativă*

7. Cînd avem un subiect multiplu exprimat prin pronumele personale la persoana a II-a singular şi a III-a plural, acordul cu predicatul se face:
a) la persoana I plural;
b) *la persoana a II-a plural*;
c) la persoana a II-a singular;

8. Conjuncţiile „dar" şi „însă" sînt:
a) *coordonatoare de acelaşi tip;*
b) coordonatoare, dar diferite;
c) una coordonatoare şi cealaltă subordonatoare;

9. În propoziţiile cu subiectul exprimat printr-un substantiv, la singular cu sens colectiv („sumedenie", „mulţime"), determinat de un substantiv la plural, se face acordul cu predicatul la:
a) singular
b) plural
c) *ambele forme de acord sînt corecte.*

10. În propoziţia „Bătrînii noştri munţi - Carpaţii - cu crestele acoperite de zăpadă", substantivul „Carpaţii" este:
a) subiect;
b) atribut în cazul acuzativ;
c) *atribut în cazul nominativ.*

11. În fraza: „**Auzisem** eu din oameni 1/ (că) 7/ (dacă) *vrei* 2/ *((să) nu* te *muşte* **cîinii** 3/ (şi) *(să)* te *lase în pace*, 4/ (cum) îi *vezi* 5/ (că) *sar* la tine, 6/ *(să) te tupilezi* la pămînt 7/ (şi) *(să)*-i *laşi* 8/ (să) te *latre* 9/ (cît) le *place*, 10 (fără *să te urneşti* din loc, 11/ (căci) **ei** *bat* 12/ (cît) *bat* 13/ (şi) de la o vreme te *părăsesc* 4/ (şi) *se duc*" 15/, există:
a) *cincisprezece propoziţii*;
b) paisprezece propoziţii;
c) şaisprezece propoziţii;

12. Precizaţi care dintre numeralele de mai jos e greşit ortografiat:
a) al optsprezecelea;
b) al douăzecilea;
c) *al patruzecelea.*

13. Articolul posesiv se acordă în gen şi număr cu:
a) *obiectul posedat*;
b) posesorul;
c) acordul se face după înţeles.

Scanned with OKEN Scanner

UNIVERSITATEA PITEŞTI, LITERE, 1993

1.a. Cazul acuzativ:
(A se vedea şi Universitatea Braşov, Litere, 1993)

Substantivele în acuzativ **pot fi precedate sau nu de prepoziţii simple:** *pe, la, sub, cu, în, fără, spre, către, lîngă, într(u), între, dintr(u), dintre, printr(u), printre* etc.; de **prepoziţii compuse:** *fără de, de către, pe sub, de pe sub, de pe (la), pe lîngă, de peste, de pe lîngă, înspre, dinspre, despre* etc.; de **locuţiuni prepoziţionale:** *din cauză de, împreună cu, în caz de, în loc de, alături de, în jur de* etc.

Substantivele în acuzativ pot avea următoarele funcţii:

1. subiect: „A venit *la lume*!, „Au căzut *la mere*! (Ac. precedat de prep. *la* cu valoare cantitativă „multă, multe")
2. nume predicativ: „Această casă este *de cărămidă*."
3. atribut substantival:
   a) prepoziţional: „Copacii *de lîngă bloc* sînt înalţi."
   b) apoziţional: „L-am văzut pe colegul meu, *adică pe Vasile*."
4. complement direct:
   a) fără prepoziţie: „Citesc *lecţiile* zilnic."
   b) cu prepoziţii: „Îl văd *pe* acel *băiat* zilnic."
   „Am mîncat *la mere*!
5. complement indirect - cu prepoziţii:
   „Mă gîndesc *la colegii* mei."
6. complement de agent - cu prepoziţii:
   „Sînt ajutat în muncă *de (către) colegi*."
7. complement circumstanţial:
   - de loc: „Vom merge *la munte*."
   - de timp: „Vom veni *la primăvară*."
   „A stat *două luni* la bunici."
   - de mod: „Urmele lor se iveau *ca nişte pete* negre."
   - de cauză: „El plînge *de ciudă, de dor*."
   - de scop: „Ne pregătim *pentru examen*."
   - condiţional: „*În caz de ploaie*, îmi voi lua umbrela."
   - concesiv: „*Cu tot efortul* depus, nu a terminat temele."

1. b Propoziţia subordonată subiectivă.

Propoziţia subordonată subiectivă *(SB)* îndeplineşte funcţia de subiect al unui element verbal sau adverbial din propoziţia regentă. Elementul verbal regent poate îndeplini, în propoziţia

regentă din care face parte, funcţia de predicat verbal sau nominal, ori - la un mod nepersonal - funcţia de subiect, atribut, complement. Exemple:

1. Regentul este exprimat printr-un **verb personal (predicativ sau copulativ)**:

„**(Cine) nu deschide** ochii 1/ **deschide** punga.“ 2/

„**(Cine) are** timp 1/ **se joacă** zilnic.“ 2/

„**(Cei ce)** se antrenează 1/ **sînt** mereu **pregătiţi**.“ 2/

Regentul verbal, fiind la un mod nepersoanl, nu mai îndeplineşte funcţia de predicat verbal sau nominal, ci alte funcţii:

- **complement circumstanţial:**

„**Venind** 1/ **(cine) era aşteptat**, 2/ **ne-am bucurat** mult.“1/

„**Părînd bolnav** 1/ **(cine) era** cu noi, 2/ **l-am internat**.“ 1/

- **subiect:**

„**A te ajuta** la timp 1/ (cine) **trebuie** 2/ **este favorabil**.“ 1/

2. Regentul este exprimat printr-un **verb impersonal**, reflexiv sau activ, la un mod personal sau nepersonal:

- la un mod personal, cu funcţie de **predicat verbal:**

„**S-a auzit** 1/ (că) **vom face** o excursie.“ 2/

„**Trebuia** 1/ (să) **plec** imediat la şcoală.“ 2/

„**Îmi place** 1/ (să) **citesc** foarte mult.“ 2/

- la un mod nepersonal, cu funcţie sintactică de **complement, subiect:**

„**Părîndu-i-se** 1/ (că) **ştie** prea multe, 2/ **nu** mai **citeşte**.“ 1/

„**A se crede** 1/ (că) **totul ni se cuvine** 2/ **este o greşeală**.“ 1/

3. Regentul este exprimat printr-o **expresie verbală impersonală**, al cărei verb copulativ **a fi** poate fi la un mod personal sau nepersonal:

- **la un mod personal**, cu funcţie de predicat nominal (împreună cu numele predicativ exprimat prin adverb sau locuţiune adverbială):

„**Este necesar** 1/ **(să) păstrăm** bunurile şcolii.“ 2/

„**Este de mirare** 1/ (că) **şi-a amintit** de mine.“ 2/

- **la un mod nepersoanl**, cu funcţie de complement în regentă:

„**Fiind necesar** 1/ **(să) plec** la bunici, 2/ **am alergat** imediat.“1/

4. Regentul este exprimat printr-un **adverb predicativ** sau printr-o **locuţiune adverbială predicativă:**

„**Desigur** 1/ (că) şi **noi venim** astăzi la şcoală.“ 2/

„**Fără îndoială** 1/ (că) **examenul va fi dificil**.“ 2/

Cuvintele care introduc (numite **elemente introductive sau conective gramaticale**) propoziţiile subiective sînt, ca părţi de vorbire:

Scanned with OKEN Scanner

1. **Conjuncţii subordonatoare: să, că, dacă, de, ca...să;**
„Îl **interesează** 1/ (să) **ştie** totul.“ 2/
„**Se ştia** 1/ (că) **voi pleca.**“ 2/
„**Nu se ştie** 1/ (de) **va veni.**“ 2/
„**Nu s-a ştiut** niciodată 1/ (dacă) **am fost plecat.**“ 2/
„**Ar fi trebuit** 1/ (ca) **Ileana** (să) **plece** ieri.“ 2/

2. **Pronume sau adjective relative, simple sau compuse:** *care, cine, ce, cît, cîtă, cîţi, cîte, cel ce, ceea ce, cei ce, cele ce:*
„Mă **interesează** 1/ (ce) **spui tu.**“ 2/ (**ce** = pronume)
„**Nu mă intereseaza** 1/ (ce) prostii **spui tu.**“2/ (**ce** = adjectiv relativ)

3. **Pronume sau adjective nehotărîte compuse cu ori-:** *oricare, oricine, orice, oricît, oricîtă, oricîţi, oricîte;*
„(**Oricine**) **seamănă** vînt 1/ **culege** furtună.“ 2/ (**oricine** = pronume);
(Oricare) **elev este întrebat** 1/ **îţi răspunde** corect.“ 2/ (**oricare** = adjectiv nehotărît)

4. **Adverbe relative-interogative; unde, cînd, cum, cît, încotro:**
„**Nu se ştie** 1/ (cînd) **se va întoarce** acasă.“ 2/
„Încă **nu s-a aflat** 1/ (unde) **vom pleca.**“ 2/

Topica şi punctuaţia propoziţiilor subiective

Propoziţiile subiective care îndeplinesc funcţia de subiect al unor verbe personale sau al unor locuţiuni verbale cu verbul la un mod personal precedă elementul regent şi sînt introduse prin pronume sau adjective relative ori nehotărîte. Această topică este uneori inversată, din motive de expresivitate a exprimării.

Propoziţiile subiective care au funcţia de subiect al unor verbe impersonale ori al unor expresii verbale impersonale stau după elementul regent. Aşezate înaintea elementului regent, SB capătă o epxresivitate deosebită:
„(Ce) **a făcut** acolo 1/ **nu s-a aflat** niciodată.“ 2/
„(Unde) **a stat** pînă acum 1/ **nu se ştie** încă.“ 2/

Subiectivele unor adverbe sau locuţiuni adverbiale predicative au întotdeauna topică fixă: după elementul regent. Tot poziţie fixă au şi subiectivele din grupul de trei propoziţii (SB+R+PR), în care R este un verb copulativ **a fi, a însemna:**
„(Ce) **ştiu** 1/ **este** 2/ (că) **nu ştiu tot.**“ 3/
„(Dacă) **învăţ** zilnic 1/ **înseamnă** 2/ (că) **reuşesc.**“ 3/
sau din grupul de trei propoziţii (SB+R+CZ, SB+R+CS), în care R este verbul impersonal **a fi:**
„(Dacă) **învăţ** 1/ **este** 2/ (pentru că) **vreau.**“ 3/
(Dacă) **învăţ** 1/ **este** 2/ (ca să) **reuşesc.**“ 3/

Scanned with OKEN Scanner

Indiferent de poziţia lor, propoziţiile subiective nu se despart de elèmentul lor regent, excepţie făcînd subiectivele unor verbe personale, care sînt reluate în regentă printr-un pronume demonstrativ sau nehotărît cu funcţie de subiect al aceluiaşi verb personal, şi care se despart prin virgulă de regentă:

„(Cine) **se scoală** de dimineaţă, 1/ **acela ajunge** departe." 2/
„(Să) **citesc**, 1/ (să) **repet**, 2/ (să) **fac** rezumate, 3/ *toate* îmi **sînt clare**." 4/

2.a. Delimitaţi textul şi precizaţi felul propoziţiilor:

„De la cei trimişi *s-a aflat* 1/ (că) 3/ (**ce**) *a fost adevărat* 2/ *nu* **s-a *putut* şti** cu precizie, 3/ (deoarece) acelora 4/ (**care**) *au cercetat* cazul 5/ le-*a fost imposibil* 4/ *(să) reconstituie* împrejurările 6/ (în care) *a avut loc* **sinucidere** 7/ şi mai ales cauzele 6/ (**care**) *au provocat*-o " 8/

1. P
2. SB (3)
3. SB (1)
4. CZ (3)
5. AT (4)
6. SB (4)
7. AT (6)
8. AT (6)

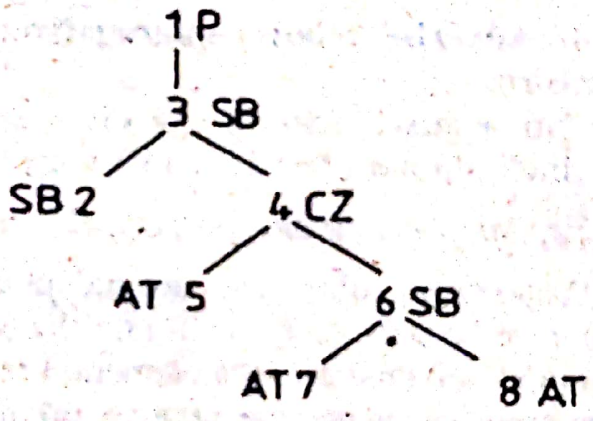

2.b. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate:

cu precizie = complement circumstanţial de mod, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, singular, Ac. precedat de prepoziţia simplă *cu*, nearticulat;

deoarece = conjuncţie subordonatoare, fără funcţie sintactică de parte de propoziţie, în frază este element de relaţie care introduce o cauzală;

acelora = complement indirect, reluat prin forma neaccentuată *le* a pronumelui personal exprimat prin pronume demonstrativ de depărtare, plural, dativ;

le = complement indirect, reia complementul indirect *acelora*, exprimat prin pronume personal, formă neaccentuată, persoana a III-a, plural, dativ;

a fost imposibil = predicat nominal, exprimat prin expresie verbală impersonală, alcătuită din:

Scanned with OKEN Scanner

- *a fost* = verb copulativ, impersonal, conjugarea a IV-a, diateza activă, intranzitiv, indicativ, perfect compus, are formă de persoana a III-a, singular;
- *imposibil* = nume predicativ, exprimat prin adverb de mod, simplu, gradul pozitiv.

UNIVERSITATEA PITEŞTI, TEOLOGIE-LITERE, ROMÂNĂ B, 1993

I. 1. *Complementul direct*

Complementul direct este partea secundară de propoziţie care arată asupra cărui obiect se exercită direct acţiunea exprimată de cuvîntul determinat.

Complementul direct are ca regent: un verb tranzitiv (la moduri personale sau nepersonale: Vedem *casele*; văzîndu-*l*; a-*l* vedea), o locuţiune verbală tranzitivă (al cărei verb este la un mod personal sau nepersonal: a băgat de seamă *ceva*; băgînd de seamă *ceva*) sau o interjecţie predicativă *(iată, iacă, uite, na, zău* etc.: Iată *cartea*).

Complementul direct este exprimat prin substantive, pronume, numerale cu valoare substantivală, cu sau fără prepoziţia *pe*: Priveşte *munţii*; Iată-*l pe Ion*; *mă* vede; priveşte *pe acela*; *nimica* n-oi strica; *pe cine* ajutăm; *pe care îl* îngrijea; *pe* toate *celelalte le* vede; îi ajută *pe amîndoi*; cunoşti *mii* de oameni; *pe al treilea* îl întoarseră; o să ia *unsprezece*). Este exprimat, de asemenea, prin verbe la modul infinitiv şi supin (...*a vorbi* de la dînsa am învăţat; pot *fi* munţi...; avem *de discutat*), precum şi prin adjective sau locuţiuni adjectivale substantivizate, precedate de prepoziţia *pe* (Sprijină *pe cel slab*; Ajută-*l pe cel din urmă*) ori prin interjecţii (Auzim deodată *trosc*!).

În vorbirea familiară sau populară, complementul direct este exprimat prin substantive precedate de prepoziţia *la* cu valoare cantitativă: Am mîncat *la mere*!; Am văzut *la lume*! etc.

Unele verbe au două complemente directe care răspund, concomitent, la cele două întrebări diferite (pe cine?, ce?): *A învăţa, a întreba, a sfătui, a povăţui, a ruga, a examina* etc., chiar şi *a trece* „a traversa": El *mă* întreabă *ceva*; El roagă *părinţii ceva*. Aceste verbe rămîn tranzitive cu un singur complement cînd trec la diateza reflexivă cu acuzativul sau la diateza pasivă:...el se întreabă *ceva*; noi sîntem întrebaţi *ceva*. Celelalte verbe care au un singur complement direct, dacă trec la forma pasivă sau reflexivă cu acuzativul, devin intranzitive.

Scanned with OKEN Scanner

În analiza complementelor directe, o problemă oarecum dificilă o constituie reluarea şi anticiparea unui complement sau a unei CD prin formele neaccentuate de acuzativ ale pronumelor personale: *îl* ajut pe el; *o* văd pe Ileana; pe mine nu *mă* supără; pe ea *o* ajutăm. Aceste complemente nu trebuie confundate cu cele două complemente ale verbelor cu dublă tranzitivitate, pentru că, de fapt, este un singur complement direct (exprimat prin substantiv, prin pronume accentuate, prin numerale etc.) care este anticipat sau relaut printr-o formă neaccentuată a pronumelui, care răspunde la aceeaşi întrebare.

Una dintre confuziile frecvente este cea din propoziţii de felul: Mergi *pe drumurile* tale; Iei *pe umeri* alta; Îi pierzi *pe drum*; Te superi *pe mine*; Sînt supărat *pe tine* etc., în care substantivele subliniate, precedate de prepoziţia *pe*, sînt considerate complemente directe, nu complemente circumstanţiale de loc, iar pronumele personale, forme accentuate precedate de prepoziţia *pe*, sînt considerate complemente directe în loc de complemente indirecte (care determină un verb reflexiv cu pronumele în Ac. şi, respectiv, un adjectiv provenit din participiu).

I.2. *Subordonata completivă directă*

Propoziţia subordonată completivă directă (*CD*) îndeplineşte funcţia de complement direct al unui verb tranbzitiv, al unei locuţiuni verbale tranzitive ori al unei interjecţii cu valoare predicativă din regentă:

- Verbe tranzitive la moduri personale sau nepersonale, unele dintre aceste verbe putînd avea, concomitent, două completive directe: a persoanei (care răspunde la întrebarea *pe cine*?) şi a obiectului (care răspunde la întrebarea *ce*?):

1. *(Pe cine)* **vine** 1/ **îl rog** 2/ (să) **mă ajute.** 3/
CD R CD

- Locuţiuni verbale tranzitive, al căror verb predicativ la un mod personal sau nepersonal este urmat de un substantiv în acuzativ cu prepoziţie: *a băga de seamă, a lua în rîs, a ţine minte* (= *în minte*):

1. *El* **a plecat** repede **băgînd de seamă** 1/ (că) **mă grăbesc.** 2/
R CD

- Interjecţii predicative:

1. **Uite** 1/ (*ce*) **s-a întîmplat.** 2/
R CD

Subordonatele CD sînt introduse prin: conjuncţii necircumstanţiale (*că, să, dacă, de, ca...să*), locuţiuni conjuncţionale (*cum că*), pronume şi adjective relative simple şi compuse, pronume şi adjective nehotărîte compuse cu *ori*: adverbe relative şi adjverbe nehotărîte compuse cu *ori*:

Scanned with OKEN Scanner

1. *El* **ştie** 1/ (cum că) *examenul* **va fi greu**. 2/
R CD
2. *El* **ştie** 1/ (oriunde) **ne ducem** *noi*. 2/

Completivele directe stau, în general, după elementul regent. Această topică poate fi inversată din motive expresive, afective. Cînd au topică normală, după regentă, CD nu se despart prin virgulă; cînd au topică inversă, înaintea regentei, se despart. O problemă importantă o constituie şi reluarea şi anticiparea CD prin forme neaccentuate ale pronumelor personale, acestea din urmă fiind întărite uneori şi ele prin pronume demonstrative sau nehotărîte cu valoare neutră:

- (Că) **n-ai să vii** deloc, 1/ **(una ca) asta n-o ştiam** ieri. 2/

II.a. Indicaţi felul propoziilor din text:

(Şi) 5/ (dacă) **bănuiala** 1/ (că) **el** *ar fi vinovat* de toate 2/ **(cîte)** *se-ntîmplaseră* 3/ (de cînd) *îşi făcuse apariţia* printre sătenii din Plopeni 4/ devenise aproape certitudine, 1/ *însemna* 5/ (că) **tot** 7/ **(ce)** *se spunea* despre ele 8/ *era necesar* 6/ *(să) fie luat în seamă*." 7/

(Marin Preda)

1. SB (5)
2. AT (1)
3. AT (2)
4. CT (3)
5. P
6. PR (5)
7. SB (6)
8. AT (7)

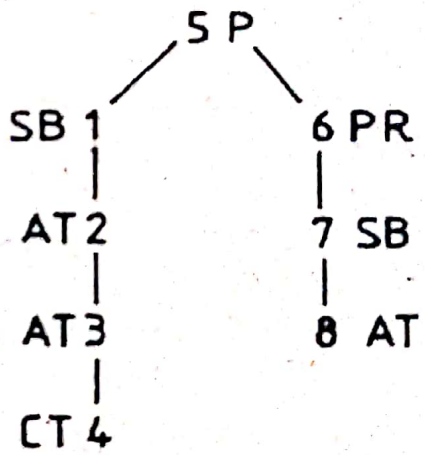

II.b. Faceţi analiza sintactică şi morfologică a cuvintelor subliniate:

ar fi vinovat = predicat nominal, alcătuit din:

- *ar fi* = verb copulativ, conjugarea a IV-a diateza activă, intranzitiv, optativ condiţional, prezent, persoana a III-a, singular;
- *vinovat* = nume predicativ, exprimat prin adjectiv variabil cu două terminaţii, masculin, singular, N, gradul pozitiv.

de toate = complement indirect, exprimat prin pronume nehotărît simplu - considerat de Gramatica Academiei adjectiv variabil (cu două terminaţii şi cinci forme flexionare) substantivat - feminin, plural, Ac. precedat de prepoziţia simplă *de*;

Scanned with OKEN Scanner

cîte = subiect, exprimat prin pronume relativ simplu, feminin, plural, N., subiect; în frază este element subordonator care introduce o atributivă.

de cînd = complement circumstanţial de timp, exprimat prin adverb de timp, relativ, precedat de prepoziţia simplă *de*; în frază, este element subordonator care introduce o temporală

Notă: Gramatica Academiei îl consideră locuţiune conjuncţională - deci fără funcţie sintactică de parte de propoziţie.

din Plopeni = atribut substantival prepoziţional, exprimat prin substantiv propriu, simplu, plural, defectiv de singular, Ac. precedat de prepoziţia simplă *din*;

să fie luat în seamă = predicat verbal, exprimat prin locuţiune verbală, cu verbul *a lua*, conjugarea I, diateza pasivă, conjunctiv, prezent, persoana a III-a, singular.

II. c. Faceţi familia cuvîntului *sat*:

sat	*săticel(-ucel)*
sătuc	*sătean*
sătuleţ	*săteancă*
satucean	*sătesc,-ească*
sătişor	

II.d. Daţi sinonime pentru termenii:

bănuială = *presupunere, ipoteză, prezumţie, suspiciune, circumspecţie;*

certitudine = *siguranţă, convingere, încredinţare, siguranţă;*

vinovat = *culpabil, condamnabil, blamabil, neîngăduit.*

UNIVERSITATEA PITEŞTI, EDUCAŢIE FIZICĂ, 1993

1.a) *Cazul dativ*

(A se vedea Universitatea Bucureşti, Teologie baptistă, 1993)

1.b) *Propoziţia subordonată predicativă*

(A se vedea Universitatea Iaşi, Birotică şi Universitatea Alba Iulia, Birotică, 1993)

Scanned with OKEN Scanner

2.a. Delimitaţi fraza în propoziţii şi precizaţi felul acestora:

„(Şi) lui 1/ (care) *înghiţea* în sec de foame 2/ nu-i *venea* 1/ *(să) spuie* drept, 3/ (deşi) abia *era* de şase ani, 4/ (căci) *simţea* pe mă-sa bolnavă greu, 5/ (şi) tot *zadarnic ar fi fost* 6/ (s)-o mai *mîhnească* şi **el** cu foamea lui." 7/

(Barbu Ştefănescu Delavrancea)

1. P
2. AT (1)
3. SB (1)
4. CV (1)
5. CZ (1)
6. CZ (1) — şi
7. SB (6)

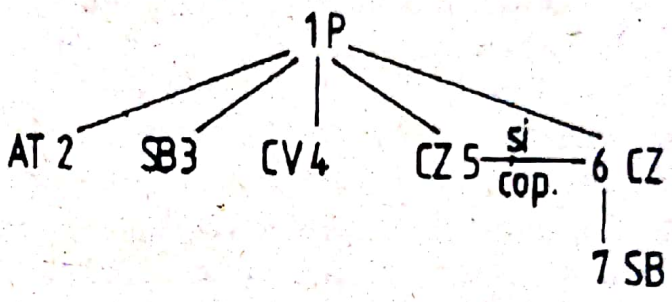

2.b. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate:

înghiţea = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea a III-a, diateza activă, tranzitiv, indicativ, imperfect, persoana a III-a, singular;

căci = conjuncţie subordonatoare, fără funcţie sintactică de parte de propoziţie, în frază este element de relaţie care introduce o cauzală.

s(ă) mîhnească = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea a IV-a, diateza activă, tranzitiv, conjunctiv, prezent, persoana a III-a, singular;

o = complement direct, exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, singular, feminin, Ac., formă neaccentuată;

(şi) *el* = subiect exprimat prin pronume personal, persoana a III a, singular, masculin, N; subiectul este întărit de adverbul de mod de întărire *şi*, fără funcţie sintactică de parte de propoziţie;

lui = atribut pronominal genitival, exprimat prin pronume personal, persoana a III-a singular, masculin, G.

Scanned with OKEN Scanner

UNIVERSITATEA PLOIEŞTI, LITERE, 1993

I.a. Să se împartă textul în propoziţii, să se arate felul lor şi realţiile dintre ele:

„(Şi) **Irinuca** avea o cocioabă veche de bîrne, cu ferestre cît palma, acoperită cu scînduri, îngrădită cu răzlogi de brad şi aşezată chiar sub munte, pe malul stîng al Bistriţei, aproape de pod.1/ **Irinuca** *era o femeie* nici tînără nici tocmai bătrînă; 2/ *avea* bărbat şi o fată balcîză şi lălîie, 3/ (de)-ţi *era* **frică** 4/ *(să) înnoptezi* cu dînsa în casă. 5/ *Noroc* numai 6/ (că) de luni dimineaţa şi pînă sîmbătă seara *n*-o mai *vedeai*, 7/ *se ducea* cu tată-său în munte, la făcut ferestrea 8/ (şi) *lucra* toată săptămîna ca un bărbat pentru nimica toată 9/ doi oameni cu doi boi, la vreme de iarnă, abia îşi *puteau* scoate mămăliga.10/ Ba la mulţi *se întîmpla* 11/ (de) *veneau* sîmbătă noaptea cu cîte un picior frînt sau cu boii stîlciţi,12/ (şi) **aceasta** le *era cîştig* pe deasupra. 13/

(Ion Creangă)

1. P
2. P — juxt.
3. P —
4. CNS (3)
5. CI (4)
6. P
7. SB (6) — juxt.
8. SB (6) —
9. SB (6) — şi
10. Apoz. (9)
11. P —
12. SB (11) — şi
13. P —

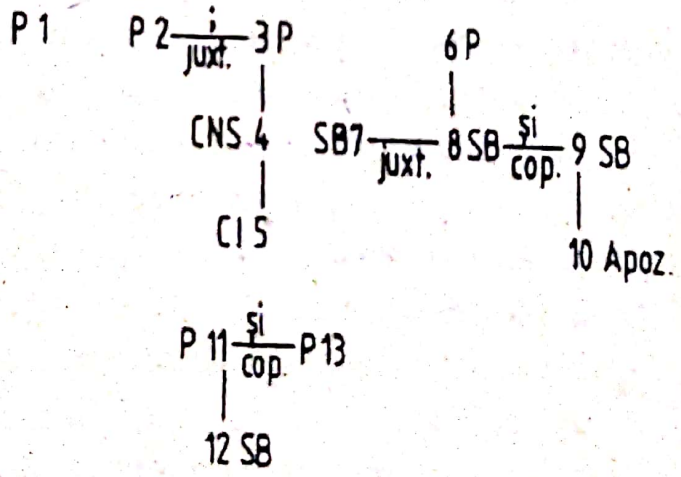

Notă: P 8 şi P 9 pot fi interpretate şi cauzale faţă de P 7, schema ar fi aceasta:

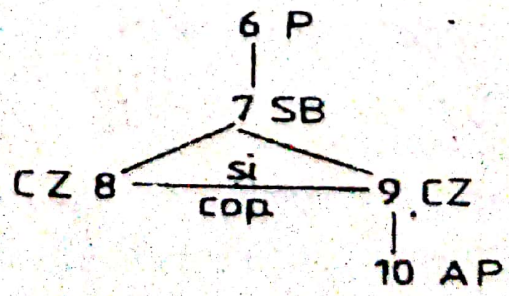

I.b. Să se analizeze morfologic şi sintactic predicatele din text:

avea = verb predicativ, personal, conjugarea a II-a, diateza activă, tranzitiv, indicativ, imperfect, persoana a III-a, singular, predicat verbal;

era o femeie = predicat nominal, alcătuit din:

- *era* = verb copulativ, personal, conjugarea a IV-a, diateza activă, intranzitiv, indicativ, imperfect, persoana a III-a, singular;
- *o femeie* = nume predicativ, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, singular, N, articulat cu articolul nehotărît proclitic *o*;

avea = verb predicativ, personal, conjugarea II-a, diateza activă, tranzitiv, indicativ, imperfect, persoana a III-a, singular, predicat verbal;

era = verb predicativ, impersonal, conjugarea a IV-a, diateza activă, tranzitiv, indicativ, imperfect, persoana a III-a, singular, predicat verbal;

să înnoptezi = verb predicativ, personal, conjugarea I, diateza activă, intranzitiv, conjunctiv, prezent, persoana a II-a, singular;

noroc = substantiv comun, simplu, neutru, singular, N, nearticulat; nume predicativ care împreună cu verbul copulativ *a fi* subînţeles formează un predicat nominal;

Notă: Substantivele *noroc* şi *păcat* formează un fel de expresii verbale impersonale cu funcţie sintactică de predicate nominale. Aceste substantive nearticulate funcţionează ca regente pentru subiective introduse prin conjuncţia subordonatoare *că*, avînd o valoare adverbială.

n(u) vedeai = verb predicativ, personal, conjugarea a II-a, diateza activă, tranzitiv, indicativ, imperfect, persoana a II-a, singular, predicat-verbal, formă negativă cu adverbul de mod de negaţie *nu*;

se ducea = verb predicativ, personal, conjugarea a III-a, diateza reflexivă - cu pronumele reflexiv *se*, formă neaccentuată în Ac., fără funcţie sintactică, morfem al diatezei reflexive; considerat de unii specialişti complement direct, morfem al diatezei active pronominale -, intranzitiv, la diateza activă a duce este tranzitiv, indicativ, imperfect, persoana a III-a, singular, predicat verbal;

lucra = verb predicativ, personal, conjugarea I, diateza activă, tranzitiv, indicativ, imperfect, persoana a III-a, singular, predicat verbal;

Scanned with OKEN Scanner

puteau = verb predicativ, personal, auxiliar de modalitate, conjugarea a II-a, diateza activă, tranzitiv, indicativ, imperfect, persoana a III-a, plural, predicat verbal;
se întîmpla = verb predicativ, impersonal, conjugarea I, diateza reflexivă - cu pronumele reflexiv *se*, formă neaccentuată în Ac., fără funcţie sintactică de parte de propoziţie, morfem al diatezei reflexive -, intranzitiv, indicativ, imperfect, are formă de persoana a III-a, singular, predicat verbal;
veneau = verb predicativ, personal, conjugarea a IV-a diateza activă, intranzitiv, indicativ, imperfect, persoana a III-a, plural, predicat verbal;
era cîştig = predicat nominal, alcătuit din,,
- *era* = verb copulativ, conjugarea a IV-a, diateza activă, intranzitiv, indicativ, imperfect, persoana a III-a, singular;
- *cîştig* = nume predicativ, exprimat prin substantiv comun, simplu, neutru, singular, nominativ, nearticulat.

I.c. Să se formeze familiile de cuvinte de la elementele lexicale subliniate în text:

tînără (adj.)	*făcut*
tînăr (substs.)	*(a) face*
tineret	*făcătură*
tinereţe	*făcăreţ*
tinerime	*refăcut*
tinerel	*(a) reface*
tinerică	*refacere*
(a) întineri	*(a) preface*
întinerire	*prefacere*
întinerit	*prefăcut*
(a) reîntineri	*(a) desface*
reîntinerit	*desfăcut*
reîntinerire	*desfacere*

II. Compuneţi o scurtă scrisoare în care să folosiţi şi verbele *a scrie, a descrie, a şti, a ţine, a reveni, a veni* la modul indicativ, timpul prezent, persoana a II-a, singular.

Formele verbale cerute sînt: *scrii, descrii, ştii, ţii, revii, vii.*

„Îţi scriu această scurtă scrisoare, chiar dacă tu nu-mi prea mai *scrii*. Sper că-mi *ştii* adresa. De-abia aştept să-mi *descrii* locurile pe unde călătoreşti. Ştiu că *ţii* să *revii* cît mai repede acasă, dar nu vrei să *vii* fără un bagaj cît mai bogat de impresii."

Scanned with OKEN Scanner

III. Stabiliţi forma corectă de la următoarele cuvinte:
repercursiune corect: *repercusiune*
a tranversa corect: *a traversa*
delicvent corect: *delincvent*
jurist-consult corect: *juriscònsult*
bleumaren corect: *bleumarin*
stress corect: stres
preceptor corect: *perceptor*
propietar corect: *proprietar*
enfază corect: *emfază*
prezumptiv corect: *prezumtiv*

Notă: forma *preceptor* este şi ea corectă, dar reprezintă un alt cuvînt, care este, de fapt, ieşit din uz.

IV. Să se găsească sinonimele neologice de la următoarele cuvinte şi să se alcătuiască propoziţii cu cuvintele găsite:\
sigur = cert, autentic: „E un lucru *cert*."
zgîrcit = avar, harpagon: „El e un *avar* incorigibil."
veşnic = etern, perpetuu, continuu: „Vă rămîne *etern* în sufletul nostru."
a hotărî = a decide, a fixa: „Soarta ta *s-a decis* acum."
prietenesc = amical, afectuos: „Are o atitudine *amicală* faţă de tine."

V. Să se construiască 5 fraze, în care conjuncţia *că* să introducă 5 tipuri diferite de subordonate:

SB: Se ştie / *că* examenul va fi greu.
PR: Problema este / *că* nu prea avem timp de pregătire.
AT: Să renunţăm la gîndul / *că* vom fi ajutaţi de alţii.
CD: Eu ştiu / *că* voi reuşi.
CI: Nici nu mă gîndesc / *că* nu vei reuşi şi tu.
CZ:Nu am venit / *că* nu am putut.
CV: Mama, /*că* e mamă / şi tot mă ceartă.
CNS: Ai citit de atîtea ori această lecţie / *că* o ştii pe de rost.

VI. Se se indice forma corectă, prin rescrierea propoziţiilor considerate fără greşeli:

1. a) Autobuzul era ticsit.
   b) Autobuzul era tixit.
   c) Autobusul era ticsit.

Răspuns: *Autobuzul era ticsit.*

2. a) Ea nu agreează ochii albaştri.
   b) Ea nu agrează ochii albaştrii.
   c) Ea nu agreează ochi albaştri.

Scanned with OKEN Scanner

Răspuns: *Ea nu agreează ochii albdştri.*

3. a) El nu îşi înşală nevasta.
   b) El nu î-şi înşeală nevasta.
   c) El nu îşi înşeală nevasta.

Răspuns: *El nu îşi înşală nevasta.*

4. a) Specialistul crează articole ştiinţifice.
   b) Specialistul creiază articole ştiinţifice.
   c) Specialistul creează articole ştiinţifice.

Răspuns: *Specialistul creează articole ştiinţifice.*

5. a) Nici unul nu copiază nici o dată la examen.
   b) Niciunul nu copiază niciodată la examen.
   c) Nici unul nu copiază niciodată la examen.

Răpsuns: *Nici unul nu copiază niciodată la examen.*

UNIVERSITATEA PLOIEŞTI, BIROTICĂ, 1993

La. Împărţiţi textul în propoziţii, stabiliţi felul propoziţiilor şi relaţia dintre ele:

„Mi-*e greu* 1/ (*să*)-mi *părăsesc* coliba, 2/ (în care) mi-*am petrecut* viaţa 3/ (şi) mi-am crescut copiii, 4/ (şi) mă *cuprinde* un fel de *spaimă* 5/ (cînd) *mă gîndesc* 6/ (să) *rămîn singură* într-însa; 7/ de aceea, 9/ *poate* 8/ că, mai ales de aceea, Ana îmi *părea prea tînără, prea aşezată*, oarecum *prea blîndă* la fire 9/ (şi)-mi *vine* 10/ *(să) rîd* 11/ (cînd) mi-o *închipuiesc* cîrciumăriţă.“ 12/

(Ioan Slavici)

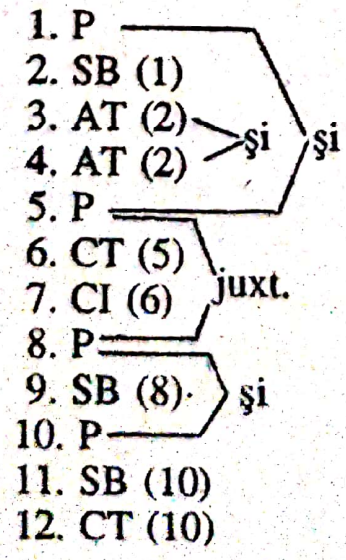

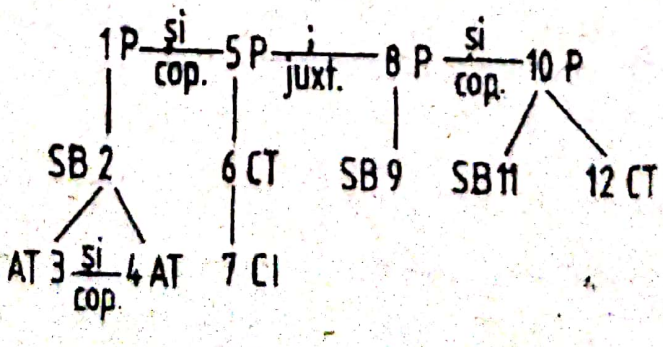

Notă: P 12 poate fi considerată subordonată CT şi faţă de P 11.

I. b. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate:

mă = complement direct, exprimat prin pronume personal formă neaccentuată persoana I, singular, Ac;

cuprinde = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, conjugarea a III-a, diateza activă, tranzitiv, indicativ, prezent, persoana a III-a, singular;

un fel de = atribut adjectival exprimat printr-o expresie echivalentă cu adjectivele pronominale nehotărîte *ceva, oarecare, vreo* sau cu adjectivele invariabile *asemenea, astfel* provenite din adverbe. Unii specialişti îl consideră atribut substantival prepoziţional.

spaimă = subiect, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, singular, N, nearticulat;

cînd = complement circumstanţial de timp exprimat prin adverb de timp relativ, în frază introduce o CT;

mă gîndesc = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, conjugarea a IV-a, diateza reflexivă cu pronumele reflexiv *mă*, formă neaccentuată în Ac., fără funcţie sintactică, morfem al diatezei reflexive, intranzitiv, indicativ, prezent, persoana I, singular;

să rămîn singură = predicat nominal, alcătuit din:

- *să rămîn* = verb copulativ, personal, conjugarea a III-a, diateza activă, intranzitiv, conjunctiv, prezent, persoana I, singular;
- *singură* = nume predicativ, exprimat prin adjectiv variabil cu două terminaţii, feminin, singular, N, gradul pozitiv.

II. Selectaţi neologismele din text şi introduceţi-le în propoziţii elaborate de dumneavoastră:

„Oricît de obtuză i se va fi părut lui Eminescu atmosfera de la „Junimea", oricîte nemulţumiri şi amărăciuni răsuflă din hîrtiile sale, seara de sîmbătă a societăţii îl atrăgea către ea ca un loc de relativă potolire a zbuciumelor vieţii şi de năzuinţe contemplative. Lui Eminescu îi plăcea cu tot zîmbetul dulce-amar din colţul gurii să citească la „Junimea" şi cînd se aşază la Bucureşti el continuă să frecventeze colonia junimistă din casa lui Maiorescu."

(G.Călineascu, „Viaţa lui Mihai Eminescu")

obtuz,-ă = „În mediile respective domină din păcate, o mentalitate obtuză evidentă."

atmosferă = „Era o atmosferă destinsă şi veselă."

societate = „Îmi place societatea pe care o constituie aceşti tineri."

Scanned with OKEN Scanner

relativ-ă = „Banii asigură o satisfacţie *relativă*."
contemplativ,-ă = „Avînturile sale sînt mai mult efuziuni *contemplative*."
(a) continua = „*Continuă* să-şi susţină punctul de vedere."
(a) frecventa = „Tînărul *frecventează* cu regularitate cursul de informatică."
colonie = „Grupul studenţilor filatelişti este o adevărată *colonie* de pasiune şi rafinament."
junimist,-ă = „Perioada de *junimist* a lui Eminescu a fost foarte fructuoasă în plan literar."

III. Găsiţi cinci contexte substantivale care să ilustreze diferitele sensuri ale adjectivelor: *curat, dulce, vechi.*

curat,-ă

1. „lipsit de murdărie":	*Haine curate.*
2. „îngrijit":	*Locuinţă îngrijită.*
3. „nevinovat, pur":	*Suflet curat..*
4. „senin":	*Cer curat.*
5. „transparent":	*Apă curată.*
6. „sonor, cristalin":	*Voce curată*

dulce

1. „proaspăt":	*Lapte dulce.*
2. „nesărat":	*Brînză dulce.*
3. „gingaş":	*Zîmbet dulce.*
4. „puţin înclinat":	*Pantă dulce.*
5. „temperat":	*Climă dulce.*
6. „plăcut":	*Fetiţe dulci*
7. „mîngîietor":	*Vorbă dulce*

vechi

1. „făcut de mult":	*Plug vechi.*
2. „vorbit într-o epocă îndepărtată":	*Limbă veche*
3. „preparat de multă vreme":	*Mîncare veche*
4. „fost":	*Vechea profesie.*
5. „ieşit din uz":	*Obicei vechi.*

IV. Arătaţi, în context, alcătuind scurte propoziţii, deosebirile semantice dintre cuvintele şi grupurile de cuvinte cu aceeaşi formă sonoră:

Scanned with OKEN Scanner

deloc „nicidecum": Nu plouă *deloc*.
de loc „originar, local": Noi sîntem *de loc* din Bucureşti.
altădată „odinioară" (în trecut): *Altădată* era mai bine.
altă dată „cu altă ocazie" (în viitor): *Altă dată* nu mai fac.
alt fel „nu acelaşi fel" (adjectiv nehotărît + substantiv neutru): Vrea *alt fel* de mîncare.
altfel „altminteri": Nu reuşeşti *altfel*.
decît „numai", „ca": Nu ştie *decît* joaca. Este mai bună *decît* mine.
de cît „prepoziţie + pronume interogativ": *De cît* ai nevoie?
într-una „în una": *Într-una* din zile, am lucrat foarte mult.
întruna „mereu": Vorbeşte *întruna*.

V. Explicaţi ortografia şi punctuaţia din textul următor:

„Murgule, murguţul meu,
Ce mi te-a dat taică-meu,
Datu-mi-te-a de-ajutor
La nevoie şi la zor"
(Folclor)

Semnele citării sau ghilimelele („") marchează reproducerea întocmai a unui citat dintr-un text scris.

Prima virgulă delimitează un substantiv în vocativ în cadrul propoziţiei; împreună cu a două virgulă marchează o apoziţie dezvoltată.

Prima cratimă (*te-a*) marchează rostirea într-o silabă a două cuvinte neaccentuate.

A doua cratimă marchează legătura dintre un adjectiv posesiv şi un substantiv nearticulat, grad de rudenie.

A treia virgulă (împreună cu a doua) marchează o atributivă explicativă.

Cele trei cratime (datu-mi-te-a): *rima* marchează legătura dintre un cuvînt neaccentuat (*mi*) şi un cuvînt accentuat (*datu-*); *a doua* marchează legătura dintre un grup de cuvinte neaccentuate *(te-a)* şi cuvîntul precedent accentuat; *a treia* marchează rostirea într-o silabă a două cuvinte neaccentuate (*te-a*).

Cratima (de-ajutor) marchează rostirea într-o silabă a unui cuvînt şi a unei părţi din cuvîntul următor *(de-a)*.

Punctul marchează finalul unei fraze cu propoziţii exclamative al căror ton este atenuat.

Scanned with OKEN Scanner

UNIVERSITATEA „EFTIMIE MURGU“ REŞIŢA, DREPT, 1993

I.1. Subliniaţi predicatele, împărţiţi fraza în propoziţii, arătaţi felul lor şi relaţiile dintre ele:

„O, **cine** *ştie*? 1/ *Poate* 2/ (că)
din trunchiul tău îmi *vor ciopli*
nu peste mult sicriul, 3/
(şi) liniştea 4/
(ce) *voi gusta*-o între scîndurile lui, 5/
o *simt* pesemne de acum: 4/
o *simt* 6/ (cum) **frunza** ta mi-o *picură* în suflet 7/
(şi) mut
ascult 8/ (cum) *creşte*-n trupul tău **sicriul**,
sicriul meu,
cu fiecare clipă 9/ (**care**) *trece*, 10/
gorunule de margine de codru.“ 8/

1. P indep.
2. P
3. SB (1)
4. P — şi
5. AT (4)
6. P
7. PRS (6) — şi
8. P
9. CD (8)
10. AT (8)

I. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate:

ce = complement direct, exprimat prin pronume relativ simplu, invariabil, substituie substantivul *liniştea*: feminin, singular, Ac., în frază este element subordonator care introduce o AT;

o = complement direct - determină verbul *simt*, exprimat prin pronume personal, formă neaccentuată, persoana a III-a singular, feminin, Ac., reia complementul direct *liniştea*;

simt = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea a IV-a, diateza activă, tranzitiv, indicativ, prezent, persoana I, singular;

pesemne = complement circumstanţial de mod, exprimat prin adverb de mod;

în suflet = complement circumstanţial de loc, exprimat prin substantiv comun, simplu, neutru, singular, Ac., precedat de prepoziţia simplă *în*, nearticulat;

Scanned with OKEN Scanner

II. Indicaţi zece cuvinte provenite de la cuvîntul de bază: *om*. Formaţi propoziţii cu aceste cuvinte.

Om

neom	Te porţi ca un *neom*.
omenos, -oasă	El este foarte *omenos*.
neomenos, -oasă	Se poartă *neomenos*.
omuşor	Este un *omuşor* neînsemnat.
omeneşte	Se va purta *omeneşte* sau *neomeneşte*?
neomeneşte	Vorbirea este o trăsătură *omenească*.
omenesc, -ească	Are un comportament *neomenesc*.
omenire	*Omenirea* trece prin momente de criză.
(a) omeni	*A omenit* pe toţi cei prezenţi.
omenit, -ă	*Omuleţul* de-abia ajunge la clanţa uşii.
neomenit, -ă	Nu rămine el *neomenit*.
omuleţ	

III. Subiectul: definiţie, prin ce poate fi exprimat, felurile lui (exemple). (A se vedea Universitatea Alba IUlia, Drept, 1993).

UNIVERSITATEA SIBIU, LITERE (ROMÂNĂ, A), 1993

1. *Predicatul*. Exprimare. Propoziţia subordonată predicativă (A se vedea Universitatea Iaşi, Birotică şi Universitatea Alba Iulia, Birotică, 1993)

2.a) Analiza sintactică a textului:

„(Pe cînd) *căutam* liceul, 1/ mi *se* mai *năzărise* 2/ (că), 3/ *prăjină* (cum) *eram*, 4/ (cînd) *vor afla* **ceilalţi** 5/ (că) *m-am înfăţişat* 6/*(să) dau* examen pentru clasa întîi 7/ mă *vor arăta* cu degetul 3/ (şi) *vor rîde* de mine 8/ (pînă) *se vor prăpădi*." 9/

(Z. Stancu)

1. CT (2)
2. P
3. SB (2) — şi
4. CZ (3)
5. CT (3)
6. CD (5) — şi
7. CS (6) — şi
8. SB (2) — şi
9. CT sau CNS (8)

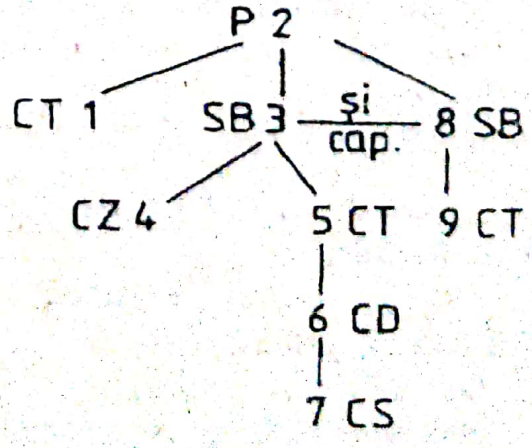

2.b) Analiza sintactico-morfologică a cuvintelor:

mi = complement indirect, exprimat prin pronume personal, formă neaccentuată, persoana I, singular, D;

se năzărise = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, impersonal, conjugarea a IV-a, diateza reflexivă - cu pronumele reflexiv *se*, formă neaccentuată în Ac., morfem al diatezei reflexive, fără funcţie sintactică -, indicativ, mai mult ca perfectul, are formă de persoana a III-a, singular;

prăjină = nume predicativ - care împreună cu verbul copulativ *eram* formează predicatul nominal -, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, singular, N, nearticulat;

ceilalţi = subiect, exprimat prin pronume demonstrativ de depărtare compus (de fapt, pronume demonstrativ de identificare), masculin, plural, N;

întîi = atribut adjectival, exprimat prin numeral ordinal cu valoare adjectivală, feminin, singular, Ac;

de mine = complement indirect, exprimat prin pronume personal, formă accentuată, persoana I, singular, Ac. precedat de prepoziţia simplă *de*.

UNIVERSITATEA SIBIU, DREPT (ECONOMIC ŞI ADMINISTRATIV), PSIHOPEDAGOGIE, CIBERNETICĂ, COLEGIU, 1993

1. *Complementul circumstanţial de loc, timp, mod şi subordonatele echivalente.*

Complementul circumsatnţial de loc este parte secundară a propoziţiei care arată locul unde se petrece acţiunea („Căutam *în iarbă*"), punctul de plecare („A venit *din Iaşi*"), direcţia („Voi pleca *spre Bucureşti*"), limita acţiunii („A ţesut *pînă în podul* casei"), spaţiul străbătut („A mers *pînă la şcoală*").

Complementul circumstanţial de loc răspunde la întrebările *unde, de unde, pînă unde, încotro*, adresate verbului, adverbului ori interjecţiei.

Este exprimat prin:

1. substantiv - în G şi Ac precedat de prepoziţii şi locuţiuni prepoziţionale:

„...*deasupra criptei*...se scutură"

„fîşneau *de printre pietre*"

- în D locativ, fără prepoziţii:

„Stă *locului*"; „Se aşterne *drumului*"

2. pronume - în G şi Ac. precedat de prepoziţii şi locuţiuni prepoziţionale:

„Veneau *în urma lor*"; „o uşă/ *deasupra căreia* atîrna..."

„Suflă *prin ea* vînturile iernii şi bat *peste dînsa* puhoaiele ploilor"; „oraşul / *în care* locuim"

- în D posesiv, formă neaccentuată, precedat de prepoziţii sau de locuţiuni prepoziţionale cu regim de G:

„...se înfăţişează *înainte-ne*"; „Stau *în juru-ţi*"

3. numeral cu valoare substantivală, adjectiv substantival în G sau Ac (deci orice substitut al substantivului):

„Stă *în faţa celor doi*"; „*Stă în faţa celor dragi*"

„Călătorul străin s-a aşezat *lîngă cei doi*"; „Se îndreaptă *spre cei dragi*".

4. verb la supin (considerat şi substantiv în Ac. precedat de prepoziţie):

„Duce vitele *la păscut*."

Notă: Ca verb la supin este complement de scop, iar ca substantiv în Ac. (provenit din verb la supin) este complement de loc.

5. adverb şi locuţiune adverbială de loc:

„*Mai încolo* e casa"; „Rămîn *în urmă*; „S-a aşezat *în faţă*"

Propoziţia subordonată circumstanţială de loc

Subordonata circumstanţială de loc (*CL*) îndeplineşte funcţia de complement de loc pe lîngă un verb din regentă. Poate avea ca regent un verb predicativ sau copulativ la mod personal sau nepersonal, precum şi o locuţiune verbală, ori un adverb. Răspunde la întrebările: *unde?, de unde?, pe unde?, încotro?*

CL folosesc ca mijloace de legătură:

- **adverbe relative:** *unde, încotro, cît*, precedate sau nu de prepoziţii;

- **adverbe nehotărîte** compuse cu *ori-*: *oriunde, orişiunde, orideunde, oriîncotro* etc.;

- **pronume sau adjective relative şi nehotărîte** compuse cu *ori-*, precedate de prepoziţiile: *către, spre, înspre* etc.

Locul CL este după elementul regent, dar, destul de frecvent, acesta poate fi schimbat înaintea regentei. Cînd sînt după elementul regent, nu se despart prin virgulă, decît dacă în regentă se află adverbul corelativ *acolo*:

Scanned with OKEN Scanner

P CL
„Să te duci 1/ (unde) te trimit!" 2/
P CL
„Acolo să te duci, 1/ (unde) te trimit!" 2/

Atenţie mare trebuie acordată şi *CL* intercalate, care, aşezate după un verb cu altă funcţie decît predicat în propoziţia regentă, dar înaintea predicatului regentei, trebuie aşezate între virgule.

Complementul circumstanţial de timp: definiţie, exprimare; circumstanţiala de timp: elemente introductive, topică, punctuaţie. Exemplificări.

Complementul circumstanţial de timp este partea secundară a propoziţiei care determină un verb sau o locuţiune verbală ori o interjecţie, arătînd timpul („...mă trezeşte...*într-o dimineaţă*"), durata („va sta acolo *trei ore*"), momentul începerii acţiunii („*De copil* încă, el admira..."), limite desfăşurării acţiunii („...se vede *pînă azi*"), frecvenţa repetării acţiunii („venea *zilnic*").

Este exprimat prin:

- substantive în Ac. fără prepoziţie, dar însoţite de adjective, numerale - care au funcţie separată de atribut adjectival - „Am aşteptat *trei ani*.", „A durat *zile* întregi" etc.;
- substantive în Ac. sau în G, cu prepoziţii şi locuţiuni prepoziţionale: „Am plecat *într-o noapte*", „... începe *o dată cu răsăritul* soarelui.", „Am sosit la şcoală *înaintea colegilor*".
- pronume în Ac. şi G precedate de prepoziţii şi locuţiuni prepoziţionale: „Vine acasă *o dată cu mine*.", „Plecară de la şcoală *înaintea acestuia*."
- numerale cu valoare substantivală, în G şi Ac., precedate de prepoziţii sau locuţiuni prepoziţionale: „Vine la mine *înaintea celor doi*.", „A sosit acasă *o dată cu cei trei*."
- adverbe, precedate sau nu de prepoziţii, şi locuţiuni adverbiale de timp: „...să plecă *ieri*", „*oricînd* e nevoie", „*de cînd* te cunosc", „*pe urmă* îi dădeau drumul", „în cele *din urmă*... meargă"
- verbe la gerunziu şi la infinitiv cu prepoziţii sau locuţiuni prepoziţionale: „... *dormind* visase", „*Ajungînd* acasă, a văzut...", „...s-au aşezat *înainte de a porni*", "... se chibzuiră *pînă a nu intra*"

Propoziţia subordonată circumstanţială de timp îndeplineşte funcţia de complement circumstanţial de timp al unui verb din propoziţia regentă. Verbul regent poate fi la un mod personal sau la un mod nepersonal, ori poate intra în structura unei locuţiuni verbale:

„El *a intrat*/ imediat ce a sosit."/ (CT determină un verb la un mod personal)

„*Intrînd*/ imediat ce a sosit,/ ne-a surprins asupra faptului." (CT are ca regent un verb la modul gerunziu)

„El *o ia la fugă*/ de cîte ori ne vede."/ (CT are ca regent o locuţiune verbală).

Subordonatele circumstanţiale de timp sînt introduse prin:

- adverbe relative: *cînd* şi *cît*, precedate sau nu de prepoziţii:

P CT

„A stat acolo/ cît a fost necesar."/

CT P

„Cînd a venit,/ atunci ne-am cunoscut."/

CT P

„De cînd te cunosc,/ am numai necazuri."/

- adverbul relativ *cum* cu valoarea locuţiunii conjuncţionale *imediat ce, îndată ce*:

CT P

„Cum veniră,/ şi plecară."

- adverbe nehotărîte compuse cu ori-: *oricînd, orişicînd, oricît, orişicît*:

CT

„Vine/ oricînd este chemat."/

CT

„Stă la noi/ oricît vrea."/

- conjuncţiile *pînă, dacă*:

CT

„Munceşte/ pînă ce înserează."/

CT

"Dacă veni/ mă găsi imediat."/

- locuţiuni conjuncţionale: *după ce, pînă ce, pînă să, înainte să, înainte ca să, în timp ce, în vreme ce, de cîte ori, ori de cîte ori, imediat ce, îndată ce, cît timp, cîtă vreme* etc.:

Scanned with OKEN Scanner

CT

„Pleacă/ după ce termină treburile."/

CT

„În timp ce erai plecat,/ am citit."/

Propoziţiile circumstanţiale de timp au în regentă adverbe sau locuţiuni adverbiale corelative cu sensul „îndată" - acestea au, de obicei, funcţie de complement circumstanţial de timp ca şi subordonată pe care o anunţă, asupra căreia insistă: *atunci, şi, cum*:

„Cum intră,/ cum mă văzu."/ (primul *cum* este relativ, al doilea este corelativ).

„A venit la mine, atunci/ cînd l-am chemat."/ (*atunci* sete adverb corelativ, *cînd* este relativ).

„După ce intră în clasă,/ se şî repezi spre tablă."/ (*după ce* este locuţiune conjuncţională care introduce CT, iar *şi* este adverb corelativ al temporalei).

Subordonatele CT stau, de obicei, după regentă, dar sînt aşezate şi înainte. Temporalele introduse prin *cum*, care au în regentă corelativul *cum*, stau totdeauna înaintea regentei.

Temporalele antepuse sînt despărţite prin virgulă, spre deosebire de cele postpuse. De asemenea, indiferent de poziţia lor, temporalele care au în regentă un corelativ se despart prin virgulă de regentă:

„Atunci să mă cauţi,/ cînd ţi-oi spune eu."/

„Imediat ce a venit,/ m-a şi sunat."/

Complementul circumstanţial de mod: definiţie, exprimare; circumstanţiala de mod: definiţie, elemente introductive, topică, punctuaţie. Exemplificări.

Complementul circumstanţial de mod este partea secundară a propoziţiei care arată modul sau felul cum se desfăşoară sau se înfăţişează o acţiune sau o calitate. El determină: *verbe* sau locuţiuni verbale (*citeşte* frumos; *ia* bine *aminte*), adjective (*frumoasă* ca soarele), *adverbe* (ştie *mai mult* decît toţi bărbaţii) şi interjecţii (*tuşti!* iute; *hai* mai repede).

Complementul circumstanţial de mod este exprimat prin:

- *substantive în Ac.* precedate de prepoziţii (ne explică *cu pricepere, cu calm*; miroase *a primăvară*; bun *ca pîinea* caldă - în ultimul exemplu, *ca* este adverb de mod comparativ cu valoare de prepoziţie) sau *în D* precedate de prepoziţiile

contrar, conform, asemeni („A lucrat *conform planului.*"; „Ard *asemenei unor lumînări.*")

- *pronume* în Ac. precedate de adverbele *ca, decît, cît* (cu valoare de prepoziţii), *din, dintre* (...mai bun *decît mine*, cel mai bun *dintre noi*)

- *numerale cu valoare substantivală* în Ac. cu prepoziţiile menţionate la pronume (...mai bună *ca a doua*) sau cu valoare adverbială (...munceşte *înzecit*, măsoară *de zece ori*);

- *adjective substantivate* în Ac. cu prepoziţii (...cel mai bun *dintre cei mai buni*);

- *adverbe de mod* sau locuţiuni adverbiale de mod („*Mult* mi-ar plăcea."; „Ştiu/ *cum* procedezi."; „Ea vorbeşte *respectuos.*"; „Doarme *buştean.*" (adverb provenit din substantiv prin schimbarea valorii gramaticale), „Este greşită *cu totul.*"; „Aţi spus-o *de mai multe ori.*", „*De cîte ori* aţi venit/");

- *interjecţii* („...şi *haidea-haidea* am ajuns."; „...*bîldîbîc*! căzu în apă.");

- *verbe* la gerunziu şi la infinitiv precedate de prepoziţii („...alunecă *foşnind*; „merge *schiopătînd*"; „...a plecat *fără a aştepta* răspunsul.").

Circumstanţiala de mod este propoziţia subordonată care îndeplineşte funcţia de complement de mod al unui verb, adjectiv sau adverb din regentă:

CM

„Cum îţi aşterni, 1/ aşa dormi." 2/;

CM

„Ea este mai frumoasă 1/ decît sîntem noi." 2/;

CM

„Ea munceşte mai mult 1/ decît muncim moi." 2/

În ultimele două fraze, circumstanţialele de mod determină un adjectiv şi, respectiv, un adverb la comparativ de superioritate. Aceste modale sînt confundate, din neatenţie, cu completivele indirecte.

Circumstanţialele de mod sînt introduse prin:

- adverbe de mod relative: *cum, cît, precum*

CM

„A cîştigat 1/cît a vrut." 2/

- locuţiuni conjuncţionale: *după cum, pe cum, după cît, pe cît, cu cît, fără să, de ce, fără ca să, ca şi cum, ca şi cînd, de parcă* etc.

CM

„Cu cît munceşti mai mult, 1/ cu atît ştii mai mult.";

Scanned with OKEN Scanner

CM

„Lucrează/ ca şi cum ar lucra pentru altul.";

- alte adverbe cu rol de conjuncţii subordonatoare: *decît, parcă*

CM

„Mergi 1/ parcă ai dormi." 2/

Modala are în regentă, frecvent, adverbe sau locuţiuni adverbiale corelative prin care se insistă asupra subordonatei. Aceste adverbe au adesea funcţie de complement de mod:

CM

„Aşa muncim, 1/cum ni se cere." 2/;

CM

„Muncim *aşa* 1/ cum ni se cere." 2/),

dar pot avea şi alte funcţii, spre exemplu nume predicativ în regentă

CM

„Ea este *aşa* 1/ cum i se cere." 2/).

Menţionăm şi alte perechi de elemente relative şi de elemente adverbiale corelative: *cît..., atît; atît...,cît; de ce..., de ce: de ce..., de aceea; la fel?(cum)* etc.

CM

„De ce învaţă mai mult, 1/ de ce ştie mai puţin." 2/;

CM

„Noi am muncit la fel 1/ cum aţi muncit şi voi." 2/)

Circumstanţialele de mod pot fi aşezate atît în urma regentei, cît şi înaintea acesteia, aşa cum se constată din exemple. Au topică fixa, înaintea regentei, cele introduse prin locuţiunea conjuncţională *de ce*. Cînd sînt postpuse, de obicei nu se despart prin virgulă de regentă; cînd stau înaintea acesteia, se despart. De asemenea, indiferent că sînt aşezate înaintea sau în urma regentei, dacă au un corelativ în regentă, se despart de aceasta prin virgulă (nu se despart dacă elementul corelativ precedă imediat relativul *aşa/cum; la fel/cum*).

2. Analiza sintactică a textului de mai jos şi sintactico-morfologică a cuvintelor subliniate:

„...Astfel de dimineaţă, 1/ (îndată ce) *auzea* vreun zvon de pe la argaţi sau alţi oameni umblători pe la curte, 2/ *se ducea* repede 1/ (*să*)-i *comunice* bătrînului Miron, adăugînd mereu 3/ (că) **părerea** lui *ar fi* 4/ *(să) profite* de ezitările ţăranilor 5/ (şi) *(să) părăsească* Amara 6/ (cît) mai *e* **timp** 7/ (căci) orice **rezistenţă** *ar fi inutilă* faţă de starea spiritelor prea încărcate...."8/

(L.Rebreanu)

Scanned with OKEN Scanner

1. P
2. CT (1)
3. CS (1)
4. CD (3)
5. PR (4)
6. PR (4)
7. CT (6)
8. CZ (6)

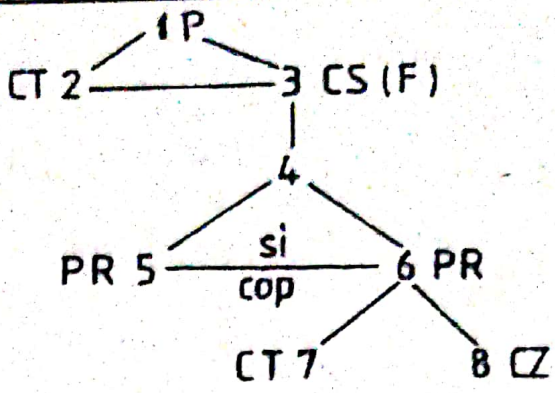

Analiza sintactico-morfologică a cuvintelor subliniate:

bătrînului = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv variabil cu două terminaţii, masculin, singular, D, gradul pozitiv, formă articulată cu articolul hotărît enclitic - *lui* preluat de la substantivul *Miron* pe care îl precede;

adăugînd = complement circumstanţial de mod (sau, după *Gram. Academiei*, element predicativ suplimentar), exprimat prin verb predicativ, nepersonal, conjugarea I, diateza activă, tranzitiv, modul gerunziu;

lui = atribut pronominal genitival, exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, singular, masculin, G;

e = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, conjugarea a IV-a, diateza activă, intranzitiv, indicativ, prezent, persoana a III-a, singular.

UNIVERSITATEA SIBIU, LITERE (ROMÂNĂ B), DREPT, TEOLOGIE-LITERE, JURNALISTICĂ

1. Cazurile substantivului şi funcţiile lor sintactice (A se vedea Universitatea Braşov, Litere, 1993)

2. Analiza sintactică a textului de mai jos şi sintactico-morfologică a cuvintelor subliniate:

„(Şi) 1/ (fiindcă) de cîtva timp *se ivise* **nişte tîlhari** pe acel munte, 2/ (**cari**) pîndea 3/ (**pe cei ce**) *veneau* 4/ (*să*)-şi *boteze* copii 5/ (şi)-i *omora* 6/, straşnică *poruncă dete* **împăratul** 1/ (ca *să*) *puie* oaste împrejurul fîntînei 7/, (*să*) *păzească* 8/ (şi) (*să*) *apere* pruncul, 9/ (cînd) *va fi* 10/ (*să*) *se ivească* **tîlharii**." 11/

(P.Ispirescu, *Basme, legende, snoave*)

a) Analiza sintactică:

P 1. *Şi... straşnică poruncă dete împăratul* = propoziţie principală, regentă pentru P 2, P 7, P 8, P 9;

P 2. *fiindcă de cîtva timp se ivise niște tîlhari pe acel munte* = propoziție subordonată circumstanțială cauzală față de P 1, regentă pentru P 3 și P 6;
P 3. *cari pîndea* = propoziție subordonată atributivă față de substantivul *tîlharii* din P 2, regentă pentru P 4;
P 4. *pe cei ce veneau* = propoziție subordonată completivă directă față de verbul tranzitiv, *pîndea* din P 3, regentă pentru P 5.

Notă: Intrucît pronumele relativ compus *cei doi* nu este admis de toți specialiștii, P 3 și P 4 pot avea următoarele structuri și valori sintactice:
P 3 = *cari pîndea pe cei* = AT
P 4 = *ce veneau* = AT față de pronumle demonstrativ *cei* din P 3.

P 5. *să-și boteze copiii* = propoziție subordonată circumstanțială de scop sau finală față de P 4;
P 6. *și-i omora* = propoziție atributivă față de substantivul *tîlhari* din P 2, coordonată cu P 3 prin conjuncția copulativă *și*;
P 7. *ca să puie oaste împrejurul fîntînei* = propoziție subordonată atributivă față de substantivul *poruncă* din P 1, regentă pentru P 10.

Notă: P 7 poate fi interpretată și ca *finală* față de locuțiunea verbală *dete poruncă* din P 1.

P 8. *să păzească* = propoziție subordonată, circumstanțială de scop sau finală față de P 7, regentă pentru P 10;
P 9. *și să apere pruncul* = propoziție subordonată circumstanțială de scop sau finală față de P 7, coordonată cu P 8 prin conjuncția copulativă *și*, regentă pentru P 10.

Notă: P 8 și P 9 pot fi considerate și ca atributive sau finale față de P 1, coordonate prin juxtapunere cu P 7;

P 10. *cînd va fi* = propoziție subordonată circumstanțială temporală față de P 7 (ori și P 8, P 9), regentă pentru P 11;
P 11. *să se ivească tîlharii* = propoziție subordonată subiectivă față de verbul impersonal *va fi* din P 10.

b) *Analiza sintactică a cuvintelor:*
acel = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal demonstrativ de depărtare, masculin, singular Ac;
cari = subiect, exprimat prin pronume relativ simplu, formă arhaică de masculin, plural - care substituie substantivul tîlhari -, nominativ, subiect; în frază este element de relație subordonator care introduce o AT;

Scanned with OKEN Scanner

împrejurul fîntînei = complement circumstanţial de loc, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, singular, G precedat de prepoziţia simplă *împrejurul*, articulat cu articolul hotărît *i*;

Notă: Articolul *-i* este ataşat la forma veche de G-D. sing. (echivalentă cu pluralul) *fîntîne* (azi neliterară).

va fi = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, imper sonal, conjugarea a III-a, singular.

UNIVERSITATEA „ŞTEFAN CEL MARE" SUCEAVA, LITERE (ROMÂNĂ A), 1993

I. 1. Delimitearea propoziţiilor, precizarea felului lor şi a raporturilor dintre ele:

„*Pesemne* 1/ (că) de atîţia ani 2/ (de cînd) *trăia* bine 3/ **Aristide** *ajunsese* 2/ (*să*) *creadă* 4/ (că) şi **alţii** *o duceau* tot aşa 5/ (şi) (că) *nu* le *priau* două mese una după alta, 6/ (cum) i-*ar fi priit* lui." 7/

(Marin Preda)

1. P
2. SB (1)
3. AT (2)
4. PR (2)
5. CD (4) — şi
6. CD (4) — şi
7. CM (6)

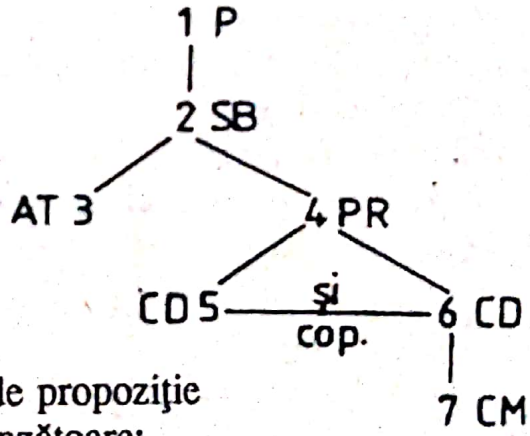

I. 2. Transformarea părţii de propoziţie *tot aşa* în propoziţia corespunzătoare:

tot aşa = complement circumstanţial de mod;

tot (cum) o duceau ei = propoziţie subordonată circumstanţială de mod, introdusă prin adverbul de mod relativ *cum* şi întărită de adverbul de mod de precizare *tot*.

II.1. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate din text:

alţii = subiect, exprimat prin pronume nehotărît, simplu, masculin, plural, N;

o duceau = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ,, personal, conjugarea a III-a, diateza activă, intranzitiv, indicativ, imperfect, persoana a III-a, plural, este însoţit de pronumele personal cu valoare neutră, formă neaccentuată în Ac., fără funcţie sintactică;

Scanned with OKEN Scanner

tot aşa = complement circumstanţial de mod exprimat prin adverb de mod, simplu, precedat de adverbul de mod de precizare *tot*, fără funcţie sintactică de parte de propoziţie; unii specialişti îl consideră totuşi complement de mod, determinînd adverbul *aşa*;

două = atribut adjectival, exprimat prin numeral cardinal propriu-zis, simplu, cu valoare adjectivală: feminin, nominativ;

mese = subiect, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, plural, N, nearticualt.

II.2. Construiţi enunţuri în care să existe pronume relative cu funcţiile sintactice de:

subiect:

Nu se ştie / *ce* s-a întîmplat.

Am văzut / *cine* a spart geamul.

nume predicativ:

Nu se ştie / *ce* vom deveni şi noi.

Nu ştiu/ *cine* eşti tu.

Spune-mi /*al cui* eşti.

atribut (pronominal);

Nu mi-ai spus/ *al cui* copil eşti.

complement direct:

Spune / *ce* citeşti.

Spune-mi/ *pe cine* ai văzut acolo.

complement indirect:

Am observat / *cui* i-ai scris.

Nu ştiu / *la ce* te gîndeşti.

II.3 Construiţi enunţuri în care verbele *a fi* şi *a ajunge* să aibă valaore predicativă şi copulativă.

Nu îmi *este* teamă de nimeni (valoare predicativă).

Mică *e* vacanţa mare (valoare copulativă).

Am ajuns foarte repede acasă (valoare predicativă).

Ai ajuns foarte repede director (valoare copulativă).

III.1. Ilustraţi în propoziţii sau fraze polisemia cuvîntului *cap*.

Îl doare *capul*.

Avea *cap* de matematician.

A ajuns la *capul* drumului.

El a fost *capul* răscoalei.

A plătit 1000 de lei pe *cap*

I s-a stricat *capul* de înregistrare.

Scanned with OKEN Scanner

III. 2 Alcătuiţi familia de cuvinte a cuvîntului *cap*.

cap	*căpucean*
căpşor	*căpetenie*
căpos, -oasă	*capeş* „încăpăţînat, hotărît“

III.3 Daţi zece exemple de locuţiuni care cuprind cuvîntul *cap*:

Locuţiuni verbale:

a da din cap,	*a (se) da peste cap,*
a se da cu capul de pereţi,	*a-şi face de cap,*
a(-i) se sui la cap,	*a(-i)* veni la cap.

Locuţiuni adverbiale:

din cap pînă în picioare,	*cu noaptea-n cap,*
pînă peste cap,	*cu cap,*
fără cap,	*cap la cap,*
de la cap;	

Locuţiuni adjectivale:

căzut în cap,	*bătut în cap,*
cu cap,	*fără cap,*
cu scaun la cap.	

UNIVERSITATEA „ŞTEFAN CEL MARE“ SUCEAVA
LITERE (ROMÂNĂ B), 1993

„**Acesta** *este scaunul* ţării 1/ **Ştefan cel Mare** 1-*a mutat* de la Suceava la Iaşi, 2/ (pentru ca) astfel *(să)*-şi *poată* apăra ţara mai bine chiar din mijlocul ei împotriva atacurilor turcilor şi tătărilor, 3/ (fiindcă) *vedea* bine 4/ că *nu era lesne* 5/ *(s)*-o *facă* din Suceava, 6/ **care**) *era* mult mai departe de hotarul dinspre turci.“ 7/

(D.Cantemir, *Descrierea Moldovei*)

1. P
2. P
3. CS (2)
4. CZ (3)
5. CD (4)
6. SB (5)
7. AT (6)

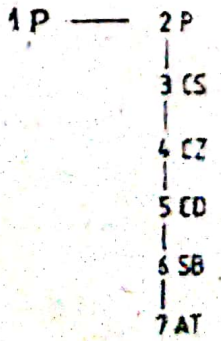

Scanned with OKEN Scanner

I. 2 Analiza sintactică şi morfologică a cuvintelor subliniate în text:

ţara = complement direct, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, singular, Ac, articulat cu articolul hotărît encliitic *-a*;

mai bine = complement circumstanţial de mod, exprimat prin adverb de mod, simplu, comparativ de superioritate;

din mijlocul ei = complement circumstanţial de loc, exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, singular, feminin, G precedat de locuţiunea prepoziţională „din mijlocul";

împotriva atacurilor = complement indirect, exprimat prin substantiv comun, simplu, neutru, plural, G. precedat de prepoziţia *împotriva*, articulat cu articolul hotărît enclitic *-lor*;

turcilor = atribut substantival genitival, exprimat prin substantiv comun, simplu, masculin, plural, G. articulat cu articolul hotărît enclitic *-lor*.

III.1. Construiţi o frază după următoarea schemă:

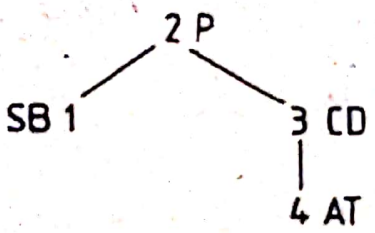

(**Cine**) *se scoală* de dimineaţă 1/ *poate* 2/ *(să) rezolve* tot 3/ (ce)-şi *propune*. 4/

1. SB (2)
2. P
3. CD (2)
4. AT (3)

II.2. Construiţi enunţuri care să cuprindă verbe cu funcţia sintactică de:

subiect:

E uşor *a scrie* versuri...

E mai greu *de scris* decît de învăţat.

atribut (verbal):

Am plăcerea *de a-ţi comunica* următoarele.

atribut (adjectival):

Mîncarea *gătită* de tine este foarte gustoasă.

complement direct:

Putem *constata* uşor ce avem *de corectat*.

nume predicativ:

Visul lui este *de a reuşi* la facultate

III.1. Găsiţi cîte minimum 3 sinonime pentru cuvintele:
hotar: graniţă, limită, frontieră
făţărnicie: ipocrizie, duplicitate, perfidie
a sosi: a ajunge, a veni, a pica
cinstit: onest, corect, integru.

Construiţi enunţuri care să probeze sinonimia termenilor.
Hotarul (graniţa, limita, frontiera) între cele două ţări se vede de aici.
Făţărnicia (ipocrizia, duplicitatea, perfidia) lui i-a înşelat pe mulţi.
A sosit (a ajuns, a venit, a picat) la timp.
Este un om *cinstit (onest, corect, integru)*.

III.2 Ilustraţi prin exemple schimbarea valorii gramaticale a cuvintelor:

frumos: Are un scris *frumos* (adjectiv).
Nu e *frumos* să minţi (adverb).
Frumosul acela nu este atent (substantiv).

of: *Of*! Ce mi-ai făcut? (interjecţie).
Are *un of* la inimioară (substantiv).

suferind: *Suferind de inimă, merge la medic (verb la gerunziu).*
El este un om *suferind* (adjectiv).
Acel *suferind* este ajutat de mulţi (subst.)

aşa: *Aşa* s-a întîmplat (adverb).
Aşa oameni, mai rar (adjectiv invariabil).

UNIVERSITATEA „ŞTEFAN CEL MARE" SUCEAVA, DREPT, 1993

I.1. Împărţiţi textul în propoziţii, arătaţi felul lor şi relaţiile dintre ele:

„Nu se ştie 1/ (dacă) **Ali** *era sincer* 2/ (sau) *vorbea* astfel 3/ numai (ca *să*)-şi *tragă* compătimirea lui Bathor. 4/ *Era* (însă) *de necrezut* 5/ (ca) **Sinan** *(să) aibă* cu dînsul numai atîtea oşti 6/ (cîte) *arăta* el,. 7/ (de vreme ce), 9/ (cînd) *a plecat* de la Tîrgovişte 8/ **armia** lui *întrecea* mult în număr pe a creştinilor 9/ (după cum) *mărturisesc* toţi **analiştii** contemporani." 10/

Scanned with OKEN Scanner

1. P
2. SB (1) } sau
3. SB (1) }
4. CS (3)
5. P
6. SB (5)
7. AT (6)
8. CT (9)
9. CZ (5)
10. CM (9)

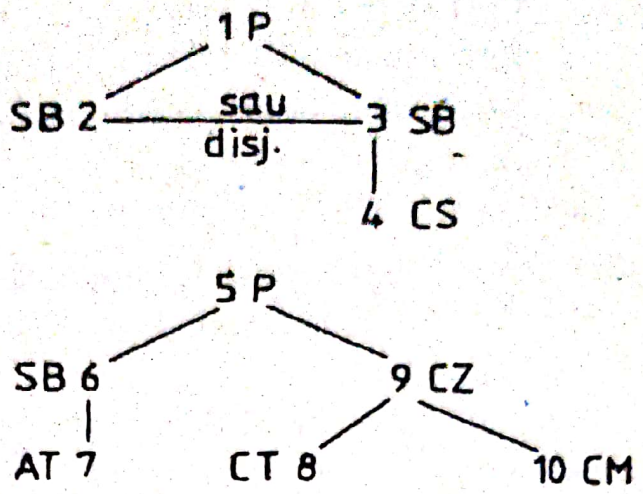

Notă: P 10 poate fi interpretată o CM incidentă.

II.2. Contrageţi ultima propoziţie a textului în partea de propoziţie echivalentă.

după cum mărturisesc toţi analiştii contemporani = CM
după mărturisirea (tuturor analiştilor contemporani) = complement circumstanţial de mod.

II.3 Analizaţi sintactico-morfologic cuvintele subliniate în text:

de necrezut = nume predicativ, exprimat prin locuţiune adverbială de mod, provenită din verb la supin negativ prin schimbarea valorii gramaticale; împreună cu verbul copulativ *era* formează o expresie verbală impersonală, cu funcţie de predicat nominal;

să aibă = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea a II-a, diateza activă, tranzitiv, conjunctiv, prezent, persoana a III-a, singular;

cu dînsul = complement indirect (sau sociativ), exprimat prin pronume personal, formă compusă, masculin, singular, Ac., precedat de prepoziţia simplă *cu*;

numai atîtea = atribut adjectival exprimat prin adjectiv pronominal nehotărît, simplu, feminin, plural, Ac. întărit de adverbul de mod compus *numai*, fără funcţie sintactică de parte de propoziţie distinctă.

oşti = complement direct, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, plural, cu sens colectiv, Ac. nearticulat;

cîte = complement direct, exprimat prin pronume relativ, simplu, feminin, plural, Ac., în frază este element subordonator care introduce o AT;

arăta = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea I, diateza activă, tranzitiv, indicativ, imperfect, persoana a III-a, singular;

el = subiect, exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, singular, masculin, N;

Scanned with OKEN Scanner

lui = atribut pronominal genitival, exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, singular, masculin G.

II. Construiţi enunţuri în care pronumele relativ *cine* să îndeplinească următoarele funcţii sintactice:
subiect: Nu se ştie */cine* va reuşi.
nume predicativ: Spune-mi */cine* eşti / şi *al cui* eşti.
atribut pronominal: Nu am aflat / *al cui* copil eşti.
complement direct: Problema lui este / *pe cine* să ajute.
complement indirect în D: Se tot întreabă / *cui* să-i scrie.
complement indirect în Ac.: Nu ştiu / *la cine* se tot gîndeşte.
complement de agent: Am observat / cu toţii / *de cine* ai fost îndrumat.
complement circumstanţial de loc: Nu am observat/*lîngă cine* s-a aşezat.

III.1. Formulaţi enunţuri în care să folosiţi următoarele perechi de cuvinte:
biografie: Am citit *biografia* lui Eminescu.
bibliografie: Pentru elaborarea lucrării, a folosit o bibliografie bogată.
a evalua: *Evaluează* calitatea stofei din ochi.
a evolua: Cariera lui *a evoluat* foarte bine.
a elucida: Pînă la urmă, lucrurile *au fost elucidate*.
a eluda: A fost pedepsit pentru că *a eludat* legea.
libret: Are un *libret* de economii.
livret: După terminarea serviciului militar, a primit un *livret*.
ingeniozitate: A dat dovadă de multă *ingeniozitate* în rezolvarea probleme.
ingenuitate: Greşelile pot fi puse pe seama *ingenuităţii* vîrstei.
minier: Industria *minieră* are dificultăţi financiare.
miner: Tatăl lui este *miner*.

III.2. Găsiţi cîte un sinonim şi cîte un antonim pentru următoarele cuvinte din text:

sincer:	deschis (sinonim)
	nesincer (antonim)
compătimire:	compasiune (sinonim)
	neîndurare (antonim)
a pleca:	a porni (sinonim)
	a veni (antonim)

III.3 Alcătuiţi familia lexicală a cvîntului *lucru* şi explicaţi modul de formare a fiecărui termen:

(a) lucra	=	rad. *lucr-* + suf. *-a*
lucrat	=	rad. *lucr-* + suf. *(a)t*
lucrătură	=	rad. *lucrat* + suf. *-ură*
(a) *prelucra*	=	pref. *pre-* + *lucra*
prelucrat	=	rad. *prelucr-* + *-at*
lucruşor	=	*lucru* + suf. *-(u)şor*
lucruleţ	=	*lucru* + suf. -(u)leţ

Scanned with OKEN Scanner

UNIVERSITATEA TÎRGOVIŞTE, TEOLOGIE-LITERE, BIROTICĂ, 1993

I.1. Faceţi analiza sintactică a frazei, indicînd felul propoziţiilor şi raporturile sintactice dintre propoziţii:

„(Dacă) *am reuşit* 1/ *(să) dau* ceva valabil neamului meu, 2/ apoi 3/ toate laudele 4/ (pe care) le *primesc* cu recunoştinţă 5/ *vreau* 3/. *(să)* le *întorc* umiliţilor şi ofensaţilor vieţii, acelora 4/ (care) *s-au petrecut* ca frunzele şi florile anotimpurilor 6/ (şi) (care) totuşi mi-*au transmis* depozitul lor 7/ (ca *să*)-l *pun* în faţa lumii nouă, mărturie pentru nedreptatea imensă 8/ (pe care) *au suferit*-o." 9/

(Mihail Sadoveanu)

1. CZ
2. CD (1)
3. P
4. CD (3)
5. AT (4)
6. AT (4)
7. AT (4)
8. CS (7)
9. AT (8)

şi

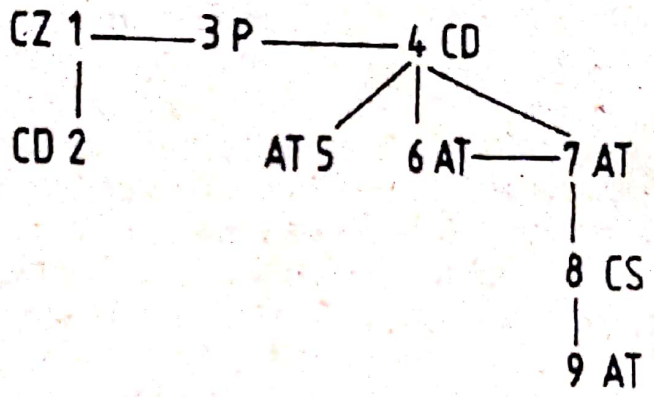

I.2. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate:

dacă = conjuncţie subordonatoare simplă, fără funcţie sintactică de parte de propoziţie, în frază are rolul de a introduce o cauzală;

am reuşit = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea a IV-a, diateza activă, tranzitiv, indicativ, perfectul compus, persoana I, singular;

să dau = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea I, diateza activă, tranzitiv, conjunctiv, prezent, persoana I, singular;

ceva = complement direct, exprimat prin pronume nehotărît, compus, Ac.;

valabil = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv variabil, cu două terminaţii, neutru, singular, Ac., gradul pozitiv;

neamului = complement indirect, exprimat prin substantiv comun, simplu, neutru, singular, D, articulat cu articolul hotărît enclitic *-lui*;

meu = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal posesiv, persoana I, singular, D.

Scanned with OKEN Scanner

II. Definiţi adjectivul, adverbul şi atributul şi arătaţi care sînt felurile lor (cu exemple).

Adjectivul fără grade de comparaţie (exemple).

Adjectivul este partea de vorbire flexibilă care exprimă însuşiri ale obiectelor: casă *mare, înaltă, luminoasă* etc.

Adjectivele propriu-zise sau calificative caracterizează un obiect: copac *înalt*;

Adjectivele determinative individualizează un obiect: copacul *acela*, copacul *al doilea*.

După flexiune adjectivele calificative sînt:

- *variabile* - cu două terminaţii: *înalt,-ă, acru,-ă*, silitor,-oare;
- cu o terminaţie la N-Ac. singular: *mare, tare, rece, limpede* etc.
- *invariabile: cogeamite, propice, maro, asemenea* (om) etc.
(om) (haine)

După aspectul strucnturii morfematice:

- *simple: mare, bun, verde, roşu, neîndemînatic, precumpănitor* etc.
- *compuse: cuminte, comsecade, bleumarin, gri-bleu, româno-francez, propriu-zis* etc.

Adverbul este partea de vorbire neflexibilă care exprimă o circumstanţă a unei acţiuni, a unei stări sau a unei însuşiri *lin* (vioarele răsună), (a călătorit) *bine*, (stă) *aproape, adînc* (îndurerat).

După structură adverbele sînt:

- *simple:bine, repede, aşa, cum* etc.
- *compuse: astăzi, altundeva, oarecum, nicicînd, mîine-dimineaţă* etc.
- *locuţiuni adverbiale: în faţă, pe negîndite, din cînd în cînd, zi de zi* etc.

După criteriul semantic, adverbele şi locuţiunile adverbiale sînt:

de loc: unde, acolo, oriunde, în faţă etc.

de timp: cînd, oricînd, din cînd în cînd etc.

de mod: cum, aşa, mai, decît, numai, pe neaşteptate etc.

de cauză: de aceea, pentru aceea, de aia, de asta etc.

de scop: înadins, dinadins, într-adins, de aceea, de aia etc.

Atributul este partea secundară de propoziţie care determină un substantiv, un pronume sau un numeral cu valoare substantivală, ori cuvinte, grupuri de cuvinte cu valoare substantivală:

Caietele *mele*; acelea *de acolo*; cei trei *de ieri*; „de" *rostit* clar; „s-au" *din propoziţia*.

Atributul este de şase feluri:

1. Substantival
   a) genitival: cărţile *elevilor*.
   b) prepoziţional: cărţile *din faţa elevilor*; plecarea *la facultate*.

Scanned with OKEN Scanner

c) apoziţional: el, *autorul*, a introdus....
d) în dativ: Preot *deşteptării* noastre
2. Pronominal
a) genitival: cărţile *lui (dumnealui, altora)*
b) prepoziţional: cărţile *din faţa lui*
c) apoziţional: Maria, *ea*, nu a venit
d) în dativ: *îşi* părăseşte coliba; gîndu-*mi* era la tine.
3. Adjectival: haine *groase*, *aceste* cărţi, *doi* elevi, romane *răsfoite*.
4. Verbal: plăcerea *de a citi*; pasiunea *pentru citit*.
5. Adverbial: casa *de acolo*.
6. Interjecţional: Se aude chemarea ei: *pitpalac!*
Adjective fără grade de comparaţie (exemple):
superior, inferior, major, minor, maxim, optim, general, deplin, egal, complet, pulmonar, întreg, colosal, gigantic, imens, etc.

III. Despărţiţi în silabe cuvintele următoare:
conjuncţie = con-junc-ţi-e
dezechilibru = dez-e-chi-li-bru
ineficacitate = in-e-fi-ca-ci-ta-te
inerent = i-ne-rent
somptuos = somp-tu-os
sublinia = sub-li-ni-a

UNIVERSITATEA TÎRGOVIŞTE, DREPT, 1993

I. Faceţi analiza stilistică a următorului fragment:

„Şi ca nouri de aramă şi ca ropotul de grindeni,
Orizontu-ntunecîndu-l, vin săgeţi de pretutindeni,
Vîjîind ca vijelia şi ca plesnetul de ploaie...
Urlă cîmpul şi de tropot şi de strigăt de bătaie.
În zadar striga-mpăratul ca şi leul în turbare,
Umbra morţii se întinde tot mai mare şi mai mare."
(M.Eminescu, *Scrisoarea III*)

Fragmentul concentrează o mare diversitate de figuri de stil, care contribuie convergent la realizarea unei foarte sugestive scene de luptă din perioada medievală. Seria de comparaţii (ample) („*ca nouri...*", „*ca ropotul...*" „*ca vijelia...*", „*ca plesnetul...*", „*ca şi leul...*" încadrează celelalte figuri de stil, creînd o atmosferă dinamică, încordată, marţială. Ea este secondată, ca efect de acumulare şi măsură progresivă, de adverbele (perechi sau singulare) însoţitoare ale formulelor

descriptiv-comparative (*„şi ca...şi ca"*, *„ca...şi ca"*, *„şi de... şi de"*, *„ca şi"*, *„şi mai"*) care asigură impresia de ritm susţinut şi accelerat. Simetria textului este completată de repetarea în primele patru versuri, a prepoziţiei *de*, componentă a unor atribute descriptive cu funcţie metaforică (*de aramă, de grindeni, de ploaie, de bătaie*) sau a unor circumstanţiale cu rol de încadrare temporală, cauzală (*de pretutindeni, de tropot, de strigăt*).

Foarte multe cuvinte din text se încadrează direct în cîmpul semnatic implicat în descriere (bătălia) şi în cel de referinţă metaforică (furtuna): *nouri, ropot, grindeni, -ntunecîndu-l, săgeţi, vîjîind, vijelia, plesnetul, ploaie, urlă, tropot, strigăt, bătaie, striga, turbare, umbra morţii, se întinde*. Metafora se extinde, astfel, la întregul text, realizînd un adevărat „cîmp metaforic". Unele dintre ceste cuvinte acompaniază acustic, prin structura fonetică, sensul textului: *nouri, ropotul, grindeni, orizontu-ntunecîndu-l, săgeţi, vîjîind, vijelia, plesnetul, urlă, tropot, strigăt, în zadar, striga, turbare.*

II. Definiţi adjectivul, adverbul şi atributul şi arătaţi care sînt felurile lor (cu exemple).

Adjective fără grade de comparaţie (exemple).

(A se vedea rezolvarea subiectului II de la Universitatea Tîrgovişte, Teologie-Litere, Birotică, 1993)

III. Despărţiţi în silabe următoarele cuvinte:

(A se vedea rezolvarea subiectului III de la Universitatea Tîrgovişte, Teologie-Litere, Birotică, 1993).

UNIVERSITATEA „C.BRÂNCUŞI" TÎRGU JIU, DREPT, 1993

I. Analizaţi sintactic textul următor, subliniaţi predicatele şi încercuiţi elementele de relaţie, arătaţi felul propoziţiilor şi stabiliţi raporturile dintre ele; alcătuiţi schema frazei:

„Rămăsei mut în faţa acestei declaraţii oarbe 1/ (în care) *erau concentrate* ca într-un nucleu indestructibil **acceptarea** fără cenzură 2/ (*a ceea ce*) *sîntem*, 3/ **trufia** liniştită a unei vechi descoperiri 2/ (c^) *nu putem* 4/ (*să*) *fim* 5/ *(cum) nu sîntem* 6/ (şi) (că) nici o **aventură** n-a putut 7/ (şi) *nu va putea* ispiti acest eu, bun sau rău, 8/ (**care**) constituie singura realitate a celui 9/ (căruia) îi *e dat* 10/ (*să*) parcurgă o viaţă, 11/, *(să) accepte* 12/ (*să*) *lupte* cu sine." 13/

1. P
2. AT (1)
3. AT (2)
4. AT (2)
5. CD (4) } şi
6. PR (5)
7. AT (2) } şi
8. AT (2)
9. AT (8)
10. AT (9)
11. SB (10) } juxt.
12. SB (10)
13. CD (12)

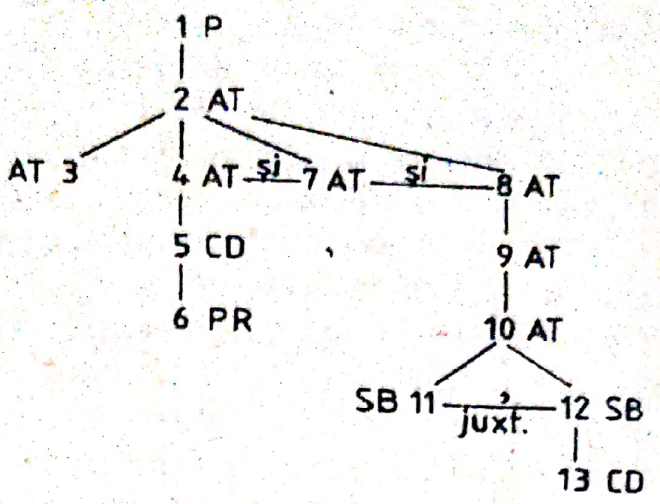

II. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate din text:

în faţa... declaraţii = complement indirect, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, singular, G precedat de locuţiunea prepoziţională „în faţa", nearticulat.

acestei = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal demonstrativ de apropiere, feminin, singular, G;

oarbe = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv variabil, cu două terminaţii, feminin, singular, G, pozitiv - fără comparaţie;

ca într-un nucleu = complement circumstanţial de mod comparativ, exrpimat prin substantiv comun, simplu, neutru, singular Ac. precedat de prepoziţia simplă *întru* şi de adverbul de mod comparativ *ca*, articulat cu articolul nehotărît proclitic *un*;

nici o = atribut adjectival exprimat prin adjectiv pronominal negativ compus, feminin, singular, N;

nu va putea = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea a II-a, diateza activă, tranzitiv, indicativ, viitor, persoana a III-a singular, formă negativă cu adverbul de mod de negaţie *nu*;

ispiti = complement direct, exprimat prin verb predicativ, nepersonal, conjugarea a IV-a, diateza activă, tranzitiv, infinitiv, prezent;

singura = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv variabil, cu două terminaţii, feminin, singular, Ac. formă articulată cu articolul hotărît enclitic *-a* preluat de la substantivul *realitate* pe care îl precedă, pozitiv - fără comparaţie;

realitate = complement direct, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, singular, Ac, articulat cu articolul hotărît enclitic *-a*, preluat de adjectivul *singura* care îl precedă.

Scanned with OKEN Scanner

Notă: Unii specialişti consideră că verbul *constituie* este copulativ, în această situaţie *constituie...realitate (a)* ar fi deci un predicat nominal.

Se paote uşor demonstra că substantivul *realitate(a)* nu este nume predicativ, ci este complement direct, prin simpla antepunere faţă de verbul *constituie:* obligatoriu substantivul va fi realuat printr-o formă neeacentuată a pronumelui personal, cu funcţie de complement direct - care reia complementul direct „realitatea":

Realitatea *o* constituie acest cu.

a celui = atribut pronominal, genitival, exprimat prin pronume demonstrativ de depărtare, masculin, singular, G, precedat de articolul posesiv genitival *a*;

căruia = complement indirect, exprimat prin pronume relativ, simplu, masculin, singular, D; în frază este element de relaţie subordonator - introduce o atributivă;

cu sine = complement indirect, exprimat prin pronume reflexiv, formă accentuată, persoana a III-a, singular, Ac. precedat de prepoziţia simplă *cu*.

III.a Demonstraţi prin scrute enunţuri că *a ţine* şi *a trata* sînt cuvinte polisemantice.

1. Cursul de informatică *ţine* trei luni.
2. Camionul *ţine* 16 tone.
3. Podul *ţine* o sarcină de 100 de tone.
4. Vinul acesta *ţine* numai un an.
5. Tînărul *ţinea* („era căsătorit cu") fata primarului.
6. Fundaşul *l-a ţinut* de tricou.
7. Trucul vostru *nu ţine*.
8. Prinde capătul scîndurii şi *ţine-l* bine!

1. Vinul alb *se tratează* cu sulf.
2. Ne-*a tratat* cu o cafea.
3. *Am tratat* două zile cu reprezentanţii lor.
4. Deşi era supărat, l-*a tratat* foarte bine.
5. *A fost tratat* în cea mai bună clinică.

Scanned with OKEN Scanner

b) Formaţi familii de cuvinte de la: *prieten, a crede, alb*

prieten	*(a) crede*	*alb*
neprieten	*credul*	*albuţ*
prietenie	*credulitate*	*albeaţă*
prietenos	*credinţă*	*albime*
neprietenos	*necredinţă*	*(a) albi*
(a se) împrieteni	*credincios*	*albitură*
împrietenire	*necredincios*	*albit*
(a se) reîmprieteni	*credibil*	*(a) realbi*
reîmprietenire	*incredibil*	*realbitură*
	necredibil	
	credibilitate	
	necredibilitate	

c. Despărţiţi în silabe următoarele cuvinte: *sancţiune, anorganic, untdelemn, continuu, altundeva, coordonare.*

sanc-ţi-une	*unt-de-lemn*	*alt-un-de-va*
an-or-ga-nic	*con-ti-nu-u*	*co-or-do-na-re.*

Scanned with OKEN Scanner

IV

SUBIECTE DATE LA ADMITEREA ÎN ŞCOLI PROFESIONALE ŞI POSTLICEALE

IULIE, 1993

1. Caracterizaţi personajul Dănilă din naraţiunea „La vulturi!" de Gala Galaction.

2. Se dă textul:

„În ziua aceea *nu era* nici un **nor** deasupra, 1/ (şi) uriaşii **munţi**, 2/ (**care**) atâtea zile *frământaseră* 3/ (şi) *sloboziseră*, din coamele lor zbârlite, până la cer, ploile, trăsnetele şi şuvoaiele, 4/ *erau* acum *blajini şi tihniţi*..."2/

a) subliniaţi predicatele şi precizaţi felul lor:

nu era = predicat verbal
erau blajini şi tihniţi = predicat nominal (format din verbul copulativ şi numele predicativ multiplu)
frământaseră = predicat verbal
sloboziseră = predicat verbal.

b) delimitaţi propoziţiile şi indicaţi felul lor:

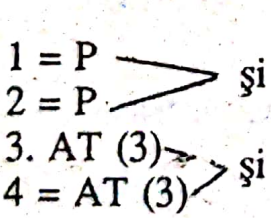

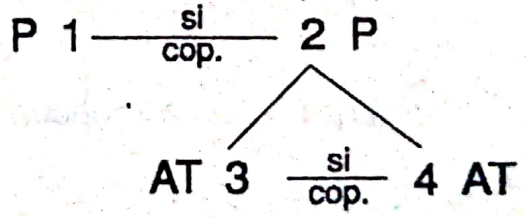

c) analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate:

iceea = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal demonstrativ de depărtare, feminin, singular, acuzativ;
munţi = subiect, exprimat prin substantiv comun, simplu, masculin, plural, nominativ, articulat cu articolul hotărât enclitic *-i*, preluat de adjectivul *uriaşii* care îl precede;
sloboziseră = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea a IV-a, diateza activă, tranzitiv, indicativ, mai mult ca perfectul, persoana a III-a, plural;

Scanned with OKEN Scanner

zbârlite = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv variabil, cu două terminaţii, provenit din verb la participiu, feminin, plural, acuzativ, gradul pozitiv;
şuvoaiele = complement direct - face parte din complementul direct multiplu, „ploile, trăsnetele şi şuvoaiele" - exprimat prin substantiv comun, simplu, neutru, plural, nominativ, articulat cu articolul hotărât enclitic *-le*.

d) scrieţi patru cuvinte care s-au format prin derivarea de la cuvântul *nor;* explicaţi cum s-au format:
norişor = substantiv format din *nor* + sufixul *-işor*
noros, oasă = adjectiv format sin *nor* + sufixul *-os*
noruleţ = substantiv format din *nor* + sufixul *-uleţ*
(a se) *înnora* = verb format din prefixul *în-* + substantivul *nor* + sufixul *-a*
înnorare = substantiv format din *înnora* (= *în-*, *nor*, *-a*) + sufixul *-re*;

ŞCOALA PROFESIONALĂ, DOLJ, IULIE, 1993

I. Povestiţi conţinutul nuvelei „La vulturi!" de Gala Galaction.

II. se dă fraza:

Trec **furnici** ducând în gură de făină marii saci, 1/
(Ca *să) coacă* pentru nuntă şi plăcinte şi colaci, 2/
(Şi) **albinele-***aduc* miere, 3/ *aduc* colb mărunt de aur, 4/
(Ca) cercei din el *(să) facă* cariul, 5/ (**care**)-*i meşter* faur." 6/

Cerinţe:

1. Despărţiti fraza în propoziţii şi arătaţi felul acestora:

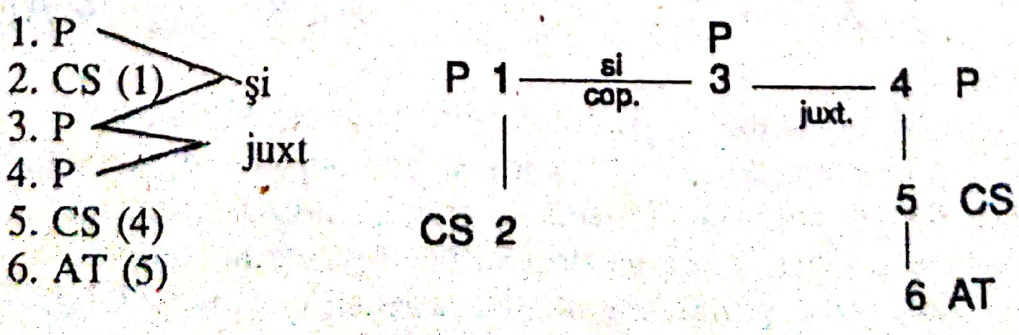

2. Analizaţi sintactico-morfologic cuvintele subliniate:
furnici = subiect, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin - substantiv epicen-, singular, nominativ, nearticulat;

Scanned with OKEN Scanner

marii = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv variabil cu o terminaţie, simplu, se acordă cu substantivul *saci*: neutru, plural, acuzativ, gradul pozitiv, are formă articulată cu articolul hotărât enclitic *-i* preluat de la substantivul *saci* pe care îl precedă;

miere = complement direct, exprimat prin substantiv comun, simplu, feminin, singular - defectiv de plural -, acuzativ, nearticulat;

aduc = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea a III-a, diateza activă, tranzitiv, indicativ, prezent, persoana a III-a, plural;

care = subiect, exprimat prin pronume relativ simplu, ţine locul substantivului „cariul": masculin, singular, nominativ; în frază este element de relaţie subordonator care introduce o atributivă (P 6).

3. Găsiţi sinonimele cuvântului „colb" şi alcătuiţi propoziţii cu acestea:

praf:	Pe drumurile de ţară este mult *praf*.
pulbere:	*Pulberea* ridicată de maşini pe unele drumuri de ţară te îneacă.
ţărână (pământ):	Omul e născut din *colb* şi în *colb* se întoarce.

ŞCOALA PROFESIONALĂ, MEHEDINŢI, IULIE 1993

I. a) Povestiţi întâmplările din fragmentul „Crucea răzeşilor" din romanul „Neamul Şoimăreştilor" de Mihail Sadoveanu.

b) Alcătuiţi câte o propoziţie cu cuvintele:
a scruta, hulpav, strună, exaltat.

II. a) Se dă fraza:

„(Dar) **Păunaş** *se deşteptase* 1/ (şi) *începuse* 2/ *(să) plângă* 3/ (şi) i *se părea* Agripinei 4/ (că) numai **vuietul** pârâului *acoperea* destul de bine ţipetele lui." 5/

(Gala Galaction, *La Vulturi*!)

Scanned with OKEN Scanner

Cerinţe:

Subliniaţi predicatele şi încercuiţi cuvintele de legătură:
Predicatele: *se deşteptase, începuse, să plângă, se părea, acoperea* (numai predicate verbale)
Cuvintele de legătură: *dar, şi, să, şi, că* (numai conjuncţii).

Delimitaţi propoziţiile şi precizaţi felul lor:

1. P
2. P — şi
3. CD (2)
4. P — şi
5. SB (4)

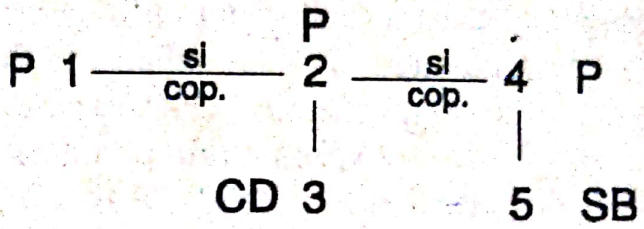

b) Inlocuiţi punctele cu propoziţiile subordonate potrivite. Precizaţi felul acestor propoziţii subordonate:

Am auzit de la Adrian 1/ *că examenul este greu.* 2/
(1=P, 2=CD)

E greu 1/ *să ştii tot.* 2/
(1=P, 2=SB).

ŞCOALA PROFESIONALĂ, MEHEDINŢI, AUGUST-SEPTEMBRIE 1993

I. Povestiţi, pe scurt, nuvela „La Vulturi!" de Gala Galaction; caracterizaţi personajele „moş Dănilă" şi „Agripina".

II. a) Se dă fraza:

La tine *vin* **nevestele** 1/ (*să*)-şi *plângă*
Feciorii duşi în slujbă la-mpăratul, 2/
(Şi) **tu** *ascunzi* o lacrimă-ntre slove, 3/
În alte ţări (când) le *trimiţi* oftatul... 4/

Se cere:

Sublinierea predicatelor şi încadrarea cuvintelor de legătură:
Predicatele: *vin, să plângă, ascunzi, trimiţi*
Cuvintele de legătură: *să, şi* (conjuncţii), *când* (adverb relativ).

Scanned with OKEN Scanner

Delimitarea propoziţiilor şi precizarea felului lor:

1. P
2. CS (1) — şi
3. P
4. CT (3)

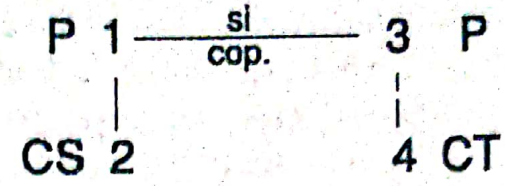

b) Alcătuiţi câte o propoziţie subordonată după propoziţiile principale de mai jos:

Ionel se teme 1/ *că va rămâne singur.* 2/
(1=P, 2=CI)

Părinţii mei s-au mutat în alt sat,1/ *fiindcă au acolo o casă.* 2/
(1=P, 2=CZ).

ŞCOALA PROFESIONALĂ, OLT, IULIE, 1993

1. Indicaţi părţile epice, lirice şi dramatice din balada populară „Mioriţa". Prezentaţi conţinutul lor.

2. Se dă textul:

„- *Ăsta e* **obiectivul**, 1/ *încheie* **el**, 2/ (şi) *nu e* **cazul** 3/ *(să)* vă nai *aduc aminte* 4/ (că) 5/ la nevoie **artileristul** 6/ *trebuie* 5/ *(să) upte* şi cu puşca, grenada şi arma albă, 6/ (dacă) *nu*-i *vin* **ntăriri** 7/ (şi) **bateria** *e atacată* de forţe de infanterie." 8/

(Marin Preda, *O oră din august*)

Cerinţe:

a) Analiza sintactică a frazei:

1. P
2. P incid. — şi
3. P
4. AT (3)
5. CI (4)
6. SB (5)
7. CŢ (6) — şi
8. CŢ (6)

Prop.2 = P. incid.

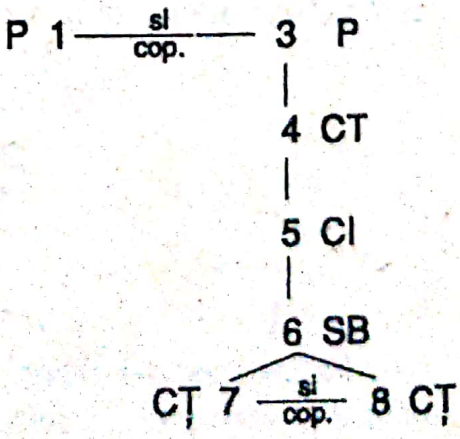

b) Analiză morfosintactică a cuvintelor subliniate:
ăsta = pronume demonstrativ de apropiere, formă populară, neutru, singular, nominativ, nume predicativ; împreună cu verbul copulativ *e* formează predicatul nominal *e ăsta*;
să lupte = verb predicativ, personal, conjugarea I, diateza activă, tranzitiv, conjunctiv, prezent, persoana a III-a, plural, predicat verbal;
de infanterie = substantiv comun, simplu, feminin, singular, acuzativ precedat de prepoziţia simplă *de*, nearticulat, atribut substantival prepoziţional.

c) Alcătuiţi propoziţii cu sinonime ale cuvântului *obiectiv*:
obiectiv = Tratativele aveau obiect aplanarea conflictului.
ţintă = *Ţinta* atacurilor a fost de fapt dărâmarea *podului*.
ţel = Eforturile lui aveau ca *ţel* promovarea examenelor.
imparţial = Profesorul a fost *obiectiv* în acordarea notelor.

ŞCOALA PROFESIONALĂ, OLT, AUGUST-SEPTEMBRIE, 1993

1. Caracterizaţi în antiteză pe Tudor Şoimaru şi Stroe Orheianu, personaje ale romanului „Neamul Şoimăreştilor" de Mihail Sadoveanu.

2. Se dă fraza:

„(Dar) **el** *ştia* 1/ (că) *nu e aşa*, 2/ (fiindcă) *văzuse* 3/ (şi) *strigase* printre explozii 4/ (**care**) îi *copleşeau*, 5/ acele comenzi 4/ (**care**) *câştigă* o luptă." 6/

(Marin Preda, *O oră din august*)

a) Analiza sintactică a frazei:

1. P
2. CD (1)
3. CZ (1)
4. CZ (1)
5. AT (4)
6. AT (4)

şi

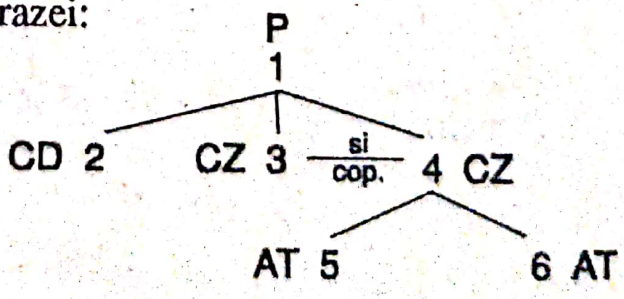

b) Analiza morfosintactică a cuvintelor subliniate:
strigase = verb predicativ, personal, conjugarea I, diateza activă, tranzitiv, indicativ, mai mult ca perfectul, persoana a III-a, singular, predicat verbal;

Scanned with OKEN Scanner

acele = adjectiv pronominal demonstrativ de depărtare, feminin, plural, acuzativ, atribut adjectival;
comenzi = substantiv comun, simplu, feminin, plural, acuzativ, nearticulat, complement direct;

c) Formulaţi propoziţii în care verbul *a fi* să aibă, pe rând, valoare de verb predicativ, copulativ şi auxiliar:

Verb predicativ
Afară *e* vânt. Cât *este* un kilogram de mere?
Verb copulativ
a) personal: Tu *eşti* elev.
b) impersonal: *Este* foarte bine să studiezi.
Verb auxiliar
Noi *suntem* căutaţi de părinţi. Aş *fi* plecat.

ŞCOALA PROFESIONALĂ, VÂLCEA, IULIE 1993

Se dă textul:

„*A plâns* **Dănilă** 1/ (şi) *s-a suit* în creierul munţilor 2/ (ca *să) nu se* mai *coboare* niciodată 3/ (şi) *(să) nu* mai *vadă* plaiul şi silnicia de pe el.“ 4/

(Gala Galaction, *La Vulturi*!)

Cerinţe:

a) Faceţi analiza sintactică a frazei:

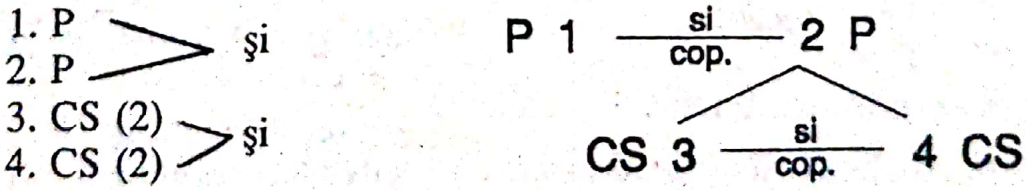

b) Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate:
a plâns = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea a III-a, diateza activă, tranzitiv, indicativ, perfectul compus, persoana a III-a, singular;
Dănilă = subiect, exprimat prin substantiv propriu, simplu, masculin (genul personal), singular, nominativ;
niciodată = complement circumstanţial de timp, exprimat prin adverb de timp, compus;

Scanned with OKEN Scanner

plaiul = complement direct, exprimat prin substantiv comun, simplu, neutru, singular, acuzativ, articulat cu articolul hotărât anclitic *-l*;

de pe el = atribut pronominal prepoziţional, exprimat prin pronume personal, formă accentuată, persoana a III-a, singular, acuzativ precedat de prepoziţia compusă *de pe*.

ŞCOALA PROFESIONALĂ, VÂLCEA, AUGUST-SEPTEMBRIE, 1993

Se dă textul:

„- *Aţi auzit* oameni buni, 1/ *grăi* deodată cu glas gros **boierul**, 2/ (că) **domnia** Tomşei *s-a petrecut* din lumea asta 3/ (ş-)*a venit* în scaunul ţării **Alexandru-Vodă**, 4/ (pe care) şi **noi** l-*am ajutat* 5/ (şi) l-*am apărat*...“ 6/

(Mihail Sadoveanu, *Neamul Şoimăreştilor*)

Cerinţe:

a) Delimitaţi propoziţiile şi precizaţi felul acestora:

1. P
2. P incid.
3. CD (1) > şi
4. CD (1) >
5. AT (4) > şi
6. AT (4) >

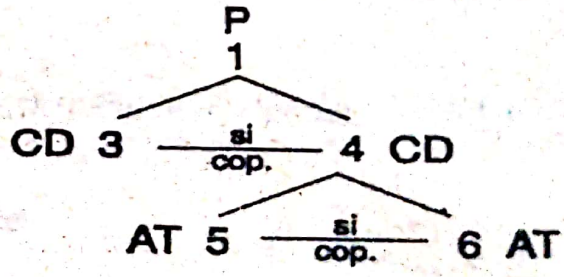

Prop.nr.2 este principală incidentă

b) Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate:

grăi = predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, personal, conjugarea a IV-a, diateza activă, tranzitiv, indicativ, perfectul simplu, persoana a III-a, singular;

deodată = complement circumstanţial de mod - cu nuanţă temporală, exprimat prin adverb de mod, compus;

gros = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv variabil, cu două terminaţii, neutru, singular, acuzativ, gradul pozitiv;

boierul = subiect, exprimat prin substantiv comun, simplu, masculin, singular, nominativ, articulat cu articolul hotărât enclitic *-l*.

Scanned with OKEN Scanner

ŞCOALA POSTLICEALĂ, BUCUREŞTI, SEPTEMBRIE 1993

I. *Literatura română*

1. Liviu Rebreanu - creatorul romanului românesc modern .

2. Comentaţi versurile:

„De-atâtea nopţi aud plouând,/ Tot tresărind, tot aşteptând.../
Sunt singur, şi mă duce-un gând / Spre locuinţele lacustre."

(George Bacovia, *Lacustră*)

II. *Limba română*

1. Se dă textul:

„**El** *se gândea* 1/ numai (că) *va pleca* 2/ (şi) *nu va mai vedea* ochii ei căprui şi şagalnici 3/ (în care) i *se părea* 4/ (că) *s-au adunat* toate **tainele** lumii 5/ şi nici guriţa ei fierbinte, 3/ (**care**) *îi făgăduia* toate bucuriile." 6/

(Liviu Rebreanu)

Cerinţe:

a) Să se sublinieze predicatele şi să se precizeze felul acestora:

P 1 - *se gândea* = predicat verbal
P 2 - *va pleca* = predicat verbal
P 3 - *nu va vedea* = predicat verbal
P 4 - *se părea* = predicat verbal
P 5 - *s-au adunat* = predicat verbal
P 6 - *făgăduia* = predicat verbal

b) Să se delimiteze propoziţiile şi să se stabilească felul lor:

1. P
2. CI (1) } şi
3. CI (1) }
4. AT (3)
5. SB (4)
6. AT (3)

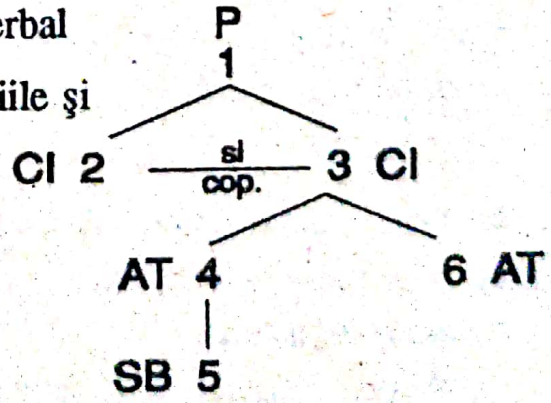

c) Să se analizeze sintactic şi morfologic cuvintele subliniate:

ochii = complement direct, exprimat prin substantiv comun, simplu, masculin, plural, acuzativ, articulat cu articolul hotărât enclitic *-i*;

i = complement indirect, exprimat prin pronume personal, formă neaccentuată, persoana a III-a, singular, masculin, dativ;

fierbinte = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv variabil, cu o singură terminaţie, feminin, singular, acuzativ, gradul pozitiv.

d) Să se găsească cel puţin trei sinonime pentru cuvântul *taină*:

taină = enigmă, mister, secret, tăinuire, ascunziş.

e) Să se contragă propoziţia *că va pleca* în partea de propoziţie corespuncătoare:

(numai) că va pleca = completivă indirectă
(numai) *la plecare* = complement indirect.

2. Alcătuiţi propoziţii în care cuvântul *pădure* să îndeplinească următoarele funcţii sintactice:

subiect: *Pădurea* este frumoasă oricând.
nume predicativ: Crângul acesta va deveni *o pădure* falnică.
complement direct: Anul acesta am văzut *o pădure* minunată.
complement indirect: Mă gândesc adesea *la pădurea* din regiunea mea.
atribut substantival prepoziţional: Oraşul *de lângă pădure* este curat.

3. despărţiţi în silabe următoarele cuvinte:

munte = mun-te
nestabil = ne-sta-bil
ticsit = tic-sit
vârstă = vârs-tă
punctaj = punc-taj
transcrie = tran-scri-e.

4. Daţi trei exemple de perechi paronimice şi alcătuiţi propoziţii cu fiecare cuvânt:

adjutant-adjuvant:

Ajunsese *adjutant* pe lângă Comandantul regimentului.
Unguentul acesta este numai un *adjuvant*.

Scanned with OKEN Scanner

adagiu-adagio:

Şi-a terminat alocuţiunea cu un *adagiu* (aforism).

Ultima parte a cântat-o *adagio*.

acredita-credita:

Instituţia a fost *acreditată* legal.

Banca l-*a creditat* cu un milion de lei

5. Alcătuiţi enunţuri din care să rezulte două sensuri diferite ale cuvântului *mândru*:

Eu sunt *mândru* de tine. (mulţumit, satisfăcut)

El este *prea mândru*. (orgolios, trufaş)

Satul românesc a avut mereu flăcăi chipeşi şi fete *mândre* (frumoase).

6. Alcătuiţi familia cuvântului *piatră* (5 cuvinte):

pietricică	*pietroi*	*pietruire*
pietricea	*pietros*	*pietrărie*
pietriş	*(a) pietrui*	*pietrar*
(a) împietri	*împietrit*	

7. Înlocuiţi prin verbe cu acelaşi sens expresiile:

a da de ştire = a înştiinţa ;

a băga de seamă = a observa, a remarca

Scanned with OKEN Scanner

SUMAR

I. Repere metodice: analiza subiectelor şi recomandări pentru candidaţi 7

II. Subiecte date la admiterea în licee 21

III. Subiecte date la admiterea în învăţământul superior 25

IV. Subiecte date la admiterea în Şcoli profesionale şi postliceale 197

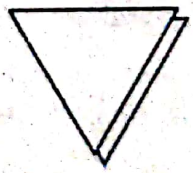

Scanned with OKEN Scanner

Apariții la Editura NICULESCU

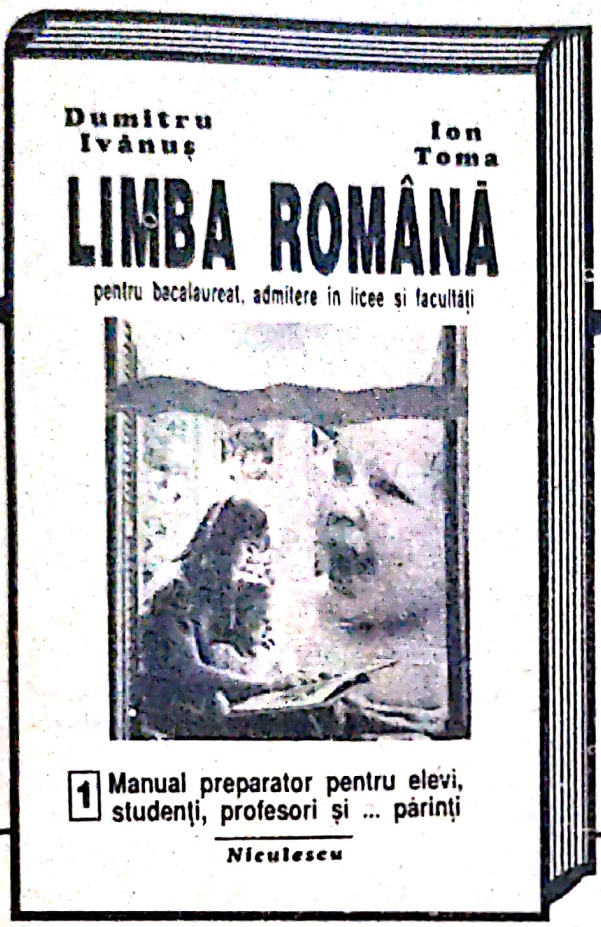

ISBN 973-568-009-2
Format 12,5x20 cm, aprox. 250 p.
Coperta policromie, lăcuită

Lucrarea este concepută ca un manual preparator în sprijinul candidaților pentru bacalaureat, admiterea în liceu și învățământul superior. Sinteza principalelor probleme de fonetică, vocabular, gramatică, stilistică și compoziție prevăzute în programele școlare, ține seama de dificultățile subiectelor date la ultimele trei ediții ale admiterii, oferind recomandări metodice pentru evitarea unor greșeli și confuzii tipice, constante în concurs.

O sinteză didactică remarcabilă extrem de utilă tuturor

ISBN 973-568-010-6
Format 12,5x20 cm, aprox. 250 p.
Coperta policromie, lăcuită

Prezentarea subiectelor date la ultimele ediții ale admiterii în licee și în facultățile umaniste (litere, științele comunicării, drept, jurnalistică, teologie, filozofie, sociologie, pedagogie etc.) și colegii universitare (birotică, biblioteconomie, administrație locală-secretariat), începută cu soluțiile integrale și recomandările de abordare a unor probleme dificile, completează breviarul teoretic și îndrumarul practic din primul volum.

Cea mai amplă culegere de subiecte rezolvate și comentate

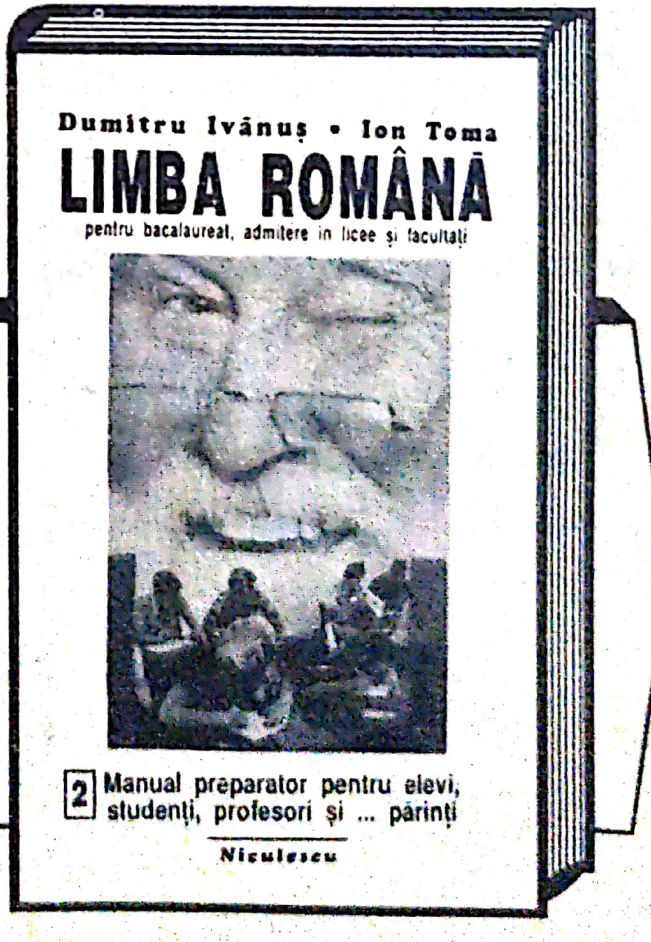

Scanned with OKEN Scanner

Pentru toate vârstele,
cărţi fără vârstă!

Exclusiv prin poştă!

Nr. 1 în România!

Taxele poştale
suportate de Club!

Clubul de carte
NICULESCU

România, 78182 - Bucureşti, Sector 1
Str. Octav Cocărăscu 79, Telefon/Fax 6 18 20 29
Ccnt 40.10.0770.00002.91019 BANC POST SMB

CE VĂ OFERĂ?

- **CATALOG TRIMESTRIAL** cuprinzând zeci de titluri de valoare ale Editurii NICULESCU, din cele mai diferite domenii, pentru toate gusturile, într-o ţinută grafică şi artistică deosebită
- **ECONOMIE DE TIMP PRIN SCUTIREA DRUMULUI PÂNĂ LA LIBRĂRIE**, cărţile fiind cumpărate la preţul oficial înscris pe copertă
- **ACCES DIRECT** la cititorii din **SATE** şi **LOCALITĂŢI FĂRĂ LIBRĂRII**
- **SUPORTAREA TAXELOR POŞTALE** în totalitate de către Club
- **ÎNSCRIERE** şi preluare **RAPIDĂ** a comenzii (în scris, cu precizarea adresei **COMPLETE** - inclusiv telefon şi cod poştal - şi a datei naşterii)
- **SERVICIU SUPLIMENTAR** numai pentru membrii Clubului: **COMENZI PRIN TELEFON - 24 DE ORE DIN 24**
- **UN PREMIU SPECIAL (O CARTE GRATUIT), DE FIECARE DATĂ**, pentru acel membru al Clubului care aduce **DOI NOI MEMBRI**
- **PREMII DE SFÂRŞIT DE AN** pentru primii zece abonaţi individuali (în ordinea valorii cărţilor cumpărate)
- **PREMII DE FIDELITATE** pentru acei membri ai Clubului care au o vechime neîntreruptă de minimum 2 ani (Distincţie de bronz), 5 ani (argint), 10 ani (aur) - constând în cărţi distribuite gratuit din cele mai bune titluri ce vor fi specificate în cataloagele trimestriale

PRIMA OFERTĂ:

● Manuale preparatoare de limba română, istorie, matematică,..., pentru bacalaureat, admitere în licee şi facultăţi ● Manuale şi ghiduri de conversaţie în limbile engleză, franceză, italiană, germană etc. ● Lucrări de utilitate generală pentru orice gospodărie ● Romane celebre ale literaturii universale

După primirea cererii de înscriere, Clubul trimite (gratuit) catalogul trimestrial.

Clubul vă aşteaptă cu bucurie şi speranţă!

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

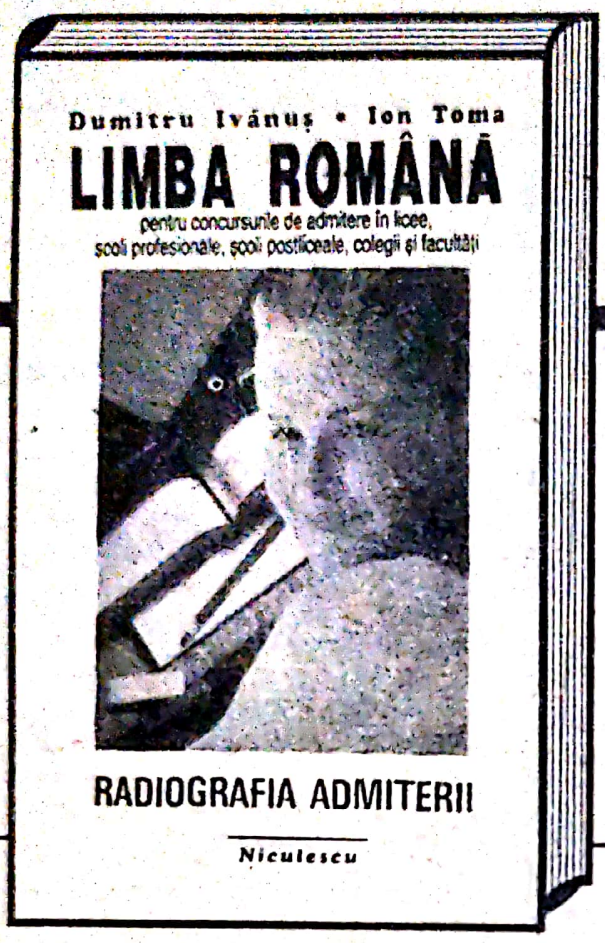

ISBN 973-568-012-2,
Format 12,5x20 cm, 250 p.
Copertă policromie lăcuită

Acest volum încheie publicarea, cu soluții integrale și îndrumări metodice minuțioase, a subiectelor de limbă română date în ultimul deceniu la admiterea în licee, școli profesionale, școli postliceale, facultăți și colegii; în total peste 500 de subiecte teoretice și practice, grupate în aproape 200 de seturi, un amplu și variat portofoliu de exersare, în vederea optimizării performanțelor lingvistice, pentru elevi, studenți, profesori și ... nu numai.

Cea mai completă și utilă lucrare în domeniu
O șansă în plus pentru toți candidații

ISBN 973-568-022-x,
Format 12,5x20 cm, 250 p.
Copertă policromie lăcuită

Subiectele de limbă română date în 1993 la concursurile de admitere în învățământul liceal și superior, publicate în volumul de față, sunt sensibil mai numeroase și, mai ales, mai diverse decât cele cunoscute de la edițiile anterioare. Fiind însoțite de rezolvări și recomandări, individuale sau pe tipuri tematice și structurale, completează, cu eficiență didactică, breviarul teoretic și îndrumarul practic din volumele dedicate "retrospectivei admiterii".

O "radiografie" la zi a subiectelor admiterii
Un instrument indispensabil pentru examene și concursuri

ISBN 973-568-011-4,
Format 12,5x20 cm, 250 p.
Copertă policromie lăcuită

Lucrarea constituie un instrument de lucru pentru studiul individual al elevului de liceu sau al candidatului la concursul de admitere în învățământul superior și bacalaureat. Ea poate fi utilă și profesorilor de matematică, ca ajutor în procesul de predare a matematicii anului I de studii de liceu și, de ce nu, și meditatorilor.... Parcurgând-o, părinții pot să urmărească și să îndrume, ei înșiși, activitatea de studiu individual a copilului.

O extrem de utilă și completă lucrare,
O rețetă de succes pentru fiecare!

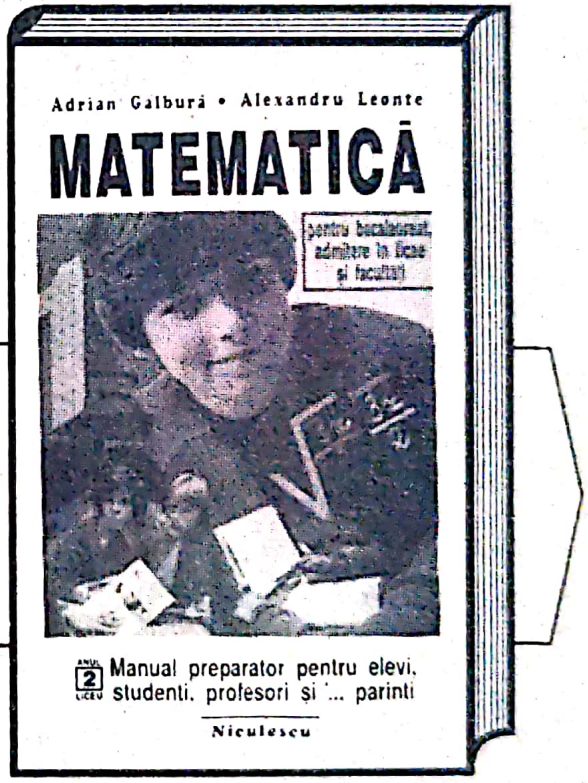

ISBN 973-568-013-0,
Format 12,5x20 cm, 250 p.
Copertă policromie lăcuită

Lucrarea continuă seria instrumentelor de lucru pentru studiul individual al elevului de liceu sau al candidatului la concursul de admitere în învățământul superior și bacalaureat. Poate fi utilă celor care predau, într-o formă sau alta, capitolele matematicii anului II de studii de liceu precum și părinților care supraveghează ei înșiși activitatea de studiu individual a copilului.

O aprofundată și interesantă incursiune în matematică
Un ajutor neprețuit pentru rezolvitorul de probleme

ISBN 973-568-023-8,
Format 12,5x20 cm, 250 p.
Copertă policromie lăcuită

Manualul tratează matematica anului III de studii de liceu, continuă seria instrumentelor de lucru pentru studiul și predarea matematicii. Sunt tratate aspectele teoretice ale matematicii anului III de studii și sunt rezolvate complet și explicit un număr mare de probleme. Rezolvările sunt însoțite de scheme și diagrame intuitive, extrem de necesare înțelegerii modului de gândire și abordare a problemelor.

O tratare suplă și pragmatică a matematicii
Un instrument de neînlocuit în studiul individual

Scanned with OKEN Scanner

ISBN 973-568-014-9
Format 12,5x20 cm, 250 p.
Copertă policromie lăcuită

Lucrarea de față urmărește, într-o primă fază, însușirea de către elevi a noțiunilor de bază ale limbii engleze, astfel, încât aceștia să poată oricând întreține o conversație nepretențioasă. În partea a doua, aceste noțiuni sunt reactivate și îmbogățite cu noi cuvinte, cu subtilități gramaticale, conversaționale și de pronunție. Metoda propusă este simplă, eficientă și verificată de toți cei care doresc să se inițieze și să se perfecționeze în limba lui Shakespeare.

O sinteză lingvistică și didactică de excepție
Un manual de referință pentru fiecare

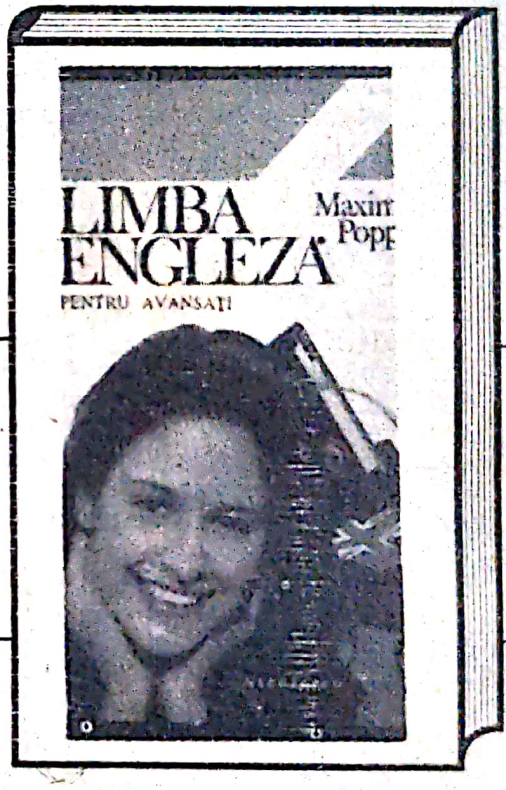

ISBN 973-568-024-6
Format 12,5x20 cm, 250 p.
Copertă policromie lăcuită

Acest curs practic este destinat tuturor celor ce au cunoștințe relativ avansate de limbă engleză. Scopul urmărit este, pe de o parte, reactualizarea acestora, apoi îmbogățirea lor cu elemente noi (lexicale, gramaticale, conversaționale și fonetice). Trecând prin toate aceste etape, elevul va putea întreține o conversație curentă, va putea citi și scrie corect în limba engleză.

O metodă modernă și eficace
Un instrument de lucru indispensabil

ISBN 973-568-025-4,
Format 12,5x20 cm, 250 p.
Copertă policromie lăcuită

Adresându-se atât călătorilor români ce vizitează țările de limbă engleză, cât și turiștilor veniți în România din aceste țări, tuturor elevilor, studenților, începătorilor și avansaților, ghidul de conversație oferă expresii și tipare uzuale indispensabile, folosite în cele mai variate situații ale vieții cotidiene.

Un instrument util și practic
Cea mai completă lucrare de acest gen

Scanned with OKEN Scanner

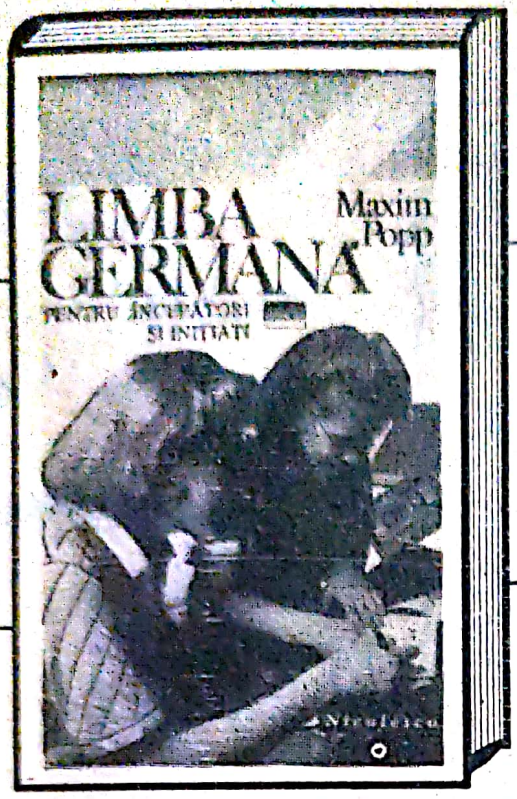

ISBN 973-568-015-7,
Format 12,5x20 cm, 250 p.
Copertă policromie lăcuită

Manualul de față, cuprinzând texte în limba germană, precum și exerciții gramaticale și de conversație, are drept scop formarea la elevii începători și inițiați a unui bagaj de cunoștințe foarte utile pentru asimilarea rapidă și aprofundarea limbii germane uzuale.
Concepută într-o formă agreabilă, practică și temeinică totodată, această lucrare oferă elevilor o bază lexicală și gramaticală solidă și indispensabilă.
O metodă clasică și verificată
O garanție sigură a succesului

ISBN 973-568-026-2,
Format 12,5x20 cm, 250 p.
Copertă policromie lăcuită

Prezentul ghid de conversație român-italian își propune să-i familiarizeze pe românii ce vizitează Italia în scop turistic, cultural sau comercial, pe toți cei ce învață această limbă, cu un vocabular esențial și de o utilitate imediată. Lucrarea cuprinde texte dialogate, însoțite de traducerea lor și de indicații utile privind pronunția.
Un instrument ușor de folosit în cele mai diverse ocazii
O lucrare ce nu trebuie să lipsească din nici o bibliotecă

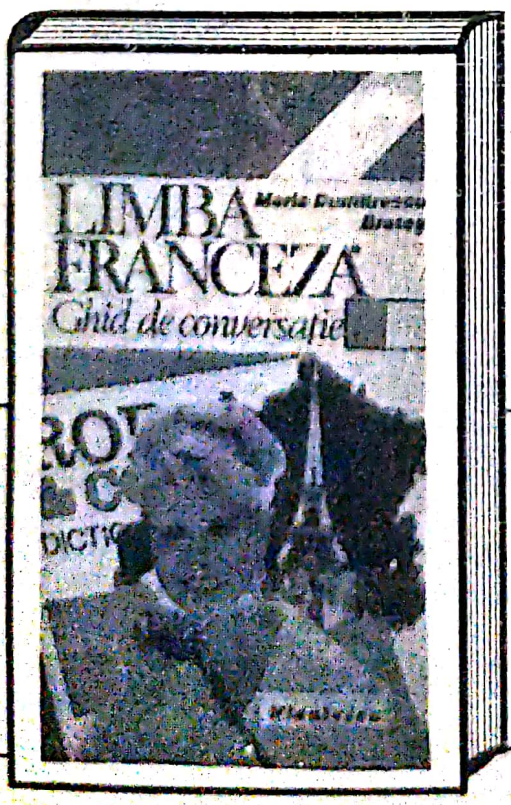

ISBN 973-568-016-5,
Format 12,5x20 cm, 230 p.
Copertă policromie lăcuită

Acest ghid de conversație se adresează tuturor celor care învață și perfecționează limba franceză și - nu în ultimul rând - turiștilor care vor să viziteze Franța sau orice țară francofonă. Față de lucrările precedente de acest gen, el este sistematizat în primul rând după criteriul utilității, fiind, astfel, deosebit de accesibil pentru toate nivelurile de pregătire.
O lucrare utilă și eficientă
Un instrument de nelipsit pentru fiecare

Scanned with OKEN Scanner

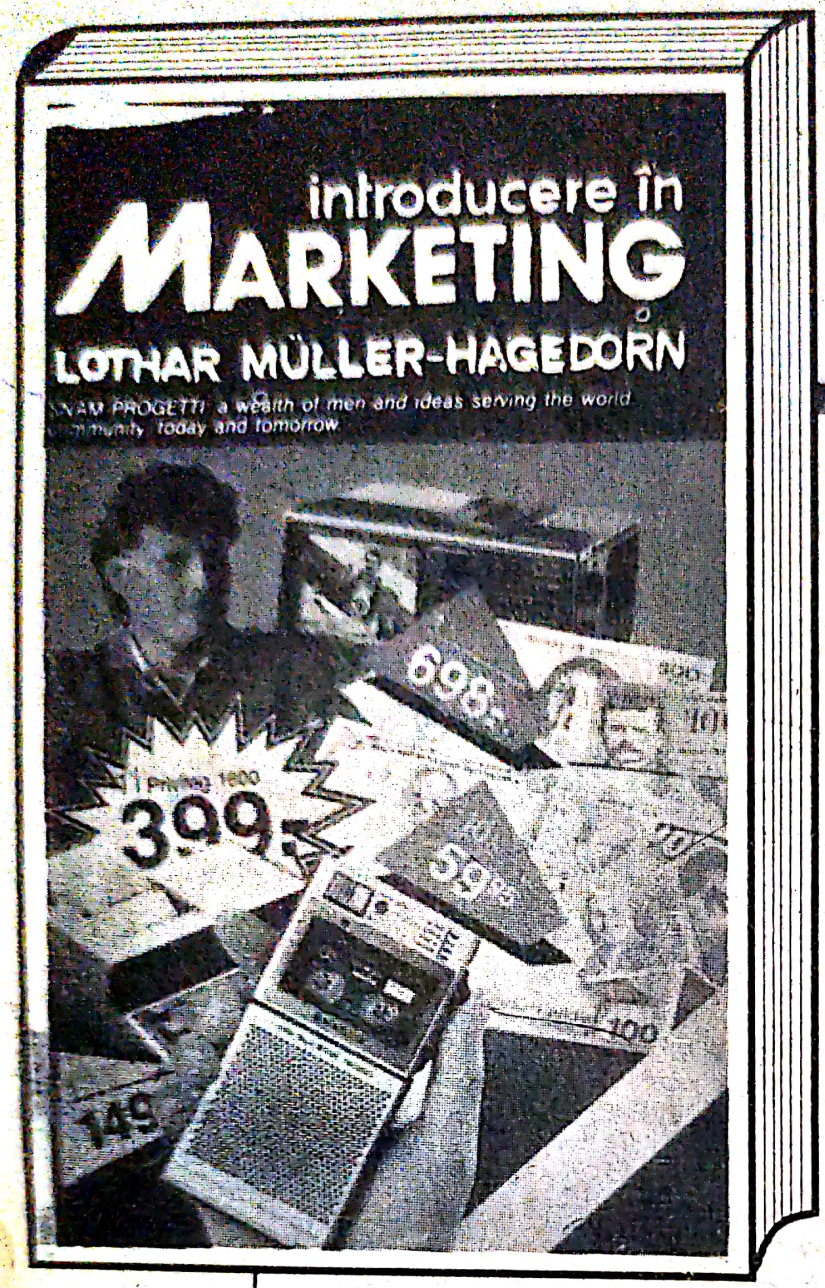

ISBN 973-568-027-0,
Format 12,5x20 cm, 220 p. Copertă policromie lăcuită

Este prima lucrare în domeniu a unui specialist recunoscut din Germania, profesor universitar de prestigiu și consilier al unor firme celebre. Sunt prezentate elemente teoretice fundamentale, dar și exemple ilustrative din practica unor companii recunoscute. Cartea pune în valoare binecunoscuta experiență germană în marketing și invită la un studiu aprofundat pe toți cei ce vor să se lanseze în lumea afacerilor. Versiunea românească încearcă să transpună noțiunile și conceptele prezentate într-o viziune mai apropiată cititorului român.

Un instrument util pentru profesori, studenți și specialiști
O primă lucrare de marketing, la nivelul mondial

Scanned with OKEN Scanner

LIMBA ROMÂNĂ

pentru concursurile de admitere în licee, școli profesionale, școli postliceale, colegii și facultăți

---

Subiectele de limba română date în 1993 la concursurile de admitere în învăţământul liceal şi superior, publicate în volumul de faţă, sunt sensibil mai numeroase şi, mai ales, mai diverse decât cele cunoscute de la ediţiile anterioare. Fiind însoţite de rezolvări şi recomandări, individuale sau pe tipuri tematice şi structurale, ele completează, cu eficienţă didactică, breviarul teoretic şi îndrumarul practic din volumele anterioare dedicate admiterii .

O retrospectivă completă a subiectelor admiterii
Un instrument indispensabil pentru examene şi concursuri

ISBN 973-568-022-x

Lei 2390

Scanned with OKEN Scanner